Załącznik nr 1A do Uchwały Nr XLIV/380/2018
Rady Gminy Iława z dnia 23 lutego 2018 r.

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego **Gminy IŁAWA**

Tekst ujednolicony

Wprowadzone zmiany wynikające z realizacji Uchwały Nr XX/185/2016 Rady Gminy Iława z dnia 29 kwietnia 2016r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iława uwidoczniono w tekście czcionką koloru czerwonego. Zapisy usuwane oznaczono poprzez przekreślenie tekstu. Treści niezmienione oznaczono czcionką czarną.

IŁAWA 2018

~~IŁAWA 2010~~

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY IŁAWA

CZĘŚĆ I
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY IŁAWA

Skład zespołu autorskiego zmiany Studium:
mgr inż. Maciej Wronka
mgr inż. Emilia Gałuszka-Wronka
mgr inż. Marta Witkowska

~~Zespół autorski~~
~~Główny projektant mgr inż. arch. Kazimierz Burzyński~~
~~Projektant mgr inż. Michał Romański~~
~~mgr Justyna Sobieraj~~
~~inż. Włodzimierz Wiśniewski~~

OPRACOWANIE WYKONANE PRZEZ

ROK ZAŁOZENIA 1 9 8 8

P R Z E D S I Ę B I O R S T W O
G O S P O D A R K I G R U N T A M I

Pluski, ul. Pluszna 19, 11 – 034 STAWIGUDA,
tel./fax. 89 527 33 23
E-Mail:pgg@topoz.com.pl, http:// www.topoz.com.pl
konto : PKO S.A. O/Olsztyn
14 1440 1228 0000 0000 0401 2941
NIP : 739 – 302 – 04 – 62

SPIS TREŚCI

PODSTAWY PRAWNE, PRZEDMIOT, CEL I METODA OPRACOWANIA 7
Wstęp 11
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY IŁAWA 12
Położenie gminy, dane ogólne 15
Rys historyczny regionu iławskiego 17
GMINA NA TLE REGIONU 18
Gmina na tle sieci osadniczej regionu 18
Obszar gminy na tle przestrzeni ekologicznej 18
Gmina na tle sieci transportowej regionu 20
Uwarunkowania drogowe 20
Uwarunkowania kolejowe 22
Szlaki turystyczne 23
Szlaki turystyki kołowej, rowerowej, wodnej i pieszej 23
Gmina na tle sieci infrastruktury technicznej regionu 25
Elektroenergetyka 25
Gaz ziemny 26
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PLANÓW I OPRACOWAŃ STRATEGICZNYCH I WYŻSZEGO RZĘDU 27
Cele zagospodarowania przestrzennego województwa 29
Najważniejsze zasady zagospodarowania przestrzennego przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warm.-Mazurskiego 29
Najważniejsze zasady realizacji funkcji gospodarczych 30
Zasady kształtowania sieci osadniczej 30
Zasady rozwoju infrastruktury transportowej i technicznej 31
Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa w odniesieniu do regionu iławskiego 31
Aglomeracja Iława 32
UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY IŁAWA 34
Podstawowe elementy strategii gminy Iława 34
Stan środowiska przyrodniczego 35
Zasoby wodne 40
Wody powierzchniowe płynące 40
Stan czystości rzek na terenie gminy Iława 44
Wody powierzchniowe stojące – jeziora 45
Podstawowe dane morfometryczne i wyniki oceny czystości jezior gminy Iława 48
Wody podziemne 51
Wody mineralne 59
Wody geotermalne 59
Kopaliny .....
Powierzchnia ziemi 59
Morfologia i budowa geologiczna 59
Gleby 60

~~Gospodarka rolna, użytkowanie gruntów rolnych 64~~
~~ŚRODOWISKO I ZDROWIE 69~~
~~Uwarunkowania 70~~
~~Główne źródła emisji do atmosfery 74~~
~~Hałas i klimat akustyczny 76~~
~~Promieniowanie 79~~
~~Promieniowanie jonizujące 79~~
~~Promieniowanie niejonizujące 80~~
~~Energia odnawialna, elektrownie wiatrowe i wodne 80~~
~~Ochrona środowiska, formy ochrony, tereny chronione 83~~
~~Podstawy prawne 83~~
~~Rezerwaty przyrody 84~~
~~Formy ochrony dla rezerwatów 85~~
~~Pomniki przyrody 86~~
~~Użytki ekologiczne 94~~
~~Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego 95~~
~~Doliny Rzek 96~~
~~Aleje i zadrzewienia o wartościach przyrodniczych i krajobrazowych usytuowane wzdłuż dróg 97~~
~~Obszary chronionego krajobrazu 98~~
~~Archeologia 109~~
~~Dziedzictwo kulturowe 123~~
~~Parki 123~~
~~Obiekty 124~~
~~Wypis z rejestru wojewódzkiego obiektów zabytkowych na terenie gminy Iława 124~~
~~Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków w gminie Iława 125~~
~~Obiekty architektury i budownictwa, zespoły pałacowo parkowe 126~~
~~Zabytkowe założenia zieleni 132~~
~~Cmentarze zabytkowe 134~~
~~Wybrane obiekty zabytkowe - zdjęcia 138~~
~~STRUKTURA ADMINISTRACYJNA GMINY 140~~
~~Obszar gminy 140~~
~~Ludność 141~~
~~Dyslokacja przestrzenna ludności 145~~
~~Zatrudnienie i bezrobocie 148~~
~~Demografia 150~~
~~Ruch naturalny 150~~
~~Migracje 150~~
~~Prognoza demograficzna 164~~
~~Mieszkalnictwo 165~~
~~Gospodarka terenami 204~~
~~USŁUGI PUBLICZNE 170~~
~~Bezpieczeństwo 171~~
~~Zdrowie i opieka społeczna 177~~
~~Oświata 186~~

~~Kultura i sport ..... 191~~
~~Zagospodarowanie turystyczne ..... 196~~
~~Cmentarnictwo ..... 203~~
~~Infrastruktura techniczna ..... 207~~
~~Sieć wodociągowa ..... 212~~
~~Kanalizacja sanitarna ..... 215~~
~~Komunikacja ..... 207~~
~~Komunikacja kolejowa ..... 207~~
~~Komunikacja drogowa ..... 208~~
~~Drogi wodne ..... 212~~
~~Gazownictwo ..... 212~~
~~Elektroenergetyka ..... 221~~
~~Gospodarka cieplna ..... 224~~
~~Gospodarka odpadami ..... 226~~
~~Wytwórczość i usługi ..... 228~~
~~Inwestycje, zachęty dla biznesu i inwestorów ..... 228~~
~~Budżet gminy ..... 229~~
~~ZAŁĄCZNIKI ..... 246~~

Spis treści

Podstawy prawne, przedmiot, cel i metoda opracowania 11
Problematyka studium 12
1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu oraz ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony 15
1.1. Ogólna charakterystyka gminy Iława 15
1.1.1. Położenie gminy, dane ogólne 15
1.1.2. Rys historyczny regionu iławskiego 17
1.2. Gmina na tle regionu 18
1.2.1. Gmina na tle sieci osadniczej regionu 18
1.2.2. Obszar gminy na tle przestrzeni ekologicznej 18
1.3. Gmina na tle sieci transportowej regionu 20
1.3.1. Uwarunkowania drogowe 20
1.3.2. Uwarunkowania kolejowe 22
1.4. Szlaki turystyczne 23
1.5. Gmina na tle sieci infrastruktury technicznej regionu 25
1.5.1. Elektroenergetyka 25
1.5.2. Gaz ziemny 26
2. Uwarunkowania wynikające z planów i opracowań strategicznych wyższego rzędu 27
2.1. Uwarunkowania wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 27
2.2. Uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 28
3. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy Iława 33
4. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody, kultury i krajobrazu 34
4.1. Lasy, leśna przestrzeń produkcyjna 34
4.2. Zasoby wodne 39
4.2.1. Wody powierzchniowe 39
4.2.1.1. Wody powierzchniowe płynące 39
4.2.1.2. Stan czystości rzek na terenie gminy Iława 43
4.2.1.3. Wody powierzchniowe stojące – jeziora 44
4.2.1.4. Jakość wód powierzchniowych 47
4.2.1.5. Jednolite części wód powierzchniowych 50
4.2.2. Wody podziemne 52
4.2.2.1. Jednolite części wód podziemnych 56
4.2.2.2. Wody mineralne 57
4.2.2.3. Wody geotermalne 58
4.3. Powierzchnia ziemi 58
4.3.1. Morfologia i budowa geologiczna 58
4.3.2. Gleby 59

4.3.3. Gospodarka rolna, użytkowanie gruntów rolnych 63
4.4. Zagrożenia środowiska 68
4.4.1. Źródła i tendencje zanieczyszczeń wód powierzchniowych 69
4.4.2. Główne źródła emisji do atmosfery 72
4.4.3. Hałas i klimat akustyczny 75
4.4.4. Promieniowanie 77
4.4.4.1. Promieniowanie jonizujące 77
4.4.4.2. Promieniowanie niejonizujące 78
4.5. Odnawialne źródła energii 79
4.5.1. Energia wiatru 79
4.5.2. Energia geotermalna 80
4.5.3. Energia wodna 80
4.5.4. Energia biomasy 80
4.5.5. Energia biogazu 81
4.6. Formy ochrony przyrody 81
4.6.1. Podstawy prawne 81
4.6.2. Rezerwat przyrody 83
4.6.2.1. Rezerwat przyrody „Jezioro Karaś" 83
4.6.2.2. Rezerwat przyrody „Jasne" 83
4.6.2.3. Rezerwat przyrody „Rzeka Drwęca" 83
4.6.2.4. Formy ochrony dla rezerwatów przyrody 84
4.6.2.5. Rezerwaty przyrody planowane do powołania 84
4.6.3. Pomniki przyrody 85
4.6.4. Użytki ekologiczne 92
4.6.4.1. Użytek ekologiczny „Jezioro Łajskie" 93
4.6.4.2. Użytek ekologiczny „Jezioro Kociołek" 93
4.6.4.3. Użytek ekologiczny „Jezioro Plajtek Mały" 93
4.6.4.4. Użytek ekologiczny „Jezioro Plajtek Duży" 94
4.6.4.5. Użytek ekologiczny „Jezioro Czarne" 94
4.6.5. Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego 94
4.6.6. Obszary chronionego krajobrazu 97
4.6.6.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego – A 98
4.6.6.2. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy 98
4.6.6.3. Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego 99
4.6.7. Obszary Natura 2000 100
4.6.7.1. Obszary Natura 2000 – Specjalne obszary ochrony (SOO) 101
4.6.7.2. Obszary Natura 2000 – Obszary specjalnej ochrony (OSO) 106
4.6.8. Inne formy ochrony 107
5. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 108
5.1. Stanowiska archeologiczne 108
5.2. Dziedzictwo kulturowe 122
5.3. Obiekty wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków 123
5.4. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków 124

5.5. Obiekty architektury i budownictwa, zespoły pałacowo parkowe 125
5.6. Cmentarze zabytkowe 133
5.7. Wybrane obiekty zabytkowe - zdjęcia 137
6. Warunki i jakość życia mieszkańców gminy Iława, w tym ochrona ich zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia 139
6.1. Struktura administracyjna gminy 139
6.2. Demografia 141
6.3. Dyslokacja przestrzenna ludności 145
6.4. Ruch naturalny 146
6.5. Migracje 149
6.6. Zatrudnienie i bezrobocie 152
6.6.1. Ludność według ekonomicznych grup wieku 152
6.6.2. Pracujący w gminie Iława 153
6.6.3. Działalność gospodarcza 157
6.6.4. Bezrobocie 158
6.7. Prognoza demograficzna 163
6.8. Mieszkalnictwo 164
6.8.1. Zasoby mieszkaniowe 166
6.8.2. Prognoza rozwoju budownictwa mieszkaniowego 168
6.9. Bezpieczeństwo 170
6.9.1. Przestępczość 170
6.9.2. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym 173
6.9.3. Zabezpieczenie przeciwpożarowe 174
6.10. Zdrowie i opieka społeczna 176
6.10.1. Ochrona zdrowia 176
6.10.2. Opieka społeczna 178
6.10.3. Praca socjalna 182
6.10.4. Infrastruktura socjalna pomocy społecznej 183
6.11. Oświata 185
6.12. Kultura i sport 190
6.13. Aktywność społeczna 195
6.14. Turystyka 198
6.15. Cmentarnictwo 202
7. Stan prawny gruntów 203
8. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej na terenie gminy Iława 206
8.1. Komunikacja 206
8.1.1. Komunikacja kolejowa 206
8.1.2. Komunikacja drogowa 207
8.1.3. Drogi wodne 211
8.2. Infrastruktura techniczna 211
8.2.1. Sieć wodociągowa 211
8.2.2. Kanalizacja sanitarna 214
8.2.3. Gazownictwo 219

8.2.4. Elektroenergetyka 220
8.2.5. Sieć telekomunikacyjna 222
8.2.6. Gospodarka cieplna 223
8.2.7. Gospodarka odpadami 225
9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy Iława 228
9.1. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej 231
9.2. Bilans terenów 233
9.2.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę 233
9.2.1.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową 233
9.2.1.2. Zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową 235
9.2.1.3. Zapotrzebowanie na nową zabudowę turystyczną i rekreacyjną 235
9.2.1.4. Zapotrzebowanie na nową zabudowę przemysłową 236
9.2.2. Chłonność terenów w jednostkach osadniczych 236
9.2.3. Chłonność terenów w granicach obowiązujących planów miejscowych 237
9.2.4. Podsumowanie bilansu 237
10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych 240
11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych 241
12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla 241
13. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych 243
14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych 244
15. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej 245
Wykaz tabeli 246
Wykaz wykresów 248

Podstawy prawne, przedmiot, cel i metoda opracowania

~~Wstęp~~

~~Podstawowym dokumentem, na podstawie którego przystąpiono do opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iława, jest Uchwała Nr XXIX/317/09 Rady Gminy Iława w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iława. Konieczność zmiany „studium" wynika z określenia aktualnych potrzeb rozwoju przestrzennego gminy Iława przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych i gospodarczych gminy. Zmiana dotychczas obowiązującego „studium" polega szczególnie na określeniu kierunków przestrzennego rozwoju jednostek osadniczych gminy, legislacyjnemu zaktualizowaniu poszczególnych elementów zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony środowiska naturalnego, ochrony dóbr kultury, rozwoju infrastruktury, rolnictwa, turystyki, rekreacji i sportu oraz pozostałych dziedzin życia społecznego i gospodarczego.~~

Podstawą opracowania zmiany Studium jest Uchwała Nr XX/185/2016 Rady Gminy Iława z dnia 29 kwietnia 2016r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Iława.

Konieczność sporządzenia niniejszej zmiany Studium wynika z braku aktualności rozwiązań przyjętych w poprzednim studium oraz nowych potrzeb związanych z rozwojem Gminy Iława. Celem dokumentu jest określenie aktualnej polityki przestrzennej Gminy Iława, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego sporządzono dla obszaru w granicach administracyjnych Gminy Iława, w zakresie zgodnym z ustawą z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2017r., poz. 1073 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Problematyka studium

Studium w postaci tekstowej i graficznej składa się z dwu następujących części:

I część – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego zatytułowana „Uwarunkowania ~~Rozwoju~~ Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Iława"

II część – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego zatytułowana „Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Iława"

~~W części pierwszej przeprowadzono analizę stanu istniejącego, potrzeb i uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych rozwoju gminy, sformułowano diagnozę prospektywną i wyspecyfikowano problemy do rozwiązania. W tej fazie uwzględniono także wnioski z wykorzystania dotychczas obowiązującego „studium".~~

~~W części drugiej zostały określone zasadnicze kierunki rozwoju przestrzennego gminy. Na tle uwarunkowań w „studium" została uwzględniona problematyka, a w szczególności:~~

- ~~dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;~~
- ~~występowania obiektów i terenów chronionych szczególnymi przepisami;~~
- ~~funkcjonowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym prawa własności gruntów;~~
- ~~występowania obszarów objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego;~~
- ~~zachowania wartości zasobów przyrodniczych i występowania zagrożeń środowiskowych;~~
- ~~jakości życia mieszkańców;~~
- ~~występowania obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączonych z zabudowy;~~
- ~~występowania obszarów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę ze wskazaniem obszarów przewidzianych dla zorganizowanej działalności inwestycyjnej;~~
- ~~występowania obszarów, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest celowe.~~

W części pierwszej studium, zgodnie z art. 10 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględniono uwarunkowania wynikające z:

- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
  - analizy ekonomiczne,
  - prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
  - możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
  - bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- stanu prawnego gruntów;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodnościekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

"Studium" ma charakter planu - programu wiążącego samorząd przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz określa kierunki działania organów i jednostek działających na obszarze gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Iława nie stanowi aktu prawa miejscowego.

~~Zgodnie z art. 6 ust. 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym „studium" nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.~~

~~W opracowaniu "studium" uwzględniono przepisy wymienionej na wstępie ustawy zasadniczej oraz innych aktów prawnych, a w szczególności:~~

- ~~Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późniejszymi zmianami);~~
- ~~Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 62 poz. 627 z późniejszymi zmianami);~~
- ~~Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. Nr 16 poz. 78 z późniejszymi zmianami oraz Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz. 1266);~~
- ~~Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. nr 92 , poz. 880 z późniejszymi zmianami);~~
- ~~Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz.1568);~~
- ~~Ustawy o drogach publicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 204 poz. 2086);~~
- ~~Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 – tekst jednolity);~~
- ~~Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 118 z dnia 26 maja 2004 r.).~~

1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu oraz ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

1.1. Ogólna charakterystyka gminy Iława

1.1.1. Położenie gminy, dane ogólne

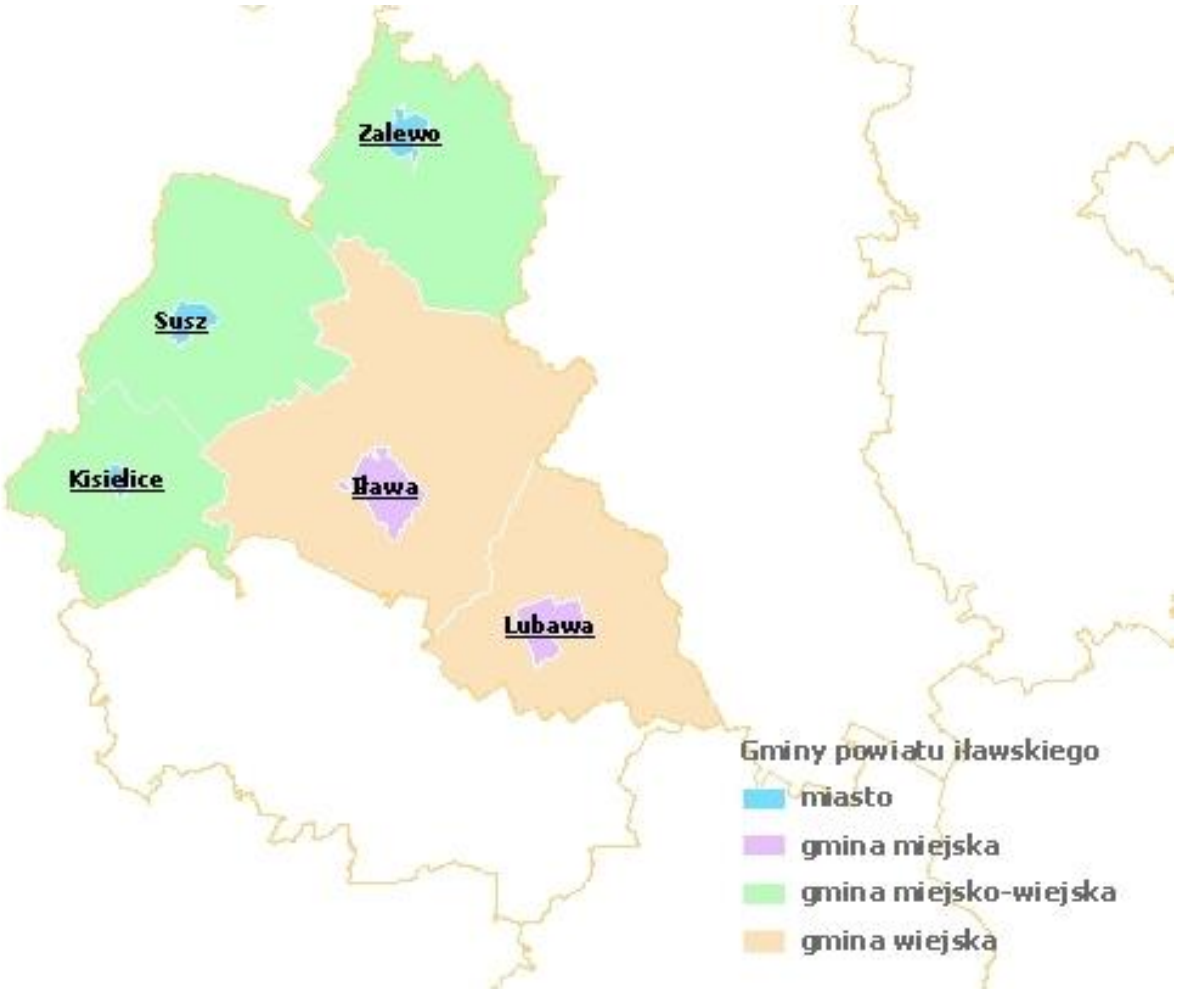

Gmina Iława jest jedną z ~~pięciu~~ siedmiu gmin powiatu iławskiego. Powiat leży w zachodniej części województwa warmińsko – mazurskiego, obejmując, oprócz gminy Iława, gminy miejsko-wiejskie: Zalewo, Susz, Kisielice, gminy miejskie: Lubawa i Iława oraz gminy wiejskie: Lubawa i Iława. Teren gminy otacza gminę miejską Iławy. Gmina Iława na 100 gmin wiejskich województwa zajmuje drugie miejsce, po gminie bartoszyckiej, co do wielkości. Jej powierzchnia wynosi 424,0 km², co stanowi 1,75% powierzchni województwa. Liczba ludności wynosi około ~~12000~~ 12800 osób, co stanowi ~~0,8%~~ prawie 0,9% mieszkańców województwa.

Gmina posiada charakter rolniczy. Użytki rolne stanowią ~~42%~~ blisko 41% powierzchni. Lasy stanowią ~~41,5%~~ 44% powierzchni gminy, udział powierzchni wód, głównie jezior, wynosi 7,2% powierzchni gminy. Potencjał przemysłowy stanowi kilkanaście niedużych zakładów wytwórczych, głownie związanych z obróbką drewna oraz przetwórstwem spożywczym. Znaczący udział w potencjale gospodarczym gminy mają fermy hodowli drobiu. Walory przyrodnicze w postaci dużych powierzchni leśnych i wód decydują o tym, że sprzyjają rozwojowi turystyki.

Strukturę administracyjną tworzy ~~75 miejscowości (wsi)~~ 76 miejscowości, gmina posiada ~~31~~ 27 sołectw.

Gmina Iława usytuowana jest w obrębie trzech mezoregionów: Pojezierza Iławskiego, Pojezierza Brodnickiego i Doliny Rzeki Drwęcy. Dominującymi formami ukształtowania terenu są: wysoczyzna moreny dennej i tereny równe sandru. Powierzchnie te są poprzecinane rynnami subglacjalnymi (wśród nich dominuje rynna Jezioraka). Wschodnia granica terenu gminy przebiega Doliną Rzeki Drwęcy.

Całe województwo warmińsko – mazurskie zaliczone jest do obszaru „Zielonych Płuc Polski". Część obszaru gminy Iława leży w ~~obszarze krajobrazu chronionego Pojezierza Iławskiego – Wschód~~ obszarze chronionego krajobrazu Pojezierza Iławskiego część A i B, obszarze chronionego krajobrazu Kanału Elbląskiego oraz w obszarze krajobrazu chronionego Doliny Dolnej ~~Rzeki~~ Drwęcy. Północna część terenu gminy położona jest w obszarze Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Powierzchnia lasów i powierzchnia wód decydują o tym, że problemy ochrony środowiska stanowią istotną problematykę w gminie. Walory krajobrazowe, atrakcyjność przyrodnicza, szlaki turystyczne, szczególnie żeglarskie, kajakowe, piesze i rowerowe, stwarzają warunki dla rozwoju turystyki kwalifikowanej.

Klimat na obszarze gminy charakteryzuje się zmiennością stanów pogody, wahaniami czasu okresu wegetacyjnego. Średnioroczna temperatura powietrza wynosi + 7,5- 8°C, przy czym najcieplejszym jest miesiąc lipiec + 17°C, a najchłodniejszym styczeń – 3°C. Okres wegetacyjny trwa 210 dni, a liczba dni przymrozkowych wynosi 90-100. Klimat charakteryzuje się dużym zachmurzeniem zimą i jesienią (liczba dni pochmurnych w ciągu roku to około 128 dni), chłodnym i krótkim latem. Średnie roczne opady to 560mm.

Na obszarze gminy Iława dominują wiatry z sektora zachodniego. Pozostałe kierunki występują rzadziej.

1.1.2. Rys historyczny regionu iławskiego

Po złamaniu oporu Prusów, terytorium pruskiego plemienia Pomezanów, na którym jeszcze przed przybyciem Krzyżaków, na południowym wybrzeżu Jezioraka istniała staropruska osada Ylow, zostało podzielone na Pomezanię Biskupią, podlegającą biskupowi oraz Pomezanię Zakonną, podlegającą bezpośredniej administracji Zakonu Krzyżackiego.

Na zachodzie granica Pomezanii opierała się o Wisłę, na północy granicę wyznaczała linia Nogatu, sięgająca Jeziora Drużno, a na południu lasy nad rzeką Osą, Drwęcą i Jeziorem Drwęckim. Z tego obszaru w skład Pomezanii Biskupiej weszła tylko część południowo-środkowa, czyli obecny powiat kwidzyński i większa część powiatu iławskiego. Od południa Pomezania Biskupia graniczyła z ziemią chełmińską, od południowego-wschodu z komturstwem ostródzkim, a od północnego-wschodu z komturstwem dzierzgońskim, w którym znalazła się prokuratoria iławska z okolicznymi wioskami, tu granica pomiędzy Pomezanią Biskupią a terenami Zakonu przebiegała pomiędzy Jeziorami Silm i Szymbarskim oraz wzdłuż wschodniego brzegu jeziora Gardzień, należącego razem z Szymbarkiem do części kapitulnej latyfundium biskupiego. Powiat iławski, dawniej suski, po raz pierwszy został utworzony po wojnach napoleońskich w roku 1818 i wtedy z racji, że na jego terytorium leżało pięć miast: Biskupiec, Iława, Kisielice, Prabuty i Susz, nazywany był też Pięciogrodem. Region ten, wcześniej leżący na terenie Prus Królewskich, po I rozbiorze Polski wchodził w skład obszaru przemianowanego na Prusy Zachodnie.

Historia gminy Iława ściśle związana jest z dziejami miasta Iława.

1.2. Gmina na tle regionu

1.2.1. Gmina na tle sieci osadniczej regionu

Miasto Iława w sieci osadniczej regionu stanowi ponadlokalny środek rozwoju, wpływający na znaczny obszar, w tym także gminę Iława.

W mieście następuje koncentracja infrastruktury społecznej (szkolnictwo, ochrona zdrowia, handel, kultura, sport, obsługa biznesu), obsługującej cały powiat, w tym gminę Iława. Infrastruktura ta wymaga rozwoju, modernizacji i podnoszenia standardu.

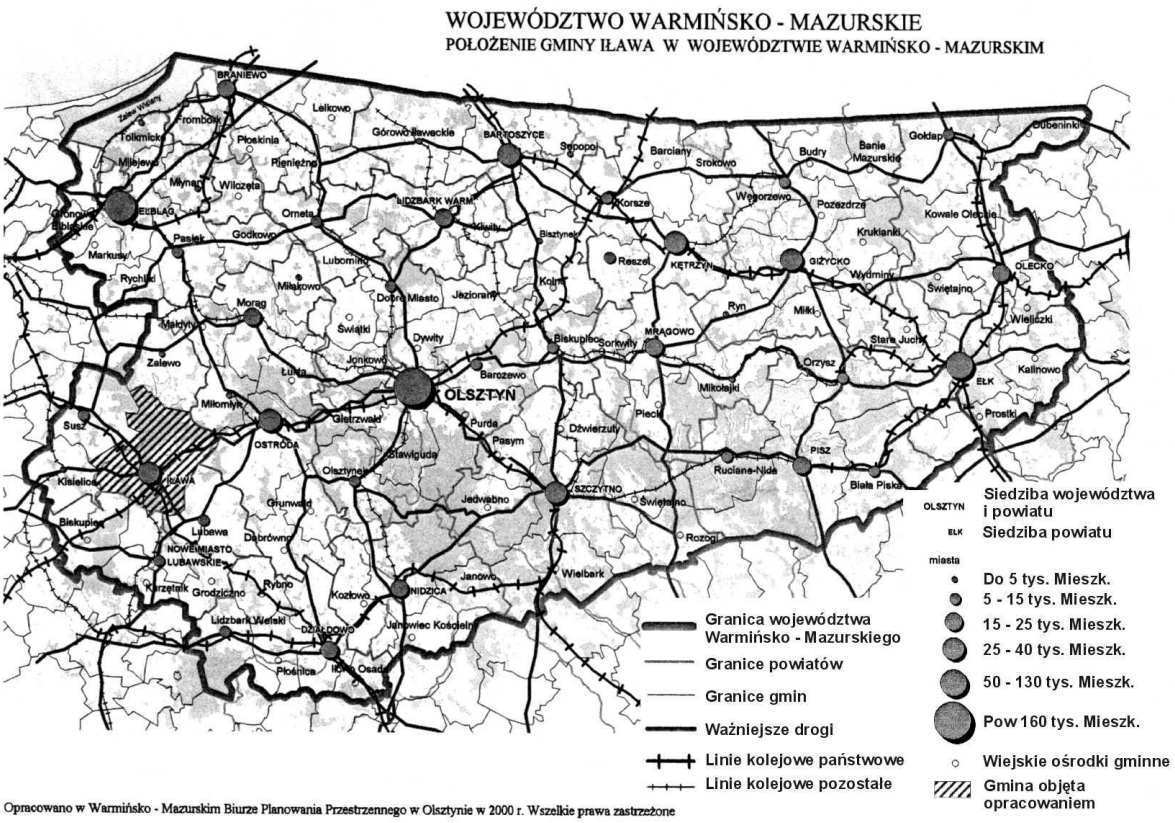

1.2.2. Obszar gminy na tle przestrzeni ekologicznej

Budowa litologiczna terenu powiązana jest z formami pochodzenia polodowcowego. Wysoczyzna moreny dennej, zajmująca zachodnią i środkowo-wschodnią część gminy, zbudowana jest z glin zwałowych, zalegających na piaskach lodowcowych.

Z kolei utwory piaszczyste sandru obejmują północną i południowo-wschodnią część gminy. Rynny subglacjalne wypełnione są w większości wodą, jednak na niektórych terenach występują tu utwory mineralne lub organiczne. Osady rzeczne oraz torfowiska spotykane są w dolinie Drwęcy, regionie jeziora Karaś oraz obniżenia Sąp. Geologicznie obszar gminy leży w Syneklizie Perybałtyckiej, części Platformy Wschodnioeuropejskiej,

na pograniczu z Niecką Brzeźną Platformy Zachodnioeuropejskiej. Powierzchnia podczwartorzędowa wykształcona jest w postaci niecki o wydłużeniu południkowym. Oś niecki pokrywa się na ogół z przebiegiem Jezioraka.

Obszar gminy Iława bogaty jest w zasoby wód. Dotyczy to zarówno wód powierzchniowych, jak i podziemnych. Rozbudowaną sieć wodną tworzą zlewnie rzek: Drwęcy, Osy oraz Liwy. W przypadku wód podziemnych należy podkreślić obecność Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP - 210) „IŁAWSKI" oraz możliwości występowania wód leczniczych chlorkowo-sodowych i energii geotermalnej środowiska wodnego z głębokości już od kilkunastu metrów.

Teren gminy Iława charakteryzuje się silnie rozbudowaną siecią hydrologiczną. Obejmuje ona liczne jeziora, należące do zlewni trzech rzek: Drwęcy wraz z Iławką, Osy oraz Liwy. Drwęca i Osa należą do dorzecza Wisły, zaś Liwa zaliczana jest to zlewiska Zalewu Wiślanego. Większość obszaru gminy, poza kilkukilometrowej szerokości pasem wzdłuż jej wschodniej granicy, położona jest w obrębie zlewni pojeziernej. System rzeczny na terenie gminy Iława stanowią rzeki Drwęca, Osa i Liwa wraz z ich dopływami.

Jeziora na terenie gminy mają znaczny udział w strukturze użytkowania. Łącznie na tym terenie występuje ich 39. Dodatkowo 7 akwenów przylega do granic gminy. Przeważająca część zbiorników jest pochodzenia rynnowego (np. Jeziorak). Charakteryzują się one wydłużonym kształtem i dobrze rozwiniętą linią brzegową. Ponadto występują tu jeziora pochodzenia lodowcowego - wypełniające zagłębienia terenowe moreny dennej (jezioro Karaś). Występują także głębokie kotły eworsyjne, czego przykładem jest jezioro Urowiec.

Większość występujących na terenie gminy akwenów należy do jezior eutroficznych. Jednakże na terenie gminy spotykany jest rzadki w naszym kraju typ zbiornika oligotroficznego, jakim jest Jezioro Jasne.

Z uwagi na zajmowaną powierzchnię, dominującą pozycję w strukturze sieci hydrologicznej zajmuje jez. Jeziorak (jest to najdłuższe jezioro w kraju, o maksymalnej długości 27,5 km przy średniej szerokości 1,2 km). Poziom wody w tym jeziorze regulowany jest sztucznie – za pomocą śluzy na kanale Elbląskim w Miłomłynie i jazu na rzece Iławce w Iławie oraz utrzymywany grodzą na Kanale Jerzwałdzkim. Na terenie gminy występują ponadto 4 akweny o powierzchni większej od 100 ha. Pozostałe zbiorniki są stosunkowo małe, o powierzchni zwierciadła wody od kilku do kilkudziesięciu ha. Środowisko przyrodnicze gminy Iława charakteryzuje się wysokimi walorami. Na opisywanym terenie spotykane są zbiorowiska leśne, wodne, bagienno - torfowe, łąkowe i synantropijne. Na terenie gminy spotykane są gatunki, zbiorowiska i ekosystemy cenne przyrodniczo z uwagi na rzadkość

występowania w skali kraju. Świat zwierzęcy wykazuje duże zróżnicowanie w związku z występującą tu różnorodnością siedlisk. Szczególnie urozmaicona jest ornitofauna tego terenu, czego dowodem jest występowanie ostoi ptactwa o randze światowej.

Gmina Iława w znacznym obszarze objęta jest ochroną krajobrazową, w tym w północnej części chronionego krajobrazu znajduje się część Iławskiego Parku Krajobrazowego.

Uwarunkowania ekofizjograficzne gminy sprawiają, że problemy ochrony środowiska mają istotne znaczenie gospodarcze oraz w znacznym stopniu stanowią ograniczenia swobodnego rozwoju gospodarczego.

Walory środowiskowe predestynują gminę do rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz rozwoju turystyki, przy jednoczesnym rozwoju hodowli, szczególnie drobiu, z zachowaniem wysokich standardów w zakresie ochrony środowiska.

1.3. Gmina na tle sieci transportowej regionu

1.3.1. Uwarunkowania drogowe

Układ drogowy gminy Iława nie odbiega od charakterystyki powiatu. Sieć dróg na terenie gminy Iława jest dobrze rozbudowana, obejmuje drogi zaliczane do kategorii dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Przez gminę Iława przebiegają następujące drogi:

- droga krajowa o funkcji międzyregionalnej Nr 16, o następującym przebiegu na ternie województwa warmińsko-mazurskiego: granica województwa – Kisielice – Iława – Ostróda – Olsztyn – Barczewo – Biskupiec – Mrągowo – Mikołajki – Orzysz – Ełk – granica województwa. Na odcinku przebiegającym przez gminę Iława droga ta będzie dostosowywana do parametrów technicznych drogi klasy S (ekspresowej). Odcinek drogi krajowej nr 16 na terenie gminy Iława wynosi prawie 29 km. ~~Grudziądz – Olsztyn – Augustów przewidywana w klasie technicznej GP (główna ruchu przyspieszonego). Zgodnie z „Koncepcją Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju" postulowana do wpisania w program budowy dróg ekspresowych.~~ Konieczna jest budowa obwodnic drogowych miasta Iławy oraz miejscowości Laseczno i Franciszkowo;
- droga wojewódzka Nr 536 Iława – Sampława, stanowiąca ważne powiązanie dla województw: mazowieckiego, warmińsko–mazurskiego

i pomorskiego. ~~Konieczna jest przebudowa do klasy technicznej G.~~ Droga została przebudowana do klasy technicznej G. Długość drogi wojewódzkiej Nr 536 na terenie gminy Iława wynosi około 7,5 km;

- droga wojewódzka Nr 521 Kwidzyn - Iława, stanowiąca ważne powiązanie dla województw: mazowieckiego, warmińsko–mazurskiego i pomorskiego. ~~Konieczna jest przebudowa do klasy technicznej G.~~ Droga została przebudowana do klasy technicznej G. Długość drogi wojewódzkiej Nr 521 na terenie gminy Iława wynosi około 7,6 km;
- drogi powiatowe i gminne posiadają znaczenie lokalne, pełnią funkcję powiązań sieci osadniczej na terenie gminy a także wiążą gminę z województwem warmińsko-mazurskim.

Droga krajowa Nr 16 i drogi wojewódzkie Nr 536 i Nr 521 mają duże znaczenie dla rozwoju gospodarczego gminy Iława, skupiać powinny usługi obsługujące ruch kołowy.

Należy liczyć się w pierwszej kolejności z koniecznością budowy obwodnicy miasta Iława.

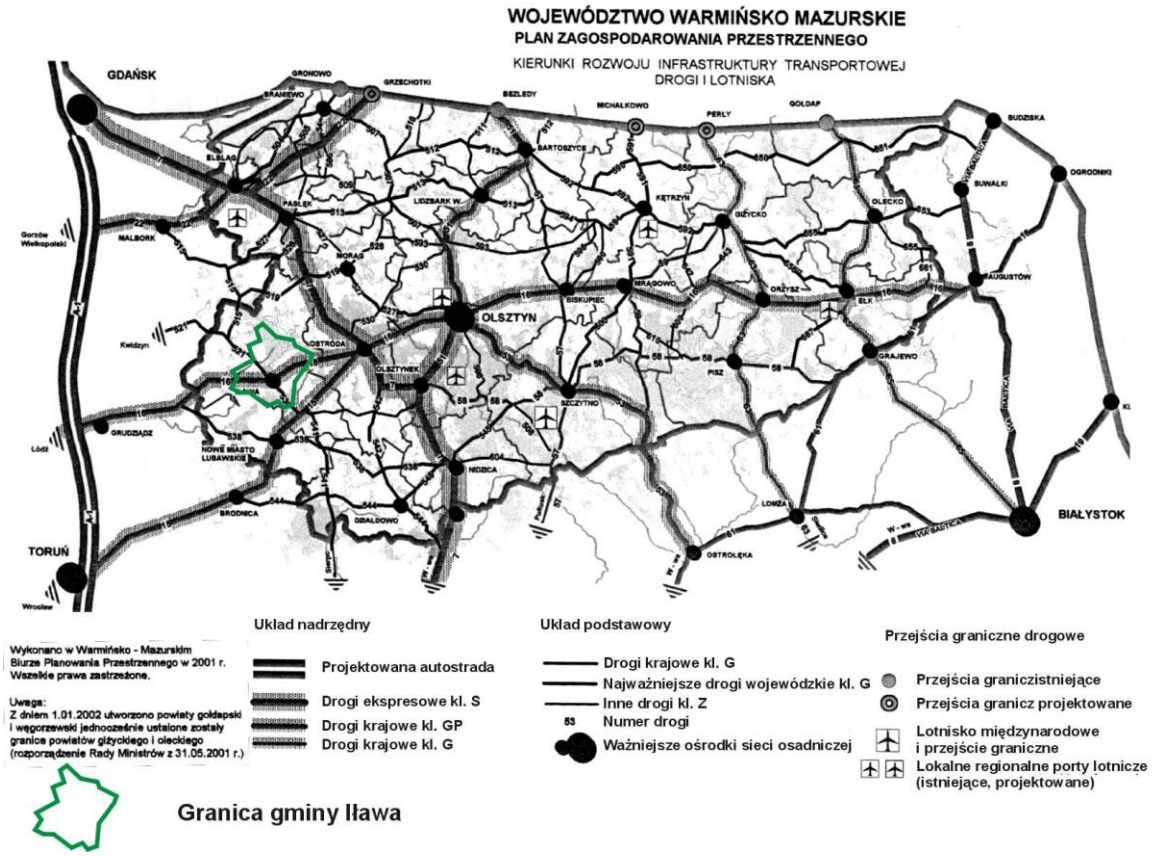

1.3.2. Uwarunkowania kolejowe

Przez teren gminy przebiegają następujące linie kolejowe:

- linia magistralna E – 65 Gdańsk – Iława – Warszawa – Żylina ~~projektowana do przebudowy, umożliwiającej rozwijanie prędkości do 160 km/godz.;~~ linia państwowa magistralna położona w VI paneuropejskim korytarzu transportowym, linia należy do sieci bazowej, obecnie w trakcie przebudowy; docelowo ma osiągać prędkość 200 km/h dla ruchu pasażerskiego i 160 km/h dla ruchu towarowego;
- linia pierwszorzędna I nr 353 – Poznań – Iława – Olsztyn – Korsze – Skandawa, linia znaczenia państwowego, zelektryfikowana, dwutorowa, europejska siec TEN-T kompleksowa, prędkość maksymalna do 120km/h. Linia proponowana do włączenia do powiązań międzynarodowych w Polsce północno-wschodniej na osi Niemcy, Rosja, Litwa. ~~Konieczna jest przebudowa, umożliwiająca rozwijanie prędkości do 120 km/godz.~~

Linia kolejowa stwarza w przyszłości zmianę komunikacji masowej oraz transportu kolejowego.

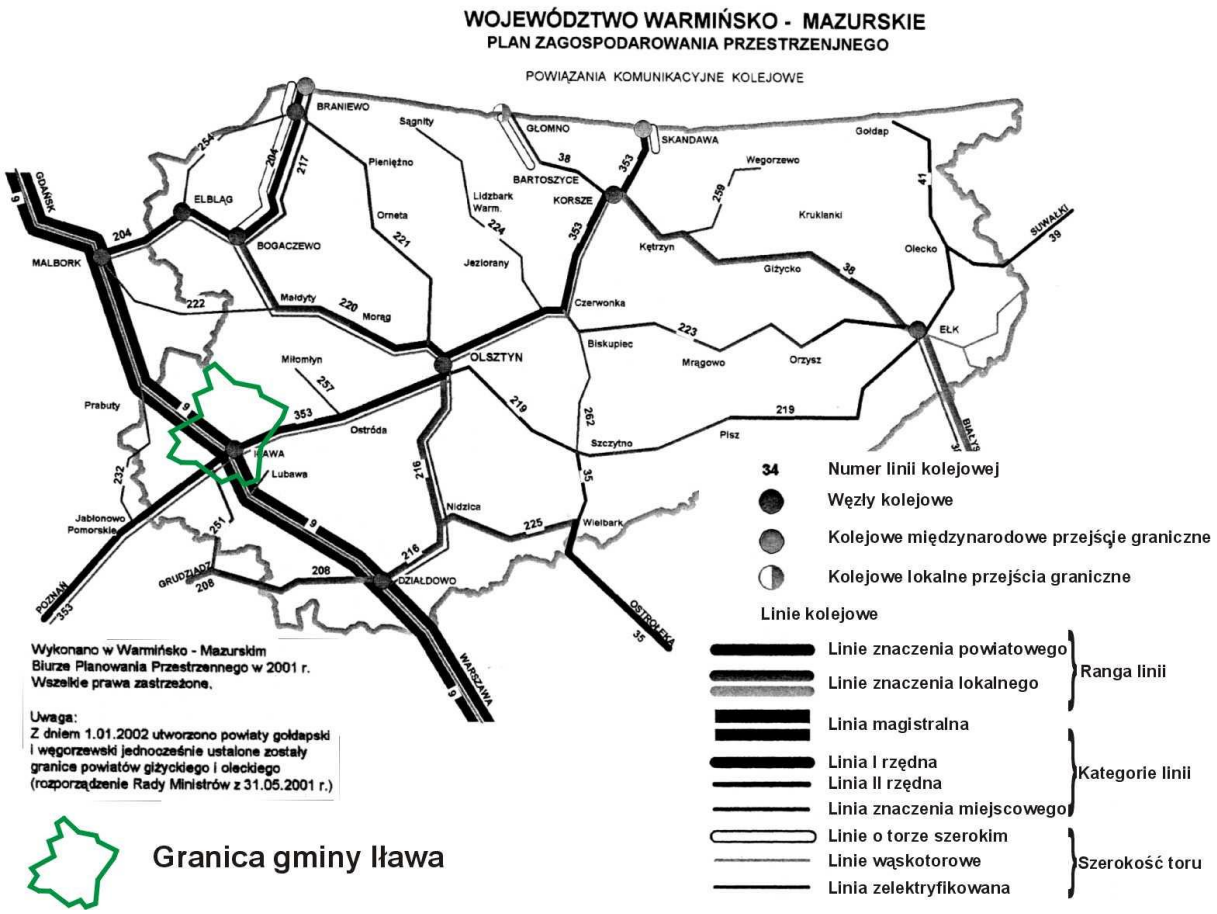

1.4. Szlaki turystyczne

~~1.4.1. Szlaki turystyki kołowej, rowerowej, wodnej i pieszej~~

Atrakcję turystyczną zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego stanowią walory przyrodnicze w postaci dużych kompleksów leśnych i różnorodnych jezior.

Przez gminę Iława przebiegają trasy rowerowe:

- trasa międzynarodowa w obszarze województwa warmińsko – mazurskiego: z kierunku Litwy i Białorusi - Augustów – Pisz – Szczytno – Olsztyn – Miłomłyn – Iława – Kwidzyn z rozwidleniem Olsztyn – Olsztynek – Grunwald – Nowe Miasto – Iława – Kwidzyn;
- trasy międzyregionalne:

  Iława – Biskupiec – Grudziądz;
- trasy o znaczeniu lokalnym oznakowane przez organizacje turystyczne:
  - szlak czarny: Iława – Kamionka – Ząbrowo – Szymbark – Starzykowo – Piotrkowo – Szwalewo – Siemiany (23 Km).
  - szlak czerwony (wokół Jezioraka):
    - Iława – Gardzień – Siemiany – Jerzwałd – Dobrzyki – Zalewo – Rąbity – Międzychod – Śliwa – Karpowo– Wieprz – Gubławki – Urowo – Sąpy – Makowo – Jezierzyce – Jażdżowki – Szałkowo – Iława (77 km),
    - Iława – Jez. Głębokie – Jez. Czerwone – Jez. Radomno – Radomno – Katarzynki – Iława (23 km),
    - Iława – Szymbark – Ząbrowo – Segnowy – Laseczno – Stradomno – Iława (20 km),
    - Iława – Gardzień – Piec – Jeziorno – Jeziora: Jasne, Luba, Czerwica – Januszewo – Piotrkowo – Chełmżyca – Iława (45 km),
    - Iława – Siemiany – Dobrzyki – Zalewo – Boreczno – Urowo – Makowo – Iława (80 km),
    - Iława – Stradomno – Jędrychowo – Ogrodzieniec – Kisielice – Łęgowo – Bałoszyce – Susz – Iława (57km),
    - Iława – Siemiany – Jerzwałd – Susz – Kaminiec – Susz – Iława (62 km),
    - Iława – Tynwałd – Jez. Iłgi – Do Szosy Miłomłyn – Samborowo – Kaletka – Iława (38 km),
    - Iława – Makowo – Zalewo – Przezmark – St. Dzierzgoń – Kamieniec – Susz – Iława (88 Km),
    - Iława – Rudzienice – Gromoty – Ławice – Dziarny – Iława (27 Km)

~~Szlak zielony: Siemiany – Piotrkowo – Szymbark – Iława – Katarzynki – jezioro Radomno~~

~~Szlak niebieski: Makowo – Szałkowo – Iława~~

~~Szlak czerwony: Iława – Rudzienice – Tynwałd – Jezierzyce~~

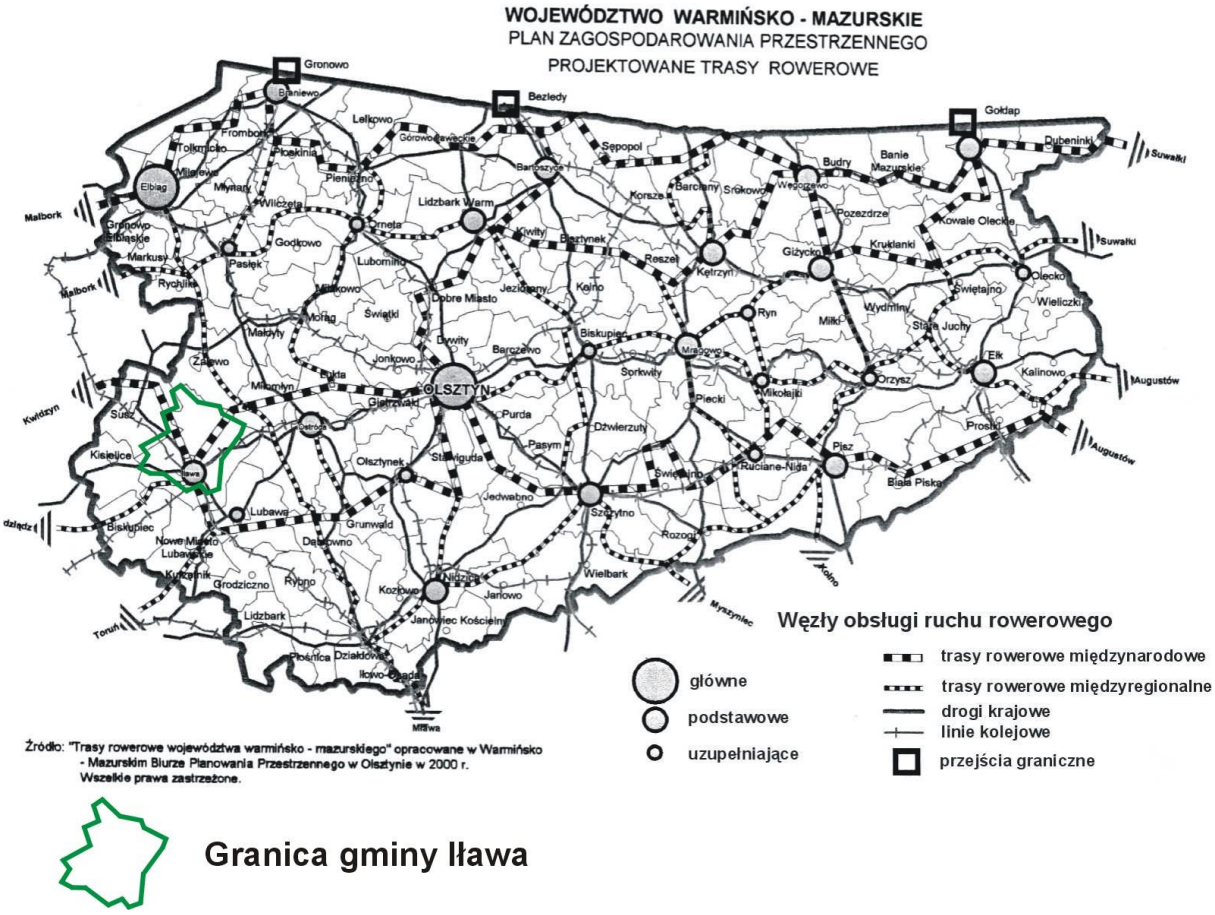

Granica gminy Iława

Szlaki turystyki wodnej - szlaki kajakowe:

- szlak rzeki Iławki i Drwęcy: IŁAWA – JEZIORO IŁAWSKIE – DZIARNY – DZIARNÓWKO – PAPIERNIA – RODZONE;
- szlak jeziora Jeziorak, Kanału Ostródzko-Elbląskiego i rzeki Drwęcy: IŁAWA – MAKOWO – CHMIELÓWKA – JEZIORO DAUBY – JEZIORO KARNICKIE – MIŁOMŁYN – KANAŁ ELBLĄSKO – OSTRÓDZKI – JEZIORO DRWĘCKIE – DRWĘCA;
- szlak jeziora Jeziorak i Płaskiego: IŁAWA – SIEMIANY – JERZWAŁD.

Szlaki turystyki wodnej – szlaki żeglarskie:

- szlak Kanału Iławskiego i Ostródzko-Elbląskiego: IŁAWA – MAKOWO – ZATOKA KRAGA – JEZIORO DAUBY – JEZIORO KARNICKIE – MIŁOMŁYN – KANAŁ ELBLĄSKI – JEZIORO DRWĘCKIE;
- szlak jeziora Jeziorak i Płaskiego: IŁAWA – SIEMIANY – JERZWAŁD;
- szlak jeziora Jeziorak i Ewingi: IŁAWA – SIEMIANY – MATYTY – DOBRZYKI – ZALEWO;
- szlak Kanału Iławskiego i Ostródzko-Elbląskiego: IŁAWA – MAKOWO – ZATOKA KRAGA – KANAŁ IŁAWSKI – MIŁOMŁYN – KANAŁ ELBLĄSKI – ELBLĄG – SUCHACZ.

Szlaki piesze:

- szlak żółty:
  - Iława – Szłakowo – Tynwałd – Frednowy – Wiewiórka – Samborowo (28,3 km; czas na przejście ok. 6h)
  - Iława – Jez. Łęckie – Jez. Czerwone – Katarzynki – Ostrow – Jez. Radomno (12 km; czas na przejście ok. 2,5 h)
- szlak niebieski:
  - Iława – Sarnowek – Zatoka Widłągi – Rożek – Siemiany (26 km; czas na przejście ok. 5,5 h)
- szlak zielony – „Szlak Napoleoński":
  - Iława – Jez. Silm – Kamionka – Szymbark (Zamek) – Piotrkowo – Jez. Czerwica (Rezerwat Kormoranow) – Kamieniec (41.3 km)
- szlak historyczno – przyrodniczy:
  - Iława – Jez. Silm – Kamionka – Szymbark (Zamek) – Stawki – Gardzień – Piotrkowo – Januszewo – Jez. Merynos – Olbrachtowo – Kamieniec (35 km).

1.5. Gmina na tle sieci infrastruktury technicznej regionu

1.5.1. Elektroenergetyka

Dostawa energii elektrycznej w obszarze Gminy Iława odbywa się za pośrednictwem sieci 110 kV, 15 kV oraz 0,4 kV. Na obszarze gminy zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna 110/15 kV GPZ Iława Wschód. Drugą stacją elektroenergetyczną 110/15 kV zasilającą obszar gminy jest GPZ Iława. Stacja GPZ Iława zasila odbiorców zarówno w gminie terenowej i miejskiej. W wymienionych stacjach zainstalowane są po 2 transformatory 110/15 kV o mocy 25 MVA każdy.

Linie SN 15 kV (ok. 239 km) i 0,4 kV (ok. 324 km) wykonane są głównie jako napowietrzne. Linie kablowe 15 kV (ok. 35 km) i 0,4 kV (ok. 56 km) występują w rejonach zalesionych i zasilających stacje transformatorowe

15/0,4 kV ośrodków wypoczynkowych: rejon Smolnik, okolice Makowa, Chmielówki, Sarnówka, Tynwałdu nad jez. Jeziorak oraz okolice Kaletki nad jez. Gil Wielki. Ponadto kable występują w okolicy miejscowości Frednowy, Przejazd, Nowa Wieś (przejście przez tory PKP).

1.5.2. Gaz ziemny

Województwo warmińsko–mazurskie zasilane jest z magistrali gazowej 2 x Dn 500 Rembelszczyzna – Włocławek przez odgałęzienia: Płońsk – Ciechanów – Nidzica Dn 400, Dn 200. Teren gminy Iława zasilany jest siecią magistralną wysokiego ciśnienia Dn 125 z odgałęzienia w Olsztynku.

Gmina Iława jest częściowo zgazyfikowana, przez jej teren przebiegają: gazociąg wysokiego ciśnienia oraz średniego ciśnienia. Stacje redukcyjne gazu znajdują się w miejscowościach Nowa Wieś i Dziarny.

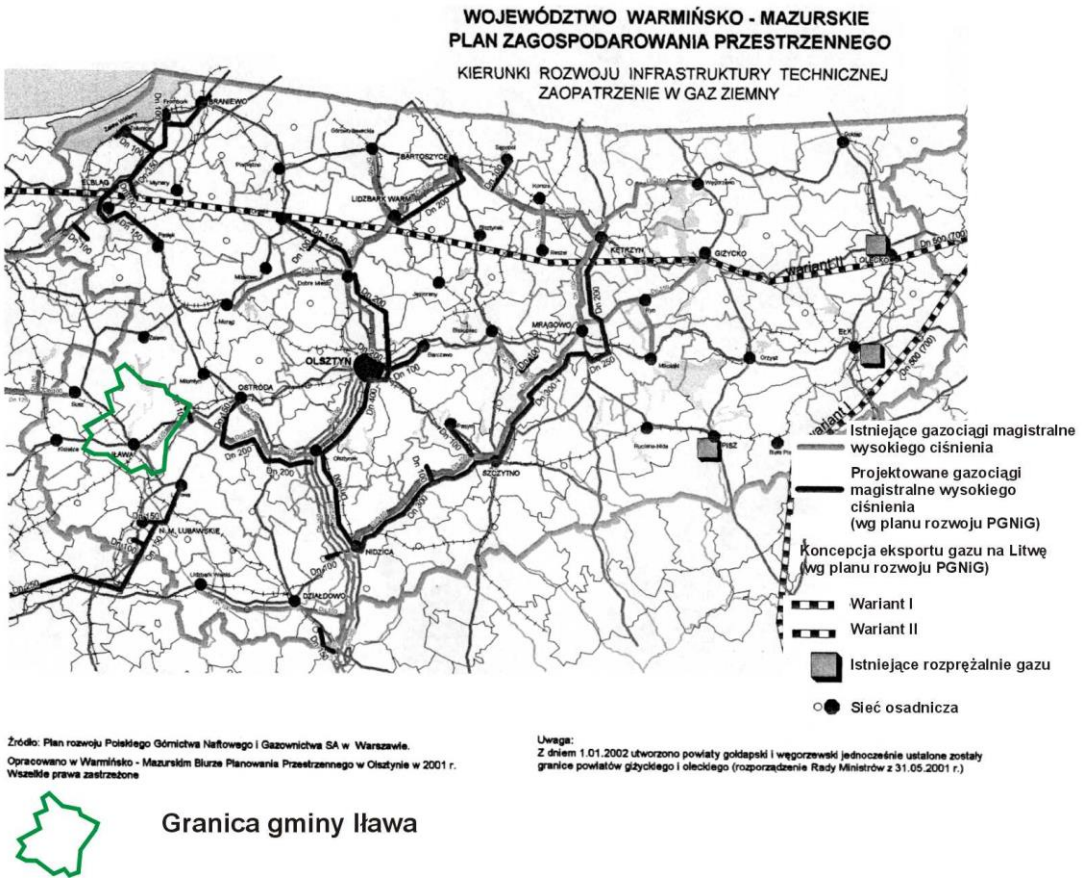

2. Uwarunkowania wynikające z planów i opracowań strategicznych i wyższego rzędu

2.1. Uwarunkowania wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030), przyjęta 13 grudnia 2011r. Uchwałą Rady Ministrów, jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. Zgodnie z wymogami ustawowymi określono także wynikające z KPZK 2030 ustalenia i zalecenia dla przygotowywania planów zagospodarowania przestrzennego województw. W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Tym samym KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.

Polityka przestrzennego zagospodarowania kraju realizuje cele rozwoju kraju w odniesieniu do całości przestrzeni polskiej. Cel strategiczny odnoszący się do przestrzeni musi więc wspomagać wzrost konkurencyjności Polski, zapewniać sprawność funkcjonowania państwa i jednocześnie promować spójność w jej trzech podstawowych wymiarach. W związku z powyższym cel strategiczny polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest następujący:

Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Cel strategiczny będzie osiągany przy pomocy sześciu ściśle powiązanych ze sobą i uzupełniających się wzajemnie celów cząstkowych (fragmenty Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030).

2.2. Uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego zatwierdzony został Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr VII/164/15 z dnia 27 maja 2015r. Jest narzędziem umożliwiającym kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie, formułując kierunki polityki przestrzennej oraz zasady organizacji przestrzennej na poziomie struktur regionalnych, w oparciu o ocenę przestrzennych uwarunkowań.

Głównym celem polityki przestrzennej zawartym w Planie jest zrównoważony rozwój przestrzenny województwa, realizowany poprzez wykorzystanie cech i zasobów przestrzeni regionu, dla zwiększenia jego spójności w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym, z uwzględnieniem ładu przestrzennego oraz zachowania wysokich walorów środowiska i krajobrazu.

Cel główny realizowany ma być poprzez cele szczegółowe polityki przestrzennej, do których zalicza się:

- dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju;
- podwyższanie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie ośrodków miejskich;
- poprawa jakości wewnętrznej regionu poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i tworzenie obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjałów wewnętrznych;
- poprawa dostępności terytorialnej regionu w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- zachowanie i odtwarzanie wysokiej jakości struktur przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych regionu oraz zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska, stanowiące istotny element polityki rozwoju województwa;
- zwiększenie odporności przestrzeni województwa na zagrożenie naturalne i antropogeniczne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także uwzględnienie w polityce przestrzennej regionu potrzeb obronnych państwa.

Zadania Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego:

– w systemie regionalnego planowania strategicznego realizuje przełożenie ustaleń „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego

województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025" na przestrzeń regionu,
- w programowaniu działań rozwojowych: wyznacza możliwości udostępnienia przestrzeni regionu do planowania rozwoju na poziomie operacyjnym,
- w systemie planowania przestrzennego, oprócz narzędzia prowadzenia polityki przestrzennej województwa, pełni rolę koordynacyjną pomiędzy planowaniem krajowym a planowaniem miejscowym,
- w planowaniu realizacji inwestycji stanowi narzędzie koordynacji rozwoju przestrzennego gmin w odniesieniu do nadrzędnego interesu publicznego, poprzez procedury opiniowania i uzgadniania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin.

~~Podstawowym dokumentem, określającym uwarunkowania regionu, jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko Mazurskiego, zatwierdzony Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr XXXII/505/02 z dnia 12 lutego 2002 r~~

~~Cele zagospodarowania przestrzennego województwa wynikające z diagnozy prospektywnej jego rozwoju~~

~~Kształtowanie rozwoju przestrzennego województwa tak, by było atrakcyjnym, przyjaznym i wyjątkowym miejscem zamieszkania, wypoczynku oraz rozwoju społeczno gospodarczego~~

- ~~kształtowanie struktur przestrzennych w sposób zapewniający spójność regionu i likwidację dysproporcji rozwoju przy zachowaniu rozwoju zrównoważonego;~~
- ~~podnoszenie konkurencyjności i atrakcyjności regionu;~~
- ~~ochrona i racjonalizacja kształtowania środowiska przyrodniczego;~~
- ~~modernizacja systemów transportowych i infrastruktury technicznej;~~
- ~~podnoszenie bezpieczeństwa państwa.~~

~~Najważniejsze zasady zagospodarowania przestrzennego przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warm.-Mazurskiego~~

~~Zasady ochrony i utrzymania w równowadze środowiska przyrodniczego oraz ochrona wartości kulturowych obejmują:~~
- ~~przestrzeganie zasad prawnych ochrony środowiska;~~
- ~~ochronę wód podziemnych i otwartych;~~
- ~~zwiększenie lesistości, małej retencji i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;~~

- ~~tworzenie stref ochronnych wokół obszarów chronionych;~~
- ~~ograniczenie emisji zanieczyszczeń, racjonalna gospodarka odpadami;~~
- ~~wzdłuż dróg ekspresowych i głównych wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej;~~
- ~~ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego;~~
- ~~respektowanie w zagospodarowaniu przestrzennym bezkonfliktowego wkomponowania zabudowy w przestrzeń historyczną.~~

~~Najważniejsze zasady realizacji funkcji gospodarczych~~

~~Rolnictwo~~

- ~~dostosowanie do standardów międzynarodowych, stworzenie struktur umożliwiających absorpcję środków Unii Europejskiej;~~
- ~~rozwój kierunków produkcji rolnej, wynikających z predyspozycji, warunków przyrodniczych o intensywności uwzględniającej antropopresję;~~
- ~~wykorzystanie doświadczeń i osiągnięć nauki (w tym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego).~~

~~Turystyka~~

- ~~uporządkowanie, podniesienie standardu istniejącego zainwestowania (w pierwszej kolejności na terenach zagrażających czystości jezior);~~
- ~~zagospodarowanie szlaków turystyki: rowerowej, wodnej i pieszej;~~
- ~~dostosowanie rekreacyjnego wykorzystania terenów do ich odporności na antropopresję;~~
- ~~zbudowanie różnorodnej oferty turystycznej dla różnych odbiorców;~~
- ~~rozwijanie różnorodnych form turystyki w oparciu o całoroczną bazę noclegową.~~

~~Leśnictwo~~

- ~~zachowanie i przywrócenie biologicznej różnorodności lasów;~~
- ~~utrzymanie produkcyjnej zasobności lasów;~~
- ~~zachowanie różnorodności ekosystemów leśnych;~~
- ~~zwiększenie lesistości.~~

~~Przemysł~~

- ~~preferowanie powstawania zakładów małej i średniej wielkości, opartych o przetwórstwo surowców lokalnych, o niewielkiej uciążliwości;~~
- ~~lokalizacje w/w zakładów na terenach zurbanizowanych.~~

~~Zasady kształtowania sieci osadniczej~~

- ~~wielofunkcyjny rozwój miast w oparciu o historycznie ukształtowaną sieć osadniczą;~~
- ~~efektywne wykorzystanie istniejących zasobów kubaturowych;~~
- ~~racjonalne wykorzystanie terenów pod inwestycje;~~

- ~~utrzymanie ładu przestrzennego;~~
- ~~tworzenie nowych pasm urbanizacyjnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych.~~

~~Zasady rozwoju infrastruktury transportowej i technicznej~~

- ~~hierarchia układu dróg;~~
- ~~kolejność modernizacji i budowy zgodna z hierarchią dróg;~~
- ~~modernizacja i budowa, prowadzące do dostosowania parametrów przyjętej klasyfikacji technicznej;~~
- ~~zaopatrzenie w gaz wschodniej i północno-zachodniej części województwa;~~
- ~~zwiększenie pewności zasilania w energię elektryczną;~~
- ~~budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w pierwszej kolejności na terenach wrażliwych na antropopresję.~~

~~Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa w odniesieniu do regionu iławskiego~~
~~Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego:~~
~~Cennym, a jednocześnie wrażliwym elementem środowiska przyrodniczego są jeziora. Ochrona jezior powinna polegać na porządkowaniu gospodarki ściekowej w ich zlewniach, zmniejszaniu zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa i ograniczaniu osadnictwa w ich sąsiedztwie. Ze względu na wododziałowy charakter obszaru województwa, ważnym problemem jest stabilizacja odpływu wód, głównie poprzez rozwijanie małej retencji i zwiększanie lesistości. Ochrona obszarów projektowanych do objęcia programem NATURA 2000, w tym siedliska ptaków na terenie jeziora Karaś i terenie Lasów Iławskich.~~

~~Kierunki ochrony środowiska kulturowego:~~
~~Działania ochronne i zabezpieczające dziedzictwa kulturowego. Prawidłowe zagospodarowanie, wypromowanie i przystosowanie obiektów zabytkowych do współczesnych potrzeb, szczególnie w zakresie turystyki.~~

~~Kierunki polityki przestrzennej:~~
~~Rozwój lokalnych środków gminnych. Kierunki rozwoju przestrzennego powinny zmierzać do wielofunkcyjnego rozwoju równorzędnego dla wielu funkcji gospodarczych, takich jak: rolnictwo, turystyka, agroturystyka, uzdrowiska, przemysł, leśnictwo, rybactwo oraz instytucje wspierania przedsiębiorczości.~~
~~Podstawowe kierunki rozwoju to:~~

- ~~rolnictwo z preferowaniem dużych gospodarstw farmerskich opartych na ekologicznych zasadach gospodarowania;~~
- ~~turystyka poprzez uporządkowanie istniejącego zainwestowania poprzez podniesienie standardu wyposażenie obiektów i wyposażenie w nowoczesne urządzenia infrastruktury technicznej;~~
- ~~rozwój funkcji uzdrowiskowej w miejscowości Siemiany;~~

- ~~rozwój gospodarstw agroturystycznych, szczególnie na terenach o wysokich walorach krajobrazowych;~~
- ~~rozwój małych i średnich zakładów produkcyjnych;~~
- ~~miasto Iława jest subregionalnym ośrodkiem rozwoju, skupiającym potencjał usługowy o znaczeniu powiatowym i ponadpowiatowym w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, kultury, sportu, handlu, obsługi ruchu turystycznego i instytucji biznesowych.~~

Aglomeracja Iława

~~Wojewoda Warmińsko – Mazurski Rozporządzeniem Nr 19 z dnia 17 marca 2008 r. wyznaczył~~ Uchwała Nr XXXVI/724/14 Sejmiku Województwa Warmińsko- Mazurskiego z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Iława oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Iława wyznacza aglomerację Iława o równoznacznej liczbie mieszkańców ~~60069~~ 100 047 z oczyszczalnią ścieków w Dziarnach, obejmującą następujące miejscowości: miasto Iława, Szałkowo, Kwiry, Kamień Duży, Radomek, Karaś, Szeplerzyzna, Wikielec, Dziarnówko, Dziarny, Ławice, Smolniki, Tchórzanka, Nowa Wieś, Frednowy, Mątyki, Rudzienice, Rudzienice-Kałdunki, Rudzienice-Karłowo, Kałduny, Julin, Łowizowo-Gromoty, Dół, Franciszkowo, Franciszkowo Dolne, Borek, Jażdżówki, Jezierzyce, Tynwałd, Wola Kamieńska, Makowo, Szymbark, Ząbrowo, Segnowy, Nejdyki, Laseczno, Laseczno Małe, Stradomno i Skarszewo.

GMINA IŁAWA - AGLOMERACJA IŁAWA

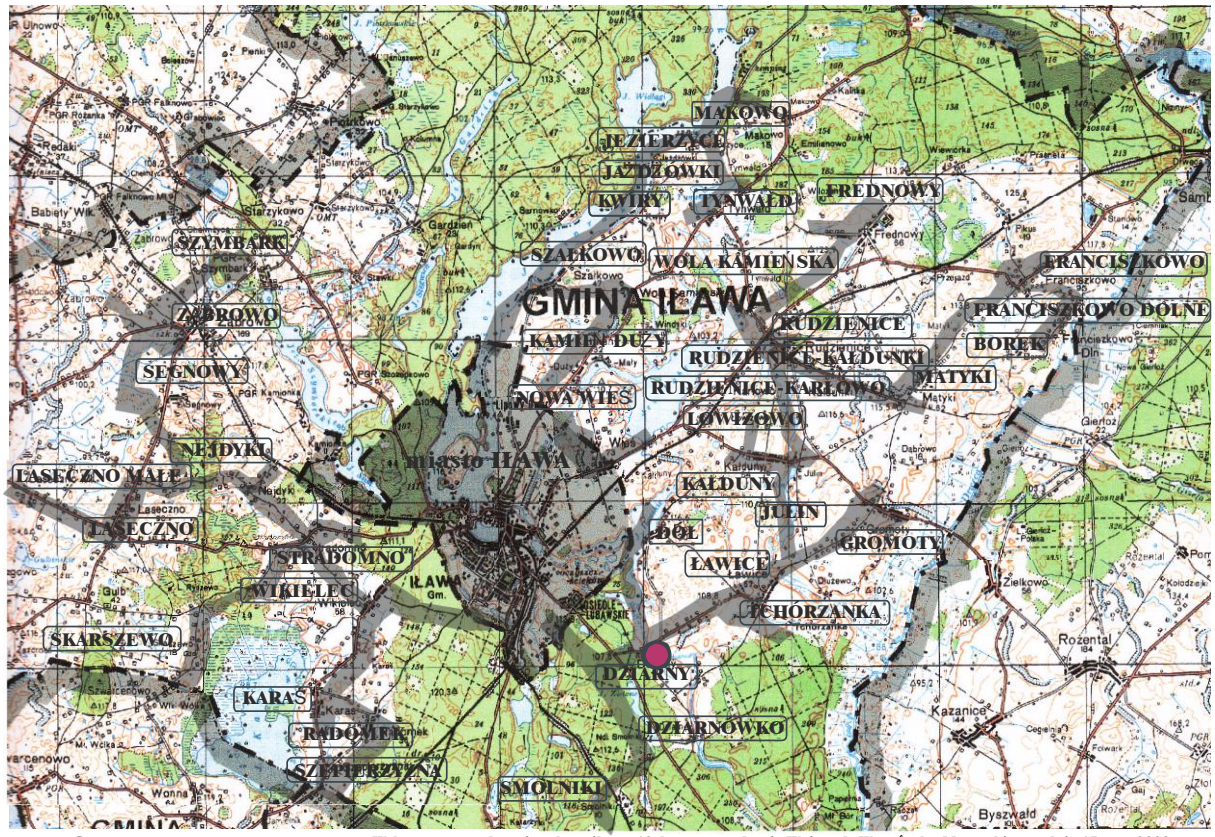

Wykonano na podstawie załącznika nr 19 do rozporządzenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, z dnia 17 marca 2008 r.

Obszar aglomeracji
Granica gminy
Oczyszczalnia ścieków

3. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy Iława

Dane podstawowe o gminie:

Ludność gminy według stanu na rok ~~2008~~ 2015 wynosiła: ~~12 014 osób~~ 12 874 osoby
Powierzchnia gminy wynosi : ~~42 327 ha~~ 42 421 ha

~~Podstawowe elementy strategii gminy Iława~~

~~Opracowana w 2000 roku strategia rozwoju gminy Iława na lata 2000-2015 za główne kierunki polityki przestrzennej gminy uznaje:~~

- ~~rozwój mieszkalnictwa i funkcji gospodarczych nierolniczych w otoczeniu m. Iławy;~~
- ~~zagospodarowanie turystyczno-wypoczynkowe w otoczeniu wschodnim jez. Jeziorak;~~
- ~~aktywizację osadniczą i gospodarczą nierolniczą w otoczeniu drogi krajowej Nr 16 na kierunku Iława-Ostróda, wraz ze stabilizacją osadnictwa wiejskiego i gospodarki rolnej w pd. wsch. części gminy;~~
- ~~stabilizację osadnictwa wiejskiego i gospodarki rolnej w zach. części gminy.~~

Dokumentem strategicznym wskazującym cele, zadania i kierunki działań w zakresie rozwoju gminy jest Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016-2030.

Wizja rozwoju Gminy Iława przedstawia się następująco: *Gmina Iława to miejsce dobrej jakości życia i gospodarowania opartego na trzech filarach: nowoczesnym rolnictwie, przedsiębiorczości wykorzystującej lokalne zasoby, turystyce z bogatą ofertą wypoczynku i rekreacji w otoczeniu czystych jezior i lasów. To miejsce, w którym mieszkańcy są aktywnymi współgospodarzami nowoczesnej, zadbanej i bezpiecznej gminy, miejsce przyciągające inwestorów i turystów.*

Za główny cel rozwoju gminy w Strategii rozwoju przyjęto: *zapewnienie mieszkańcom gminy satysfakcjonującej jakości życia poprzez osiągnięcie spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej z najbardziej rozwiniętymi gminami wiejskimi regionu i kraju.* Osiągnięcie tego celu będzie realizowane poprzez cele strategiczne:

I. nowoczesna infrastruktura rozwoju
II. wzrost konkurencyjności gospodarki
III. wzrost aktywności społecznej
IV. wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych.

Każdy z celów strategicznych przekłada się ponadto na cele operacyjne. Wszystkie one będą realizowane dzięki wyznaczonym w Strategii kierunkom działań samorządu i innych podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy.

4. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody, kultury i krajobrazu

~~Stan środowiska przyrodniczego~~

4.1. Lasy, leśna przestrzeń produkcyjna

Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o zasady:

- powszechnej ochrony lasów;
- trwałości utrzymania lasów;
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów;
- powiększania zasobów leśnych.

Właściciele lasów, dla zapewnienia ich powszechnej ochrony, obowiązani są do kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, a zwłaszcza do wykonywania zabiegów profilaktycznych, zapobiegających zagrożeniom pożarami; także do wykrywania i zwalczania szkodliwych organizmów oraz ochrony gleby i wód leśnych.

Naturalne funkcje lasu podzielić można na trzy grupy, mianowicie:

- biotyczne, tworzące potencjał biotyczny w przestrzeni;
- ochronne – w odniesieniu do walorów przyrody w lesie i poza nim;
- produkcyjne i reprodukcyjne, zapewniające odnawialność lasu i jego trwałość jako ekosystemu.

Obszary leśne gminy Iława znajdują się pod nadzorem dwóch nadleśnictw: nadleśnictwa Iława i nadleśnictwa Susz.

Nadleśnictwo Iława znajduje się na terenie trzech powiatów: iławskiego, ostródzkiego i nowomiejskiego, w tym na obszarze jedenastu gmin. Powierzchnia ogólna nadleśnictwa ~~wynosi 22 571,17 ha, w tym w obrębie Iława 6 830.98 ha.~~ według stanu na dzień 01.01.2017 wynosi 22 291,78 ha, w tym lasów 21 411,74 ha, z czego na terenie gminy Iława znajduje się 13 949,03 ha.

Nadleśnictwo Susz znajduje się na terenie 3 powiatów, w tym na obszarze 6 gmin. Powierzchnia ogólna nadleśnictwa wynosi 23119 ha, w tym w obrębie Iława 4843 ha.

~~Tabela nr 1. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w gminie Iława i powiecie iławskim w 2007r.~~

~~Miasta, gminy~~	~~Powierzchnia gruntów leśnych w ha~~				~~Lesistość w % w skali powiatu~~
	~~Ogółem~~	~~W tym~~			
		~~Własność Skarbu Państwa~~	~~Własność gmin~~	~~Własność ANR~~	
~~Gm. Iława~~	~~18375,9~~	~~17961,3~~	~~22,1~~	~~501~~	~~41,9~~
~~Razem powiat~~	~~37521,5~~	~~35230,3~~	~~91,5~~	~~128,0~~	~~26,3~~

Tabela 1. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w gminie Iława i powiecie iławskim w 2015r.

wyszczególnienie	powierzchnia gruntów leśnych w ha					
	ogółem	publiczne ogółem	publiczne Skarbu Państwa	publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	prywatne	lesistość
Gmina Iława	18 626,75	18 133,64	18 109,18	18 090,44	493,11	42,5
Powiat iławski	38 442,63	35 785,01	35 694,47	35 604,28	2 657,62	27,0
udział gm. Iława w powiecie	48,5%	50,7%	50,7%	50,8%	18,5%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Iława charakteryzuje się wysoką lesistością. Powierzchnia gruntów leśnych Gminy stanowi ok. 48,5% powierzchni gruntów leśnych powiatu iławskiego.

W 2015r. powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy wyniosła 18 626,75 ha, co stanowi prawie 44% jej całkowitej powierzchni. Większość z tych terenów stanowią grunty publiczne Skarbu Państwa (97%), z czego 99,8% znajduje się w zarządzie Lasów Państwowych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię nieco ponad 493ha (3% powierzchni gruntów leśnych Gminy Iława).

~~Jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska jest prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, ujętej kompleksowo w uchwalonym przez Zarząd Województwa w 2001 roku „Wojewódzkim Programie Zwiększania Lesistości na lata 2001-2010".~~

~~Tabela nr 2. Struktura władania lasów w 2007r.~~

~~Wyszczególnienie~~	~~powierzchnia gruntów leśnych w ha~~							~~lesistość w %~~
	~~ogółem~~	~~w tym lasy~~	~~ogółem publiczne~~					
			~~razem~~	~~własność Skarbu Państwa~~	~~w tym~~			
					~~w zarządzie Lasów Państw.~~	~~w zasobie ANR~~	~~własność gmin~~	
~~powiat iławski~~	~~37521,5~~	~~36476,1~~	~~35321,8~~	~~35230,3~~	~~35084,5~~	~~128,0~~	~~91,5~~	~~26,3~~
~~gmina Iława~~	~~18375,9~~	~~17768,4~~	~~17961,3~~	~~17939,2~~	~~17921,2~~	~~18,0~~	~~22,1~~	~~41,9~~
~~gmina Lubawa~~	~~3267,5~~	~~3213,2~~	~~2242,2~~	~~2225,5~~	~~2217,5~~	~~8,0~~	~~16,7~~	~~13,6~~

~~„Wojewódzki program zwiększania lesistości na lata 2001-2010" określa cele priorytetowe i szczegółowe oraz kierunki działań, zintegrowane z aktywizacją gospodarczą terenów wiejskich, podnoszeniem atrakcyjności turystycznej rejonów leśnych w warunkach ochrony walorów środowiskowych, czyli w warunkach zrównoważonego rozwoju.~~

Główny kompleks leśny jest częścią masywu leśnego o powierzchni ponad 20 tys. ha, zwanego Lasami Iławskimi. Zajmuje północną i południową

część gminy z przewężeniem w pobliżu miasta Iławy. Wśród typów siedliskowych lasu dominują lasy borowe, a wśród nich bór mieszany świeży. Wielogatunkowe lasy mieszane gminy Iława mają pod względem geobotanicznym duże znaczenie, bowiem zbiorowiska źródliskowe i łęgowe zmieniają tu swój charakter i nabywają nowe cechy boru mieszanego.

Podstawowym komponentem lasów jest sosna, dominująca wśród powierzchni leśnej. Najczęściej występującymi gatunkami lasów mieszanych są: buk, sosna, dąb, klon, brzoza i lipa drobnolistna. Najliczniej wśród nich reprezentowany jest przejściowy typ lasu mieszanego, występujący płatami na północ od Iławy, na północ od Sąp i między jeziorami Łąckim i Radomno. Na północ od jez. Karaś dominują siedliska wilgotne i bagienne, które w kompleksie Lasów Iławskich zajmują też dość znaczne powierzchnie.

Duże powierzchnie leśne objęte są statusem lasów ochronnych. Są to głównie lasy wodochronne, a także ostoje zwierzyny. Przeważająca część kompleksu leśnego na terenie gminy objęta jest ochroną krajobrazową, w tym część północna objęta jest granicami Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego ~~Iławskiego Parku Krajobrazowego~~.

~~Zalesianie gruntów prywatnych uzależnione jest od zmieniających się przepisów i w stosunku do lat ubiegłych, gdzie w latach 2005 – 2006 zalesiono w powiecie iławskim 234 ha gruntów, to w 2007 r. nie było zalesień.~~

~~Planowane zalesienia w gminie Iława w okresie do 2010 roku przedstawiają się następująco:~~

~~Tabela nr 3. Grunty do zalesienia w powiecie iławskim:~~

~~Własność gruntów~~	~~Powierzchnia do zalesień do 2005, ha~~	~~Przewidywana powierzchnia do zalesień, 2006-2010, ha~~	~~Razem do zalesienia do 2010, ha~~
~~Skarb Państwa~~	~~415,25~~	~~135~~	~~550,25~~
~~Grunty inne niż SP~~	~~789,93~~	~~390~~	~~1179,93~~
~~Razem~~	~~1205,18~~	~~525~~	~~1730,18~~

~~Własność gruntów~~	~~zalesienia~~	~~Grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia~~
~~Skarb Państwa~~	~~5,29~~	~~7,85~~
~~Grunty inne niż SP~~	~~-~~	~~-~~
~~Razem~~	~~5,29~~	~~7,85~~

Tabela 2. Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia w 2015r.

wyszczególnienie	zalesienia			grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia	
	ogółem	lasy publiczne	lasy prywatne	ogółem	w zarządzie Lasów Państwowych
	ha				
Powiat iławski	7,69	7,17	0,52	15,67	15,67
Gmina Iława	5,29	5,29	0,00	7,85	7,85
udział gm. Iława w powiecie	68,8%	73,7%	0%	50,1%	50,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2015 na terenie Gminy Iława zalesiono powierzchnię 5,29 ha (lasy publiczne), co stanowiło prawie 69% powierzchni zalesionej w 2015r. w powiecie iławskim. Ponadto na terenie Gminy do zalesienia przeznaczono jeszcze 7,85 ha gruntów nieleśnych, co wynosi ponad 50% powierzchni terenów przeznaczonych do zalesienia w powiecie.

~~Koszty zalesień gruntów w powiecie iławskim, stosownie do „Wojewódzkiego Programu Zwiększania Lesistości", przedstawiono niżej:~~

~~Tabela nr 4. Według planów urządzenia lasu na lata 2007 – 2016 program zalesień przewiduje:~~

~~Nadleśnictwa~~	~~Grunty leśne ogółem - ha~~	~~Grunty~~	
		~~Pozostałe nieleśne w ha~~	~~W tym przeznaczone do zalesienia w ha~~
~~Nadleśnictwo Iława Obręb Iława~~	~~6 366,63~~	~~2 129,72~~	~~49,32~~
~~Nadleśnictwo Susz Obręb Iława~~	~~4 627,00~~	~~216,00~~	~~0,00~~
~~Razem:~~	~~10 993,00~~	~~2 345,72~~	~~49,32~~

~~Tabela nr 5. Koszty zalesień w powiecie iławskim:~~

~~Własność gruntów~~	~~Koszt zalesień do 2005, tys. zł~~	~~Koszt przewidywanych zalesień w l. 2006-2010, tys. zł.~~	~~Razem koszt zalesień do 2010, tys. zł.~~
~~Skarb Państwa~~	~~961,00~~	~~71,50~~	~~1032,50~~
~~Grunty inne niż SP~~	~~-~~	~~-~~	~~-~~
~~Razem~~	~~961,00~~	~~71,50~~	~~1032,50~~

4.2. Zasoby wodne

Zasoby wód powierzchniowych gminy Iława szacowane są wg średnich odpływów wody. Największe zasoby wodne, mierzone wielkością przepływu średniego, posiada największa rzeka przepływająca wzdłuż wschodniej granicy gminy – Drwęca 6,6 m^3/s (przepływ średni mierzony w Samborowie) i 8,6 m^3/s (przepływ średni mierzony powyżej rzeki Iławki). Rzeka Iławka posiada przepływ 2,1m^3/s (przepływ średni mierzony u ujścia do Drwęcy), zaś rzeka Osa w Gardzeniu zaledwie 0,09 m^3/s.

Rzeźba terenu powiatu iławskiego sprawia, że Drwęca przepływa przez obszary o niskiej lesistości lub odwadnia stoki wzniesień, co powoduje znaczne nieregularności odpływów – stany niekorzystne z przyrodniczego i gospodarczego punktu widzenia, natomiast rzeka Osa przepływa przez tereny zalesione. Udział wód powierzchniowych rzek i jezior w powierzchni gminy to 7,20%.

4.2.1. Wody powierzchniowe

4.2.1.1. Wody powierzchniowe płynące

Gmina Iława znajduje się na terenie zlewni trzech rzek: Drwęcy z Iławką - część wschodnia i środkowa gminy, Osy - część zachodnia gminy i Liwy - fragment północno-zachodni.

Drwęca i Osa leżą w dorzeczu Wisły, a Liwa w zlewisku Zalewu Wiślanego. Większość obszaru gminy, poza kilkukilometrowej szerokości pasem wzdłuż jej wschodniej granicy, położona jest w obrębie zlewni pojeziernej. Sieć hydrograficzna jest silnie rozbudowana. Głównym jej elementem są liczne jeziora, w większości przepływowe. Cieki, oprócz Drwęcy, Osy i Iławki, mają małe przepływy. Charakterystyczne dla rzeźby młodoglacjalnej jest występowanie obszarów bezodpływowych. Największą rzeką jest Drwęca, przepływająca wzdłuż wschodniej granicy gminy. Mniejsze to jej dopływ Iławka i górny odcinek Osy - przepływającej przez zachodnią część gminy.

Pomiary przeprowadzone w 1999 r. przez WIOŚ w Olsztynie wykazały pogorszenie się stanu jakości wód w stosunku do 1996 r. Dotyczy to całości odcinka rzeki będącego granicą gminy. Jedynie początkowo rzeka została zaliczona do III klasy czystości. Zadecydowała o tym zawartość tlenu rozpuszczonego oraz związków fosforu. Na dalszych odcinkach rzekę zakwalifikowano do wód pozaklasowych ze względu na stężenia azotu azotynowego i związków fosforu. Drwęca jest zanieczyszczana poprzez niedostateczne oczyszczenie ścieków komunalnych i przemysłowych z Ośrodka Hodowli Indyków „Frednowy".

Natomiast rzeka Iławka i Osa są mocno zanieczyszczone i zostały zaklasyfikowane do wód pozaklasowych.

Tabela ~~nr 6~~3. Przepływy rzek

Nr prze-kroju	Określenie cieku i przekroju	Powierzchnia zlewni w km²	Spływy jednostkowe w l/sek/km²		Przepływ średni (SSQ)		Przepływ *średni niski* (SNQ)		
			Średni (SSq)	Średni niski (SNq)	w l/sek (k3*k4)	w m³/sek (k3*k4/1000)	w l/sek (k3*k5)	w m³/sek (k3*k5/1000)	w m³/dobę (k9*86400)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DORZECZE DRWĘCY (poza zlewnią całkowitą jezior)									
1	Gramotka - przekrój na drodze między Rudzienicami, a Mątykami.	13,5	6,5	2,4	87,8	0,088	32,4	0,032	2 799
2	*Iławka - wod. Dziarny*				2 060,0	2,060	520,0	0,520	44 928
3	*Iławka - ujście do Drwęcy*				2 100,0	2,100	530,0	0,530	45 792
4	*Drwęca - wod. Samborowo*				6 600,0	6,600	2 080,0	2,080	179 712
5	*Drwęca - powyżej Iławki*				8 910,0	8,910	2 830,0	2,830	244 512
6	*Drwęca - wodow. Rodzone*	***1** 701,**1***	6,5	2,4	11 057	11,057	4 082,6	4,083	352 740
DORZECZE OSY (w obrębie zlewni całkowitej jezior)									
7	Osa w Gardzieniu - 3 km powyżej ujścia do jez. Szymbarskiego	22,9	4,0	1,14	91,6	0,092	26,1	0,026	2 256
8	Osa w Ząbrowie - poniżej wsi	57,2	4,0	1,14	228,8	0,229	65,2	0,065	5 634
9	Osa w Gałdowie - 3 km powyżej jez. Popówko	113,8	4,0	1,14	455,2	0,455	129,7	0,130	11 209
10	Osa w Mózgowie - 3 km powyżej jez. Trupel	147,4	4,0	1,14	589,6	0,590	168,0	0,168	14 518
Ogółem (1+3+6+8+10)					14 063	14	4 878	5	421 484

Gmina IŁAWA - tabela obliczenia przepływów cieków w charakterystycznych przekrojach

Uwagi:
1) - Dla przekrojów oznaczonych czcionką pochyłą przepływy zostały podane za opracowaniem "Hydroprojektu" Gdańsk wykonanym w 1986 roku dla zlewni rzeki Drwęcy. Powierzchnie obliczono przez planimetrowanie na mapach 1:25 000 i 1:50 000;
2) - Spływy jednostkowe dla Drwęcy podano za wyżej wymienionym opracowaniem "Hydroprojektu" Gdańsk, a dla Osy - za Atlasem Hydrograficznym Polski;
3) - Zsumowano przepływy z przekrojów które spełniają warunki par. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 Rozporządzenia MOŚ,ZNil_ z 5.XI.'91 r.

Komentarz do powyższej tabeli:
Drwęca posiada największe możliwości odprowadzenia ścieków, mając średni przepływ powyżej Iławki 244,5 tys. m^3/dobę, w Dziarnach przepływ ten wynosi 45 m^3/dobę, natomiast rzeki Osy w Mozgowie 14,5 tys. m^3/dobę.

System rzeczny na terenie gminy Iława stanowią rzeki: Drwęca, Osa i Liwa wraz z ich dopływami. Bliższa charakterystyka rzek przedstawia się następująco:

- Drwęca - największa z rzek tego terenu, wytycza wschodnią granicę gminy na znacznym odcinku. Jest ona prawobrzeżnym dopływem Wisły o długości 207,2 km i powierzchni zlewni 5 343,5 km^2. Źródła rzeki znajdują się na południe od miejscowości Drwęck, w rejonie Wzgórz Dylewskich. Przepływa przez województwo warmińsko-mazurskie i kujawsko-pomorskie. Obszar dorzecza Drwęcy został ukształtowany podczas zlodowacenia wistuliańskiego – stadium poznańskiego. Drwęca połączona jest z Zalewem Wiślanym poprzez Kanał Elbląski. Są na niej organizowane spływy kajakowe. Rzeka od 1961 na całej swojej długości jest najdłuższym ichtiologicznym rezerwatem przyrody w Polsce, objęta jest programem Natura 2000 jako specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Drwęcy (PLH280001) i na odcinku od Jajkowa do Brodnicy jako obszar specjalnej ochrony ptaków Bagienna Dolina Drwęcy (PLB040002).
- Iławka - prawobrzeżny dopływ Drwęcy o długości 62,4 km i powierzchni zlewni 379,5 km^2. Wypływa z dużego podmokłego obszaru w okolicy Małdyty. Przepływa przez centralną część gminy;
- Osa – prawy dopływ dolnej Wisły o długości 96,2 km. Powierzchnia zlewni wynosi 1606 km^2. Bierze swój początek w Jeziorze Perkun i rozlewa się na swojej drodze na liczne akweny; na terenie gminy przepływa przez zachodnią część obszaru;
- Liwa – prawobrzeżny dopływ Nogatu o długości 111 km i powierzchni dorzecza 991 km^2. Wypływa z Jeziora Piotrkowskiego przepływając przez północno-zachodni fragment gminy.

Tabela ~~7~~ 4. Ocena jakości wód rzek Drwęcy i Iławki badanych w 2006 i 2007r.

Rzeka	Nr stan.	Lokalizacja przekroju	km	rok badań	Ocena ogólna	Wskaźniki decydujące o jakości wód
Drwęca	1.	pow. jez. Ostrowin, wodowskaz Idzbark	187,7	2006	III	barwa, O_2, BZT_5, ChZT-Mn, ChZT-Cr, N_K, NO_2, Mn, saprob., chlorofil "a", b.coli fek., og.b.coli
	2.	pow. Jez. Drwęckiego, Ostróda	179,7	2006	III	barwa, O_2, ChZT-Mn, ChZT-Cr, NO_2, Mn, saprob., b.coli fek., og.b.coli
				2007	III	O_2, BZT_5, ChZT-Cr, b.coli fek., og.b.coli
	3.	pow. Jez. Drwęckiego, wodowskaz Samborowo	164,7	2006	III	barwa, O_2, BZT_5, ChZT-Mn, ChZT-Cr, OWO, N_K, NO_2, Mn, oleje, saprob., chlorofil "a", b.coli fek., og.b.coli
				2007	IV	BZT_5, ChZT-Cr
	4.	Franciszkowo	159,4	2006	III	barwa, O_2, BZT_5, ChZT-Mn, ChZT-Cr, N_K, NO_2, Ba, saprob., chlorofil "a", b.coli fek., og.b.coli
	5.	pow. ujścia Iławki, Gromoty	153,2	2006	III	barwa, O_2, ChZT-Mn, ChZT-Cr, OWO, N_K, NO_2, oleje, saprob., chlorofil "a", b.coli fek., og.b.coli
	6.	pow. ujścia Iławki, wodowskaz Rodzone	142,6	2006	III	barwa, O_2, ChZT-Mn, ChZT-Cr, OWO, N_K, NO_2, PO_4, oleje, saprob., b.coli fek., og.b.coli
	7.	Bratian	132,8	2006	III	barwa, BZT_5, ChZT-Mn, ChZT-Cr, OWO, N_K, NO_2, PO_4, Mn, oleje, saprob., b.coli fek., og.b.coli
	8.	Kurzętnik	123,2	2006	III	barwa, ChZT-Mn, ChZT-Cr, OWO, N_K, NO_3, NO_2, Nog, PO_4, oleje, saprob., chlorofil "a", b.coli fek, og.b.coli
Iławka	1.	pow. ujścia do Drwęcy, Mały Bór	1,1	2006	IV	barwa, O_2, ChZT-Mn, ChZT-Cr, OWO, N_K, PO_4, Pog, oleje, b.coli fek, og.b.coli
				2007	V	ChZT-Cr, b.coli fek

* ocenę wykonano posługując się rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32, poz 284) oraz programem obliczeniowym w JAWO

Tabela ~~8~~ 5. Ocena jakości wód rzek Osy i Liwy badanych w 2003 roku

Rzeka	Nr stan.	Lokalizacja przekroju	km	Ocena fizyko-chemi-czna	Wskaźnik decydujący o ocenie fizykochemicznej	Ocena sanitar-na	Ocena ogólna
Osa	1.	Ząbrowo	91,0	NON	O_2, PO_4, Pog.	NON	NON
	2.	Laseczno	84,2	NON	Z	III	NON
	3.	Szwarce-nowo	74,6	NON	O_2	III	NON
	4.	Fitowo	65,9	III	PO_4, Pog.	III	III
	5.	Biskupiec	64,3	NON	O_2, NH_4, Nog., PO_4, Pog.	NON	NON
	6.	Słupnica	58,6	NON	O_2	II	NON
	7.	Osówko	54,1	NON	NO_2, Pog.	II	NON
Liwa	1.	Fabianki	100,7	NON	O_2, ChZT-Cr	I	NON
	2.	Kamieniec	92,5	NON	O_2, BZT_5, ChZT-Mn, ChZT-Cr, Z, Pog.	III	NON
	3.	Bronowo	86,0	NON	O_2, ChZT-Mn, ChZT-Cr, PO_4, Pog.	III	NON

Objaśnienia do tabel: ~~7 i 8~~4 i 5:
O_2 - tlen rozpuszczony, Zog - zawiesina ogólna, BZT_5 - pięciodobowe zapotrzebowanie tlenu, ChZT-Mn - chemiczne zapotrzebowanie tlenu metodą nadmanganianową, ChZT-Cr - chemiczne zapotrzebowanie tlenu metodą dwuchromianową, NH_4 - amoniak, NO_2 - azotyny, Nog - azot ogólny, PO_4 - fosforany, Pog - fosfor ogólny, Ba - bar, saprob. - indeks saprobowości fitoplanktonu, b.coli fek. - liczba bakterii grupy coli typu kałowego, og.b.coli - ogólna liczba bakterii grupy coli, NON – nie odpowiada normom.
*ocenę wykonano posługując się rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dn. 5 listopada 1991 r. *w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi* (Dz. U. Nr 116, poz 503) oraz programem obliczeniowym w JAWO

4.2.1.2. Stan czystości rzek na terenie gminy Iława

Najpoważniejszymi źródłami zanieczyszczeń na omawianym obszarze jest rolnictwo i niezorganizowany ruch turystyczny. Powodują one zanieczyszczenia wód głównie substancjami biogennymi. Z badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie wynika, że na terenie gminy występują wody powierzchniowe z wszystkich klas czystości. Na taki stan wpływają, obok zanieczyszczeń antropogenicznych, uwarunkowania związane z ukształtowaniem rynien rzecznych i jeziornych oraz przynależnością do wód naturalnie bogatych w biogeny.

Spośród wód płynących monitoringowi podlegają: Drwęca, Iławka i Osa. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż WIOŚ prowadzi badania w cyklu kilkuletnim. Można więc mówić jedynie o tendencjach z zakresu czystości powierzchniowych wód płynących zaś nie o aktualnym stanie.

W przypadku największej rzeki gminy – Drwęcy - obserwowano poprawę stanu czystości na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Jednakże pomiary przeprowadzone w 1999 r. przez WIOŚ w Olsztynie wykazały ponowne pogorszenie się stanu jakości wód w stosunku do 1996 r. Dotyczy to całości odcinka rzeki będącego granicą gminy. Jedynie początkowo rzeka została zaliczona do III klasy czystości. Zadecydowała o tym zawartość tlenu rozpuszczonego oraz związków fosforu. Na dalszych odcinkach rzekę zakwalifikowano do wód pozaklasowych, ze względu na stężenia azotu azotynowego i związków fosforu.

Według szczegółowych badań, przeprowadzonych przez WIOŚ w latach 2006 – 2007, Drwęca na całej swej długości zaliczona została do III klasy czystości.

Podobną tendencję zaobserwowano w przypadku Iławki. W połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku wody tej rzeki zaliczano do III klasy czystości. Z kolei na podstawie pomiarów przeprowadzonych przez WIOŚ w Olsztynie w 1999 r. powyżej ujścia do Drwęcy w miejscowości Mały Dwór kwalifikowano ją do wód pozaklasowych. Na taką ocenę wpłynęły stężenia azotu azotynowego oraz fosforanów i fosforu ogólnego. Stan rzeki powyżej oczyszczalni jest nieco lepszy niż na dalszych odcinkach. Za niską jakość wód odpowiadają biogeny, wypływające z Jezioraka.

W przypadku rzeki Osy na terenie gminy Iława nie zanotowano ewidencjonowanych punktowych źródeł zanieczyszczeń, w praktyce jednak kilka źródeł punktowych występuje. Stan czystości wody jest zły, rzeka została zakwalifikowana do wód pozaklasowych na przeważającej długości z uwagi na niedobory tlenu, wartości wskaźnika BZT_5 i fosforanów. Jedynie powyżej jez. Popówko i w przekroju jez. Trupel odnotowano III i II klasę.

4.2.1.3. Wody powierzchniowe stojące – jeziora

Jeziora na terenie gminy mają znaczny udział w strukturze użytkowania. Łącznie na tym terenie występuje ich ~~39~~ 75, z czego 26 o powierzchni pow. 5ha. Dodatkowo 7 akwenów przylega do granic gminy. Przeważająca część zbiorników jest pochodzenia rynnowego (np. Jeziorak). Charakteryzują się one wydłużonym kształtem i dobrze rozwiniętą linią brzegową. Ponadto występują tu jeziora pochodzenia lodowcowego - wypełniające zagłębienia terenowe moreny dennej (jezioro Karaś). Występują ponadto głębokie kotły eworsyjne, czego przykładem jest Jezioro Urowiec.

Większość występujących na terenie gminy akwenów należy do jezior eutroficznych. Jednakże na terenie gminy spotykany jest rzadki w naszym kraju typ zbiornika oligotroficznego, jakim jest Jezioro Jasne.

Z uwagi na zajmowaną powierzchnię, dominującą pozycję w strukturze sieci hydrologicznej zajmuje jez. Jeziorak (jest to najdłuższe jezioro w kraju, o maksymalnej długości 27,5 km przy średniej szerokości 1,2 km). Poziom wody w tym jeziorze regulowany jest sztucznie – za pomocą śluzy na kanale Elbląskim w Miłomłynie i jazu na rzece Iławce w Iławie oraz utrzymywany grodzą na Kanale Jerzwałdzkim. Na terenie gminy występują ponadto 4 akweny o powierzchni większej od 100 ha.

Nad brzegami Jezioraka zlokalizowano wiele obiektów turystycznych: pól namiotowych, biwakowisk, przystani jachtowych, punktów małej gastronomii, hoteli i gospodarstw agroturystycznych. Po jeziorze pływa jedyna w Polsce jednostka asenizacyjna – tzw. statek-śmieciarka, przystosowana do odbioru nieczystości bezpośrednio z jachtów i łodzi motorowych. Na terenie gminy (w Siemianach) oraz na terenie miasta Iławy znajdują się tzw. ekomariny, przystosowane do odbioru nieczystości stałych i płynnych z jachtów.

Zestawienie części z występujących na terenie gminy jezior wraz z ich podstawowymi parametrami przedstawia poniższa tabela:

Tabela ~~nr 9~~ 6. Jeziora na terenie gminy

Jezioro	Powierz-chnia [ha]	Głębo-kość max [m.]	Głębo-kość śr. [m.]	Pojemność w tyś. m³
1	2	3	4	5
Zlewnia Drwęcy				
Jeziorak	3296,00	12,0	4,1	141594,2
Łabędź	318,09	10,5	3,6	11353,9
Iławskie	143,03	2,8	1,1	1773,6
Tynwałd	33,85	2,0	_	_
Urowiec	~~27,36~~22,50	31,8	8,1	_
Kałdunek Duży	23,80	8,3	4,2	_
Kałduny Duże	23,30	2,7	1,2	_
Łąckie (Łąka)	24,23	20,0	_	_
Czerwone	~~21,20~~ 16,90	~~3,0~~ 15,7	2,9	490,1
Kałdunek Mały	7,50	5,1	1,6	_
Gultynek Duży	18,80	3,0	.	-
Głębokie	8,83	.	-	_
Duży Plajtek	8,50	-	.	_
Jasne (Czyste)	~~11,19~~ 10,70	19,8	-	873,3

Gultynek Mały	5,60	2,0	.	.
Zgniłek	4,74	10,0	.	_
Zielone	22,70	2,4	1,3	_
Szwyk	3,59	-	-	_
Miałkie	-	_	-	-
Kociołek (k/Głębokiego)	.	.	.	-
Kociołek (k/Siemian)	8,03	_	_	_
Mały Plajtek	4,02	_	_	_
Zlewnia Osy				
Karaś	253,3	2,8	0,6	2639,1
Szymborskie	~~167,0~~ 146,5	25,1	6,0	10072,3
Gardzień	~~90,19~~ 85,5	2,0	1,2	_
Slim	54,87	3,7	2,0	_
Kolmowo	27,87	5,7	3,1	_
Stęgwica	~~45,25~~ 39,7	~~4,0~~ 1,7	1,2	_
Gulbińskie (Mózgowo)	~~21,69~~ 22,6	3,8	1,8	_
Osa	~~22,15~~ 20,5	~~2,0~~ 1,7	1,2	.
Ząbrowo	17,78	1,0	_	_
Perkun	~~12,31~~ 11,1	~~23,0~~ 16,1	5,2	_
Mały Gardzień	-	_	_	_
Twaruszka	6,99	-	_	_
Zlewnia Liwy				
Głębokie (k/jez. Czerwica)	9,4	3,0	_	_
Piotrkowskie	~~70,2~~ 52,5	~~6,0~~ 3,2	1,2	925,6
Buchcień (Łabędzie)	25,81	-	_	_
Małe Piotrkowskie	23,41		-	-

4.2.1.4. Jakość wód powierzchniowych

Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej do roku 2015 celem jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód. Program monitoringu wód na terenie województwa realizowany jest w ramach:

- monitoringu diagnostycznego (MD) z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań,
- monitoringu operacyjnego (MO) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu obszarów chronionych (MOC) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie dla wód przeznaczonych do spożycia) - ograniczony zakres badan.

Podstawowe dane morfometryczne i wyniki oceny czystości jezior gminy Iława.

Tabela ~~nr 10~~ 7. Podstawowe dane morfometryczne i wyniki oceny czystości jezior gminy Iława.

Lp.	Nazwa jeziora	Gmina	Pow., ha	Głęb. max	Rok badań	Klasa czystości	Kategoria podatności
ZLEWNIA DRWĘCY							
1.	Jeziorak Duży	Iława	3459,9 (3219,4)	12	2000 2006	III III	x II** II
2.	Jeziorak Mały	Iława	26,0	6,4	2000 2006	III III	III III
3.	Łabędź	Iława	318,9 (308,4)	10,5	2001	III	x II
4.	Iławskie	Iława	117,86 (154,5)	2,8	2002	III	poza kategorią
5.	Tynwałd	Iława	33,85	2	–		
6.	Urowiec	Iława	24,36	31,8	1996	II	II
7.	Kałdunek Duży	Iława	23,8	8,3	–		
8.	Kałduny Duże	Iława	23,10	2,7	–		
9.	Łąckie	Iława	24,23	20	–		
10.	Czerwone	Iława	21,25	3	–		
11.	Kałdunek Mały	Iława	7,50	5,1	–		
12.	Gultynek Duży	Iława	18,8	3	–		
13.	Gultynek Mały	Iława	5,6	2	–		
14.	Zgniłek	Iława	4,74	10	–		
15.	Duży Plajtek	Iława	8,5		–		
16.	Mały Plajtek	Iława	4,02		–		
17.	Jasne	Iława	11,19 (10,7)	19,8	1995 2005	I I	II II
18.	Luba	Iława	2,42		–		

19.	Głębokie	Iława	8,83		–		
20.	Kałduny Małe	Iława	8,18		–		
21.	Zielone	Iława	22,70		–		
22.	Szwyk	Iława	3,59		–		
23.	Modre	Iława	2,26		–		
24.	Kociołek	Iława	8,03		–		
25.	Gajerek	Iława	4,26		–		
ZLEWNIA OSY							
26.	Karaś	Iława	253,53 (423,3)	2,8	2004	II	poza kategorią
27.	Szymbarskie	Iława	167 (165,2)	25,1	2003	III	II**
28.	Gardzień	Iława	90,19 (85,5)	2	1996 2004	II II	III III
29.	Slim	Iława	54,97	3,7	–		
30.	Kolmowo	Iława	27,87 (43,4)	5,7	2003	III	III
31.	Stęgwica	Iława	45,25	4	–		
32.	Osa	Iława	22,15	2	–		
33.	Ząbrowo	Iława	17,78	1	–		
34.	Perkun	Iława	12,31	23	–		
35.	Gulbińskie	Iława	21,69		–		
36.	Mały Gardzień	Iława			–		
37.	Twaruszek	Iława	6,99		–		
ZLEWNIA LIWY							
38.	Głębokie (k. jez. Czerwica)	Iława	9,4	3	–		
39.	Piotrkowskie	Iława	70,2 (74,4)	6 (3,2)	1995	III	III
40.	Buchten	Iława	25,81		–		
41.	Małe Piotrowskie	Iława	23,41		–		

** – do dopływu jeziora wprowadza się ścieki (punktowe źródło zanieczyszczeń);
( ) – w nawiasie ujęto informacje posiadane przez WIOŚ Klasę czystości wód jezior oraz kategorię podatności na degradację określono zgodnie z ujednoliconą metodyką badań opracowaną w Zakładzie Użytkowania Wód Instytutu Kształtowania Środowiska w Warszawie, opublikowaną w 1994 roku jako „Wytyczne monitoringu podstawowego jezior", BMŚ, Warszawa 1994.

Badania nad stanem wybranych jezior prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. Stan jezior określany jest przez porównanie do klasyfikacji zwanej Systemem Oceny Jakości Jezior. Oceniane są klasy czystości oraz ich podatności na degradację. Wykaz jezior, które poddane są monitoringowi wraz z uwzględnieniem jego wyników, przedstawia poniższa tabela.

Wykaz jezior na terenie gminy Iława lub graniczących z nią, na których zostały przeprowadzone badania monitoringowe wraz z ich wynikami:

Tabela ~~nr 11~~ 8. Monitoring jezior

Nazwa jeziora	Klasa czystości (rok badań)	Klasa podatności na degradację	Zlewnia	Uwagi
Gardzień	II (1996)	III	Leśna	Słaba eutrofizacja
Iławskie	non (1996) III (2002)	poza kategorią	Rolnicza leśna	Silna eutrofizacja, poprawa jakości wody
Jasne	I (1995)	I	Leśna	Brak odpływów i dopływów, Oligotroficzne rezerwat
Jeziorak	III (1990, 1997, 1998)	III	Leśna/ rolnicza/ zabudowa miejska	Przekroczenie ładunku biogenów
Karaś	II (1990)	poza kategorią	rolnicza	Niedostępne z brzegów, silnie zarośnięte, rezerwat
Łabędź	III (1994, 2001)	III	Rolnicza	Zróżnicowanie stanu czystości w obrębie zbiornika
Piotrkowskie	III/II (1995)	III	Leśna	Przekroczenie ładunku biogenów
Płaskie	III (1995)	III	Leśna	Przekroczenie ładunku biogenów
Radomno	non (-)	-	Leśna/ rolnicza	Poza gminą
Silm	-	-	Leśna	Przekroczenie ładunku biogenów
Szymbarskie	III (1996)	II	Rolnicza	Przekroczenie ładunku biogenów
Urowiec	II/ I (1996)	II	Leśna	Kocioł eworsyjny

Badania WIOŚ w Olsztynie wykazały jedynie jedno jezioro w pierwszej klasie czystości. Jest to Jezioro Jasne - zbiornik oligotroficzny o zlewni leśnej i ograniczonej antropopresji. Jezioro to jest objęte ochrona rezerwatową. Druga klasa czystości występowała w przypadku trzech zbiorników: Gardzień, Urowiec i Karaś. Ostatni z nich jest objęty ochroną rezerwatową. Większość tych akwenów ma zlewnię leśną, co oznacza jednocześnie antropopresję na

niższym poziomie. Pozostałe jeziora zaliczone są do wód trzeciej klasy bądź pozaklasowych. Wskaźnikami wpływającymi na taką ocenę są stężenia substancji biogennych występujące w zbiornikach.

Drugim elementem poddawanym ocenie, w przypadku badań monitoringowych, jest stopień podatności jezior na degradację. Większość z opisywanych zbiorników wykazuje małą odporność, przez co klasyfikują się do trzeciej klasy bądź też zaliczane są do zbiorników poza kategorią z uwagi na brak odporności. Na taki stan w największym stopniu ma wpływ ukształtowanie misy jeziornej oraz wpływów zewnętrznych poprzez dopływy w przypadku jezior przepływowych lub niewielkiej izolacji zbiorników od otoczenia przy dominującym rolniczym zagospodarowaniu zlewni.

4.2.1.5. Jednolite części wód powierzchniowych

Jednolite części wód powierzchniowych określono na podstawie *"Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły"*. Plan jest podsumowaniem każdego z 6 letnich cyklów planistycznych wymaganych Dyrektywą 2000/60/WE tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna (2003-2009; 2009-2015; 2015-2021; 2021-2027) i stanowić powinien podstawę podejmowania wszelkich decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Zawiera elementy wymienione w art. 114 Prawa wodnego.

Plan gospodarowania wodami opisuje stan wód, wyznacza cele i zadania prowadzące do osiągnięcia dobrego stanu wód, zawiera listę inwestycji, które mogą pogorszyć stan wód, ale są niezbędne dla rozwoju gospodarki i przewidują kompensację wpływu środowiskowego.

Tabela 9. Charakterystyka JCWP na ternie Gminy Iława – rzeki

Jednolita część wód powierzchniowych	*Lokalizacja*	*Status*	*Ocena stanu*	*Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych*	*Derogacje/Uzasadnienie derogacji*
Europejski kod JCWP / Nazwa JCWP	Scalona część wód pow. (SCWP)				
PLRW20002528399 Drwęca od początku do końca jez. Drwęckiego bez kan. Ostródzkiego i Elbląskiego	DW0301	naturalna część wód	*dobry*	*zagrożona*	4(4) - 1 / 4(7) - 1 Przesuniecie terminu osiągnięcia celu z powodu konieczności dodatkowych analiz oraz długości proc. inwest.; Rozpoczęte lub planowane inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, mające wpływ na stan wód pow. - Rewitalizacja Kanału

					Elbląskiego
PLRW20002028779 Drwęca od Jez. Drwęckiego do Brodniczki	DW0303	naturalna część wód	*zły*	*zagrożona*	4(4) - 1 Przesunięcie terminu osiągnięcia celu z powodu konieczności dodatkowych analiz oraz długości procesu inwestycyjnego
PLRW200019285699 Iławka od wypływu z jez. Iławskiego do ujścia	DW0303	Silnie zmieniona część wód	*dobry*	*zagrożona*	
PLRW200017285929 Struga	DW0303	naturalna część wód	*dobry*	*niezagrożona*	4(4) - 1 Przesunięcie terminu osiągnięcia celu z powodu konieczności dodatkowych analiz oraz długości procesu inwestycyjnego
PLRW200025285693 Iławka do wypływu z jez. Iławskiego	DW0310	naturalna część wód	*zły*	*zagrożona*	
PLRW20002529639 Osa do wypływu z jez. Trupel bez Osówki	DW1303	Silnie zmieniona część wód	*dobry*	*zagrożona*	
PLRW200017296169 Osówka	DW1303	Silnie zmieniona część wód	*dobry*	*zagrożona*	
PLRW200017296839 Gardega do dopł z jez. Klasztornego, bez dopł z jez. Klasztornego	DW1305	Silnie zmieniona część wód	*zły*	*zagrożona*	
PLRW20002552219 Liwa do Starej Liwy	DW1902	Silnie zmieniona część wód	*zły*	*zagrożona*	

Źródło: Program Wodno - Środowiskowy Kraju

Tabela 10. Charakterystyka JCWP na terenie Gminy Iława – jeziora

Jednolita część wód powierzchniowych	*Lokalizacja*	*Status*	*Ocena stanu*	*Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych*	*Derogacje/Uzasadnienie derogacji*
Europejski kod JCWP / Nazwa JCWP	Scalona część wód pow. (SCWP)				
PLLW20108 Gil Wielki	DW0301	naturalna część wód	zły	zagrożona	4(4) - 3 6 lat jest okresem zbyt krótkim, aby mogła nastąpić poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całkowitej eliminacji presji. W jeziorach
PLLW20133 Radomno	DW0303	naturalna część wód	zły	zagrożona	
PLLW20116 Jeziorak Duży z	DW0310	silnie zmieniona	zły	zagrożona	

jeziorem Widłągi		część wód			zanieczyszczenia kumulują się,głównie w osadach dennych, które w jez. eutroficznych są źródłem związków biogennych oddawanych do jezior jeszcze przez bardzo wiele lat po zaprzestaniu dopływu zanieczyszczeń
PLLW20128 Łabędź	DW0310	naturalna część wód	zły	zagrożona	
PLLW20129 Iławskie (Dolskie, Długie)	DW0310	naturalna część wód	zły	zagrożona	
PLLW20566 Gardzień (Gardzież)	DW1303	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-
PLLW20568 Szymbarskie	DW1303	naturalna część wód	dobry	zagrożona	4(4) - 3 6 lat jest okresem zbyt krótkim, aby mogła nastąpić poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całkowitej eliminacji presji. W jeziorach zanieczyszczenia kumulują się,głównie w osadach dennych, które w jez. eutroficznych są źródłem związków biogennych oddawanych do jezior jeszcze przez bardzo wiele lat po zaprzestaniu dopływu zanieczyszczeń
PLLW20569 Silm (Kamionka)	DW1303	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-
PLLW20575 Karaś	DW1303	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-
PLLW20755 Piotrkowskie	DW1902	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	-

Źródło: Program Wodno - Środowiskowy Kraju

4.2.2. Wody podziemne

Wody podziemne na terenie Gminy Iława są intensywnie zasilane przez wody pochodzące z opadów płytkich poziomów wodonośnych, a także lokalnie dzięki infiltrującym wodom z rzek i jezior. Strefa drenażu wód jest przede wszystkim związana z obszarem doliny rzeki Drwęcy.

Na terenie gminy Iława występują trzy piętra wodonośne o znaczeniu użytkowym: czwartorzędowe (wykorzystywane przez większość studni na terenie gminy), neogeńskie i paleogeńskie (studnie bazujące na tych wodach grupują się w rejonie Iławy). Na ternie gminy wyróżnić można cztery wyraźne czwartorzędowe poziomy wodonośne, których rozprzestrzenienie, zarówno w pionie jaki i w poziomie jest bardzo zróżnicowane.

Pierwszy użytkowy poziom wodonośny występuje w dolinie rzeki Drwęcy i Liwy oraz w dolinach ich większych dopływów oraz na obszarze sandru iławskiego. Wydajności uzyskiwane z pojedynczych otworów dochodzą do ponad 100 m^3/h. W dolinach rzek poziom ten często ma bezpośredni kontakt z głównym użytkowym poziomem wodonośnym.

Główny użytkowy poziom wodonośny na terenie Gminy związany jest z osadami interglacjału eemskiego. Poziom ten występuje praktycznie na całym obszarze gminy do głębokości ok. 20 - 40 m i jest na ogół dobrze izolowany. Wydajności pojedynczych otworów studziennych mieszczą się w granicach 30-70 m^3/h. Jednakże spotyka się także obszary, gdzie wydajność otworów jest znacznie niższa i waha się od 10 do 30 m^3/h oraz takie, gdzie wydajność waha się w granicach 70-120 m^3/h.

Neogeńskie piętro wodonośne pliocen - wody w tych osadach zostały rozpoznane tylko lokalnie na obszarze Pojezierza Brodnickiego. Występują one w piaskach drobnoziarnistych zanieczyszczonych pyłem węgla brunatnego. Wydajności uzyskiwane z otworów są niewielkie i na ogół nie przekraczają kilkunastu m^3/h, przy depresji ok. 35 m. Miocen –uzyskane wydajności na ogół są niewielkie i nie przekraczają 30 m^3/h. W rejonie pogrzebanych rynien wodonośne osady miocenu kontaktują się z poziomami plejstocenu (czwartorzęd). W miejscu tych miąższości czwartorzędowo-mioceńskiego poziomu wodonośnego są znacznie większe i przekraczają 40 m.

Paleogeńskie piętro wodonośne – zostało stwierdzone tylko lokalnie w rejonie Iławy. Warstwę wodonośną stanowią utwory paleocenu, eocenu i oligocenu. Największe wydajności otworów studziennych dochodzą do ponad 100 m^3/h.

Większość terenu gminy zalicza się do obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „IŁAWSKI" (GZWP – 210). Zasięg zbiornika został wyznaczony na podstawie „Dokumentacji hydrogeologicznej głównych zbiorników wód podziemnych" nr 209 – Karnicki, nr 210 – Iławski, nr 211 – Samborowski, sporządzonej przez Przedsiębiorstwo Hydrogeologiczne w Gdańsku w 1996 r. Na podstawie tych badań ustalono, iż poza granicami zbiornika są jedynie południowo - wschodnie i północne krańce gminy. Całkowita powierzchnia zbiornika zajmuje 709 km^2, z czego na teren gminy przypada 423,5 km^2. Ponadto dokumentacja dała podstawę do wydania decyzji Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa 25.06.1998 r. zatwierdzającej powierzchnię, granice zbiornika oraz jego strefę ochronną.

Tabela ~~nr 12.~~ 11. Zasoby dyspozycyjne i szacunkowy ich pobór na terenie miasta i gminy Iława.

Nazwa zbiornika	Powierzchnia w km^2	Moduł w m^3/dobę/	Zasoby w tys. m^3/dobę	Pobór wody w tys. m^3/dobę	Stosunek poboru do zasobów

		km²			w %
GZWP 210	423,5	98,5	41,7	18,2	43,6

Z przedstawionej tabeli wynika, że pobór wód podziemnych na terenie miasta i gminy stanowi około 44% ich zasobów dyspozycyjnych. Ponad 3/4 poboru przypada na miasto Iława. Z powyższego można wnioskować, że przyrodnicze możliwości zaopatrzenia w wodę podziemną nie stanowią bariery dla rozwoju gminy.

Warstwą wodonośną jest pierwszy międzymorenowy poziom zlodowacenia bałtyckiego, stadiału pomorsko – leszczyńskiego. Zgromadzone tu wody czwartorzędowe są pochodzenia infiltracyjnego, których średni wiek określono na 15 lat, a maksymalny na 36 lat. Przeciętna głębokość ujęć wody wynosi 3-30m. Wydajność pojedynczych studni na tym obszarze wynosi 70 m³/godz. Poza obszarem zbiornika wielkość ta kształtuje się na poziomie 15–70 m³/godz. Zasoby wód zgromadzonych w zbiorniku oszacowano na 180 tys. m³/d. Wydajność dla zasobów dyspozycyjnych GZWP 210 wynosi 1,17 l/s/km² = 98,5 m³/dobę/km². Określenie maksymalnych poborów godzinowych w poszczególnych ujęciach na terenie gminy wykazało aktualne wykorzystanie zasobów na poziomie 44%.

Na obszarze GZWP i gminy dominują wody klasy IC. Cechuje je głównie ponadnormatywna zawartość żelaza i manganu, a także znaczna mętność. Wady te dają się usuwać poprzez uzdatnianie. Cechą charakterystyczną wód GZWP - 210 jest podwyższona i lokalnie ponadnormatywna zawartość amoniaku. Przyjmuje się jego naturalne pochodzenie.

Stopień odporności zbiornika na przenikanie do niego zanieczyszczeń z powierzchni jest zróżnicowany na terenie gminy. Na podstawie wspomnianej dokumentacji ustalona jest 4-stopniowa skala zagrożenia. Skalę wraz z opisem słownym i zasięgiem poszczególnych stref na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela ~~nr 13.~~ 12. Stopnie zagrożenia zanieczyszczeniami GZWP

Stopień zagrożenia		Charakterystyka	Lokalizacja na terenie gminy
Przyjęte oznaczenie	Opis słowny		
IA	wysoki (bardzo wysoki)	czas pionowego przesiąkania od kilku dób do kilku miesięcy	zachodnia część miasta Iławy, w otoczeniu jez. Popówko, w dolinie Drwęcy – poza GZWP
IB	wysoki	czas pionowego przesiąkania od roku do 25 lat	rejon miasta Iławy, rejon Rudzienic obszar położony wzdłuż Jezioraka oraz otoczenie jeziora Gardzień

			i Januszewskiego
II	średni	obszary w zasadzie całkowicie izolowane utworami nieprzepuszczalnymi; czas przesiąkania przekracza 25 lat (do 100 lat)	stanowi on pozostałą część GZWP
III	niski	ciągła pokrywa utworów izolujących o miąższości powyżej 40 m; czas pionowego przesiąkania przekracza 100 lat	na terenie gminy Iława nie występuje

Tabela ~~nr 14.~~ 13. Wykaz punktów badawczych sieci monitoringu regionalnego jakości zwykłych wód podziemnych w powiecie (ocena jakości w latach 2002–2003)

Nr punktu	Miejsco-wość	Stratygrafia	Głęb. stropu w-wy	Obszar GZWP	Klasa jakości wody[1)]		Wskaźniki odpow. wodzie o niskiej jakości w 2003	Wskaźniki pow. normy dla wody do spożycia w 2003[2)]
					2002	2003		
4A	Nowa Wieś	Czwartorzęd	21,5	211	II	II		Mn, Fe
4B	Nowa Wieś	Czwartorzęd	70,0	211	II	II		Mn, Fe

Tabela ~~nr 15.~~ 14. Wykaz punktów badawczych sieci monitoringu krajowego jakości zwykłych wód podziemnych w powiecie (ocena jakości w roku 2007)

Nr punktu	Miejsco-wość	Stratygrafia	Głęb. stropu w-wy	Obszar GZWP	Klasa jakości wody w 2007[3)]	Wskaźniki odpow. wodzie o niskiej jakości w 2007	Wskaźniki pow. normy dla wody do spożycia w 2007[4)]
850	Laseczno [Rydzewo 1(2)]	Czwartorzęd	164,5	210	II		Fe,Mn
851	Laseczno [Rydzewo 2(3)]	Czwartorzęd	22,5	210	III	Fe	Fe,Mn
852	Laseczno [Rydzewo 3(1)]	Kreda	255	210	IV	B, HCO_3, NH_4, Fe	Fe,Mn, B

Wyjaśnienia do tabel 14 i 15:
1) – według wytycznych GIOŚ zawartych we „Wskazówkach metodycznych dotyczących tworzenia regionalnych i lokalnych monitoringów wód podziemnych" (wydanie II zmienione, 1995 r.);
2) – według rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 19 listopada 2002 r. *w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* (Dz. U. Nr 203, poz. 1718);
3) – według rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 11 lutego 2004 r. *w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód* (Dz. U. Nr 32, poz. 284);
4) – według rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 29 marca 2007 r. *w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* (Dz. U. Nr 61, poz. 417).

Potencjalne zagrożenia GZWP

- lokalizowanie odpadów, wysypisk, komunalnych i wylewisk niezabezpieczonych przed przenikaniem do podłoża substancji szkodliwych dla środowiska;
- lokalizowanie baz i składów prowadzących przeładunek i dystrybucję produktów ropopochodnych i innych substancji niebezpiecznych;
- lokalizowanie wysypisk, składowisk itp. odpadów niebezpiecznych dla środowiska, a zwłaszcza dla wód podziemnych;
- zrzut ścieków sanitarnych, technologicznych, przemysłowych do gruntu lub wód powierzchniowych bez oczyszczenia;
- bezściółkowy chów zwierząt;
- lokalizowanie obiektów szczególnie niebezpiecznych dla środowiska (np. rafinerie, zakłady chemiczne);
- lokalizowanie wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych, przemysłowych i innych;
- zrzut ścieków sanitarnych, przemysłowych, technologicznych i innych do gruntu lub suchych rowów melioracyjnych;
- zrzut ścieków szkodliwych do wód powierzchniowych bez oczyszczenia.

4.2.2.1. Jednolite części wód podziemnych

Ramowa Dyrektywa Wodna wprowadziła pojęcie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), przez które rozumie się określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Jednolite części wód są objęte monitoringiem, prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska.

Celem badań jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, określenie trendów zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Według podziału Polski na jednolite części wód, Gmina Iława położona jest

głównie na terenie JCWPd o numerze 40, niewielki jej fragment obejmuje JCWPd 32.

Obszar JCWPd 32 obejmuje zlewnie Liwy i Nogatu. Główne poziomy wodonośne występują w utworach międzymorenowych. Tylko w zachodniej części obszaru stwierdzono wody szczelinowe w osadach węglanowych kredy górnej (paleocenu).

Obszar JCWPd 40 obejmuje zlewnie Drwęcy i Osy. Z uwagi na rozległość JCWPd obejmuje różne jednostki morfologiczne i hydrogeologiczne. W związku z czym występowanie wód podziemnych i warunki hydrogeologiczne są także zróżnicowane. System wodonośny jest wielopiętrowy; obok poziomów międzymorenowych obecne są również warstwy wodonośne miocenu, oligocenu i paleocenu. W południowo - zachodniej części obszaru wody podziemne występują również w osadach kredy. Główne obszary zasilania systemu wodonośnego znajdują się w północnej i wschodniej części JCWPd.

Tabela 15. Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Iława

JCWPd		Lokalizacja				Ocena stanu		Ocena ryzyka
Europejski kod	Nazwa	Region wodny	Obszar dorzecza		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	ilościowego	chemicznego	
			kod	nazwa				
PLGW240032	32	Dolnej Wisły	2000	obszar dorzecza Wisły	RZGW w Gdańsku	dobry	dobry	niezagrożona
PLGW240040	40	Dolnej Wisły	2000	obszar dorzecza Wisły	RZGW w Gdańsku	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: Program Wodno - Środowiskowy Kraju

Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego. Znaczący wpływ na jakość i ilość wód podziemnych w regionie wywiera zarówno ukształtowanie terenu, jak i urbanizacja, skoncentrowany przemysł, nieuporządkowana gospodarka ściekowa oraz gospodarka odpadami.

Wody podziemne w porównaniu z wodami powierzchniowymi ulegają przeobrażeniom antropogenicznym w niewielkim stopniu. Do głównych czynników wpływających na pogorszenie stanu wód podziemnych należy eutrofizacja powierzchniowych warstw litosfery, związana z nadmiernym nawożeniem i intensyfikacją gospodarki rolnej. Spływające związki azotu (amonowego, azotynowego) przenikają zwłaszcza do płycej położonych zasobów wód podziemnych powodując ich degradację.

4.2.2.2. Wody mineralne

Teren gminy Iława należy do obszarów określanych jako perspektywiczne dla zasobów wód mineralnych o znaczeniu leczniczym. Zalegają tu solanki (chlorkowo - sodowe z dodatkiem bromu i być może jodu), które mogą zostać wykorzystane w celach leczniczych. Szczegółowa analiza występowania takich wód wykonana została dla rejonu Siemian – potencjalnego miejsca utworzenia uzdrowiska. Przewiduje się występowanie tutaj wód solankowych o wydajności około kilkanaście m^3/h (Na^+ ok. 50 g/dm^3, o temp. ok. 30° C) w utworach dolnej jury na głębokości ok.1140 - 1340 m ppt.

4.2.2.3. Wody geotermalne

Teren gminy Iława należy do obszarów uprzywilejowanych pod względem występowania wód geotermalnych o wysokiej temperaturze. Wody o temperaturach rzędu 60-80° C występują w najgłębszych skałach osadowych tego terenu powstałych w kambrze. Przy obecnej technice istnieje możliwość wykorzystania zasobów tej energii. Jednocześnie wydajność kambryjskich warstw wodonośnych jest wielkością nieznaną.

4.3. Powierzchnia ziemi

4.3.1. Morfologia i budowa geologiczna

Teren gminy charakteryzuje się krajobrazem młodo glacjalnym, pojeziernym - z licznymi jeziorami. Jedną z dwóch dominujących przestrzennie jednostek morfogenetycznych jest wysoczyzna moreny dennej zbudowana z glin zwałowych i - podrzędnie - z piasków lodowcowych. Zajmuje ona zachodnią część gminy i jej część środkowo-wschodnią. W obrębie tej jednostki powierzchnia terenu zawiera się na ogół między rzędnymi 110 – 115 m n.p.m. i jest falista, a formy terenowe są zwykle drobno-powierzchniowe.

Drugą jednostką morfogenetyczną, niewiele mniejszą pod względem rozprzestrzenienia, jest falisty, a miejscami prawie równinny piaszczysty sandr, obejmujący północną i południowo-wschodnią część gminy z łączącym je przesmykiem po zachodniej stronie Jezioraka. Tereny zandru prawie w całości pokryte są lasami. Trzecim istotnym elementem krajobrazu, wpływającym zasadniczo na jego charakter, są rynny subglacjalne, na ogół o przebiegu południkowym, zwykle dość głęboko wcięte w teren (do kilkunastu metrów). W większości wypełniają je wody jezior, w mniejszym stopniu utwory mineralne lub organiczne. Dominującą pozycję

zajmuje rozgałęziona rynna Jezioraka, przecinająca gminę z północy na południe aż do jez. Radomno.

Wschodnim skrajem gminy przebiega rozległa dolina Drwęcy, wypełniona torfami i częściowo piaskami rzecznymi. Ponadto występują formy o znaczeniu lokalnym, z których większe to równina akumulacji jeziornej w rejonie jeziora Karaś oraz obniżenie Sąp - płaskie wypełnione osadami rzecznymi, częściowo zatorfione.

Geologicznie obszar gminy leży w Syneklizie Perybałtyckiej, części Platformy Wschodnioeuropejskiej, na pograniczu z Niecką Brzeźną Platformy Zachodnioeuropejskiej. Krystaliczne podłoże prekambru znajduje się na głębokości około 4 km. Platforma prekambryjska nadbudowana jest kompleksem skał osadowych, wśród których można wyróżnić utwory paleozoiczne o miąższości ok. 1400 m, pokrywę permo-mezozoiczną o miąższości ok. 1900-2200 m oraz osady kenozoiczne o miąższości ok. 300 m (w tym utwory czwartorzędowe - ok. 200 m miąższości). Powierzchnia podczwartorzędowa wykształcona jest w postaci niecki o wydłużeniu południkowym. Oś niecki pokrywa się na ogół z przebiegiem Jezioraka.

4.3.2. Gleby

Na obszarze gminy, wykorzystywanym do celów rolniczych (ok. ~~45,5%~~ 41% powierzchni gminy), przeważają gleby brunatne. Na gruntach ornych dominuje kompleks 2 - pszenny dobry. Z kolei gleby trwałych użytków zielonych w dużej części są pochodzenia organicznego. Głównie są to gleby torfowe i murszowe. Skoncentrowane są one w dolinach rzek i obniżeniach pojeziernych. Największe powierzchnie gleb wykorzystywanych pod użytki zielone występują w dolinach Drwęcy i Osy.

Opis i rozmieszczenia poszczególnych gleb wraz z krótką charakterystyką przedstawia poniższa tabela:

Tabela ~~nr~~ 16. Gleby na terenie gminy

Kompleks	Klasy bonitacyjne	Występowanie	Skrócona charakterystyka
Kompleksy na gruntach ornych			
Kompleks 2 pszenny dobry	IIIb i IVa (czasami IIIa)	Największe skupienie: rejon Skarszewa	• przeważają w gminie • gliny lekkie lub piaski gliniaste mocne zalegające na glinach lekkich • dobrze wykształcony poziomem ornopróchnicznym • na ogół właściwe stosunki

			wodne
Kompleks 3 pszenny wadliwy	IVa i IVb	Okolice jeziora Iławskiego i jez. Szymbarskiego, wieś Nejdyki	• zajmują niewielkie obszary • gleby zwięzłe zbudowane z glin lekkich • stoki i szczyty wzniesień • okresowy niedobór wilgoci
Kompleks 5 żytni dobry	IVb	Koncentracja w rejonie Kamionka, Szałkowo, Gulb, Franciszkowo	• powszechne na niewielkich skupiskach • mniej zasobne w składniki pokarmowe • wrażliwe na suszę
Kompleks 6 żytni słaby	V	Gardzień, Kałduny, Franciszkowo, Dziarny, Wikielec, Stradomno, Tynwałd, Wilczany	• niewielkie skupiska na obszarze gminy • gleby lekkie • o nazbyt przepuszczalnym podłożu • wytworzone głównie z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych • mało zasobne w składniki pokarmowe • zwykle zbyt suche
Kompleks 8 zbożowo-pastewny mocny	IVa	na wschód od Gałdowa	• występują lokalnie • zwięzłe • nadmiernie uwilgotnione
Kompleks 9 Zbożowo-pastewny słaby	VI	Sąpy, Tynwałd, Wiewiórki, Kałdunki, Makowo, Siemiany	• wytworzone głównie z piasków słabogliniastych płytko podścielonych piaskami luźnymi • stale za suche • o bardzo małej zawartości składników pokarmowych
Kompleksy użytków zielonych			
kompleks – 2z użytki zielone średnie	III i IV	dolina Drwęcy dolina Osy	• dominują na użytkach zielonych • gleby mułowo-torfowe, mady i czarne ziemie • względnie uregulowane stosunki wodne
kompleks 3z użytki zielone słabe lub bardzo słabe	V i VI	Sąpy, Przejazd Dół	• gleby torfowe i mułowo-torfowych • z reguły o nieuregulowanych stosunkach wodnych

Największe powierzchnie zajmują gleby zwięzłe kompleksu pszennego dobrego i nieco lżejsze – kompleksu pszenno-żytniego. Są to na terenie gminy gleby najbardziej urodzajne, jęczmienno-lucernianego kompleksu glebowo-uprawnego, na ogół IIIb i IVa klasy bonitacyjnej. Wśród nich niewielki udział mają gleby klasy IIIa kompleksu glebowouprawnego pszennoburaczanego, których większa zwarta powierzchnia występuje w rejonie Skarszewa. Skład mechaniczny tych gleb to głównie gliny lekkie lub piaski gliniaste mocne zalegające na glinach lekkich. Charakteryzują się dobrze wykształconym poziomem ornopróchnicznym i na ogół właściwymi stosunkami wodnymi.

Kompleks pszenny wadliwy występuje na niewielkich obszarach głównie w rejonie jez. Iławskiego, jez. Szymbarskiego i wsi Nejdyki. Są to również gleby zwięzłe zbudowane z glin lekkich lecz ze względu na położenie w terenie (stoki i szczyty wzniesień) charakteryzują się okresowo niedoborem wilgoci, głównie IV klasa bonitacyjna.

Gleby kompleksu żytniego dobrego dość powszechnie występują w niewielkich skupiskach na większości obszarów rolnych gminy z koncentracjami w rejonie miejscowości Kamionka – Lipowy Dwór, Szałkowo, Gulb, Franciszkowo. Są to gleby mniej zasobne w składniki pokarmowe i wrażliwe na suszę, głównie klasy IVb.

Gleby kompleksu żytniego słabego również rozsiane są po obszarze rolniczym gminy, a większe ich skupienia występują koło miejscowości Gardzień, Kałduny, Franciszkowo, Dziarny, Wikielec, Stradomno, Tynwałd, Wilczany. Są to gleby lekkie o nazbyt przepuszczalnym podłożu, wytworzone głównie z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. Gleby te są mało zasobne w składniki pokarmowe i zwykle zbyt suche, głównie V klasy bonitacyjnej.

Kompleks żytnio-łubinowy występuje na małych obszarach głównie w rejonie wsi Sąpy, Tynwałd, Wiewiórki, Kałdunki, Makowo, Siemiany. Gleby tego kompleksu wytworzone są z piasków słabogliniastych płytko podścielonych piaskami luźnymi. Są to gleby stale za suche i o bardzo małej zawartości składników pokarmowych, na ogół VI klasy bonitacyjnej.

Lokalnie, głównie na wschód od Gałdowa, występują gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego, zwięzłe, nadmiernie uwilgotnione. Trwałe użytki zielone koncentrują się w dolinach rzek i w obniżeniach pojeziornych, przy czym największe ich powierzchnie występują w dolinach Drwęcy i Osy. Dominują kompleksy – 2z zaliczane do średnich, głównie III i IV klasy bonitacyjnej z glebami mułowo-torfowymi o względnie uregulowanych stosunkach wodnych. Dość duży odsetek stanowią też mady – głównie w dolinie Drwęcy i czarne ziemie – głównie w dolinie Osy. Mniejsze

powierzchnie zajmuje kompleks 3z – użytki zielone słabe lub bardzo słabe – V i VI klasy bonitacyjnej o przewadze gleb torfowych i mułowo-torfowych i na ogół nieuregulowanych stosunkach wodnych. Większe skupiska tego kompleksu występują w rejonie Sąp, Przejazdu i Dołu. Gleby trwałych użytków zielonych w dużej części są pochodzenia organicznego (głównie gleby torfowe i murszowe).

Generalnie, jakość i przydatność rolnicza gleb w gminie Iława charakteryzuje się wskaźnikiem bonitacji 49,4 pkt, wobec 50,1 pkt dla całego województwa i 54,2 pkt dla powiatu iławskiego, a więc nieco poniżej przeciętnej.

Na terenie Gminy pod względem odczynu gleb przeważają gleby o odczynie kwaśnym i lekko kwaśnym. Nadmierna kwasowość powodowana jest najczęściej przez naturalne czynniki klimatyczno - glebowe, w mniejszym stopniu przez zanieczyszczenia kwasotworcze powstające przez zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne lub przez niektore nawozy.

Gmina posiada gleby dość dobre, o niewielkim zanieczyszczeniu. Konieczne jest jednak ich nawożenie, wapnowanie i stosowanie odpowiednich zabiegow agrotechnicznych, ze względu na ich kwaśny odczyn.

Tabela 17. *Odczyn i potrzeby wapnowania gleb użytków rolnych w latach 2010 - 2013*

Przebadana powierzchnia użytkow rolnych / Ilość probek	Procentowy udział gleb o odczynie (pH) (w 1 N KCL)					Gleby wymagające wapnowania (udział procentowy)				
	<4,5	4,6 - 5,5	5,6 - 6,5	6,6 - 7,2	>7,2					
	bardzo kwaśne	kwaśne	lekko kwaśne	obojętne	zasadowe	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
16 720,22 7 418	13	36	36	14	1	15	17	20	18	30

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2013 roku

Tabela 18. *Zasobność gleb w przyswajalne formy makroelementów użytków rolnych w latach 2010 -2013*

Przebadana	Fosfor (P2O5)	Potas (K2O)	Magnez (Mg)

powierzchnia użytkow rolnych / Ilość probek	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka
16 720,22 7 418	4	16	22	18	40	8	17	29	21	25	3	9	35	28	25

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2013 roku

4.3.3. Gospodarka rolna, użytkowanie gruntów rolnych

~~Tabela nr 17. Użytkowanie gruntów rolnych w ha w 2008 r.~~

~~wyszcze-gólnienie~~	~~grunty orne~~	~~sady~~	~~łąki trwałe~~	~~pastwiska trwałe~~	~~grunty rolne zbudo-wane~~	~~grunty pod stawami~~	~~grunty pod wodami~~	~~razem~~
~~gmina Iława~~	~~11589~~	~~69~~	~~2593~~	~~3156~~	~~534~~	~~9~~	~~204~~	~~18154~~

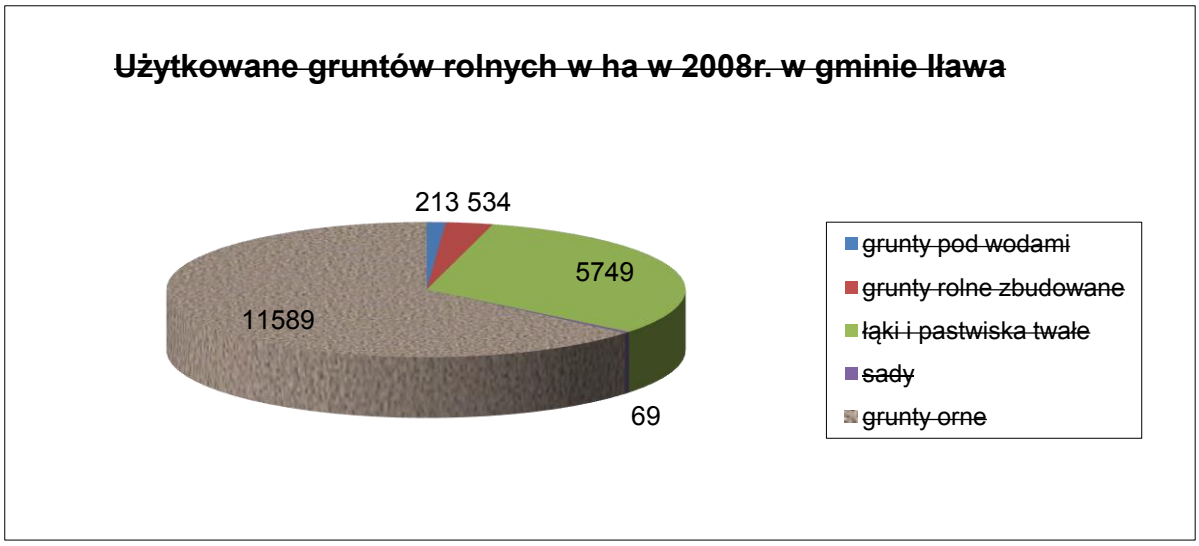

Tabela 19. Użytkowanie gruntów rolnych w ha w 2014 r.

wyszczególnienie	gmina Iława
grunty orne	11506
sady	65
łąki trwałe	2569
pastwiska trwałe	3099
grunty rolne zbudowane	564
grunty pod stawami	10
grunty pod rowami	200
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	18682

grunty pod wodami razem	3047
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	1159
grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	15
użytki ekologiczne	23
nieużytki	1495
razem	42434

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 1. Użytkowanie gruntów rolnych w 2014 r.

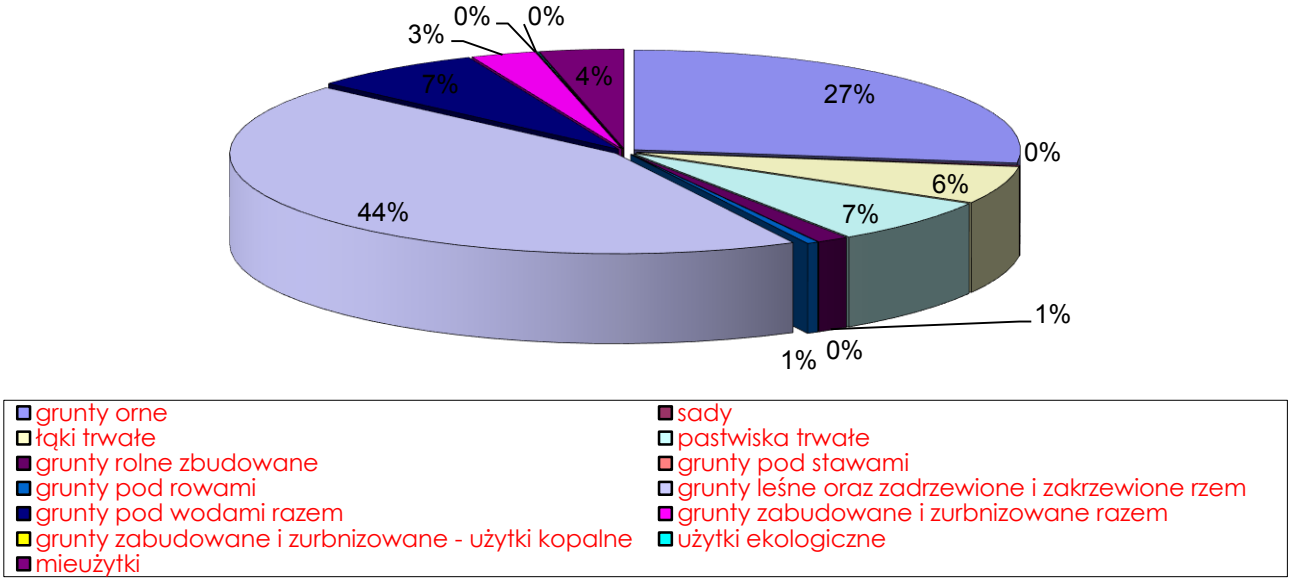

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika z powyższego zestawienia, w strukturze użytkowania gruntów, grunty rolne zajmują 42% powierzchni gminy, z czego grunty orne zajmują ~~64%~~ 44% powierzchni, zaś łąki i pastwiska zajmują ~~32%~~ 13% powierzchni.

Duże powierzchnie terenów leśnych i wód stanowią, że rolnictwo, mimo iż nadal jest głównym źródłem utrzymania ludności na wsi, nie odgrywa ono tak dominującej roli, jak w innych gminach. ~~W strukturze wielkości gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa małe w przedziale o powierzchni od 1 do 10 ha. W tym miejscu należy zaznaczyć, że dane statystyczne nie odzwierciedlają rzeczywistego stanu rzeczy, bowiem znaczna ilość działek o powierzchni zbliżonej do 1 ha nie jest wykorzystywana rolniczo.~~

Do pozytywów rolnictwa w gminie Iława należy zaliczyć między innymi: dobry stan wiedzy fachowej większości rolników, specjalizacje hodowli drobiu, dobry stan bazy budynkowej i wyposażenia technicznego, umiejętność korzystania z funduszy wspierania rolnictwa, technicznej

w gminie. Na uwagę zasługuje produkcja markowego produktu „Najlepsze trawy z Iławy". Gmina jest również liczącym się producentem mleka.

Gmina Iława stanowi „zagłębie" przemysłu drobiarskiego. Na terenie gminy działa około 100 producentów drobiu. Największe skupiska kurników występują we wsiach: Frednowy, Wiewiórki, Stanowo, Franciszkowo, Ławice, Dziarny, Gromoty, Mątyki, Kałduny, Kamień Duży Wola Kamieńska, Tynwałd i Laseczno.

W przypadku zakładów produkcji zwierzęcej zagrożeniem dla środowiska jest emisja związków azotowych zarówno lotnych, jak tych przedostających się do podłoża. Ze względu na dużą powierzchnię zalesionych gruntów, uzupełniającą formą zarobkowania w sezonie jest zbiórka i sprzedaż owoców runa leśnego.

Różnorodność i bogactwo środowiska przyrodniczego, urozmaicona rzeźba terenu, zwarte kompleksy leśne, liczne jeziora, torfowiska i podmokłe łąki oraz czyste powietrze, bogata flora i fauna, preferują rejon powiatu iławskiego do rozwoju różnych form rekreacji, przemysłu czystych technologii oraz rolnictwa wytwarzającego produkty najwyższej jakości (zdrowej żywności).

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. w gminie Iława działa 1187 gospodarstw rolnych, z czego blisko 24% (281 gospodarstw) ma powierzchnie większą niż 15 ha. Gospodarstwa powyżej 15 ha skupiają ponad 67% powierzchni gospodarstw rolnych ogółem, podczas gdy w województwie jest to 82%, a w powiecie iławskim 77% powierzchni.

Wykres 2. Gospodarstwa rolne wg powierzchni

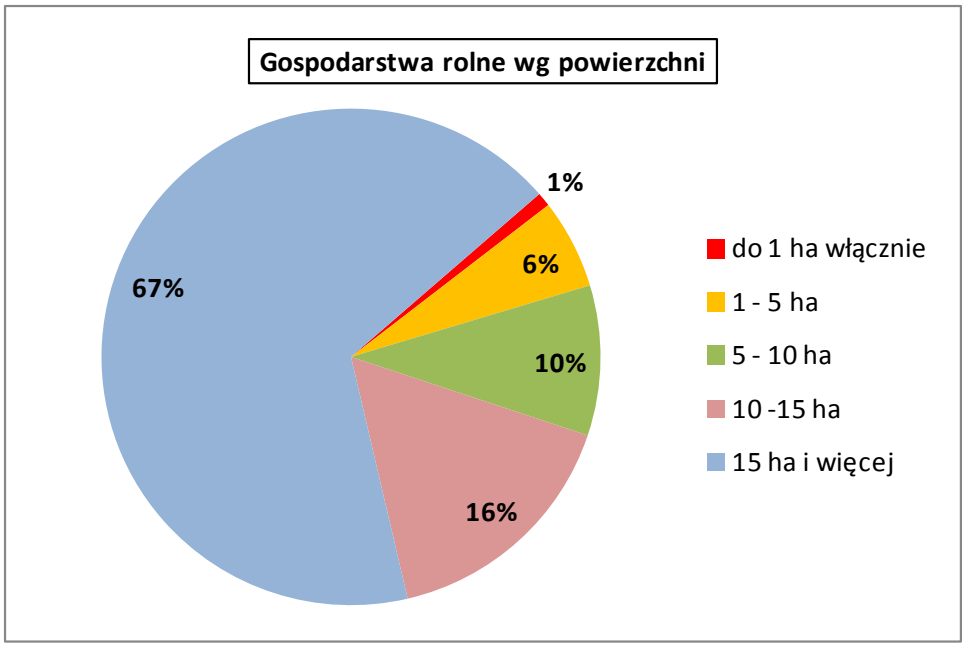

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

90% gospodarstw prowadzi działalność rolniczą. W dobrej kulturze rolnej utrzymywane jest blisko 99% powierzchni użytków rolnych. Pod zasiewami pozostaje 64% użytków rolnych, natomiast łąki i pastwiska stanowią 31% użytków.

W Gminie Iława 931 gospodarstw prowadzi uprawy. Zboża są uprawiane w 902 gospodarstwach (76% powierzchni zasiewów), ziemniaki w 393 (1,9% powierzchni), uprawy przemysłowe w 44 (6,2% powierzchni), rzepak w 37 (6,2% powierzchni), warzywa gruntowe w 8, buraki cukrowe w 6.

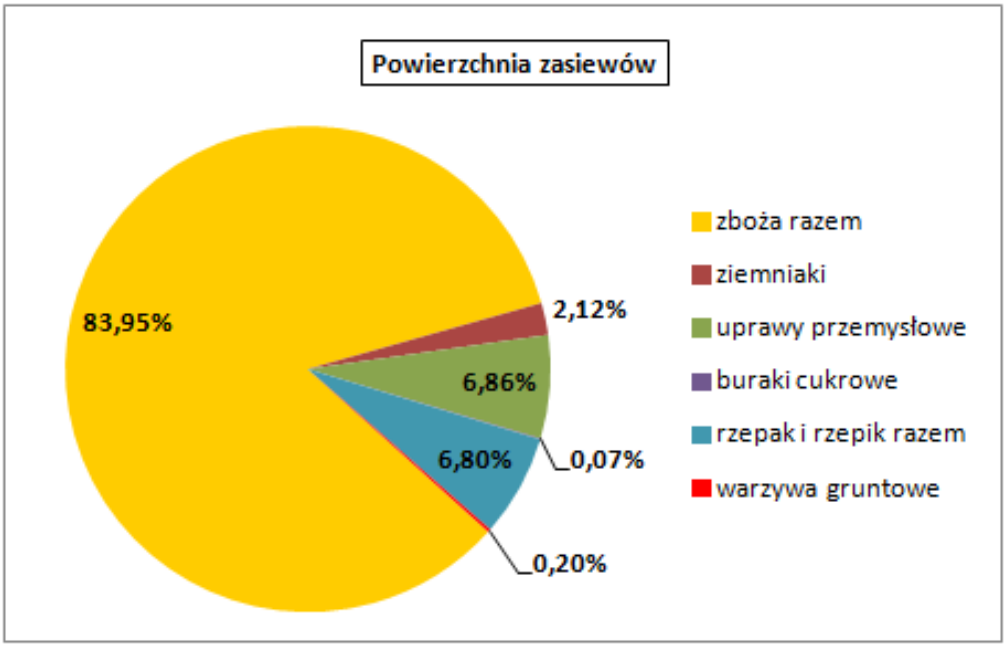

Wykres 3. Powierzchnia zasiewów
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

703 gospodarstwa w Gminie Iława utrzymują zwierzęta gospodarskie, w przeliczeniu na duże sztuki – 27 119 DS. Najwięcej gospodarstw – 464 – zajmuje się hodowlą drobiu, w drugiej kolejności jest hodowla bydła – 438 gospodarstw, trzodę chlewną utrzymuje się w 285 gospodarstwach.

Liczba sztuk drobiu hodowanego na terenie gminy sięga blisko 630 tys. sztuk, bydła – ponad 9,7 tys. sztuk, trzody chlewnej – ponad 16 tys. sztuk.

W gminie Iława 90% gospodarstw rolnych uzyskuje dochód z działalności rolniczej. Dla 62% gospodarstw dochody z rolnictwa są podstawowym źródłem dochodów.

~~Lp.~~	~~Gospodarstwa rolne o powierzchni~~	~~GMINY~~					~~Razem powiat~~	~~Struktura w %~~
		~~IŁAWA~~	~~KISIELICE~~	~~LUBAWA~~	~~SUSZ~~	~~ZALEWO~~		
~~1~~	~~od 1,00 do 1,99 ha~~	~~322~~	~~68~~	~~217~~	~~100~~	~~156~~	~~863~~	~~17,65~~
~~2~~	~~od 2,00 do 4,99 ha~~	~~396~~	~~73~~	~~270~~	~~97~~	~~144~~	~~980~~	~~20,04~~
~~3~~	~~od 5,00 do 9,99 ha~~	~~260~~	~~57~~	~~334~~	~~67~~	~~118~~	~~836~~	~~17,10~~
~~4~~	~~od 10,00 do 14,99 ha~~	~~240~~	~~88~~	~~330~~	~~107~~	~~95~~	~~860~~	~~17,59~~
~~5~~	~~od 15,00 do 19,99 ha~~	~~123~~	~~64~~	~~208~~	~~85~~	~~56~~	~~536~~	~~10,96~~
~~6~~	~~od 20,00 do 49,99 ha~~	~~145~~	~~95~~	~~240~~	~~66~~	~~60~~	~~606~~	~~12,39~~

~~Tabela nr 18. Struktura wielkości gospodarstw~~

~~7~~	~~od 50,00 do 99,99 ha~~	~~29~~	~~30~~	~~12~~	~~29~~	~~48~~	~~148~~	~~3,03~~
~~8~~	~~100 ha i więcej~~	~~8~~	~~7~~	~~4~~	~~18~~	~~24~~	~~61~~	~~1,25~~
-	~~w tym:~~	~~xxx~~	~~xxx~~	~~xxx~~	~~xxx~~	~~xxx~~	~~xxx~~	~~xxx~~
~~9~~	~~powyżej 300 ha~~	~~2~~	~~2~~		~~6~~	~~12~~	~~22~~	~~xxx~~
~~Razem~~		~~1523~~	~~482~~	~~1615~~	~~569~~	~~701~~	~~4868~~	~~100,00%~~

~~Struktura wielkości gospodarstw rolnych w gminie Iława~~

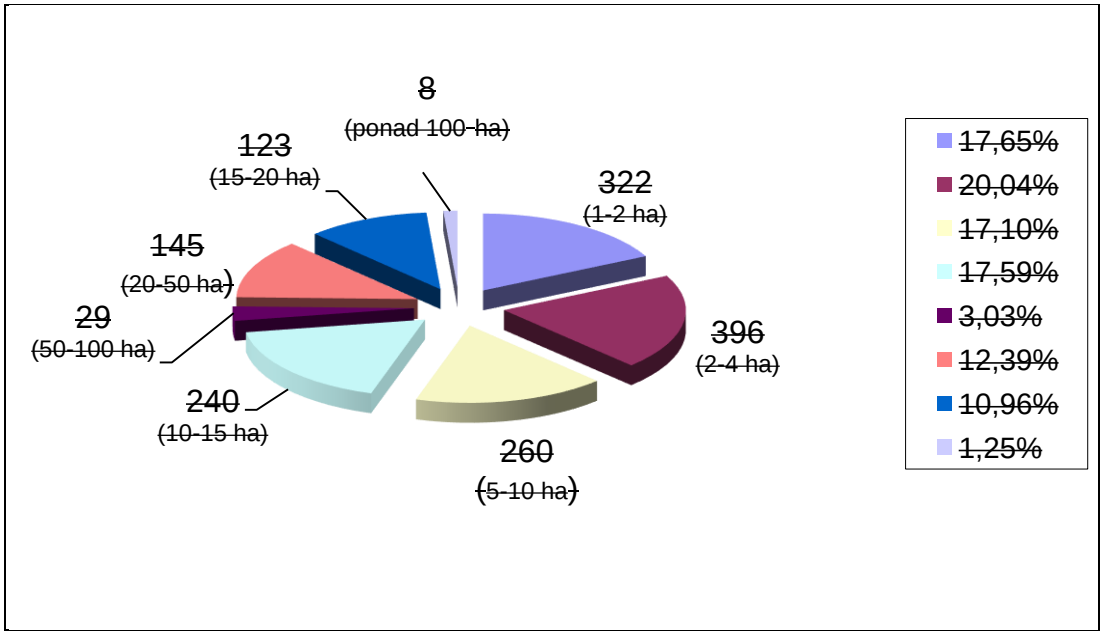

~~ŚRODOWISKO I ZDROWIE~~

~~Uwarunkowania~~

4.4. Zagrożenia środowiska

Środowisko, w którym człowiek przebywa w całym okresie swego życia, jest jednym z głównych uwarunkowań jego zdrowia. Aktualny stan wiedzy o związkach pomiędzy zdrowiem i środowiskiem potwierdza zależność stanu zdrowia i jakości życia od jakości środowiska. Ograniczenie i zapobieganie środowiskowym zagrożeniom zdrowia jest w związku z tym niezbędnym elementem zarówno polityki ekologicznej państwa, jak i polityki ochrony zdrowia obywateli. Punktem wyjścia dla tak ukierunkowanej polityki jest przyjęcie zasady, że środowisko oddziałuje na człowieka zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym. To oddziaływanie odnosi się nie tylko do specyficznych czynników antropogenicznych w środowisku, takich jak: substancje chemiczne, czynniki biologiczne i fizyczne, ale również do elementów środowiska komunalnego, mieszkalnego i środowiska pracy, a także do głównych komponentów środowiska naturalnego, tj. powietrza, atmosferycznego, gleby, wody i znacznej części biosfery.

Aktualnie najważniejszymi problemami dla zdrowia publicznego pozostają zanieczyszczenia powietrza, jakość wody do picia, zanieczyszczenia chemiczne gleb i wód gruntowych, odpady komunalne i przemysłowe oraz hałas.

Strategicznym celem polityki ekologicznej państwa w odniesieniu do związków środowiska ze zdrowiem jest zapobieganie zagrożeniom zdrowia w środowisku i ograniczenie ryzyka dla zdrowia, wynikającego z narażenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe.

Realizacja polityki ekologicznej powinna doprowadzić do zwiększenia bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa. Osiągnięcie tego celu wymaga działań systemowych wraz z identyfikacją potencjalnych i rzeczywistych zagrożeń zdrowia w środowisku, ocenę narażenia i ryzyka zdrowotnego oraz wprowadzanie i egzekwowanie przepisów dotyczących kontroli szkodliwych dla zdrowia emisji do środowiska.

Zadania w zakresie poprawy środowiska należą do najważniejszych, ponieważ ich realizacja i uzyskane efekty w sposób znaczący wpływają na jakość życia i zdrowia ludności. Zadania te należą do najtrudniejszych do wykonania i najbardziej kosztownych. Są one związane z koniecznością spełnienia standardów Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska, jakie muszą być realizowane po uzyskaniu członkostwa w Unii Europejskiej.

Różnorodność i bogactwo środowiska przyrodniczego, urozmaicona rzeźba terenu, zwarte kompleksy leśne, liczne jeziora, torfowiska i podmokłe łąki oraz czyste powietrze, bogata flora i fauna, preferują rejon powiatu do rozwoju różnych form rekreacji, przemysłu czystych technologii oraz rolnictwa wytwarzającego produkty najwyższej jakości (zdrowej żywności).

4.4.1. Źródła i tendencje zanieczyszczeń wód powierzchniowych

Na stan wód powierzchniowych w Gminie Iława znaczącą presję wywiera jej rolniczy charakter. Zanieczyszczenia pochodzące z obszarów rolniczych oraz niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich gminy, jak i eksploatacja sieci wodociągowej, wodochłonny przemysł, odprowadzanie nieoczyszczanych lub niedostatecznie oczyszczanych ścieków przemysłowych stanowią najbardziej istotne zagrożenia stanu wód powierzchniowych spowodowanych działalnością człowieka.

Do najważniejszych elementów zmian antropogenicznych zaliczyć można:

- wody służące do nawadniania upraw dla potrzeb gospodarstw,
- zmiany sieci hydrograficznej spowodowane melioracyjną przebudową koryt niewielkich cieków,
- osuszenie podmokłych terenów jako efekt melioracji,
- zabudowę techniczną rzek,
- zanieczyszczenia płytkich wód podziemnych na terenie niektórych jednostek osadniczych,
- zanieczyszczenie płytkich wód podziemnych na obszarach „dzikich" wysypisk śmieci,
- bakteriologiczne zanieczyszczenie cieków,
- zanieczyszczenia związkami biogennymi wód.

Źródła zanieczyszczenia wód z terenów wiejskich określa się jako rolnicze i pozarolnicze. Źródła rolnicze można podzielić na:

- punktowe, np. zagroda wiejska, wiejskie wysypisko śmieci, składowisko stałych i płynnych odchodów zwierzęcych, nieszczelna instalacja sanitarna;
- obszarowe – użytki rolne, zwłaszcza grunty orne.

Bardzo poważne zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia punktowe, do których zalicza się przede wszystkim:

- bezpośrednie zrzuty ścieków przemysłowych
- bezpośrednie zrzuty surowych ścieków bytowo – gospodarczych,

- zrzuty niedostatecznie oczyszczonych ścieków.

Znaczna część zanieczyszczeń trafiających do wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia obszarowe. Źródłem tych zanieczyszczeń są przede wszystkim:

- rolnictwo, co wynika głównie z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych, a także środków ochrony roślin,
- hodowla zwierząt poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich niewłaściwe, zbyt duże lub zbyt częste stosowanie na polach,
- niedostateczna infrastruktura odprowadzająca ścieki bytowe, zwłaszcza w rejonach wiejskich

Główne rodzaje i źródła zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa oraz ich skutki dla środowiska zestawiono poniżej.

Tabela ~~nr 19.~~ 20. Zanieczyszczenia pochodzące z rolnictwa

Źródła zanieczyszczeń	Rodzaj zanieczyszczeń	Skutki dla środowiska
Nawozy mineralne i naturalne stosowane w nadmiernych dawkach lub w niewłaściwy sposób	Składniki pokarmowe roślin, głownie azotany i fosforany	Pogorszenie jakości wody pitnej, nadmierny rozwój planktonu w wodach powierzchniowych, zakwity wód
Chemiczna ochrona roślin, stosowanie osadów ściekowych i kompostów przemysłowych	Substancje toksyczne – środki ochrony roślin, metale ciężkie	Skażenie wód, zagrożenie dla życia biologicznego w wodach, wyłączenie wód z rekreacji
Erozja wodna i wietrzna, stosowanie nawozów naturalnych i organicznych w niewłaściwy sposób	Drobne nie- i organiczne cząstki gleby tworzące zawiesinę	Zagrożenie dla życia biologicznego, wyłączenie z rekreacji, trudny przesył wody

Główne zanieczyszczenia wód – związki azotu i fosforu – wprowadzane są do gleby z nawozami. Azot w formie związków amonowych i azotanowych trafia do gleby z nawozami, w postaci opadu atmosferycznego lub w wyniku wiązania przez bakterie. Azot amonowy ulega procesowi nitryfikacji i przechodzi w azot azotanowy, wymywany do płytkich wód gruntowych, także wgłębnych; częściowo ulatnia się jako NH_3.

Wody powierzchniowe zanieczyszczane są azotanami w wyniku spływów powierzchniowych (erozji), odpływu z wodami drenarskimi lub przemieszczania z wodami wgłębnymi. Źródłem zanieczyszczenia azotanami

wód gruntowych – w obrębie zagrody – są źle przechowywane nawozy naturalne, także nieszczelne zbiorniki do gromadzenia nieczystości i płynnych odchodów zwierzęcych. Związki fosforu – fosforany – wprowadzane w formie nawozów nie ulegają ani wymywaniu, ani ulatnianiu się, natomiast mogą przenikać do wód powierzchniowych wraz ze spływami cząsteczek gleby w wyniku erozji. Azotany i fosforany decydują o rozwoju planktonu, tzw. zakwitach wód.

Stopień oddziaływania punktowych i obszarowych źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych, związanych z rolniczym użytkowaniem gruntów, zależy od:

- stanu infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich;
- koncentracji produkcji zwierzęcej i sposobu składowania/ przechowywania odchodów zwierzęcych;
- ilości ludności i liczby gospodarstw domowych oraz stanu ich wyposażenia w urządzenia sanitarne.

Jednym z elementów meteorologicznych gromadzącym i przenoszącym zanieczyszczenia jest opad atmosferyczny. Zróżnicowanie w czasie i przestrzeni wielkości opadów atmosferycznych, a przez to zmiennej ilości i jakości chemicznej opadającej na powierzchnię ziemi wody, wynika przede wszystkim z różnego źródłowo obszaru gromadzenia się zasobów wodnych i zanieczyszczeń w atmosferze, zmiennej wysokości występowania kondensacji pary wodnej, czasu trwania i natężenia występującego opadu oraz kierunku napływu mas powietrza. Z powodu dużej zmienności warunków meteorologicznych w skali miesięcy, sezonów i roku, w zależności od miejsca i czasu, ilości wnoszonych przez opady zanieczyszczeń są bardzo zróżnicowane.

W ramach krajowego monitoringu chemizmu opadów atmosferycznych i depozycji zanieczyszczeń do podłoża na obszarze woj. warmińsko-mazurskiego w 2007 roku analizowano wody opadowe przed kontaktem z podłożem, tak jak w latach poprzednich, na stacji położonej w Olsztynie.

Tabela ~~nr 20~~.21. Opady chemiczne

		wskaźniki

wyszczególnienie	powierzchnia w km^2	Siarczany kg/ha/rok	Chlorki kg/ha/rok	Azotany + azotyny kg/ha/rok
powiat iławski	1385,00	16,51	8,56	2,85

Wskaźniki w powiecie iławskim nie odbiegają zasadniczo od średnich wielkości wskaźników dla województwa. Stężenia zanieczyszczeń w powietrzu (stężenia ołowiu w pyle, benzenu i tlenku węgla, analizowanych z uwagi na ochronę zdrowia ludzi, wykazały, że cały obszar województwa można zaliczyć do III klasy czystości, co oznacza niskie stężenie tych zanieczyszczeń w powietrzu, poniżej progów szacowania jako kryteriów oceny poziomów substancji w powietrzu. Dla zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki, do I klasy (stężenia wyższe od górnego poziomu oszacowania) zakwalifikowano dwa powiaty: olsztyński grodzki i iławski. Pozostałe powiaty zakwalifikowano do II i III klasy oznaczające mniejsze stężenia.

4.4.2. Główne źródła emisji do atmosfery

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego można podzielić na naturalne i sztuczne (antropogeniczne). O stanie powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji zanieczyszczeń ze wszystkich źródeł, z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze.

Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest miejsce wytworzenia substancji zanieczyszczających. Z punktu widzenia źródeł emisji wyszczególnia się emisję ze źródeł punktowych (emitory zakładów przemysłowych), powierzchniowych (sektor bytowo-gospodarczy) oraz liniowych (transport samochodowy).

Głównymi źródłami zorganizowanej emisji substancji dokonywanej na obszar gminy Iława są prowadzone procesy energetycznego spalania paliw, a także – w niewielkim stopniu – prowadzone procesy technologiczne. W strukturze zużycia paliw, które są przeznaczone na spalanie energetyczne, zdecydowanie dominuje węgiel kamienny. Jest on podstawowym paliwem, stosowanym na terenie gminy Iława.

Zachodzi konieczność przeprowadzenia zasadniczych zmian, zmierzających w kierunku stopniowego odchodzenia od paliw tradycyjnych, na rzecz coraz szerszego wykorzystywania biomasy jako odnawialnego, perspektywicznego paliwa, przeznaczonego do spalania energetycznego w instalacjach grzewczych.

Emisja substancji podczas prowadzonych procesów technologicznych stanowi niewielki procent emisji, w odniesieniu do energetycznego spalania paliw.

Gmina Iława nie posiada przemysłu, który powodowałby emisję zanieczyszczeń do powietrza, natomiast w każdej miejscowości występują skupiska źródeł niskiej emisji gazów i pyłów. Głównym źródłem zanieczyszczeń na terenie Gminy jest emisja z sektora ciepłowniczego i emisja niezorganizowana z transportu drogowego i indywidualnych gospodarstw domowych.

Źródłem niskiej emisji są lokalne kotłownie i piece węglowe używane w indywidualnych gospodarstwach domowych, nieposiadające urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową. Zanieczyszczenia zawierają znaczne ilości popiołu (ok. 20%), siarki (1-2%) oraz azotu (1%). W znacznej większości domów węgiel spalany jest w przestarzałych konstrukcyjnie piecach bez właściwego nadzoru procesu spalania i bez urządzeń odpylających.

Szkodliwość emitorów wyraźnie wzrasta w okresie jesienno-zimowym, kiedy to obserwuje się wyraźny wzrost stężenia pyłów i gazów emisyjnych, jednak ich negatywne oddziaływanie ma charakter w głównej mierze lokalny. Źródła niskiej emisji są bardzo liczne i rozproszone, wobec czego ograniczenie tego typu zanieczyszczenia wymaga działań kompleksowych i długoterminowych.

Na terenie Gminy Iława głównym źródłem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych drogowych jest droga krajowa nr 16 oraz drogi wojewódzkie nr 521 i 536, a w dalszej kolejności drogi powiatowe i gminne. Ilość emitowanych zanieczyszczeń zależy od natężenia ruchu, rodzaju pojazdów oraz paliwa stosowanego do ich napędu.

Emisja komunikacyjna jest najbardziej odczuwalna w pobliżu drogi i maleje wraz ze wzrostem odległości od dróg. Określenie wielkości stężeń zanieczyszczeń emitowanych przez komunikację jest trudne, ponieważ ma na nią wpływ wiele czynników, m. in.: długość trasy komunikacyjnej, przepustowość, stan nawierzchni drogi, ilość poruszających się pojazdów i jakość spalanego paliwa. Zanieczyszczenia komunikacyjne są dobowo i sezonowo zmienne. Ruch pojazdów jest niezorganizowanym źródłem emisji takich zanieczyszczeń gazowych jak tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, węglowodory aromatyczne i alifatyczne, a także pył.

~~Tabela nr 21. Wyniki pomiarów stężeń NO_2, SO_2 i pyłu zawieszonego na stacji pomiarowej zlokalizowanej w Iławie (ul. Andersa 8) w latach 2000 -2002~~

	~~NO_2 [µg/m³]~~			~~SO_2 [µg/m³]~~		~~Pył zaw. [µg/m³]~~	
	~~2000~~	~~2001~~	~~2002~~	~~2001~~	~~2002~~	~~2001~~	~~2002~~
~~Stężenie średnie roczne~~	~~25~~	~~22~~	~~48~~	~~3~~	~~2~~	~~15~~	~~14~~
~~Najwyższe oznaczone stężenie 24-godzinne~~	~~52~~	~~37~~	~~48~~	~~27~~	~~12~~	~~61~~	~~85~~
~~Średnie stężenie w sezonie letnim~~	~~22~~	~~22~~	~~29~~	~~1~~	~~1~~	~~6~~	~~9~~
~~Średnie stężenie w sezonie grzewczym~~	~~28~~	~~31~~	~~28~~	~~4~~	~~3~~	~~24~~	~~20~~

~~Tabela nr 22. Średnioroczne stężenia substancji w powietrzu zanotowane na stacji pomiarowej w Iławie~~

~~stacja pomiarowa~~	~~rok~~	~~pył BS (black smoke) [µg/m³]~~	~~SO_2 [µg/m³]~~	~~NO_2 [µg/m³]~~
~~Iława~~	~~2004~~	~~7,678~~	~~1,308~~	~~23,068~~
	~~2005~~	~~10,221~~	~~0,936~~	~~25,953~~
	~~2006~~	~~8,482~~	~~0,862~~	~~36,523~~
	~~2007~~	~~4,73~~	~~0,958~~	~~28,588~~
	~~2008~~	~~6,19~~	~~0,488~~	~~27,908~~

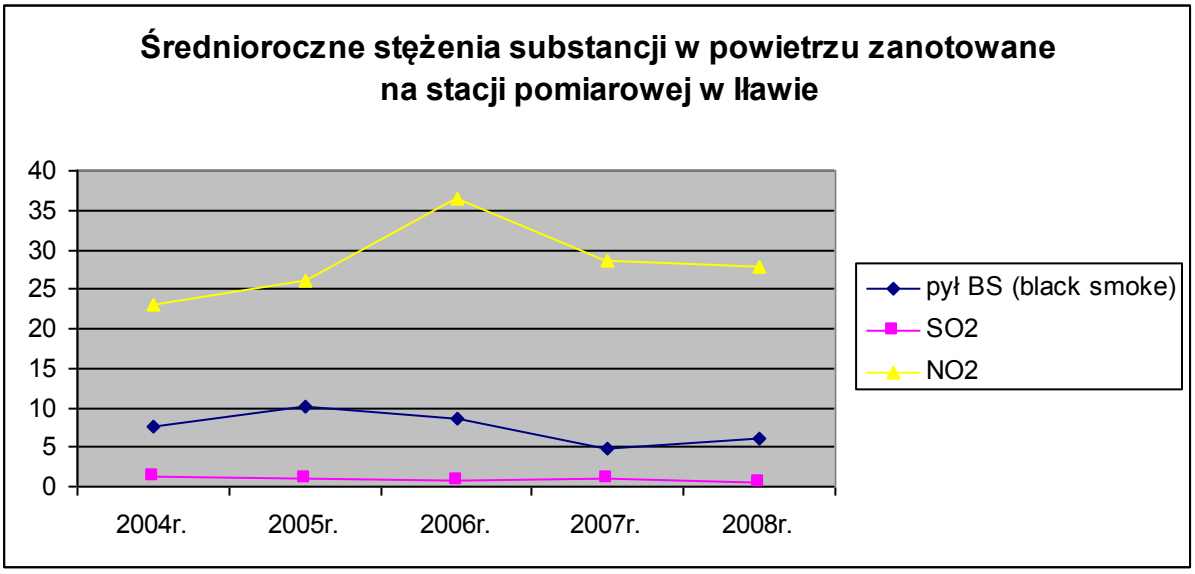

4.4.3. Hałas i klimat akustyczny

Hałasem przyjęto nazywać dźwięki o częstotliwościach i natężeniach stwarzających uciążliwość dla ludzi i środowiska. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska definiuje hałas jako: dźwięki

o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Podstawowym technicznym wskaźnikiem oceny poziomu hałasu w środowisku lub ogólnej oceny stanu klimatu akustycznego jest równoważny poziom dźwięku A wyrażany w decybelach (dB). Poziom ten stanowi uśrednioną wartość w odniesieniu do pory doby (dzień od 6.00 do 22.00 lub noc od 22.00 do 6.00). Wartości dopuszczalne poziomu równoważnego hałasu określa rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Hałas pochodzenia antropogenicznego, występujący w środowisku, można podzielić na ~~dwie podstawowe~~ kategorie: hałas komunikacyjny (przede wszystkim drogowy) oraz hałas przemysłowy i komunalny towarzyszący obiektom sportu i rekreacji. Rozwój komunikacji i transportu sprawia, że problem uciążliwości hałasu dotyczy obecnie nie tylko dużych miast, ale również miast średniej wielkości, a także mniejszych miejscowości, znajdujących się przy ruchliwych trasach komunikacyjnych.

Podstawowym źródłem hałasu, decydującym o klimacie akustycznym tego terenu jest komunikacja drogowa.

Hałas drogowy wywiera dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska, zarówno ze względu na powszechność występowania, jak i długi czas jego oddziaływania.

Jedną z głównych przyczyn zagrożenia hałasem komunikacyjnym w ostatnich latach jest intensyfikacja ruchu drogowego. Uciążliwość tras komunikacyjnych zależy głównie od następujących czynników: natężenia ruchu, struktury strumienia pojazdów oraz ich prędkości, rodzaju i stanu technicznego nawierzchni oraz odległości zabudowy mieszkaniowej od drogi, stanowiącej źródło hałasu. Bardzo ważnym czynnikiem jest również stan techniczny pojazdów.

Niewątpliwie podstawowym czynnikiem, mającym wpływ na emisję hałasu komunikacyjnego, jest ranga, a także łączna długość wszystkich dróg położonych na terenie gminy Iława. Z tego względu bardzo istotna staje się ogólna charakterystyka wszystkich dróg znajdujących się na terenie powiatu.

Jak wynika z analizy map drogowych, układ dróg w powiecie iławskim zapewnia głównie połączenia o znaczeniu regionalnym.

Najbardziej nasilony transport przebiega drogą nr 16 (Grudziądz - Olsztyn - Augustów), która przewidywana jest w klasie technicznej GP (główna ruchu przyspieszonego). Również zwiększony ruch drogowy w ostatnich latach

obserwuje się na drogach wojewódzkich i powiatowych. Analizowana droga krajowa nr 16 ma niewątpliwie największy wpływ na emisję hałasu drogowego na terenie miasta, przede wszystkim ze względu na znaczne nasilenie ruchu na tej trasie oraz w wyniku znacznego udziału transportu ciężkiego (wynika to z faktu, że w tym przypadku, znaczny udział odgrywa transport spedycyjny, w kierunku, bądź też z kierunku międzynarodowego przejścia granicznego w Ogrodnikach (na Litwę) - odbywa się on w znacznej mierze przy pomocy transportu ciężkiego, głównie typu TIR). Taki charakter transportu powoduje wzmożoną emisję hałasu do środowiska.

Z uwagi na brak pomierzonych wartości hałasu drogowego na terenie gminy Iława, trudno jest wymiernie ocenić, w jakim stopniu emitowany hałas komunikacyjny rzutuje na ogólny stan klimatu akustycznego w pobliżu drogi krajowej nr 16.

Zgodnie z wytycznymi Instytutu Ochrony Środowiska, obszarem „szczególnej uciążliwości hałasowej" jest teren o wysokim poziomie hałasu, przekraczającym wielkość normatywną zwaną poziomem progowym L_{Apr}. Poziom progowy hałasu drogowego oddziałującego na tereny zabudowy mieszkaniowej ustalono na 75 dB(A) dla pory dziennej i 70 dB(A) dla pory nocnej. Ze względu na brak przeprowadzonych pomiarów, trudno jest ocenić, czy taki poziom jest przekroczony także na terenie, należącym do gminy Iława.

~~Inną sprawą powiązaną z hałasem drogowym jest ogólnie zły lub bardzo zły stan większości dróg, znajdujących się na terenie powiatu iławskiego. Ma to niewątpliwie wpływ na zwiększony poziom emitowanego hałasu, co ma istotne znaczenie zwłaszcza w przypadku transportu pojazdu ciężkiego.~~

~~Drogi te należy modernizować i remontować poprzez nakładanie świeżych nawierzchni bitumicznych, co zostało także wyszczególnione w „Strategii Rozwoju Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2004-2006".~~

W odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego, hałas emitowany przez zakłady przemysłowe, stanowi uciążliwość przede wszystkim dla osób zamieszkujących w pobliżu źródeł jego emisji.

Oddziaływanie akustyczne zakładów przemysłowych ma charakter punktowy. O wpływie zakładu na klimat akustyczny środowiska decyduje jego lokalizacja. W przypadku zakładów zlokalizowanych w otoczeniu terenów przemysłowych, aktywizacji gospodarczej, terenów rolnych, lasów rozporządzenie nie przewiduje dopuszczalnych poziomów dźwięku. Natomiast gdy zakład sąsiaduje z obszarami zabudowy mieszkaniowej, terenami

oświaty, służby zdrowia, rekreacyjnymi, nie może on przekraczać obowiązujących wartości dopuszczalnych poziomów hałasu.

Ochrona przed hałasem polega na zapobieganiu przekraczania dopuszczalnych poziomów hałasu. W Gminie Iława ilość podmiotów mogących potencjalnie stanowić zagrożenie dla klimatu akustycznego (głownie dotyczy to branży przemysłowej i spożywczej) jest znikoma.

Na terenie gminy Iława nie występują zakłady, które emitują dokuczliwy hałas przemysłowy.

Spośród źródeł hałasu komunalnego najistotniejsze znaczenie ma hałas towarzyszący obiektom sportu, rekreacji i rozrywki. Dyskoteki, nocne kluby, obiekty koncertowe na wolnym powietrzu, nawet ogródki wiedeńskie przy restauracjach i kawiarniach są źródłem hałasu. Z ich działalnością związany jest dyskomfort akustyczny. Negatywnie odbierany jest również tzw. hałas osiedlowy. Na terenie Gminy z tego typu hałasem mamy do czynienia na terenach zwartej zabudowy.

4.4.4. Promieniowanie

4.4.4.1. Promieniowanie jonizujące

Występujące w gminie Iława promieniowanie jonizujące oparte jest przede wszystkim na poziomie radiacji ze źródeł naturalnych, związanych z rozpadem pierwiastków promieniotwórczych naturalnie występujących w przyrodzie. Zagrożenia w dziedzinie promieniowania jonizującego na terenie gminy Iława mogą stwarzać wyłącznie źródła promieniowania pochodzące z zewnątrz.

Poza naturalnymi źródłami promieniowania, znajdującymi się w glebie, wodzie i w powietrzu, na terenie powiatu iławskiego występują także sztuczne źródła promieniowania, które możemy podzielić na trzy grupy:

- zamknięte źródła promieniowania o małej aktywności, znajdujące się w szczelnej obudowie, używane w pracach diagnostycznych;
- aparatura rentgenowska;
- otwarte źródła promieniowania, które znajdują się w zakładach posiadających materiały izotopowe, używane do prac naukowych, w pracowniach medycznych.

Funkcjonowanie sztucznych źródeł promieniowania jonizującego nie stwarza zagrożenia dla mieszkańców. Ewentualne awarie mogą mieć charakter wyłącznie lokalny i nie zagrażają terenom sąsiednim.

4.4.4.2. Promieniowanie niejonizujące

Promieniowanie niejonizujące związane jest z występowaniem pól elektromagnetycznych. Do głównych źródeł powstawania pól elektromagnetycznych należą:

- linie elektroenergetyczne i stacje transformatorowe;
- obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej;
- stacje radiolokacyjne.

Istotny wpływ na środowisko mają linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110 kV i wyższych. Obecnie przez teren gminy Iława nie przebiegają linie energetyczne o takim napięciu.

Na obszarze należącym do powiatu iławskiego obiektami radiokomunikacyjnymi, które mogą mieć pewien wpływ na środowisko, są także stacje bazowe telefonii komórkowej.

Na terenie gminy zlokalizowane są stacje telefonii komórkowej w następujących miejscowościach:

1) Siemiany
2) Ząbrowo
3) Franciszkowo
4) Wola Kamieńska
5) Wikielec
6) Segnowy
7) Smolniki
8) Stradomno
9) Tynwałd

Są podejmowane czynności zmierzające do budowy stacji w Mózgowie.

Pola elektromagnetyczne, które są emitowane przy antenach telefonii komórkowej, mocowanych na kratownicowych masztach, oddziaływają na przestrzeni kilkunastu metrów, przede wszystkim na poziomie zawieszenia anteny. Normy techniczne i przepisy aktualnie stosowane w Polsce, dotyczące umieszczania anten stacji, zabezpieczają wymagane odległości od miejsc przebywania ludzi.

~~Energia odnawialna, elektrownie wiatrowe i wodne~~

4.5. Odnawialne źródła energii

Odnawialne źródło energii, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 20 lutego 2015r. o odnawialnych źródłach energii, to odnawialne, niekopalne

źródła energii obejmujące energie wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów.

Do energii wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii zalicza się, niezależnie od parametrów technicznych źródła, energię elektryczną lub ciepło pochodzące ze źródeł odnawialnych, w szczególności:

- ze słonecznych kolektorów do produkcji ciepła,
- ze słonecznych ogniw fotowoltaicznych,
- z elektrowni wiatrowych,
- ze źródeł geotermicznych,
- z elektrowni wodnych,
- ze źródeł wytwarzających energię z biomasy,
- ze źródeł wytwarzających energię z biogazu.

4.5.1. Energia wiatru

Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej opracował mapę zasobów wietrznych na obszarze Polski w podziale na pięć stref o określonych warunkach anemologicznych. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej przeprowadził mezoskalową rejonizację obszaru kraju pod względem zasobów energii wiatru. Gmina Iława znajduje się w strefie III, czyli „średnio korzystnej" dla lokalizacji siłowni wiatrowych.

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych elektrowni wiatrowych. Jedynie funkcjonuje elektrownia wodna w miejscowości Dziarnówko.

~~Elektrownie wiatrowe mogą być lokalizowane wyłącznie w zachodniej części gminy. Były zainteresowania tym terenem, jednakże do chwili obecnej nie wyłonił się inwestor. Tego typu instalacje funkcjonują na terenie sąsiedniej gminy Kisielice.~~

4.5.2. Energia geotermalna

Energia geotermalna pochodzi z ciepła dopływającego z głębi Ziemi oraz ciepła wyzwalającego się podczas naturalnego rozpadu pierwiastków promieniotwórczych. Polskie wody geotermalne mają stosunkowo niską temperaturę.

Zasoby energii cieplnej w rejonie Gminy Iława nie są dokładnie określone. Należałoby przeprowadzić próbne odwierty w celu oszacowania potencjału. Teren gminy Iława należy do obszarów uprzywilejowanych pod względem występowania wód geotermalnych o wysokiej temperaturze. Wody o temperaturach rzędu 60-80°C występują w najgłębszych skałach

osadowych tego terenu powstałych w kambrze. Przy obecnej technice istnieje możliwość wykorzystania zasobów tej energii. Jednocześnie wydajność kambryjskich warstw wodonośnych jest wielkością nieznaną.

Wykorzystanie geotermii płytkiej może następować poprzez wykorzystanie pomp ciepła. Na terenie Gminy Iława w chwili obecnej pompy ciepła są wykorzystywane w niewielkim zakresie, jedynie na potrzeby prywatnych domów mieszkalnych. Ze względu na stosunkowo wysoki koszt urządzeń należy się spodziewać, że nadal będą one pełniły marginalną rolę w produkcji energii.

4.5.3. Energia wodna

Na terenie Gminy w chwili obecnej nie wykorzystuje się potencjału energetycznego spadku wody (jedyna funkcjonująca elektrownia wodna znajduje się w miejscowości Dziarnówko - moc 0,076 MV). Rozwój elektrowni wodnych jest ograniczony warunkami prawnymi, lokalizacyjnymi, wymogami terenowymi i geomorfologicznymi oraz potencjałem kapitałowym inwestora. Gmina Iława posiada warunki do stworzenia elektrowni wodnych na rzece Iławka.

4.5.4. Energia biomasy

Na terenie Gminy Iława istnieje duży potencjał na wykorzystywanie biomasy do produkcji energii cieplnej, ze względu na rolniczy charakter gminy. Stosowanie biomasy w celu pozyskiwania energii cieplnej powinno stać się alternatywą dla metod pozyskiwania ciepła za pomocą paliw konwencjonalnych. Istniejący potencjał biomasy na terenie gminy winno wykorzystywać się w małych i średnich kotłowniach w celu zasilenia obiektów mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej oraz wszelkich obiektów o charakterze produkcyjnym.

Dość znaczna powierzchnia obszarów rolniczych na terenie gminy mogłaby służyć uprawom wierzby energetycznej. Uprawa wierzby na cele energetyczne pozwoliłaby dać ekologiczny i odnawialny surowiec do pozyskiwania energii cieplnej.

4.5.5. Energia biogazu

Biogazownie stanowią instalacje, które wytwarzają energię cieplną i elektryczną z biogazu powstającego w procesie fermentacji beztlenowej.

Obecnie na terenie gminy Iława funkcjonuje biogazownia przy lokalnej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w miejscowości Dziarny. Biogazownia ta produkuje energię elektryczną (KSE) oraz ciepło jedynie na potrzeby technologiczne oczyszczalni ścieków. Gmina dysponuje potencjałem

produkcji biogazu rolniczego o wartości: 6 036 105,78 m3/rok, co w przeliczeniu na moc cieplną daje 138 830,43 GJ/rok mocy cieplnej.

~~Ochrona środowiska, formy ochrony, tereny chronione~~

4.6. Formy ochrony przyrody

4.6.1. Podstawy prawne

~~Problematyka ochrony przyrody regulowana jest w ustawie z 16 października 1991 o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2001 Nr 99, poz. 1079 z późn. zm.). W myśl art. 2 tej ustawy, ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a zwłaszcza:~~

- ~~dziko występujących roślin lub zwierząt;~~
- ~~siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych roślin lub zwierząt;~~
- ~~zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;~~
- ~~przyrody nieożywionej; krajobrazu; zieleni w miastach i wsiach;~~

Problematyka ochrony przyrody regulowana jest w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2016 poz. 2134 z późn. zm.). W myśl art. 2 tej ustawy, ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów;
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;
- siedlisk przyrodniczych;
- siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin, zwierząt i grzybów;
- krajobrazu;
- zieleni w miastach i wsiach;
- zadrzewień.

Ustawa o ochronie przyrody, w art. 6, wymienia określone formy ochrony przyrody, do których zalicza się:

- parki narodowe;
- rezerwaty przyrody;
- parki krajobrazowe;

- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów.
- ~~tworzenie parków narodowych;~~
- ~~uznawanie określonych obszarów za rezerwaty;~~
- ~~tworzenie parków krajobrazowych;~~
- ~~wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu;~~
- ~~wprowadzanie gatunkowej ochrony roślin i zwierząt;~~
- ~~wprowadzanie ochrony w drodze uznania za pomnik przyrody; stanowisko dokumentacyjne; użytek ekologiczny; zespół przyrodniczo-krajobrazowy.~~

Szczególne zasoby i walory przyrodnicze powiatu iławskiego chronione są dzięki ustanowionym rezerwatom, wyznaczonym obszarom chronionego krajobrazu, obszarom Natura 2000, parkom krajobrazowym, ustalonym pomnikom przyrody i użytkom ekologicznym.

4.6.2. Rezerwaty przyrody

4.6.2.1. Rezerwat przyrody „Jezioro Karaś"

Rezerwat "Jezioro Karaś" utworzony został rozporządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 kwietnia 1958 r. Obejmuje jezioro wraz z przyległymi terenami bagiennymi i lasami. Obiekt ornitologiczny o powierzchni 816 ha (w tym na terenie gminy Iława 581,29 ha.) Rezerwat utworzono w celu ochrony miejsc lęgowych ptactwa wodnego i błotnego oraz zachowania środowiska zarastającego jeziora, w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych.

Rezerwat „Jezioro Karaś" jest jednym z 13 obszarów przyrody chronionej w Polsce wpisanym na listę konwencji ramsarskiej, której celem jest ochrona i utrzymanie w niezmienionym stanie obszarów określanych jako wodno-błotne.

4.6.2.2. Rezerwat przyrody „Jasne"

Rezerwat "~~Jezioro~~ Jasne" utworzony został 1 lipca 1988 zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych. Obejmuje on występujące obok siebie dwa odmienne układy przyrodnicze, jakimi są

oligotroficzne jezioro Jasne i dystroficzne jezioro Luba wraz z torfowiskami i drzewostanem, okalającym obydwa jeziora. Powierzchnia rezerwatu wynosi 106,3 ha.

Jezioro Jasne charakteryzuje się wyjątkowo niską kwasowością, co skutkuje ubóstwem fauny i flory oraz wysoką przezroczystością wody. Jezioro Luba otoczone jest przez torfowiska, przez co rozwijają się w nim szerokie spektrum roślinności torfowiskowej.

Do granic gminy przylegają dwa dalsze rezerwaty: „Jezioro Czerwica" i „Jezioro Iłgi", w których głównym obiektem ochrony są miejsca lęgowe ptactwa wodnego i błotnego oraz zespoły roślinności torfowiskowej.

4.6.2.3. Rezerwat przyrody „Rzeka Drwęca"

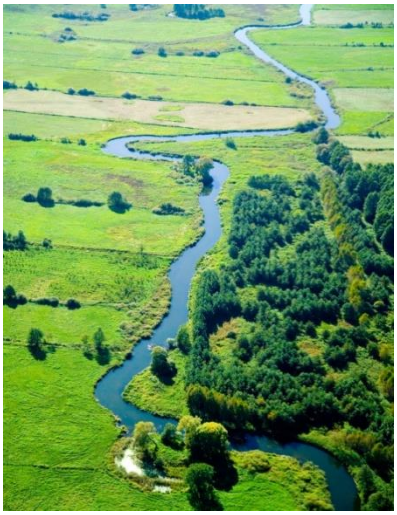

Rezerwat „Rzeka Drwęca" ustanowiony został zarządzeniem Ministra Leśnictwa i przemysłu Drzewnego w dniu 27 lipca 1961r. Obejmuje na terenie gminy rzekę Drwęcę, rzekę Iławkę od jazu w Dzierżoniówku do ujścia. Granice rezerwatu biegną wzdłuż rzeki w odległości 5m od linii brzegowej. Jest to rezerwat ichtiologiczny, został utworzony w celu ochrony środowiska wodnego i ryb w nim bytujących, a w szczególności w celu ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci i certy.

4.6.2.4. Formy ochrony dla rezerwatów przyrody

Zabrania się zmiany stosunków wodnych, przekształceń, w tym przyległych terenów i wznoszenia wszelkich budowli. Lokalizacja obiektów i urządzeń budowlanych w odległości mniejszej niż 50m od granicy rezerwatu wymaga zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Zasady lokalizacji obiektów i urządzeń budowlanych na terenach o różnych funkcjach lub różnych zasadach zagospodarowania powinny spełniać wymogi dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku, zawarte w art. 113 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. ~~Nr 62, poz. 627~~ z 2016r. poz. 672 z późn. zmianami).

Ponadto do granicy gminy przylegają dwa dalsze rezerwaty: „Jezioro Czerwica" i „Jezioro Iłgi", w których głównym obiektem ochrony są miejsca lęgowe ptactwa wodnego i błotnego oraz zespoły roślinności torfowiskowej.

4.6.2.5. Rezerwaty przyrody planowane do powołania

~~Projektowane~~ Planowane do powołania są rezerwaty przyrody:

Rezerwat "Żurawinowe Bagno" o powierzchni 52,4 ha, położony na północno-wschodnim skraju wsi Smolniki. Obejmuje torfowisko niskie i przejściowe wraz z otaczającym drzewostanem.

Rezerwat "Krzywy Róg" o powierzchni 77,6 ha. Obejmuje półwysep w części południowej Jezioraka, porośnięty buczyną i olchą.

Rezerwat "Buczyna na Łaniochu" o powierzchni 214,5 ha, położony 4 km na wschód od wsi Gardzień, obejmuje las bukowy o bogatym runie.

Rezerwat „Borowe Bagno" ("Piotrkowskie Bagno")- o powierzchni 92,4 ha. Obejmuje obszar torfowiskowy porośnięty w centralnej części borem bagiennym o cechach naturalnych z udziałem roślin rzadkich i chronionych na obszarze dawnej zatoki jez. Piotrkowskiego Małego.

4.6.3. Pomniki przyrody

Tabela ~~nr 23.~~ 22. Pomniki przyrody ~~- stan na 2007 r.~~

Nr ew.	Obiekt	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Gmina	Lokalizacja	Rok uznania
36	cis pospolity *Tcocus baccata*- 4szt.	40	2,8	Iława	N-ctwo Susz, L-ctwo Rożek oddz. 296 (1962)	RIb-16/36/52 29.12.1952r.
41	cis pospolity *Tcocus baccata*- 3szt.	30	3,5	Iława	N-ctwo Susz, L-ctwo Rożek oddz. 297 (1962)	RIb-16/41/52 29.12.1952 r.
134	dąb szypułkowy *Quercus robur*	325	25	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Papiernia oddz. 274 (1963)	RIb-16/134/52 29.12.1952 r.
135	sosna pospolita *Pinus sylvestris*- 2 szt., dąb szypułkowy *Quercus robur*- 2 szt.	280;340 310;365	26;29 25;30	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Smolniki oddz. 144a (1963) L-ctwo Smolniki oddz. 145a,b (1963)	RIb-16/135/52 29.12.1952 r.
137	dąb szypułkowy *Quercus robur*	330	19	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Radomno oddz. 127c (1963)	RIb-16/137/52 29.12.1952 r.

138	dąb szypułkowy *Quercus robur*- 2 szt.	370;385	26;30	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Radomno oddz. 69f, 54c (1963)	RIb-16/138/52 29.12.1952 r.
215	dąb szypułkowy *Quercus robur*	585	28	Iława	~~N-ctwo Iława,~~ m. Segnowy, pole p. Sitnika	Orzec. Nr Lb-215/57 Prez. WRN w Olsztynie z 29.05.57r.
216	dąb szypułkowy *Quercus robur*	425	27	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 189 (1962)	Orzec. Nr Lb-216/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
217	dąb szypułkowy *Quercus robur*	425	29	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 189 (1962)	Orzec. Nr Lb-217/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
218	dąb szypułkowy *Quercus robur*	510	27	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 129 (1962)	Orzec. Nr Lb-218/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
221	dąb szypułkowy *Quercus robur*	430	23	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 189 (1962)	Orzec. Nr Lb-221/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
222	dąb szypułkowy *Quercus robur*	410	30	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 189 (1962)	Orzec. Nr Lb-222/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
223	dąb szypułkowy *Quercus robur*	450	24	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 189 (1962)	Orzec. Nr Lb-223/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
224	dąb szypułkowy *Quercus robur*	500	25	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 189 (1962)	Orzec. Nr Lb-224/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
225	dąb szypułkowy *Quercus robur*	560	24	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 202 (1962)	Orzec. Nr Lb-225/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
226	dąb szypułkowy *Quercus robur*	575	25	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 183a (1962), 200m od rz. Osy	Orzec. Nr Lb-226/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
227	dąb szypułkowy *Quercus robur*	645	30	Iława	N-ctwo Iława, L-ctwo Rydzewo oddz. 189 (1962), nad jez. Szymbarskim 100m od rz. Osy	Orzec. Nr Lb-227/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.

234	„Aleja Napoleona"- ok. 100 sosen	50-380	10-25	Iława	N-ctwo Iława, przy drodze gruntowej z Szymbarka na N od szosy Iława-Susz	O r z ec. Nr Lb-234/57 Prez. WRN w Olsztynie z 24.05.57r.
343	dąb szypułkowy *Quercus robur*	655	30	Iława	L-ctwo Rydzewo oddz. 183a (1962), 400m od rz. Osy	Nr 343/68 26.06.1968 r.
366	sosna pospolita *Pinus sylvestris*	310	32	Iława	N-ctwo Susz, L-ctwo Rożek oddz. 267d (1972)	Nr 366/75 17.04.1975 r.
407	buk pospolity *Fagus sylvatica*- 3 szt.	420-435	28-30	Iława	m. Rudzienice, park podworski	RGZL-op-407/84 11.06.1984 r.
408	jesion wyniosły *Frcocinus excelsior*, dąb szypułkowy *Quercus robur*	370 360	27 29	Iława	m. Stanowo, park podworski	RGZL-op-408/84 11.06.1984 r.
432	buk pospolity *Fagus sylvatica*	470	32	Iława	L-ctwo Gardyny, SW część oddz. 66g	RGZL-op-432/84 11.06.1984 r.
433	buk pospolity *Fagus sylvatica*-2 szt.	420, 438	32	Iława	L-ctwo Gardyny, W część oddz. 80a	RGZL-op-433/84 11.06.1984 r.
539	dąb szypułkowy *Quercus robur*- 13 szt.	320-620	22	Iława	Skraj lasu przy drodze nadjeziornej z zamku w Szymbarku do ZR Kamionka (na pocz. pomnik nr 227, na końcu nr 343)	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 6,poz. 86 z 19.02.1991r. Rozp. Nr 16 Woj. Olsztyńskiego z 11.02.1991 r.
540	dąb szypułkowy *Quercus robur*- 3 szt.	350-500	22	Iława	m. Szymbark, b. Park, N od szpaleru-pomnika nr 539	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 6,poz. 86 z 19.02.1991r. Rozp. Nr 16 Woj. Olsztyńskiego z 11.02.1991 r.
541	dąb szypułkowy *Quercus robur*- 3 szt.	350-500	22	Iława	Skraj pól i parku, przy drodze z Szymbarka do ZR Kamionka, N od pomnika nr 226	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 6,poz. 86 z 19.02.1991r. Rozp. Nr 16 Woj. Olsztyńskiego z 11.02.1991 r.
542	dąb szypułkowy *Quercus robur*- 6 szt.	350-565	22	Iława	m. Szymbark, przy drodze na skraju b. Parku, NW od pomnika nr 540	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 6,poz. 86 z 19.02.1991r. Rozp. Nr 16 Woj. Olsztyńskiego z 11.02.1991 r.

561	dąb szypułkowy *Quercus robur*	400	25	Iława	Grunty w. Gardzień	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7,poz. 66 z 16.04.1992r.
614	dąb szypułkowy *Quercus robur*, grochodrzew	320 170	26 23	Iława	N-ctwo , blisko kempingu nad jez. Gil Wlk., po E stronie drogi Makowo-Sąpy	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 1,poz. 4 z 15.01.1993 r.
615	lipa drobnolistna *Tilia cordata*- aleja 38 szt.	225-380	21-23	Iława	Przy rozstajach dróg do Sąp, Makowa i Samborowa	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 1, poz. 4 z 15.01.1993 r.
616	dąb szypułkowy *Quercus robur*, buk pospolity *Fagus sylvatica*- 36 szt., w tym 2 podwójne	365 290-490	29 29- 30	Iława	700 m N od rozstajów dróg do Sąp, Makowa i Samborowa, po W stronie drogi, na skraju lasu po obu stronach cieku	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 1,poz. 4 z 15.01.1993 r.
617	dąb szypułkowy *Quercus robur*- z rozległymi napływami korzeniowymi	535	25	Iława	40 m N od rozstajów dróg do Sąp, Makowa i Samborowa, po W stronie drogi	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 1, poz. 4 z 15.01.1993 r.
827	jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*	325	20	Iława	N-ctwo Iława, m. Szałkowo 36, posesja p. R. Grotmana	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20 z poz. 202 z 08.09.1995 r.
961	Aleja 28 sztuk: lipa drobnolistna *Tilia cordata*- 26 szt., dąb szypułkowy *Quercus robur*-2 szt.	550- 305, 464-442	22-20	Iława	m. Gardzień, N-ctwo Iława, L-ctwo ~~Srokowo~~ Starkowo oddz. 33	Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 152, poz. 2513 z 27.12.2001 r.
962	Grupa 14 sztuk drzew: lipa drobnolistna- 12 szt. *Tilia cordata*, klon zwyczajny- 2 szt. *Acer platanoides*	486-314, 280-254	23	Iława	m. Gardzień, N-ctwo Iława, fragment dawnej alei z Gardzienia do Szymbarka	Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 152, poz. 2513 z 27.12.2001 r.

963	Grupa 6 sztuk drzew: lipa drobnolistna- 2 szt. *Tilia cordata,* buk pospolity-2 szt. *Fagus sylvatica,* klon zwyczajny *A cer platanoides-2* szt.	409-318 395-337 324-263	22	Iława	m. Gardzień, N-ctwo Iława, w centrum wsi	Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 152, poz. 2513 z 27.12.2001 r.
964	Grupa 8 sztuk drzew: dąb szypułkowy *Quercus robur*-3 szt., lipa drobnolistna *Tilia cordata*- 2 szt., brzoza brodawkowata *Betula pendula-2* szt, klon zwyczajny *A cer platanoides*	492-365, 313-312, 280-248, 246	21-22, 25 23 23	Iława	m. Gardzień, N-ctwo Iława, w zachodniej części wsi, wzdłuż rowu	Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 152, poz. 2513 z 27.12.2001 r.
1259	dąb szypułkowy *Quercus robur*	416	26	Iława	Samówek, N-ctwo Iława, oddz. 74 I Leśnictwo Gardyny, na skarpie nad brzegiem Jeziora Jeziorak, 1 m od drogi asfaltowej	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1260	dąb szypułkowy *Quercus robur*	403	26	Iława	Samówek, N-ctwo Iława, oddz. 74 I Leśnictwo Gardyny, na skarpie, 3 m od linii brzegowej Jeziora Jeziorak i 4 m od drogi asfaltowej	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.

1261	dąb szypułkowy *Quercus robur*	415	25	Iława	Samówek, N-ctwo Iława, oddz. 74 l Leśnictwo Gardyny, na skarpie, 4 m od linii brzegowej Jeziora	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1262	dąb szypułkowy *Quercus robur*	400	26	Iława	Samówek, N-ctwo Iława, oddz. 74 l Leśnictwo Gardyny, na skarpie 3 m od Jeziora Jeziorak	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1263	dąb szypułkowy *Quercus robur*	460	25	Iława	Samówek, N-ctwo Iława, oddz. 74 l Leśnictwo Gardyny, na skarpie, 3 m od drogi asfaltowej, 3 m od Jeziora Jeziorak	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1264	dąb szypułkowy *Quercus robur*	380	25	Iława	Samówek, N-ctwo Iława, oddz. 74 l Leśnictwo Gardyny, 5 m od lini brzegowej Jeziora Jeziorak i 1 m od drogi asfaltowej	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1265	dąb szypułkowy *Quercus robur*	350	25	Iława	Samówek, N-ctwo Iława,oddz. 74 l Leśnictwo Gardyny, 4 m od linii brzegowej Jeziora Jeziorak i 4 m od drogi asfaltowej	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1266	Jesion wyniosły *Frcocinus excelsior* „Jesion Toeppena"	520	27	Iława	Samówek, N-ctwo Iława, oddz. 73 k Leśnictwo Gardyny, na skraju uprawy leśnej z zadrzewieniem rosnącym przy budynku gospodarczym w Sarnówku	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1267	grab zwyczajny *Carpinus betulus*	238	24	Iława	Samówek, N-ctwo Iława, oddz. 74 j Leśnictwo Gardyny, skraju uprawy leśnej z zadrzewieniem rosnącym przy budynku gospodarczym w Sarnówku	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.

1268	lipa drobnolistna *Tilia cordata*	474	27	Iława	Samówek, N-ctwo Iława, oddz. 74 k Leśnictwo Gardyny, na skarpie 1 m od drogi asfaltowej	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1276	Aleja: dąb szypułkowy – 188 szt. grusza – 6 szt. kasztanowiec – 3 szt. lipa drobnolistna – 23 szt. klon zwyczajny – 25 szt. wiąz górski – 4 szt. inne gatunki – 11 szt.	73-395 82-185 173-210 185-250 209-311 170		Iława	N-ctwo Iława, śródpolna aleja o długości ok. 3 km prowadząca z Kamionki w stronę Szymbarka, wzdłuż jeziora Szymbarskiego	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1277	Aleja: grab – 39 szt. lipa drobnolistna – 121 szt. olsza czarna – 11 szt. dąb szypułkowy – 18 szt. inne gatunki – 10 szt.	70-314 140-550 80-300 220-394 80-328		Iława	N-ctwo Iława, śródpolna droga z Gardzienia, od starego koryta Osy w kierunku Szymbarka do skraju lasu oddz. 94 A, Leśnictwo Gardyny	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1278	Aleja: dąb szypułkowy – 6 szt. jesion – 8 szt. klon zwyczajny – 12 szt. lipa drobnolistna – 49 szt. osika – 1 szt. inne gatunki – 3 szt.	60-360 40-320 50-260 90-400 420 40-200		Iława	N-ctwo Iława, aleja prowadząca od Szymbarka w kierunku wschodnim od szosy Iława – Susz do dzrwostanu oddz. 180, nadl. Iława, Obr. Iława	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.

1279	Aleja: dąb szypułkowy – 7 szt. klon zwyczajny – 24 szt. lipa drobnolistna – 25 szt. olsza czarna – 8 szt. wierzba – 2 szt.	70-290 40-290 40-340 100-340 150-240		Iława	N-ctwo Iława, aleja od lasu oddz. 94 nadl. Iława, leśnictwo Gardyny w kierunku północno-zachodnim do szosy Iława -Susz	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1280	Aleja: dąb szypułkowy – 32 szt. jesion – 14 szt. kasztanowiec – 6 szt. klon zwyczajny – 93 szt. lipa drobnolistna – 51 szt. wiąz górski – 9 szt. wierzba – 20 szt. grab – 3 szt. olsza czarna – 4 szt. topola – 1 szt. inne gatunki – 6 szt.	30-413 50-310 200-320 50-440 40-490 10-130 80-400 150-250 220-320 410 70-240		Iława	N-ctwo Iława, aleja śródpolna od Szymbarka w kierunku południowo-wschodnim do szosy Iława -Susz	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.
1290	modrzew europejski	340	33	Iława	N-ctwo Miłomłyn, w oddz. 265 n leśnictwo Śliwa, 24 m od drogi prowadzącej od szosy Boreczno – Urowo do Mozgowa	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 73, poz.1153 z 23.05.2007 r.

Formy ochrony:

Wprowadza się następujące zakazy dla ochrony obiektów – pomników przyrody: niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obiektu, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających, rzeźbę terenu, uszkadzania i zanieczyszczania gleby, dokonywania zmian stosunków wodnych.

4.6.4. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, takie jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne "oczka wodne", kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin i zwierząt, w tym miejsca ich sezonowego przebywania lub rozrodu.

~~Zgodnie z danymi z „Programu ochrony środowiska dla powiatu iławskiego na lata 2004 – 2011" w gminie Iława występuje 5 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 24,04 ha:~~

Zgodnie z danymi „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Iława na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022", w gminie Iława występuje 5 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 24,04 ha:

- „Jezioro Łajskie" (8,83 ha), obejmuje śródleśne oligotroficzne o nazwie ewidencyjnej Jezioro Głębokie, położone 1,5 km na północny-zachód od wsi Smolniki;
- „Jezioro Kociołek" (0,36 ha);
- „Jezioro Plajtek Mały" (4,02 ha);
- „Jezioro Plajtek Duży" (9,45 ha);
- ~~„Bez nazwy"~~ „Jezioro Czarne" (1,2 ha).

Formy ochrony:

Użytek ekologiczny został ustanowiony Rozporządzeniem Nr 17 Wojewody Olsztyńskiego z 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 27 poz. 304). Formy ochrony obowiązują - jak dla istniejących rezerwatów przyrody.

Ponadto projektowane są dwa użytki ekologiczne:

- stawy Gultynek Duży i Mały;
- śródpolne zabagnienie z kolonią czapli siwej k/ Kamienia Dużego

4.6.4.1. Użytek ekologiczny „Jezioro Łajskie"

Użytek ekologiczny „Jezioro Łajskie" został powołany rozporządzeniem Nr 40 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 roku. Jest to śródleśne, oligotroficzne jezioro, zajmujące powierzchnię 8,83 ha. Stanowi korzystny biotop dla wielu gatunków roślin chronionych i ptaków.

4.6.4.2. Użytek ekologiczny „Jezioro Kociołek"

Użytek ekologiczny „Jezioro Kociołek" został powołany rozporządzeniem Nr 62 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 roku. Użytek

ekologiczny stanowi obszar śródleśnego jeziora Kociołek o powierzchni 0,36 ha. Celem ochrony użytku jest zachowanie ostoi wielu rzadkich gatunków roślin wodnych, bagiennych i torfowiskowych oraz ptaków wodno-błotnych.

4.6.4.3. Użytek ekologiczny „Jezioro Plajtek Mały"

Użytek ekologiczny „Jezioro Plajtek Mały" został powołany rozporządzeniem Nr 64 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 roku. Użytek ekologiczny stanowi obszar śródleśnego jeziora o powierzchni 4,02 ha. Celem ochrony użytku jest zachowanie ostoi wielu rzadkich gatunków roślin wodnych, bagiennych i torfowiskowych oraz ptaków wodno-błotnych.

4.6.4.4. Użytek ekologiczny „Jezioro Plajtek Duży"

Użytek ekologiczny „Jezioro Plajtek Duży" został powołany rozporządzeniem Nr 63 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 roku. Użytek ekologiczny stanowi obszar śródleśnego jeziora o powierzchni 9,45 ha. Celem ochrony użytku jest zachowanie ostoi wielu rzadkich gatunków roślin wodnych, bagiennych i torfowiskowych oraz ptaków wodno-błotnych.

4.6.4.5. Użytek ekologiczny „Jezioro Czarne"

Użytek ekologiczny „Jezioro Czarne" został powołany rozporządzeniem Nr 33 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 roku. Użytek ekologiczny stanowi obszar śródleśnego jeziora o powierzchni 1,12 ha. Celem ochrony użytku jest zachowanie ostoi wielu rzadkich gatunków roślin wodnych, bagiennych i torfowiskowych oraz ptaków wodno-błotnych.

4.6.5. Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego

Utworzony Rozporządzeniem Nr 120 Wojewody Olsztyńskiego i Wojewody Elbląskiego z dnia 17 maja 1993 r. (Dz. Urz. Nr 19 z 24 maja 1993 r. poz. 22).

Zasady zagospodarowania terenów parku zostały ustalone w "Planie ochrony parku krajobrazowego pojezierza iławskiego", zatwierdzonym Rozporządzeniem Nr 1 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 14 stycznia 2005r. w sprawie Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego oraz w Rozporządzeniu Nr 37 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 27 września 2005 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego w części dotyczącej województwa warmińsko-mazurskiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 140 poz. 1649 z późn. zm.). ~~Wojewody Olsztyńskiego i Wojewody Elbląskiego z dnia 10 stycznia 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr~~

~~4 poz. 30 z późn. zm.)~~i są wiążące dla ustaleń niniejszego Studium i planów zagospodarowania przestrzennego gminy Iława.

~~Teren parku i jego strefy ochronnej (otuliny) obejmuje północną część gminy Iława.~~

W granicach parku z jednostek osadniczych znajdują się Siemiany, natomiast w otulinie parku położone jest Makowo, Tynwałd, Wola Kamieńska, Szałkowo, Kamień Duży (część wschodnia) oraz Szymbark, Szczepkowo i Kamionka (część zachodnia).

Teren Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego i jego strefy ochronnej obejmuje północną część gminy Iława. Obszary parku i jego otuliny w planie jego zagospodarowania przestrzennego zostały podzielone na 3 strefy (R, P i E) o różnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Na terenie parku znajduje się łącznie 31 akwenów wodnych, wśród nich najdłuższe jezioro Polski – Jeziorak. Na obszarze parku stwierdzono występowanie 187 gatunków kręgowców, w tym 135 gatunków ptaków, 32 gatunków ssaków, 11 gatunków płazów i 5 gatunków chronionych gadów. Głównym elementem flory parku krajobrazowego są duże zbiorowiska leśne i roślinność wodna. Stwierdzono występowanie 790 taksonów roślin. Na terenie parku znajduje się także ponad 60 pomników przyrody ożywionej.

Zasady ochrony:

"Plan ochrony parku krajobrazowego pojezierza iławskiego" szczegółowo ustala zasady gospodarowania na terenie Parku, odnoszące się szczególnie do możliwości wznoszenia obiektów budowlanych, w tym inwentarskich, prowadzenia gospodarki rolnej, leśnej i turystycznej, ochrony krajobrazowej, jak również utrzymywania istniejącej substancji budynkowej.

Doliny Rzek

Dolina rzeki Drwęcy

Rzeka Drwęca stanowi zachodnią granicę gminy Iława. Tereny przyległe do prawego brzegu rzeki stanowią część doliny, która w sieci ekologicznej (według koncepcji „Econet - Polska") posiada znaczenie międzynarodowe. Drwęca wraz z rzeką Iławką stanowią rezerwat przyrody, a granica doliny na odcinku od Tchórzanki do Stanowa w zasadzie pokrywa się z granicą obszaru chronionego krajobrazu. Na południe od wsi Tchórzanka naturalną granicę doliny stanowi kompleks leśny.

Formy ochrony:

Korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadregionalnym. Obszar o wysokiej randze przyrodniczej i krajobrazowej, posiada predyspozycje do rozwoju wielofunkcyjnego: rolnictwo ekologiczne, turystyka. Dbałość o zachowanie naturalnego krajobrazu, zwiększanie lesistości, utrzymanie flory i fauny – są to konieczności dla tego obszaru. Wszelka działalność gospodarcza na terenach otaczających rzeki winna być podporządkowana systematycznemu podnoszeniu klasy ich czystości.

Dolina rzeki Osy.

Stanowi regionalny system ekologiczny wraz z zielenią towarzyszącą.

Formy ochrony:

Analogicznie – jak dla rzeki Drwęcy.

~~Aleje i zadrzewienia o wartościach przyrodniczych i krajobrazowych usytuowane wzdłuż dróg.~~

~~Obszar "Aleje Pojezierza Iławskiego" obejmuje sieć alei przydrożnych i zadrzewień (w tym parków wiejskich) w krajobrazie rolniczym środkowej części Pojezierza Iławskiego. W skład obszaru "Aleje Pojezierza Iławskiego" wchodzą liczne otoczone alejami odcinki dróg gruntowych, w szczególności są to drogi łączące dawne majątki ziemskie w okolicach Kamieńca, Szymbarku i Gardzienia.~~

~~Aleje te występują zarówno przy gruntowych drogach śródpolnych, jak i asfaltowych. Najczęściej występującym gatunkiem drzewa w alejach jest lipa (w większości drobnolistna Tilia cordata), stanowiąca ok. 52% wszystkich drzew. Znaczny jest także udział jesionu wyniosłego (ok. 11%), klonu zwyczajnego (ok. 10%) i dębu szypułkowego (ok. 10%). Pozostałe gatunki stanowią łącznie 17% drzew.~~

~~Aleje Pojezierza Iławskiego, oprócz walorów przyrodniczych, mają duże znaczenie jako godne zachowania świadectwo historii. W Szymbarku znajdują się ruiny zamku biskupów pomezańskich, otoczone naturalistycznymi założeniami parkowymi o wyraźnie zaznaczonym układzie przestrzennym w formie alei i szpalerów z dużą ilością drzew starych. Niedaleko zamku rośnie sosnowa pomnikowa "Aleja Napoleońska", która liczy ok. 90 drzew o obwodach pni od 50 do 380 cm. Ruiny barokowego pałacu von Finckensteinów w Kamieńcu również otaczają założenia parkowe z czytelnymi jeszcze alejami i szpalerami starych drzew głównie lip, grabów, kasztanowców. Część alei jest pozostałością historycznej drogi Via Regia - szczególnie odcinki łączące dawne majątki ziemskie.~~

~~Wykaz alei:~~

~~1. Rudzienice – Kałduny, w kierunku do Ławic;~~
~~2. Ławice – Kałduny;~~
~~3. Ławice – Dół;~~

~~4. Dziarnówko – do drogi wojewódzkiej nr 536;~~
~~5. Gulb – Skarszewo;~~
~~6. Gulb – Wólka;~~
~~7. Gulb – Szwarcenowo;~~
~~8. Zieleń – Olbrachtowo;~~
~~9. Iława – Susz;~~
~~10. Mózgowo – Jędrychowo;~~
~~11. Segnowy – Nejdyki;~~
~~12. Ząbrowo – Kamionka;~~
~~13. Kamionka – Szymbark;~~
~~14. Szymbark – Gardzień;~~
~~15. Gardzień – w kierunku Piotrkowa (przy ścianie lasu);~~
~~16. Szymbark – przy jeziorze w kierunku rezerwatu „Krzywy Róg" i przy lesie;~~
~~17. Szymbark – w kierunku jeziora Ząbrowskiego;~~
~~18. Szymbark – przy młynie;~~
~~19. Trakt Napoleoński – Szymbark – w kierunku północnym.~~

~~Formy ochrony:~~
~~Na konieczną wycinkę drzew należy uzyskać zgodę Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.~~

4.6.6. Obszary chronionego krajobrazu

Obejmują przeważającą część terenu gminy, z wyjątkiem terenów w zachodniej części gminy w rejonie wsi: Ząbrowo, Gałdowo, Laseczno, Stradomno i Gulb, oraz we wschodniej części gminy w rejonie wsi: Franciszkowo, Rudzienice, Kałduny, Dół.

Obszary chronionego krajobrazu w części obejmującej teren gminy Iława tworzą:

- „Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego – A";
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy";
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego".

Formy ochrony:

Zasady ochrony obszarów chronionego krajobrazu regulują:

- Rozporządzenie Nr 31 Wojewody Mazursko Warmińskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego (część A i B) (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 71 z dnia 7 maja 2008);
- ~~Rozporządzenie Nr 50 Wojewody Mazursko Warmińskiego z dnia 2 lipca 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr~~

~~108 z dnia 9 lipca 2008);~~

- Uchwała nr XVIII/437/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 czerwca 2016r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy;
- ~~Rozporządzenie Nr 111 Wojewody Mazursko Warmińskiego z dnia 3 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 176 z dnia 17 listopada 2008).~~
- Uchwała nr VII/127/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego;
- Uchwała nr XIII/244/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2011r. zmieniająca uchwałę z dnia 24 maja 2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego;
- Uchwała nr XXI/488/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 lutego 2013r. zmieniająca uchwałę z dnia 24 maja 2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego;
- Uchwała nr XXXVII/752/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014r. zmieniająca uchwałę z dnia 24 maja 2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego;
- Uchwała nr VII/168/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 maja 2015r. zmieniająca uchwałę z dnia 24 maja 2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego.

Na terenie obszarów chronionego krajobrazu zakazy dotyczą miedzy innymi:

- lokalizowania nowych obiektów, zaliczanych do przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, lokalizacji budownictwa letniskowego, poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dokonywania zmian stosunków wodnych, organizowania rajdów motorowych i samochodowych, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu.

4.6.6.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego - A

Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego część A i część B, zajmuje powierzchnię 13031,7 ha, położony jest w powiecie iławskim na terenie gmin: Zalewo, Susz, Iława i miasta Iława. Opis oraz zakazy ustanowione na tym terenie zostały zawarte w rozporządzeniu Nr 31 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego (część A i część B).

4.6.6.2. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy zajmuje powierzchnię 17472,4 ha, położony jest w powiecie iławskim na terenie gmin: Lubawa, Iława i miasta Iława, w powiecie nowomiejskim na terenie gmin: Kurzętnik, Nowe Miasto Lubawskie i miasta Nowe Miasto Lubawskie. Opis oraz zakazy ustanowione na tym terenie zostały zawarte w uchwale nr XVIII/437/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 czerwca 2016r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy.

4.6.6.3. Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego

Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego, zajmuje powierzchnię 30143,4 ha, położony jest w powiecie elbląskim na terenie gmin: Rychliki, Pasłęk, w powiecie ostródzkim na terenie gmin: Małdyty, Miłomłyn, Morąg, Ostróda i miasta Ostróda, w powiecie iławskim na terenie gminy Zalewo i gminy Iława. Opis oraz zakazy ustanowione na tym terenie zostały zawarte w uchwale nr VII/127/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego oraz w uchwałach zmieniających.

OCHRONA PRZYRODNICZA GMINY IŁAWA

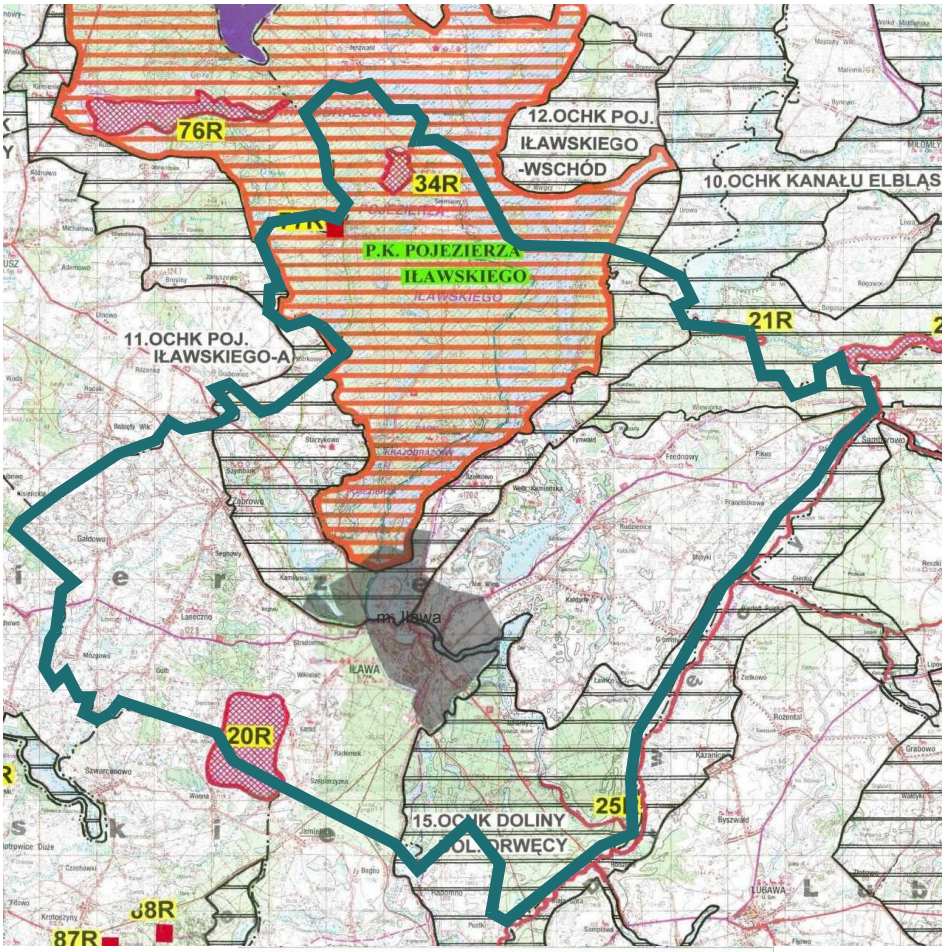

~~Europejskie sieci i programy ochrony przyrody na terenie gminy.~~

4.6.7. Obszary Natura 2000

Zgodnie z Dyrektywą Siedliskową Unii Europejskiej, Natura 2000 jest to spójna Europejska Sieć Ekologiczna, która obejmuje:

- Specjalne obszary ochrony (SOO) – obszary wyznaczane w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt w celu odtworzenia właściwego stanu

ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków;

- Obszary specjalnej ochrony (OSO) – obszary wyznaczane do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w których granicach ptaki maja korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju.

Obszary objęte programem „Natura 2000"

1. Lasy Iławskie PLB280005;
2. Jezioro Karaś PLH 280003;
3. Ostoja Iławska PLH 280053;
4. Dolina Drwęcy PLH 280001;
5. Aleje Pojezierza Iławskiego PLH 280051.
6. Ostoja Radomno PLH 280035.

~~Obszary projektowane do objęcia programem „Natura 2000"~~

~~1. Ostoja Radomno.~~

4.6.7.1. Obszary Natura 2000 - Specjalne obszary ochrony (SOO)

SOO Ostoja Iławska PLH280053

Teren SOO Ostoja Iławska obejmuje obszar 20965,4 ha, reprezentuje młody krajobraz polodowcowy ukształtowany w czasie zlodowacenia bałtyckiego. Obejmuje duży kompleks leśny (dominują drzewostany bukowe i sosnowe, występują również bory bagienne i lasy olszowe) oraz rozproszone tereny bagienne. Występuje tu 31 jezior o zróżnicowanej wielkości, reprezentujących wszystkie typy troficzne.

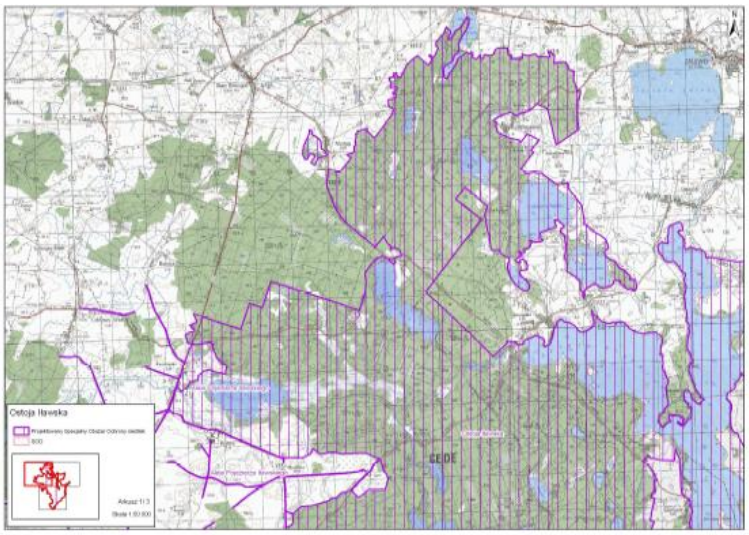

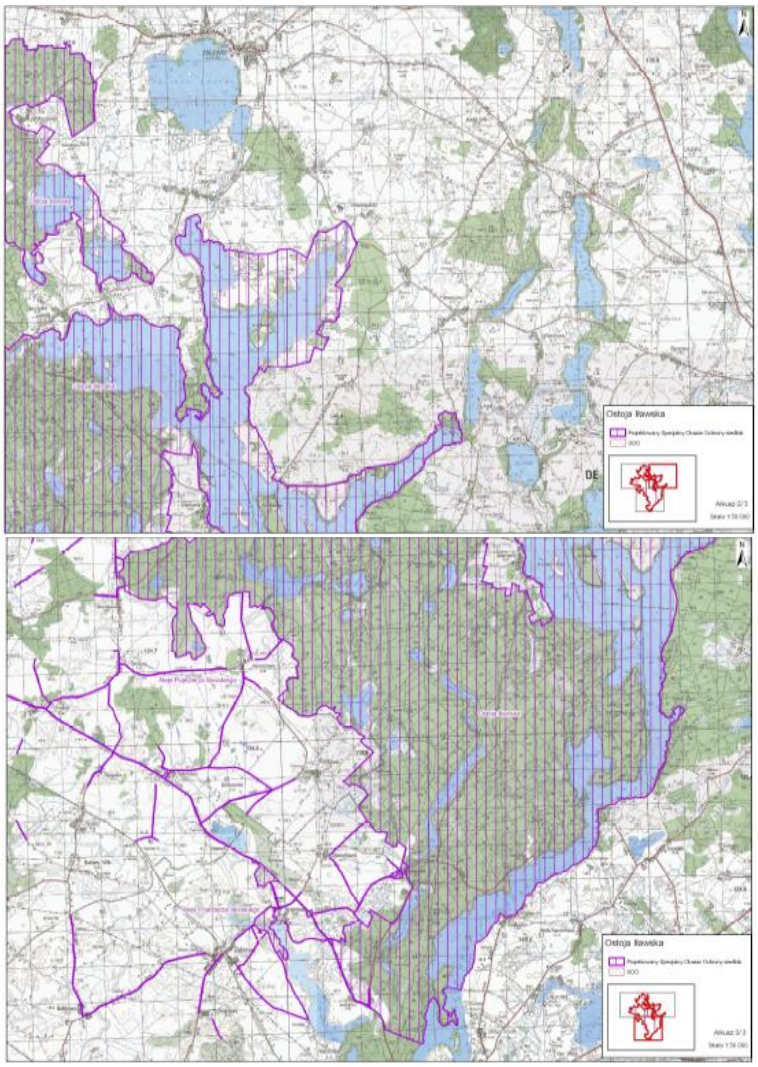

Ostoja Iławska

SOO Ostoja Radomno PLH280035

Ostoja Radomno położona jest w dużym i zwartym kompleksie leśnym (Nadleśnictwo Iława), dwa kilometry na południe od Iławy, w otoczeniu doliny Strugi Radomno, prawego dopływu Drwęcy. W ostoi dominują zbiorowiska leśne w mozaice z jeziorami i zabagnieniami, położonymi w rynnach polodowcowych. Krajobrazowo teren jest zróżnicowany, występują tu pagórki i wzgórza morenowe z pojedynczymi kemami, jak i płaskie lub pofalowane sandry. Większość terenu pokrywają ubogie gleby rdzawe i bielicowe. Pierwsze utworzone są na utworach piaszczystych i gliniasto-piaszczystych, drugie na piaskach luźnych wodnolodowcowych. Niewielka Struga Radomno (ok. 2 m szerokości) przepływa przez jeziora Lonken (Łąckie, Brzozy) i Radomno. Fragmentami płynie równinami biogenicznymi, rozcinając osady wapienne (gytie). Na odcinkach głęboko wciętych jest zasilana licznymi wysiękami. Jeziora w ostoi rozdzielone są wniesieniami i w większości należą do jezior eutroficznych - Radomno,

Czerwone, Głębokie (Czyste), Zgniłek, Lonken. Są tu też śródleśne jeziora dystroficzne (polihumotroficzne), do których należą Kociołek, Miałkie (Głębokie) i jeziorka na wschód od Smolnik.

Obszar ma duże walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe. Zanotowano tu 12 siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG zajmujących 35% obszaru. Wyjątkowo dobrze zachowane jest mechowisko nad Strugą Radomno, jest ono duże powierzchniowo i nie ma śladów degradacji. Ostoję cechuje wysoka bioróżnorodność. Występują tu gatunki roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej (lipiennik Loesela, sierpowiec błyszczący, bóbr, wydra, zalotka większa, czerwończyk nieparek, kumak nizinny, traszka grzebieniasta).

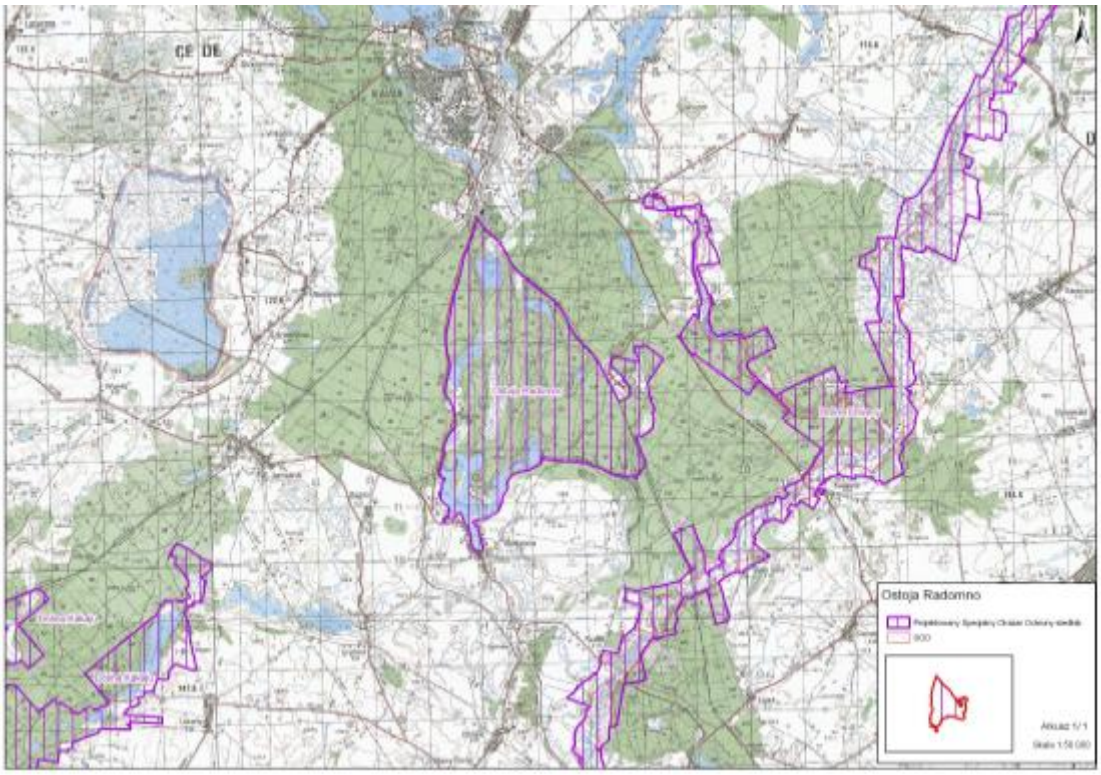

Ostoja Radomno

SOO Jezioro Karaś PLH 280003

Obszar Natura 2000 „Jezioro Karaś" to rozległy kompleks torfowiskowo-bagienno-jeziorny znajdujący się w schyłkowej fazie ewolucji jeziora. Charakteryzuje się intensywnym procesem osadzania się materii organicznej pochodzącej z podwodnych łąk ramienicowych i rdestnicowych oraz z roślinności szuwarowej. Dodatkowo w niektorych częściach zbiornika tworzą się liczne wyspy typu szuwarowego i zaroślowo-szuwarowego, przyczyniając się do odśrodkowego zarastania akwenu. Występuje tu szeroka gama zbiorowisk roślinnych, które wykazują bardzo wysoki stopień naturalności, a nawet szereg cech pierwotnych.

Na terenie obszaru stwierdzono występowanie 3 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W jeziorze Karaś występują liczne gatunki glonów, spośród których 7 gatunków ramienic znajduje się w rejestrze czerwonej księgi glonów zagrożonych w Polsce.

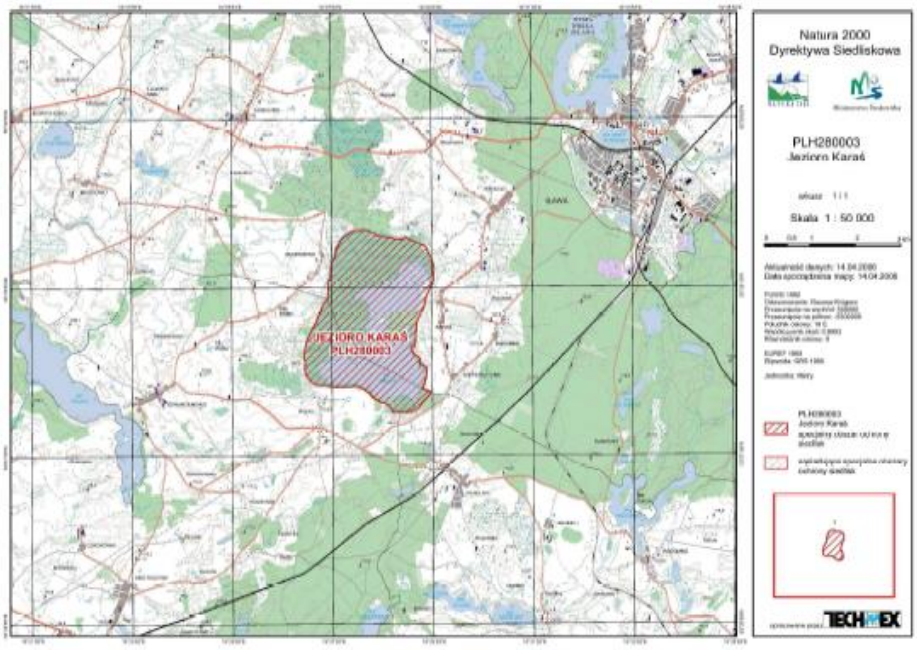

Jezioro Karaś

SOO Dolina Drwęcy PLH280001

Dolina Drwęcy stanowi jedną z głównych osi ekologicznych kraju posiadających znaczenie europejskie. Kształt ostoi sprzyja zachowaniu tras migracji i rozprzestrzeniania się wielu gatunków fauny i flory. Jest to korytarz ekologiczny między Doliną Wisły a Pojezierzem Mazurskim. Na obszarze zanotowano występowanie 22 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Rzeka Drwęca i jej dorzecze objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych, zaś rzeka Wel jest wymieniana jako jeden z głównych cieków dorzecza Drwęcy o walorach kwalifikujących ją jako podstawowe tarlisko anadromicznych ryb wędrownych i siedlisko ryb prądolubnych.

Obszar dorzecza Drwęcy ukształtowany został podczas zlodowacenia wistuliańskiego - stadium poznańskiego. Obszar zlewni pokrywa w większości pas moreny dennej z licznymi pagórkami i wzgórzami morenowymi. Dominującymi pod względem wysokości formami są moreny Garbu Lubawskiego, osiągające wysokość 312 m n.p.m. Do głównych form rzeźby terenu należą m.in. moreny czołowe, moreny denne oraz głęboko wcięte rynny subglacjalne. Wysokość stromych zboczy rynien subglacjalnych przekracza w wielu miejscach 50 m. Rynny te są wykorzystywane przez

dopływy Drwęcy (m.in. Ruziec, Rypienicę, Wel), często też występują w nich jeziora.

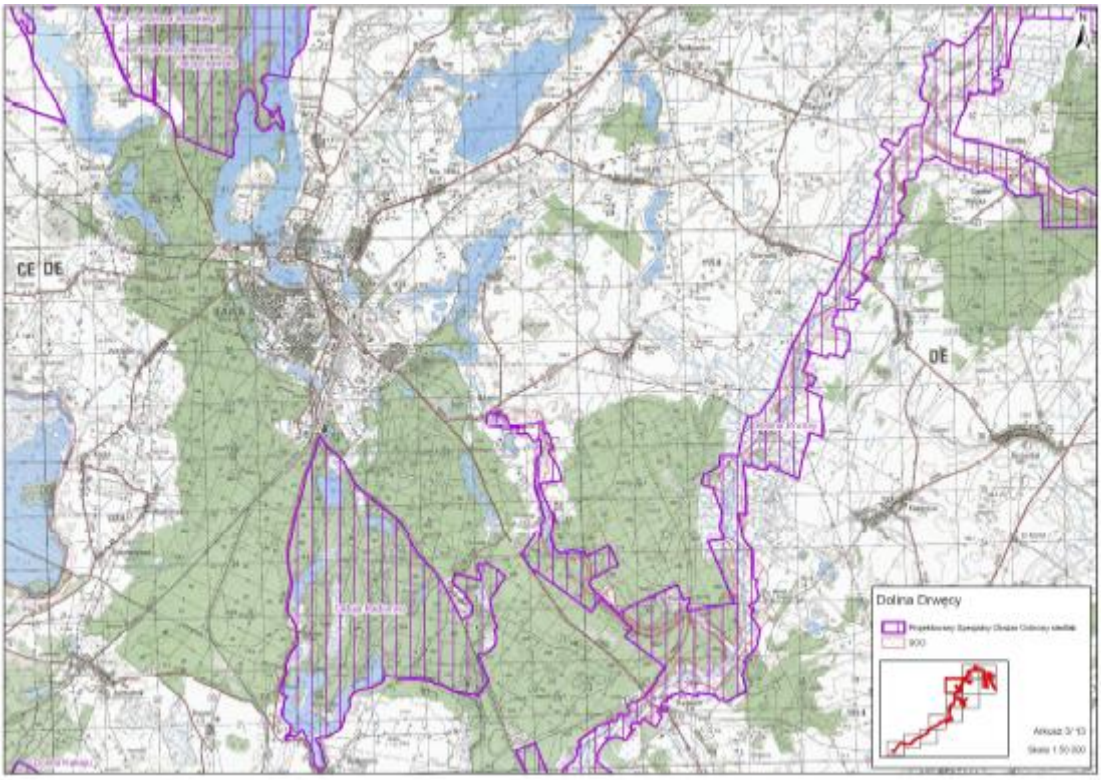

Dolina rzeki Drwęcy

SOO Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051

Obszar Aleje Pojezierza Iławskiego obejmuje sieć alei przydrożnych i zadrzewień (w tym parków wiejskich) w krajobrazie rolniczym środkowej części Pojezierza Iławskiego, obejmującą jedno z większych skupisk drzew zasiedlonych przez pachnicę dębową Osmoderma eremita w skali Polski.

W skład obszaru wchodzą liczne otoczone alejami odcinki dróg gruntowych, w szczególności są to drogi łączące dawne majątki ziemskie w okolicach Kamieńca, Szymbarku i Gardzienia. Ciągłość środowisk jest zapewniona dzięki włączeniu alei do pasów drogowych dróg wojewódzkich oraz kilku odcinków dróg powiatowych. Większość poboczy przy drogach gruntowych w ciągu sezonu wegetacyjnego nie jest koszona, co sprawia, że w terenie zdominowanym przez grunty orne stanowią one ważne refugium bezkręgowców. Krzaczaste zarośla wzdłuż dróg stanowią ważne miejsca lęgowe dla ptaków (gąsiorek, jarzębatka).

Aleje Pojezierza Iławskiego oprócz walorów przyrodniczych mają znaczenie jako historyczne. W Szymbarku znajdują się ruiny zamku biskupów pomezańskich otoczone naturalistycznymi założeniami parkowymi o wyraźnie zaznaczonym układzie przestrzennym w formie alei i szpalerów z dużą ilością drzew starych. Niedaleko zamku rośnie sosnowa pomnikowa

"Aleja Napoleońska", która liczy ok. 90 drzew o obwodach pni od 50 do 380 cm. Część alei jest pozostałością historycznej drogi Via Regia - szczególnie odcinki łączące dawne majątki ziemskie.

Wykaz alei:

1. Rudzienice – Kałduny, w kierunku do Ławic;
2. Ławice – Kałduny;
3. Ławice – Dół;
4. Dziarnówko – do drogi wojewódzkiej nr 536;
5. Gulb – Skarszewo;
6. Gulb – Wólka;
7. Gulb – Szwarcenowo;
8. Zieleń – Olbrachtowo;
9. Iława – Susz;
10. Mózgowo – Jędrychowo;
11. Segnowy – Nejdyki;
12. Ząbrowo – Kamionka;
13. Kamionka – Szymbark;
14. Szymbark – Gardzień;
15. Gardzień – w kierunku Piotrkowa (przy ścianie lasu);
16. Szymbark – przy jeziorze w kierunku rezerwatu „Krzywy Róg" i przy lesie;
17. Szymbark – w kierunku jeziora Ząbrowskiego;
18. Szymbark – przy młynie;
19. Trakt Napoleoński – Szymbark – w kierunku północnym.

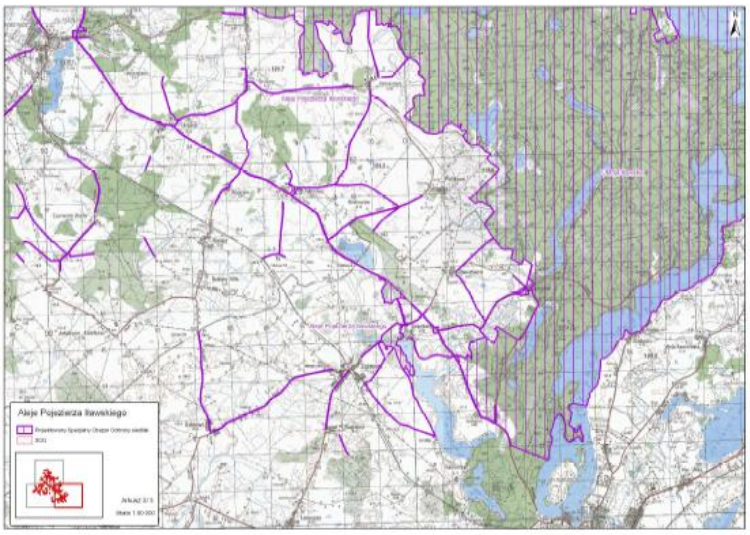

Aleje iławskie

4.6.7.2. Obszary Natura 2000 - Obszary specjalnej ochrony (OSO)

OSO Lasy Iławskie PLB280005

Obszar Lasy Iławskie obejmuje kompleks lasów położony na północ od Iławy oraz ponad 30 jezior rożnej wielkości, łącznie z najdłuższym i jednym z największych w Polsce jeziorem Jeziorak. Obszar stanowią siedliska ubogie, mało zróżnicowane (np. bory suche, bory bagienne – głównie w środkowej części ostoi), siedliska żyźniejsze z borami i lasami mieszanymi oraz bardzo żyzne siedliska lasów liściastych – grądów i łęgów (głównie na północy oraz południu). Podobnie jest z jeziorami tej ostoi. Występują tu skrajnie ubogie, z krystalicznie czystą wodą Jezioro Jasne (objęte ochroną rezerwatową), jeziora o średnim stopniu żyzności (większość, łącznie z Jeziorakiem) oraz silnie zeutrofizowane, bardzo żyzne, takie jak jezioro Gaudy (rezerwat) czy Jezioro Piotrkowskie Małe. Ponadto w lasach występują dość licznie niewielkie zagłębienia z wodą, zarastające torfowcami lub szuwarem.

Dominującymi formami rzeźby terenu są tu faliste moreny denne i płaskie równiny sandrowe urozmaicone przez ciągi moren czołowych oraz liczne zagłębienia wytopiskowe i rynny polodowcowe, wypełnione wodami jezior i torfowiskami. Zróżnicowaniu krajobrazowemu towarzyszy znaczna różnorodność siedlisk przyrodniczych.
Lasy Iławskie są ważną ostoją lęgową ptaków drapieżnych i wodno-błotnych.

4.6.8. Inne formy ochrony

Różnorodność biologiczna i krajobrazowa gminy Iława ujęta została w sieci ECONET-PL jako zachodnio - mazurski obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym. Ta wysoka ranga ochrony z jednej strony świadczy o bogatych walorach przyrodniczych gminy, z drugiej zaś stwarzać ma wspólne ramy dla integracji działań krajowych i międzynarodowych w zakresie zachowania bioróżnorodności, w obrębie i poza istniejącymi formami prawnej ochrony przyrody. Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, obszar „Lasy Iławskie" o powierzchni 24 604,20 ha (w tym na terenie gminy Iława – 22 002,5 ha) został objęty programem „Natura 2000". Jest Obszarem Specjalnej Ochrony (OSO) i Specjalnym Obszarem Ochrony (SOO), wytypowanym na podstawie Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków) i Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory). Sieć Natura 2000, która jest obecnie wdrażana w krajach Unii Europejskiej, ma na celu opracowanie spójnej metodycznie europejskiej sieci obszarów, chroniących zagrożone gatunki i ich siedliska.

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

~~Archeologia~~

5.1. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy licznie występują stanowiska archeologiczne, w tym wpisane do rejestru zabytków oraz objęte ochroną konserwatorską. Wśród nich znajdują się stanowiska o własnej formie krajobrazowej (grodziska, kurhany, kopce, groble), stanowiska płaskie duże (cmentarzyska, osady) oraz stanowiska płaskie małe (ślady osadnicze).

Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Tabela ~~nr 24~~.23. Stanowiska archeologiczne

GRUPA I				
STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE (O WŁASNEJ FORMIE KRAJOBRAZOWEJ)				
L.p.	Stanowisko	Numer stanowiska na obszarze	Rodzaj stanowiska	Nr rejestru data wpisu
a	b	c	d	e
1.	GULB	st. I (231.223) Laseczno X:871,92 Y:465,63	grodzisko półwyżynne	C-048 22.11.1968 r.
2.	ŁANIOCH	st. IX (231.221) Ząbrowo X:875,40 Y:471,32	grodzisko średniowieczne , wyżynne	C-049 25.11.1968 r.
3.	LASECZNO MAŁE	st. I (231.223) Laseczno X:873,60 Y:464,20	Kopiec strażniczy	C-050 25.11.1968 r.
Formy ochrony: Na terenach występowania stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej (GRUPA I), objętych wpisem do rejestru zabytków obowiązuje całkowity zakaz prowadzenia inwestycji.				

Stanowiska archeologiczne objęte ochroną konserwatorską

GRUPA I				
STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE O WŁASNEJ FORMIE KRAJOBRAZOWEJ (GRODZISKA, KURHANY, KOPCE, GROBLE)				
L.p.	Stanowisko	Numer stanowiska	Rodzaj stanowiska	Chronologia
a	b	c	d	e
1.	SIEMIANY	XV(24-52/26)	kurhan?	nieokreślona
2.	WOLA KAMIEŃSKA	I(27-53/4)	zamek	wczesne średniowiecze
3.	SMOLNIKI	I(29-53/10)	grodzisko	nieokreślona

Formy ochrony:
Na terenach występowania stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej (GRUPA I) obowiązuje całkowity zakaz prowadzenia inwestycji.

GRUPA II				
STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE PŁASKIE DUŻE (CMENTARZYSKA, OSADY)				
L.p.	Stanowisko	Numer stanowiska	Rodzaj stanowiska	chronologia
a	b	c	d	średniowiecze
1.	SIEMIANY	XIX(24-52/5)	osada	nowożytność
2.	SEDNIKI	V(24-52/18)	osada?	nowożytność
3.	SEDNIKI	II(24-52/17)	huta szkła?	wczesna epoka żelaza
4.	SEDNIKI	XXVI(24-52/10)	osada?	okres rzymski średniowiecze
5.	SEDNIKI	XXVII(24-52/11)	osada? ślad osadn.	pradzieje
6.	SEDNIKI	XXVIII(24-52/12)	osada?	wczesna epoka żelaza
7.	SEDNIKI	XXIX(24-52/13)	osada?	późne średniowiecze nowożytność
8.	MAKOWO	I(25-53/10)	osada osada	późne średniowiecze
9.	MAKOWO	II(25-53/12)	osada	średniowiecze
10.	WOLA KAMIEŃSKA	VIII(26-53/17)	osada?	wczesna epoka żelaza
11.	TYNWAŁD	XIX(26-53/28)	cmentarzysko	okres wczesny rzymski epoka kamienia
12.	TYNWAŁD	XXIV(26-53/34)	osada? ślad osadn.	pradziejowe
13.	TYNWAŁD	XXVII(26-53/37)	cmentarzysko?	epoka kamienia okres wczesny rzymski? średniowiecze
14.	TYNWAŁD	XXIX(26-53/39)	ślad osadn. osada ślad osadn.	epoka kamienia wczesne średniowiecze
15.	TYNWAŁD	XXXIII(26-53/43)	osada osada	epoka kamienia wczesne średniowiecze
16.	TYNWAŁD	XXXIV(26-53/44)	osada? ślad osadn.	pradzieje OWR średniowiecze
17.	TYNWAŁD	XXXV(26-53/45)	osada?	okres wczesny rzymski
18.	TYNWAŁD	XL(26-53/50)	osada? ślad osadn.	okres wczesny rzymski średniowiecze

19.	TYNWAŁD	XLVII(26-53/57)	osada osada	wczesne średniowiecze? średniowiecze
20.	TYNWAŁD	XLIX(26-53/59)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn. osada? ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn. osada? ślad osadn.	epoka kamienia wczesna epoka żelaza okres wczesny rzymski średniowiecze nieokreślona starożytność epoka kamienia wczesna epoka żelaza okres wczesny rzymski średniowiecze nieokreślona
21.	TYNWAŁD	LI(26-53/61)	ślad osadn. ślad osadn. osada ślad osadn.	epoka kamienia pradzieje średniowiecze nieokreślona
22.	TYNWAŁD	LIII(26-53/63)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn. osada osada	epoka kamienia pradzieje okres wczesny rzymski? wczesne średniowiecze średniowiecze
23.	TYNWAŁD	LIV(26-53/64)	ślad osadn. osada? ślad osadn.	wczesne średniowiecze średniowiecze nieokreślona
24.	TYNWAŁD	LVI(26-53/66)	osada ślad osadn.	okres wczesny rzymski? średniowiecze
25.	TYNWAŁD	LX(26-53/72)	ślad osadn. osada?	pradzieje średniowiecze
26.	TYNWAŁD	LXI(26-53/73)	ślad osadn. osada	pradzieje średniowiecze
27.	TYNWAŁD	LXII(26-53/74)	ślad osadn. osada? ślad osadn.	epoka kamienia pradzieje średniowiecze
28.	FREDNOWY	XII(26-53/89)	ślad osadn. ślad osadn. osada?	okres wczesny rzymski? średniowiecze nowożytność
29.	MAKOWO	IX(26-53/93)	ślad osadn. osada?	średniowiecze nowożytność
30.	MAKOWO	IV(26-53/95)	osada?	epoka kamienia

31.	TYNWAŁD	LXXV(26-53/99)	ślad osadn. osada	epoka kamienia wczesna epoka żelaza
32.	TYNWAŁD	LXXVI(26-53/100)	osada?	średniowiecze
33.	ŁANIOCH	I(26-53/101)	cmentarzysko	wczesna epoka żelaza
34.	ŁANIOCH	II(26-53/102)	cmentarzysko	wczesna epoka żelaza
35.	ŁANIOCH	III(26-53/103)	cmentarzysko	wczesna epoka żelaza?
36.	FREDNOWY	XVI(26-53/104)	osada?	epoka kamienia
37.	TYNWAŁD	LXXVII(26-53/105)	cmentarzysko?	wczesna epoka żelaza
38.	FREDNOWY	XVIII(26-54/3)	ślad osadn. ślad osadn. osada	pradzieje epoka kamienia średniowiecze
39.	FREDNOWY	XXV(26-54/10)	ślad osadn. ślad osadn. osada osada?	pradzieje wczesne średniowiecze wczesne średniowiecze średniowiecze
40.	FREDNOWY	XXX(26-54/15)	osada?	średniowiecze
41.	FREDNOWY	XXXI(26-54/16)	ślad osadn. osada	wczesne średniowiecze średniowiecze
42.	FREDNOWY	XXXIII(26-54/18)	osada	średniowiecze
43.	MAKOWO	VI(26-54/20)	ślad osadn. osada?	epoka kamienia średniowiecze
44.	FREDNOWY	XXXV(26-54/21)	osada?	średniowiecze
45.	FREDNOWY	XXXVI(26-54/23)	osada?	średniowiecze
46.	WIEWIÓRKA	I(26-54/24)	osada osada cmentarzysko? ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje wczesna epoka brązu okres wczesny rzymski wczesne średniowiecze? średniowiecze
47.	WIEWIÓRKA	III(26-54/26)	osada	wczesna epoka żelaza
48.	FRANCISZKOWO GÓRNE	XX(26-54/30)	ślad osadn. osada	pradzieje średniowiecze
49.	STANOWO-PRASNETA	I(26-54/34)	osada osada	średniowiecze nowożytność
50.	STANOWO	II(26-54/35)	ślad osadn. ślad osadn. osada ślad osadn.	epoka kamienia wczesna epoka brązu? okres wczesny rzymski średniowiecze

51.	STANOWO	III(26-54/36)	osada osada osada	wczesne średniowiecze wczesne średniowiecze średniowiecze
52.	STANOWO	VI(26-54/42)	osada?	wczesne średniowiecze
53.	STANOWO	XI(26-54/47)	ślad osadn. osada cmentarzysko?	epoka kamienia wczesne średniowiecze pradzieje
54.	SZAŁKOWO	VIII(27-52/4)	osada osada	wczesne średniowiecze wczesne nowożytność
55.	SZAŁKOWO	IX(27-52/5)	osada osada?	pradzieje średniowiecze
56.	ŁANIOCH	V(27-52/7)	osada?	pradzieje
57.	SZAŁKOWO	XII(27-52/23)	osada	nowożytność
58.	SZAŁKOWO	XIX(27-52/30)	osada	średniowiecze
59.	ŁANIOCH	VI(27-52/35)	osada?	średniowiecze?
60.	SZYMBARK	II(27-52/37)	ślad osadn. osada	pradzieje średniowiecze
61.	SZYMBARK	III(27-52/38)	ślad osadn. ślad osadn. osada	epoka kamienia pradzieje wczesne średniowiecze
62.	NEJDYKI	III(27-52/39)	osada	średniowiecze
63.	ŁANIOCH	VIII(27-52/40)	osada? cmentarzysko?	wczesna epoka żelaza?
64.	SZYMBARK	IV(27-52/41)	gródek straż.?	średniowiecze?
65.	KAMIONKA	III(27-52/51)	ślad osadn. osada? ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze nieokreślona
66.	KAMIONKA	IV(27-52/52)	ślad osadn. osada	pradzieje średniowiecze
67.	SZCZEPKOWO	IV(27-52/55)	osada?	średniowiecze
68.	SZCZEPKOWO	V(27-52/56)	dwór	średniowiecze nowożytność
69.	SZCZEPKOWO	VI(27-52/57)	osada	średniowiecze
70.	SZYMBARK	VII(27-52/59)	ślad osadn. osada	wczesne średniowiecze średniowiecze
71.	SZYMBARK	VIII(27-52/60)	ślad osadn. ślad osadn. osada	pradzieje średniowiecze wczesna nowożytność
72.	SZCZEPKOWO	VIII(27-52/63)	ślad osadn. osada? ślad osadn.	epoka kamienia wczesna epoka żelaza średniowiecze

73.	ŁANIOCH	X(27-52/68)	groby	średniowiecze
74.	RUDZIENICE	II(27-53/2)	cmentarzysko	okres rzymski
75.	NOWA WIEŚ	I(27-53/3)	osada	okres rzymski
76.	DÓŁ-ŁOWIZOWO	I(27-53/5)	cmentarzysko	wczesna epoka żelaza
77.	RUDZIENICE	IV(27-53/7)	osada osada	wczesna epoka żelaza wczesna średniowiecze
78.	RUDZIENICE (KAŁDUNKI)	VI(27-53/9)	osada	wczesna epoka żelaza
79.	RUDZIENICE	VII(27-53/12)	osada	późne średniowiecze
80.	RUDZIENICE	XI(27-53/19)	osada	2 poł. XV w.
81.	RUDZIENICE	XII(27-53/21)	osada	wczesne średniowiecze
82.	TYNWAŁD	LXXIX(27-53/22)	osada	wczesne średniowiecze
83.	RUDZIENICE KARŁOWO	XIV(27-53/24)	punkt osadn. osada	wczesne średniowiecze późna średniowiecze
84.	RUDZIENICE-KARŁOWO	XV(27-53/25)	osada	wczesne średniowiecze
85.	NOWA WIEŚ	II(27-53/26)	osada	późne średniowiecze
86.	NOWA WIEŚ	V(27-53/29)	osada	późne średniowiecze
87.	NOWA WIEŚ	VI(27-53/30)	osada	okres nowożytny
88.	NOWA WIEŚ	VII(27-53/31)	osada	późne średniowiecze
89.	NOWA WIEŚ	IX(27-53/33)	osada	późne średniowiecze
90.	NOWA WIEŚ	X(27-53/34)	osada	wczesne średniowiecze
91.	WOLA KAMIEŃSKA	III(27-53/37)	osada	wczesne średniowiecze
92.	WOLA KAMIEŃSKA-WINDYKI	IV(27-53/38)	osada osada	wczesne średniowiecze późne średniowiecze
93.	KAMIEŃ MAŁY	I(27-53/39)	osada	wczesne średniowiecze
94.	KAŁDUNY	VI(27-53/40)	ślad osadn. osada	wczesne średniowiecze późne średniowiecze
95.	KAŁDUNY	VIII(27-53/42)	punkt osadn. osada	wczesne średniowiecze późne średniowiecze
96.	KAŁDUNY	IX(27-53/43)	osada	późne średniowiecze
97.	KAŁDUNY	XI(27-53/45)	osada	późne średniowiecze
98.	KAŁDUNY	XII(27-53/46)	punkt osadn. osada	wczesne średniowiecze 2 poł. XIV w.
99.	KAŁDUNY-ŁOWIZOWO	XIII(27-53/47)	osada	późne średniowiecze

100.	KAMIEŃ MAŁY	II(27-53/50)	osada	wczesne średniowiecze
101.	KAMIEŃ MAŁY	III(27-53/52)	osada	późne średniowiecze
102.	SZAŁKOWO	VI(27-53/53)	ślad osadn. osada	okres rzymski wczesne średniowiecze
103.	SZAŁKOWO	I(27-53/55)	osada osada	wczesne średniowiecze późne średniowiecze
104.	SZAŁKOWO	III(27-53/57)	osada	późne średniowiecze
105.	RUDZIENICE-KARŁOWO	XVIII(27-53/60)	osada	W.Ś.R.
106.	MĄTYKI	I(27-54/4)	grób szkieletowy	okres rzymski
107.	MĄTYKI	III(27-54/6)	cmentarzysko	wczesna epoka żelaza
108.	MĄTYKI	IV(27-54/7)	osada	późne średniowiecze
109.	FRANCISZKOWO GÓRNE	I(27-54/10)	osada	wczesna epoka żelaza
110.	FRANCISZKOWO DOLNE	III(27-54/13)	osada?	wczesne średniowiecze
111.	BOREK	I(27-54/14)	osada	nowożytność
112.	BOREK	II(27-54/15)	osada	wczesne średniowiecze
113.	FRANCISZKOWO GÓRNE	V(27-54/24)	osada	późne średniowiecze
114.	MĄTYKI DĄBROWO	VII(27-54/34)	osada	wczesne średniowiecze
115.	MĄTYKI	XVII(27-54/50)	cmentarzysko	okres rzymski
116.	FRANCISZKOWO GÓRNE	XVI(27-54/58)	osada	późne średniowiecze
117.	MĄTYKI	XXIII(27-54/60)	osada	późne średniowiecze
118.	MĄTYKI	XXIV(27-54/61)	osada	późne średniowiecze
119.	MĄTYKI	XXVI(27-54/63)	osada	późne średniowiecze
120.	MĄTYKI	XXX(27-54/67)	osada	późne średniowiecze
121.	MĄTYKI	XXXI(27-54/68)	osada	późne średniowiecze
122.	MĄTYKI	XXXVII(27-54/96)	osada	późne średniowiecze
123.	MĄTYKI	XXXVIII(27-54/97)	osada	późne średniowiecze
124.	MĄTYKI	XIV(27-54/99)	osada	późne średniowiecze
125.	MĄTYKI	XXXV(27-54/101)	ślad osadn. osada	wczesne średniowiecze późne średniowiecze
126.	WIKIELEC	II(28-52/8)	ślad osadn. osada osada? osada? ślad osadn.	neolit? VEB/HC-D okres rzymski wczesne średniowiecze starożytność
127.	STRADOMNO	X(28-52/9)	ślad osadn. osada?	? starożytność

128.	STRADOMNO	I(28-52/10)	ślad osadn. osada? ślad osadn.	? wczesne średniowiecze średniowiecze
129.	STRADOMNO	II(28-52/11)	ślad osadn. osada?	wczesna epoka żelaza wczesne średniowiecze
130.	STRADOMNO	III(28-52/12)	osada? ślad osadn.	wczesne średniowiecze średniowiecze
131.	WIKIELEC	V(28-52/21)	osada?	średniowiecze
132.	WIKIELEC	VI(28-52/24)	osada?	średn./ późne średn.
133.	RADOMEK	II(28-52/29)	osada?	średniowiecze
134.	RADOMEK	I(28-52/30)	osada ślad osadn.	średniowiecze wczesne średniowiecze
135.	DZIARNY	III(28-53/8)	osada	średniowiecze
136.	DZIARNY	VI(28-53/11)	osada	średniowiecze
137.	DZIARNY	VII(28-53/12)	osada? osada	wczesne średniowiecze średniowiecze
138.	DÓŁ	III(28-53/14)	osada?	średniowiecze
139.	ŁAWICE	I(28-53/18)	cmentarzysko?	wczesna epoka żelaza
140.	ŁAWICE	II(28-53/19)	osada	średniowiecze
141.	ŁAWICE	III(28-53/20)	osada ślad osadn.	kultura łużycka średniowiecze
142.	DÓŁ	V(28-53/21)	osada ślad osadn.	wczesna epoka żelaza średniowiecze
143.	DÓŁ	VI(28-53/22)	osada ślad osadn. ślad osadn.	kultura łużycka okres wczesny rzymski średniowiecze
144.	ŁAWICE	IV(28-53/23)	ślad osadn. osada osada?	epoka kamienia wczesne średniowiecze wczesne średniowiecze
145.	ŁAWICE	V(28-53/24)	osada ślad osadn.	wczesne średniowiecze średniowiecze
146.	ŁAWICE	VII(28-53/26)	osada	średniowiecze
147.	TCHÓRZANKA	I(28-53/27)	osada osada? osada	kultura łużycka późny laten okres wczesny rzymski
148.	ŁAWICE	IX(28-53/41)	ślad osadn. osada	epoka kamienia wczesne średniowiecze

149.	GRAMOTY	XI(28-54/8)	osada? ślad osadn.	wczesne średniowiecze średniowiecze
150.	GRAMOTY	XIV(28-54/11)	osada	średniowiecze
151.	DZIARNÓWKO	I(29-53/9)	ślad osadn. osada?	wczesne średniowiecze? średniowiecze
152.	SMOLNIKI-MAŁY BÓR	II(29-53/11)	osada?	średniowiecze
153.	SMOLNIKI-MAŁY BÓR	III(29-53/12)	osada	nowożytność

GRUPA III				
STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE PŁASKIE MAŁE (ŚLADY OSADNICZE)				
L.p.	Stanowisko	Numer stanowiska	Rodzaj stanowiska	Chronologia
a	b	c	d	e
1.	SIEMIANY	XXII(24-52/8)	ślad osadn.	pradzieje
2.	SIEMIANY	XXI(24-52/7)	ślad osadn.	średniowiecze
3.	SIEMIANY	XVIII(24-52/4)	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze
4.	SEDNIKI	IV(24-52/17)	ślad osadn.	pradzieje
5.	SEDNIKI	VI(24-52/19)	ślad osadn.	mezolit
6.	SIEMIANY	VII(24-52/15)	ślad osadn.	epoka kamienia
7.	SIEMIANY	IX(24-52/16)	ślad osadn.	epoka kamienia
8.	SIEMIANY	IX(24-52/14)	ślad osadn.	starożytność
9.	SIEMIANY	X(24-52/17)	ślad osadn.	wczesna epoka żelaza
10.	SIEMIANY	VI(24-52/13)	ślad osadn.	starożytność
11.	SIEMIANY	XI(25-53/18)	ślad osadn.	starożytność
12.	SIEMIANY	XIV(25-53/21)	ślad osadn.	starożytność
13.	SIEMIANY	XII(25-53/19)	ślad osadn.	starożytność
14.	SIEMIANY	XIII(25-53/20)	ślad osadn. ślad osadn.	starożytność wczesne średniowiecze
15.	FREDNOWY	VII(26-53/14)	ślad osadn. ślad osadn.	mezolit epoka kamienia
16.	SZAŁKOWO	V(26-53/16)	ślad osadn. ślad osadn.	wczesna epoka żelaza średniowiecze
17.	WOLA KAMIEŃSKA	IX(26-53/18)	ślad osadn.	pradzieje
18.	WOLA KAMIEŃSKA	X(26-53/19)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia pradzieje
19.	TYNWAŁD	XXVIII(26-53/38)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze nieokreślona
20.	TYNWAŁD	XXX(26-53/40)	ślad osadn. ślad osadn.	średniowiecze epoka kamienia
21.	TYNWAŁD	XXXI(26-53/41)	ślad osadn. ślad osadn.	średniowiecze nieokreślona

22.	TYNWAŁD	XXXVIII(26-53/48)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia okres wczesny rzymski? średniowiecze nieokreślona
23.	TYNWAŁD	XXXIX(26-53/49)	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje wczesne średniowiecze
24.	TYNWAŁD	XLI(26-53/51)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze
25.	TYNWAŁD	XLII(26-53/52)	ślad osadn.	pradzieje
26.	TYNWAŁD	XLIII(26-53/53)	ślad osadn.	epoka kamienia
27.	TYNWAŁD	XLIV(26-53/54)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze nieokreślona
28.	TYNWAŁD	XLV(26-53/55)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje wczesne średniowiecze średniowiecze
29.	TYNWAŁD	XLVI(26-53/56)	ślad osadn.	epoka kamienia
30.	TYNWAŁD	XLVIII(26-53/58)	ślad osadn.	średniowiecze
31.	TYNWAŁD	L(26-53/60)	ślad osadn.	okres wczesny rzymski
32.	TYNWAŁD	LII(26-53/62)	ślad osadn.	średniowiecze
33.	TYNWAŁD	LV(26-53/65)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze
34.	TYNWAŁD	LVII(26-53/67)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia pradzieje
35.	WOLA KAMIEŃSKA	-53/68)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia pradzieje
36.	RUDZIENICE	XVII(26-53/68)	ślad osadn.	epoka kamienia
37.	TYNWAŁD	LIX(26-53/71)	ślad osadn. ślad osadn.	wczesne średniowiecze? średniowiecze
38.	TYNWAŁD	LXIII(26-53/75)	ślad osadn. ślad osadn.	okres wczesny rzymski średniowiecze
39.	TYNWAŁD	LXIV(26-53/76)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje wczesne średniowiecze? średniowiecze
40.	TYNWAŁD	LXV(26-53/77)	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze
41.	TYNWAŁD	LXVI(26-53/78)	ślad osadn.	średniowiecze
42.	TYNWAŁD	LXVII(26-53/79)	ślad osadn.	epoka kamienia
43.	TYNWAŁD	LXVIII(26-53/80)	ślad osadn.	pradzieje
44.	TYNWAŁD	LXIX(26-53/81)	ślad osadn.	średniowiecze
45.	TYNWAŁD	LXX(26-53/82)	ślad osadn.	pradzieje
46.	TYNWAŁD	LXXI(26-53/83)	ślad osadn.	epoka kamienia
47.	TYNWAŁD	LXXII(26-53/84)	ślad osadn.	epoka kamienia
48.	FREDNOWY	VIII(26-53/85)	ślad osadn.	średniowiecze
49.	FREDNOWY	IX(26-53/86)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze nieokreślona
50.	FREDNOWY	X(26-53/87)	ślad osadn.	średniowiecze

51.	FREDNOWY	XI(26-53/88)	ślad osadn.	średniowiecze
52.	FREDNOWY	XIII(26-53/90)	ślad osadn.	pradzieje
53.	FREDNOWY	XIV(26-53/91)	ślad osadn.	epoka kamienia
54.	FREDNOWY	XV(26-53/92)	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze
55.	MAKOWO	III(26-53/94)	ślad osadn.	średniowiecze
56.	MAKOWO	V(26-53/96)	ślad osadn.	średniowiecze
57.	TYNWAŁD	LXXIII(26-53/97)	ślad osadn.	epoka kamienia
58.	TYNWAŁD	LXXIV(26-53/98)	ślad osadn.	średniowiecze
59.	TYNWAŁD	LXXVIII(26-53/106)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
60.	ŁANIOCH	IV(26-53/107)	ślad osadn.	nieokreślona
61.	FREDNOWY	XVII(26-54/2)	ślad osadn. ślad osadn.	wczesna epoka żelaza średniowiecze
62.	FREDNOWY	XIX(26-54/4)	ślad osadn.	średniowiecze
63.	FREDNOWY	XXI(26-54/6)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze
64.	FREDNOWY	XXII(26-54/7)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia wczesne średniowiecze średniowiecze
65.	FREDNOWY	XXIII(26-54/8)	ślad osadn.	średniowiecze
66.	FREDNOWY	XXIV(26-54/9)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
67.	FREDNOWY	XXVI(26-54/11)	ślad osadn.	średniowiecze
68.	FREDNOWY	XXVII(26-54/12)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje wczesna epoka żelaza średniowiecze
69.	FREDNOWY	XXVIII(26-54/13)	ślad osadn.	średniowiecze
70.	FREDNOWY	XXIX(26-54/14)	ślad osadn.	średniowiecze
71.	FREDNOWY	XXXII(26-54/17)	ślad osadn.	średniowiecze
72.	FREDNOWY	XXXIV(26-54/19)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze nieokreślona
73.	MAKOWO	VII(26-54/22)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	kultura łużycka okres wczesny rzymski średniowiecze
74.	WIEWIÓRKA	II(26-54/25)	ślad osadn.	średniowiecze
75.	FRANCISZKO WO G.	XVII(26-54/27)	ślad osadn.	niekreślona
76.	FRANCISZKO WO G.	XIX(26-54/28)	ślad osadn.	wczesna epoka żelaza
77.	MĄTYKI	XXXIX(26-54/29)	ślad osadn.	wczesna epoka żelaza
78.	WIEWIÓRKA	IV(26-54/31)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze
79.	FRANCISZKO WO G.	XXI(26-54/32)	ślad osadn.	okres wczesny rzymski
80.	FRANCISZKO WO G.	XXII(26-54/33)	ślad osadn.	epoka kamienia
81.	STANOWO	IV(26-54/37)	ślad osadn. ślad osadn.	wczesna epoka żelaza? średniowiecze

82.	FRANCISZKO WO G.	XXIII(26-54/38)	ślad osadn. ślad osadn.	późny laten średniowiecze
83.	FRANCISZKO WO G.	XXIV(26-54/39)	ślad osadn.	średniowiecze
84.	FRANCISZKO WO G.	XXVIII(26-54/40)	ślad osadn.	wczesna epoka żelaza
85.	STANOWO	V(26-54/41)	ślad osadn.	średniowiecze
86.	STANOWO	VII(26-54/43)	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze
87.	STANOWO	VIII(26-54/44)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia wczesna epoka żelaza
88.	STANOWO	IX(26-54/45)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze nieokreślona
89.	STANOWO	X(26-54/46)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia wczesne średniowiecze? średniowiecze
90.	SZAŁKOWO	VII(27-52/3)	ślad osadn.	pradzieje
91.	SZAŁKOWO	X(27-52/21)	ślad osadn.	średniowiecze
92.	SZAŁKOWO	XIII(27-52/24)	ślad osadn.	średniowiecze
93.	SZAŁKOWO	XIV(27-52/25)	ślad osadn.	średniowiecze
94.	SZAŁKOWO	XV(27-52/26)	ślad osadn.	średniowiecze
95.	SZAŁKOWO	XVI(27-52/27)	ślad osadn. ślad osadn.	wczesne średniowiecze średniowiecze
96.	SZAŁKOWO	XVII(27-52/28)	ślad osadn.	średniowiecze
97.	SZAŁKOWO	XVIII(27-52/29)	ślad osadn.	średniowiecze
98.	NEJDYKI	I(27-52/33)	ślad osadn.	pradzieje
99.	NEJDYKI	II(27-52/34)	ślad osadn.	epoka kamienia
100.	NEJDYKI	VII(27-52/36)	ślad osadn.	wczesna epoka żelaza
101.	KAMIONKA	I(27-52/42)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze
102.	SZYMBARK	V(27-52/43)	ślad osadn.	średniowiecze
103.	NEJDYKI	IV(27-52/44)	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze
104.	NEJDYKI	V(27-52/45)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze
105.	NEJDYKI	VI(27-52/46)	ślad osadn.	epoka kamienia
106.	NEJDYKI	VII(27-52/47)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze
107.	NEJDYKI	VIII(27-52/48)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze
108.	NEJDYKI	IX(27-52/49)	ślad osadn. ślad osadn.	nieokreślona średniowiecze
109.	KAMIONKA	II(27-52/50)	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze
110.	SZCZEPKOWO	II(27-52/53)	ślad osadn.	średniowiecze
111.	SZCZEPKOWO	III(27-52/54)	ślad osadn.	epoka kamienia
112.	SZYMBARK	VI(27-52/58)	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze

113.	SZYMBARK	IX(27-52/61)	ślad osadn.	średniowiecze
114.	SZCZEPKOWO	VII(27-52/62)	ślad osadn.	średniowiecze
115.	SZCZEPKOWO	I(27-52/65)	ślad osadn.	średniowiecze
116.	RUDZIENICE	III(27-53/6)	punkt osad.	wczesna epoka żelaza
117.	RUDZIENICE (KAŁDUNKI)	V(27-53/8)	ślad osadn.	wczesna epoka żelaza
118.	KAŁDUNY JULIN	I(27-53/10)	ślad osadn.	średniowiecze
119.	KAŁDUNY-GRAMOTY	II(27-53/11)	ślad osadn.	wczesna epoka żelaza
120.	RUDZIENICE (SZUBIENICZNA G.)	IX(27-53/14)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
121.	RUDZIENICE	X(27-53/15)	ślad osadn.	okres rzymski
122.	KAŁDUNY	IV(27-53/17)	ślad osadn.	lneolit ?
123.	NOWA WIEŚ	III(27-53/27)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
124.	NOWA WIEŚ	VIII(27-53/32)	punkt osad.	okres rzymski
125.	NOWA WIEŚ	IV(27-53/35)	ślad osadn.	neolit
126.	KAMIEŃ DUŻY	II(27-53/36)	punkt osad.	wczesne średniowiecze
127.	KAŁDUNY	X(27-53/44)	punkt osad.	wczesne średniowiecze
128.	WOLA KAMIEŃSKA	VI(27-53/48)	ślad osad.	wczesne średniowiecze
129.	WOLA KAMIEŃSKA-WINDYKI	II(27-53/51)	punkt osad.	wczesne średniowiecze
130.	KAMIEŃ DUŻY	I(27-53/54)	ślad osad.	wczesne epoka żelaza
131.	RUDZIENICE-KARŁOWO	XVI(27-53/59)	punkt osad.	wczesne średniowiecze
132.	MĄTYKI	V(27-54/8)	punkt osad.	wczesna epoka żelaza
133.	MĄTYKI	VI(27-54/9)	ślad osadn.	okres rzymski
134.	FRANCISZKOWO D.	I(27-54/11)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
135.	FRANCISZKOWO D.	II(27-54/12)	punkt osad. ślad osadn.	młoda epoka kamienia wczesna epoka żelaza
136.	BOREK	III(27-54/16)	ślad osadn.	epoka kamienia
137.	FRANCISZKOWO G.	III(27-54/19)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
138.	FRANCISZKOWO D.	IV(27-54/21)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
139.	BOREK	V(27-54/22)	osadn.	wczesne epoka żelaza
140.	FRANCISZKOWO G.	VII(27-54/27)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze?
141.	FRANCISZKOWO G.	VIII(27-54/28)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
142.	GROMOTY-DĄBROWO	III(27-54/35)	ślad osadn.	starożytność
143.	MĄTYKI	VIII(27-54/36)	ślad osadn.	starożytność
144.	MĄTYKI	IX(27-54/37)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
145.	MĄTYKI	X(27-54/38)	ślad osadn.	starożytność

146.	FRANCISZKOWO G.	XXV(27-54/39)	ślad osadn.	starożytność
147.	MĄTYKI	XII(27-54/40)	ślad osadn.	starożytność
148.	MĄTYKI	XIII(27-54/41)	ślad osadn.	okres rzymski
149.	FRANCISZKOWO G.	XI(27-54/43)	ślad osadn.	starożytność
150.	MĄTYKI	XV(27-54/46)	ślad osadn.	starożytność
151.	FREDNOWY	V(27-54/49)	ślad osadn.	starożytność
152.	MĄTYKI	XXI(27-54/54)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
153.	FRANCISZKOWO G.	XV(27-54/57)	ślad osadn.	starożytność
154.	MĄTYKI	XXVII(27-54/64)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
155.	MĄTYKI	XXXIII(27-54/74)	ślad osadn.	młoda epoka kamienia
156.	GROMOTY	XVI(27-54/92)	ślad osadn.	starożytność
157.	GROMOTY	VI(27-54/95)	ślad osadn.	starożytność
158.	MĄTYKI	XXXVI(27-54/114)	ślad osadn.	młoda epoka kamienia
159.	KARAŚ	IV(28-52/4)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
160.	KARAŚ	V(28-52/5)	ślad osadn.	okres rzymski?
161.	KARAŚ	VI(28-52/6)	ślad osadn.	VEB/HC-D
162.	WIKIELEC	I(28-52/7)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	wczesne średniowiecze średniowiecze nieokreślona
163.	STRADOMNO	VI(28-52/13)	ślad osadn.	starożytność
164.	STRADOMNO	V(28-52/14)	ślad osadn.	okres rzymski
165.	STRADOMNO	IV(28-52/15)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
166.	STRADOMNO	VII(28-52/16)	ślad osadn.	średniowiecze
167.	STRADOMNO	VIII(28-52/17)	ślad osadn. ślad osadn.	wczesne średniowiecze średniowiecze
168.	STRADOMNO	IX(28-52/18)	ślad osadn.	średniowiecze
169.	WIKIELEC	IV(28-52/19)	ślad osadn. ślad osadn.	średniowiecze ?
170.	CZERWONA KARCZMA	I(28-52/20)	ślad osadn.	średniowiecze
171.	WIKIELEC	VII(28-52/22)	ślad osadn.	średniowiecze
172.	WIKIELEC	VIII(28-52/23)	ślad osadn. ślad osadn.	wczesne średniowiecze średniowiecze
173.	WIKIELEC	III(28-52/25)	ślad osadn.	średniowiecze
174.	RADOMEK	IV(28-52/27)	ślad osadn. ślad osadn.	neolit? wczesne średniowiecze
175.	RADOMEK	III(28-52/28)	ślad osadn.	okres rzymski
176.	DZIARNY	II(28-53/7)	ślad osadn.	średniowiecze
177.	DZIARNY	IV(28-53/9)	ślad osadn.	epoka kamienia
178.	DZIARNY	V(28-53/10)	ślad osadn.	epoka kamienia
179.	DÓŁ	II(28-53/13)	ślad osadn.	epoka kamienia
180.	DZIARNY	VIII(28-53/15)	ślad osadn.	schyłek neolit
181.	DZIARNY	IX(28-53/16)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze/ średniowiecze
182.	DÓŁ	IV(28-53/17)	ślad osadn.	średniowiecze
183.	ŁAWICE	VI(28-53/25)	ślad osadn. ślad osadn.	neolit pradzieje

184.	TCHÓRZANKA	II(28-53/28)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
185.	TCHÓRZANKA	III(28-53/29)	ślad osadn.	schyłek paleolit
186.	TCHÓRZANKA	IV(28-53/30)	ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn. ślad osadn.	schyłek paleolit pradzieje wczesne średniowiecze średniowiecze
187.	TCHÓRZANKA	V(28-53/31)	ślad osadn.	epoka kamienia
188.	TCHÓRZANKA	VI(28-53/32)	ślad osadn.	wczesna epoka żelaza
189.	TCHÓRZANKA	VII(28-53/33)	ślad osadn.	średniowiecze
190.	ŁAWICE	VIII(28-53/34)	ślad osadn. ślad osadn.	epoka kamienia średniowiecze
191.	DZIARNÓWKO	II(28-53/35)	ślad osadn.	średniowiecze
192.	DZIARNÓWKO	III(28-53/36)	ślad osadn.	średniowiecze
193.	DZIARNÓWKO	IV(28-53/37)	ślad osadn.	epoka kamienia
194.	DZIARNÓWKO	V(28-53/38)	ślad osadn.	średniowiecze
195.	DZIARNY	X(28-53/39)	ślad osadn.	średniowiecze
196.	DZIARNY	XI(28-53/40)	ślad osadn.	średniowiecze
197.	GRAMOTY	VIII(28-54/5)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
198.	GRAMOTY	IX(28-54/6)	ślad osadn.	wczesne średniowiecze
199.	GRAMOTY	X(28-54/7)	ślad osadn.	średniowiecze
200.	GRAMOTY	XII(28-54/9)	ślad osadn. ślad osadn.	wczesne średniowiecze średniowiecze
201.	GRAMOTY	XIII(28-54/10)	ślad osadn.	średniowiecze
202.	SMOLNIKI	IV(29-53/13)	ślad osadn. ślad osadn.	pradzieje średniowiecze
203.	SMOLNIKI	V(29-53/14)	ślad osadn. ślad osadn.	średniowiecze nieokreślona
204.	SMOLNIKI	VI(29-53/15)	Ślad osadn.	średniowiecze
205.	SMOLNIKI	VII(29-53/16)	osadn.	epoka kamienia
206.	SMOLNIKI	VIII(29-53/17)	osadn.	średniowiecze

Formy ochrony:

Na terenach występowania stanowisk archeologicznych płaskich małych (GRUPA III) dopuszczalne jest prowadzenie inwestycji, lecz z wymaganym nadzorem archeologicznym. W uzasadnionych przypadkach może nastąpić przekwalifikowanie terenu na konieczność przeprowadzenia ratowniczych badań archeologicznych. Obowiązuje uzyskiwanie warunków do projektowania od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

5.2. Dziedzictwo kulturowe

Parki

Pozostałością założeń dworskich na terenie gminy są parki zabytkowe, z których 5 wpisanych jest do rejestru zabytków. Najwartościowsze są parki w Szymbarku i Gardzieniu. Pozostałe parki znajdują się w Rudzienicach, Stanowie i Tynwałdzie i w Szczepkowie.

Obiekty

Obiekty budownictwa i architektury przejawiają typowe cechy regionu Warmii i Mazur. Znajdują się wśród nich ciekawe zespoły architektoniczno – krajobrazowe, jak np. zespół folwarczny w Szymbarku, przedstawiający interesujące wartości kulturowe. Większość obiektów to budynki murowane z czerwonej cegły, sięgające XVIII w., z pokryciem w formie dachówki ceramicznej. Wyjątkiem jest gotycki zamek w Szymbarku sięgający 2 połowy XIV wieku. Stan techniczny budynków jest na ogół przeciętny, wymagający najczęściej remontu. W wyniku prowadzonych prac remontowych, pewna ilość obiektów o interesujących formach architektonicznych zatraciła swoje walory zabytkowe. Na szczególną uwagę jednak zasługują zespoły podworskie, złożone z kilku, niekiedy kilkunastu obiektów architektonicznych, połączonych często z parkiem podworskim lub jego pozostałościami.

Nieodpowiednie działania wobec obiektów wartościowych pod względem kulturowym, wpływają na zubożenie ogólnego obrazu gminy. Część obiektów przedstawia zły stan techniczny, inne obiekty natomiast, jak np. cmentarze ewangelickie, parki podworskie występują w formie śladowej.

Obiekty architektoniczne jednak są na ogół w stanie zadowalającym o dużej wartości zabytkowej, którą obok układów i form budynków, podkreśla historycznie zachowany układ ruralistyczny – założenia urbanistyczne, osie i punkty widokowe, wnętrza krajobrazowe.

5.3. Obiekty wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków

Wypis z rejestru wojewódzkiego obiektów zabytkowych na terenie gminy Iława

Tabela ~~nr 25.~~ 24. Obiekty wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków

Miejscowość	Numer	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu
FRANCISZKOWO		DWÓR	A-912	18 maja 1968
FREDNOWY		KOŚCIÓŁ TRÓJCY PRZENAJŚWIĘTSZEJ WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-704	16 listopada 1967
GAŁDOWO		KOŚCIÓŁ ŚW WOJCIECHA	A-58	28 listopada 1949
GARDZIEŃ		DAWNY PARK DWORSKI	A-4457	16 lutego 2007
LASECZNO		KOŚCIÓŁ MATKI BOSKIEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ	A-59	28 listopada 1949
RUDZIENICE		KOŚCIÓŁ NMP KRÓLOWEJ POLSKI	A-3003	25 stycznia 1990
STANOWO		PARK	A-3600/O	25 kwietnia

				1984
SZCZEPKOWO		PARK DWORSKI	A-3871	22 lutego 1996
SZYMBARK		-	A-4100	8 lutego 1999
SZYMBARK	1	DOM (W OBRĘBIE ZABUDOWAŃ FOLWARCZNYCH)	A-731	28 listopada 1967
SZYMBARK		ORANŻERIA Z OTOCZENIEM 50 - 100 M.	A-720	22 listopada 1967
SZYMBARK		MŁYN	A-2428	1 sierpnia 1988
SZYMBARK		ZAMEK	A-518	10 lipca 1959
SZYMBARK		ZAŁOŻENIE PARKOWO - KRAJOBRAZOWE	A-3865	27 grudnia 1995
SZYMBARK		STELMACHÓWKA	A-2446	1 września 1988
SZYMBARK	43	DOM	A-2427	1 sierpnia 1988
SZYMBARK	11	LEŚNICZÓWKA	A-2426	1 sierpnia 1988
SZYMBARK		OGRODZENIE ZESPOŁU ZAMKOWO-FOLWARCZNEGO	A-3042	20 kwietnia 1990
SZYMBARK		POCZTA, OB. PRZEDSZKOLE	A-3051	20 czerwca 1990
SZYMBARK		RYBACZÓWKA	A-3052	20 czerwca 1990
ZĄBROWO		KOŚCIÓŁ PARAFIALNY Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-722	22 listopada 1967

5.4. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków

Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków w gminie Iława

MIEJSCOWOŚĆ	ILOŚĆ OBIEKTÓW
Borek	2
Dół	5
Dziarnówko	2
Dziarny	5
Franciszkowo	21
Frednowy	9
Gałdowo	12
Gardzień	5
Gromoty	12
Gulb	1
Julin	1
Kałduny	3
Karaś	4
Laseczno	6

Ławice	7
Makowo	2
Mątyki	4
Mózgowo	8
Nowa Wieś	2
Piec jeziorna	2
Pikus	7
Prasneta	3
Radomek	1
Rudzienice	6
Sąpy	2
Siemiany	14
Skarszewo	4
Smolniki	3
Stanowo	2
Starzykowo	1
Stradomno	3
Szałkowo	9
Szczepkowo	1
Szeplerzyzna	2
Szymbark	13
Tłokowisko	1
Tynwałd	7
Wiewiórki	4
Wikielec	4
Wola kamieńska	2
Ząbrowo	15

~~Uwagi: Karty gminnej ewidencji zabytków znajdują się na płycie DVD.~~

5.5. Obiekty architektury i budownictwa, zespoły pałacowo parkowe

Tabela 25. Obiekty wpisane do rejestru zabytków:

L.p.	Miejscowość	Nr rejestru data wpisu	Charakterystyka obiektu
a	b	c	d
1.	FRANCISZKOWO GÓRNE	A – 1160 18.05.1968r.	1. Dwór – obiekt nie istnieje.
2.	FREDNOWY	A – 726 16.11.1967r.	1. Kościół Parafialny p.w. Trójcy Przenajświętszej – barokowy kościół z 1768 r., murowany z cegły, na ceglanej podmurówce. Posiada drewnianą emporę opartą na drewnianych słupach. Budowa wieży w 1928 r. Projekt J.S. Garling.
3.	GAŁDOWO	A-132 28.11.1949r. A-2915 16.11.1967r.	1. Kościół Św. Wojciecha – barokowy kościół z 1724r., drewniano- ryglowy. Wieża murowana, neogotycka z 1864 r. 2. Kapliczka- obiekt murowany z pocz. XX w.

4.	LASECZNO	A – 135 28.11.1949r. A-2916 18.03.1987r.	1. Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej – barokowy kościół salowy na planie prostokąta z poł. XVIII w. Wzniesiony z użyciem murów gotyckich z XIV w., na fundamentach z kamienia polnego. Elewacje tynkowane. Do korpusu przylega wieża oraz zakrystia. Dachy wielospadowe, kryte blachą. 2.Dom nr 34 - budynek murowany z 1 połowy XIX w.
5.	NOWA WIEŚ	A – 67 05.08.1950r.	1. Chałupa drewniana.
6.	RUDZIENI CE	A- 2917 25.01.1990r. A-1160 05.18.1968r.	1. Kościół Parafialny p.w. NMP Królowej Polski – neogotycki kościół zbudowany w latach 1857-1860. Wieża zbudowana w 1866 r. wg projekt Pritzla. Obiekt wzniesiony na planie wydłużonego prostokąta z małym pięciobocznym prezbiterium i kwadratową wieżą. Murowany z cegły na kamiennej podmurówce. Więźba dachowa drewniana, dach kryty dachówką karpiówką, wieża blachą. 2. Dwór.
7.	STANOWO	A- 3600 25.04.1984r.	1. Park dworski.
8.	STRADOMNO	A-2918 25.04.1984r.	1. Kapliczka- obiekt murowany z pocz. XX w.
9.	SZCZEPKOWO	A- 1542 22.02.1996r.	1. Park dworski.
10.	SZYMBARK	A – 1621 08.02.1999r.	ZESPÓŁ FOLWARCZNY- Układ zespołu folwarcznego oraz układ komunikacyjny czytelny na mapach historycznych, zachowany jest do dziś. W środkowej części założenia, wybudowano współczesne budynki gospodarcze (nr 16), których lokalizacja zatarła układ czworoboczny podwórza gospodarczego. Po stronie zach. folwark zamyka zabudowa dawnej rządcówki. Południową granicę założenia stanowi linia brzegowa jeziora. 1. Obora nr 3- budynek murowany z cegły ceramicznej na podmurówce z kamienia polnego. Elewacje wtórnie tynkowane. Budynek jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem. Dach kryty eternitem. Elementy stanowiące wystrój elewacji to: widoczne narożne lizeny i uskokowy gzyms wieńczący. 2. Spichlerz-chlewnia nr 4- budynek murowany z cegły ceramicznej na podmurówce z kamienia polnego. Elewacje

		A – 571 10.07.1959r. A – 751 22.11.1967r. A – 1491 27.12.1995r. A – 1491 27.12.1995r. A – 4143 20.06.1990r. A – 4144 20.06.1990r.	wtórnie tynkowane. Budynek dwukondygnacyjny z użytkowym poddaszem. Dach kryty eternitem. Elementy stanowiące wystrój elewacji to: narożne lizeny i lizeny artykulujące wertykalnie elewację. 3. Stajnia nr 5- budynek murowany z cegły ceramicznej na podmurówce z kamienia polnego. Elewacje wtórnie tynkowane. Budynek jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem. Więźba dachowa drewniana płatwiowo- kleszczowa ze stolcami. Dach dwuspadowy z naczółkami kryty eternitem. 4. Obora nr 6- budynek murowany z cegły ceramicznej na podmurówce z kamienia polnego. Elewacje tynkowane. Budynek jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem. Opracowanie elewacji obory nawiązuje do innych budynków z terenu folwarku (np. młyn), których elewacje opracowane zostały w tynku fakturowym o kolorze różu pompejańskiego z gładkimi opaskami wokół otworów w kolorze białym. Naroża ścian zaakcentowane w tynku lizenami. 5. Obora nr 7- budynek murowany z cegły ceramicznej na podmurówce z kamienia polnego. Budynek jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem. Dach kryty eternitem. Elementy stanowiące wystrój elewacji to: narożne lizeny i kostkowy gzyms wieńczący, fryz kordonowy wykonany w cegle ułożonej rombem skośnym. 6. Zamek - Gotycki Zamek Kapituły Pomezańskiej z 2 połowy XIV w. oraz lat 1386-1409 i 1550-1599. Murowany z cegły o wątku polskim na kamiennej podmurówce. Zbudowany na planie regularnego czworoboku z dziedzińcem pośrodku. Bryła urozmaicona licznymi basztami. spalony w 1945 r., zabezpieczony w 1960 r. i 1965 r. Obecnie w stanie ruiny, dobrze zachowane mury obwodowe. 7. Oranżeria nr 20- budynek klasycystyczny z około 1800 r., murowany z cegły, na planie prostokąta, otynkowany. Dach dwuspadowy, kryty dachówką karpiówką. Budynek rozebrany. 8. Założenie parkowo- krajobrazowe- założenie przylegające do folwarku, obejmujące: dawny zwierzyniec, szpaler

		A – 4145 20.04.1990r. A – 2920 28.11.1967r. A – 3881 01.08.1988r. A – 3882 01.08.1988r.	lipowy, cmentarz rodowy, aleję sosnową. 9. Młyn- budynek wzniesiony w 1924 r., na planie zbliżonym do kwadratu z wieżą przy południowo- zachodnim narożniku. Murowany z cegły, otynkowany, 3-kondygnacyjny. Więźba dachowa drewniana, stolcowo- krokwiowa, konstrukcja wieży wsparta na jednym słupie. Dachy kryte dachówką holenderką. 10. Rybaczówka- budynek z przełomu XIX i XX wieku, założony na planie prostokąta, parterowy, kryty wysokim dachem. Układ wnętrz dwutraktowy z kominem zbiorczym-butlowym w tzw. czarnej kuchni. Więźba dachowa drewniana, krokwiowo- jętkowa. Stolarka okienna i drzwiowa bezstylowa. 11. Dawna Szkoła- Poczta- budynek z końca XIX w., założony na planie prostokąta, z dwutraktowym układem wnętrz. Murowany z cegły licówki dwukondygnacyjny, kryty wysokim dachem dwuspadowym. W narożach budynku pilastry. Więźba dachowa drewniana, krokwiowo- jętkowa. Dach kryty eternitem. 12.Mur ogrodzenia zespołu folwarcznego- mur z cegły licówki, złożony z segmentów przedzielonych słupkami. Przykryty okapem w formie pulpitu. Obecnie zachowany jest fragment około 20 m. POZOSTAŁE OBIEKTY: 13. Dom nr 19- budynek drewniany z 20 lat XX w., na planie prostokąta, parterowy z użytkowym poddaszem. Stan techniczny zły. 14. Dom nr 43- budynek z przełomu XIX i XX w., przebudowany w 1937r. Murowany z cegły, założony na planie wydłużonego prostokąta z kwadratową wieżą, parterowy. Więźba dachowa drewniana, dach kryty dachówką karpiówką.. 15. Leśniczówka- budynek z 3-ciej ćwierci XIX w., założony na planie prostokąta, dwutraktowy z płytkim ryzalitem od południa. Murowany z cegły, otynkowany. Podpiwniczony, parterowy z dwupoziomowym mieszkalnym poddaszem. Więźba dachowa drewniana, dwupoziomowa, stolcowo- jętkowa z zastrzałami. Dach naczółkowy kryty dachówką mnich- mniszka.

11.	ZĄBROWO	A- 749 22.11.1967r. A- 2921 22.11.1967r.	1. Kościół Parafialny p.w. Zesłania Ducha Świętego – barokowy z roku 1864. Murowany z cegły, z częściowym użyciem części murów gotyckich z XIV w. Kościół salowy na planie prostokąta, z kwadratową wieżą od zachodu i prostokątną zakrystią w płn-wsch. narożniku. Dach korpusu dwuspadowy, kryty dachówką esówką, dach wieży czterospadowy, kryty blachą. 2. Stodoła- obiekt murowany z XIX w., rozebrany.

Tabela 26. Obiekty objęte ochroną konserwatorską:

L.p.	Miejscowość	Charakterystyka obiektu
a	b	c
1.	DZIARNÓWKO	1. Dawny Młyn Wodny- Elektrownia Wodna- budynek z przełomu XIX i XX w., położony nad rzeką Iławką, położony w odległości ok. 2 km od miejscowości Dziarny. Budynek murowany z cegły i kamienia polnego, 2-kondygnacyjny z użytkowym poddaszem, przykryty dachem dwuspadowym. 2. Budynek magazynowy- budynek murowany z cegły, otynkowany. Pierwotnie 2- kondygnacyjny. W budynku znajdują się 3 garaże i część mieszkalna. 3. Budynek mieszkalny- budynek z 2 połowy XIX w., murowany z cegły, otynkowany. Dach naczółkowy kryty wtórnie eternitem.
2.	DZIARNY	1. Zespół folwarczny- założenie z przeł. 4 ćwierci XIX i pocz. XX w. Zespół położony na planie zbliżonym do prostokąta o kompozycji geometrycznie zwartej. Składa się z części folwarcznej obejmującej dawne podwórze i przylegający do niego park oraz kolonii robotników. Budynki murowane, obecnie znacznie przebudowane lub rozebrane. W części założenia współczesne budynki gospodarcze. W kolonii domów robotników folwarcznych zachowały się trzy budynki.
3.	FREDNOWY	1. Założenie folwarczne, niegdyś dworsko- parkowo-folwarczne- założenie z przełomu XIX i XX w. Do czasów obecnych założenie zachowało się w stanie reliktowym. Pierwotnie składało się z części dworsko- parkowej, podwórza folwarcznego i domów robotników folwarku. Park w znacznej części z zachowanym drzewostanem. W miejscu rozebranego dworu budynek mieszkalny. Podwórze na rzucie prostokąta, zabudowa praktycznie nie istnieje. Pozostały dwa domy robotników oraz obora. Układ dróg pozostaje czytelny.
4.	GAŁDOWO	1. Zespół dworsko- folwarczny, niegdyś dworsko- parkowo-folwarczny- założenie z XIX w. Zespół zachowany w formie reliktu, jego pierwotny układ został zatarty jeszcze przed 1945r. Nie zachował się park. Dwór znacznie przekształcony, zeszpecony przebudowaniami w bardzo

		złym stanie technicznym.
5.	KAMIEŃ DUŻY	1. Zespół dworsko- pałacowy i folwarczny- założenie z przełomu XIX i XX w. Nieczytelna dawna kompozycja zespołu w części gospodarczej. Na obszarze podwórza zbudowano nowe obiekty wśród zachowanej dawnej stajni i obory. Dwór w niewielkiej części zachowany. Park zaniedbany. 2. Dom ogrodnika nr 1- budynek z 4-tej ćwierci XVIII w., murowany z cegły, otynkowany, na planie prostokąta, podpiwniczony, parterowy. Dach czterospadowy kryty dachówką ceramiczną holenderką. Stan techniczny zadowalający.
6.	LASECZNO	1. Zespół dworsko- folwarczny- założenie z przełomu XIX i XX w. Układ zespołu silnie przekształcony. Czytelne pozostają granice parku, jednak park nie zachował się. Dwór przebudowany na potrzeby szkoły podstawowej z rozbudowaną bryłą. Zabudowa podwórza folwarcznego zachowana w stanie reliktu, większość obiektów uległa spaleniu w 1928r. 2. Stodoła nr 40, obecnie stodoła z częścią mieszkalną i inwentarską- budynek z przełomu XIX i XX w., o konstrukcji mieszanej, częściowo z cegły, częściowo szkieletowy z wypełnieniem ceglanym (mur pruski). Dach dwuspadowy kryty blachą. Obiekt zachował szereg pierwotnych cech.
7.	ŁAWICE	1. Zespół folwarczny- założenie z przełomu XIX i XX w. Stan zachowania zespołu jako całości jest zły. Pierwotna kompozycja słabo czytelna. Całkowitej degradacji uległo podwórze folwarku. Większość budynków rozebrano, zatarciu uległy trakty komunikacyjne. Pierwotny wygląd zachowały jedynie domy robotników folwarku- murowane na planie prostokątnym, jednokondygnacyjne z poddaszem krytym dachami dwuspadowymi o dużym lub niewielkim spadku. 2. Kuźnia nr 11- obecnie magazyn. Budynek z początku XX w., położony na terenie zespołu folwarcznego. Murowany z cegły oraz o konstrukcji szkieletowej wypełnianej cegłą (mur pruski) na planie prostokątnym z wysuniętym podcieniem. Dach dwuspadowy kryty dachówką karpiówką.
8.	RUDZIENICE	1. Zespół dworsko- parkowy i folwarczny- założenie z XVIII w., oraz przełomu XIX i XX w. Zespół w części gospodarczej zmienił swój dawny układ kompozycyjny. W miejscu nie zachowanych obiektów zbudowano nowe budynki. Nie zachował się dwór- na kondygnacji piwnic zbudowano 2-kondygnacyjny budynek mieszkalny. W części mieszkalnej robotników zachował się prawie w całości dawny układ budynków.
9.	SEGNOWY	1. Zespół folwarczny- założenie z XIX w. Układ przestrzenny zespołu zachowany w dawnym kształcie. Zachował się dom dzierżawcy, plac podwórzowy i kolonia mieszkalna robotników folwarku. Duża ilość budynków nie zachowała

		się bądź uległa znacznemu przekształceniu.
10.	STANOWO	1. Zespół folwarczny, niegdyś pałacowo- parkowo-folwarczny- założenie z przełomu XIX i XX w. Założenie zachowane w stanie szczątkowym. Zachował się układ przestrzenny całego założenia, ale niewiele pozostało z dawnej zabudowy. Pałac spalony w 1945r., po wojnie rozebrany. Park zachowany w dawnych granicach, lecz z nieczytelnym układem. Większość obiektów zostało rozebranych, za wyjątkiem spichlerza, obory i rządcówki.
11.	TYNWAŁD	1. Założenie folwarczne, dawniej dworsko- parkowo-folwarczne- założenie z 3-ciej ćwierci XIX w. Założenie zachowane w stanie szczątkowym. Dwór nie istnieje, w jego miejscu nowy budynek mieszkalny. Większość zabudowy przebudowana, w postępującej ruinie lub nie istnieje. Na terenie podwórza folwarcznego powstała nowa zabudowa. W szczątkowym stanie pozostaje park.
12.	ZĄBROWO	1. Dwór nr 60- budynek z 1-szej połowy XIX w., murowany z cegły, na kamiennej podmurówce, otynkowany. Obiekt na planie prostokątnym, dwutraktowy, parterowy, z czarną kuchnią pośrodku. Dach dwuspadowy kryty eternitem. Obiekt rozebrany. 2. Dom nr 61- budynek z przełomu XVIII i XIX w., murowany z cegły, na kamiennej podmurówce, otynkowany. Obiekt na planie prostokąta, parterowy, podpiwniczony. Dach mansardowy z facjatkami, kryty dachówką cementową. 3. Kuźnia nr 67- budynek z 3-ciej ćwierci XIX w., ceglano-kamienny na kamiennej podmurówce, częściowo tynkowany. Obiekt parterowy na planie prostokątnym, dach dwuspadowy, kryty dachówką podwójną karpiówką. Stan techniczny zły.

Zabytkowe założenia zieleni

Tabela ~~nr 26.~~ 27. Parki krajobrazowe i podworskie wpisane do rejestru zabytków

L.p.	Miejscowość	Nr rejestru data wpisu	Charakterystyka obiektu
a	b	c	d
1.	GARDZIEŃ	Wpis do rej. przygotow.	1. Park pałacowy- założenie o pow. 7,0 ha pochodzące z przełomu XVIII i XIX w. Użytkownik- Urząd Gminy Iława.
2.	RUDZIENICE		1. Park dworski- założenie o pow. 1,0 ha pochodzące z XIX w. Użytkownik- Przedsiębiorstwo Hodowli Roślin.
3.	STANOWO	A- 3600 25.04.1984r.	1. Park dworski- założenie o pow. 3,0 ha pochodzące z XIX w. Park zachowany w dawnych granicach, z zachowanym starodrzewem, lecz znacznie zarośnięty i z nieczytelnym układem.
4.	SZCZEPKOWO	A- 1542	1. Park dworski.

		22.02.1996r.	
5.	SZYMBARK	A – 1491 27.12.1995r.	1. Park dworski- założenie o pow. 50 ha pochodzące z XVIII w., przylegające do folwarku, obejmuje: dawny zwierzyniec, szpaler lipowy, cmentarz rodowy, aleję sosnową.
6.	TYNWAŁD		1. Park dworski - założenie z 3-ciej ćwierci XIX w., na terenie założenia folwarcznego. Park zachował się w stanie szczątkowym.

Tabela ~~nr 27.~~ 28. Parki krajobrazowe i podworskie objęte ochroną konserwatorską

L.p.	Miejscowość	Charakterystyka obiektu
a	b	c
1.	DZIARNY	1. Park dworski- założenie z przełomu XIX i XX w., na terenie założenia folwarcznego.
2.	FREDNOWY	1. Park dworski- założenie typu krajobrazowego z XIX w., na terenie założenia folwarcznego. W znacznej części zachowany drzewostan z przewagą lip, grabów i jesionów. Na ochronę zasługuje szpaler grabowy przy płd- zach. granicy parku.
3.	KAMIEŃ DUŻY	1. Park dworski- założenie z przełomu XIX i XX w., na terenie założenia folwarcznego. Park zaniedbany, z nieczytelnym układem ścieżek spacerowych.
4.	LASECZNO	1. Park dworski- założenie z przełomu XIX i XX w., na terenie założenia folwarcznego. Obecnie czytelne są granice dawnego parku, wydzielone grabowymi szpalerami, park jednak nie zachował się- obecnie boisko szkolne i łąka.
Formy ochrony: Ochronie podlegają układy kompozycji zieleni zgodne z historycznym założeniem. Strefa ochrony wokół obiektów obejmuje elementy, mające wpływ na kształtowanie przestrzeni, objętej ochroną oraz oddziałujące na sam obiekt chroniony. Na terenie parków możliwa jest lokalizacja obiektów z nimi związanych, po uprzedniej analizie historycznej, kompozycji układu i w sposób zgodny z warunkami konserwatorskimi. Obowiązuje uzyskiwanie warunków do projektowania od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.		

5.6. Cmentarze zabytkowe

Tabela ~~nr 28.~~ 29. Cmentarze zabytkowe wpisane do rejestru zabytków:

L.p.	Miejscowość	Nr rejestru data wpisu	Charakterystyka obiektu
a	b	c	d
1.	FREDNOWY	A - 3690 18.05.1968r.	1. Cmentarz parafialny - założony w XVIII w., stanowi własność Parafii Rzymsko- Katolickiej. Cmentarz czynny o powierzchni 0,99 ha położony jest na wzniesieniu w centrum wsi, przy kościele.
Formy ochrony: Ochronie podlegają wartościowe pod względem kulturowo – krajobrazowym układy kompozycji przestrzennej, zgodne z historycznym założeniem. Strefa ochrony wokół obiektów wpisanych do rejestru zabytków obejmuje elementy, mające wpływ na kształtowanie przestrzeni, objętej ochroną oraz oddziałujące na sam obiekt chroniony. Obowiązuje uzyskiwanie warunków do projektowania od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.			

Tabela ~~nr 29.~~ 30. Cmentarze zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

L.p.	Miejscowość	Charakterystyka obiektu
a	b	c
1.	BOREK	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 1 połowy XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,05 ha położony jest 400 m od wsi na południowy wschód w kierunku rzeki Drwęcy, porośnięty starodrzewem.
2.	DÓŁ	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 2 połowy XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,16 ha położony jest ok. 200 m na północ od wsi przy drodze polnej w kierunku Kałdun.
3.	DZIARNY	1. Cmentarz ewangelicki – założony na przełomie XIX i XX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,04 ha położony jest na zachodnim skraju wsi, przy drodze polnej.
4.	DZIARNÓWKO	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,56 ha położony jest 200 m na wschód od wsi przy szosie do Iławy.
5.	FRANCIDZKOWO DOLNE	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,18 ha położony jest 200 m na wschód od wsi, w kierunku rzeki Drwęcy.
6.	FRANCISZKOWO GÓRNE	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,46 ha położony jest na północno-zachodnim skraju wsi.
7.	GROMOTY	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny

		o powierzchni 0,21 ha położony jest na północnym skraju wsi, przy drodze do Kałdun.
8.	GULB	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,16 ha położony jest w środku wsi, przy szkole. 2. Cmentarz ewangelicki - założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,16 ha położony jest na wschód od wsi, w lesie, przy drodze do Skarszewa.
9.	KAŁDUNY	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 2 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,30 ha położony jest 1,5 km na północ od wsi przy drodze polnej do Rudzienic.
10.	KAMIEŃ DUŻY	1. Cmentarz ewangelicki – założony w połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,18 ha położony jest w centrum wsi, po zachodniej stronie szosy z Iławy do Ostródy.
11.	KARAŚ	1. Cmentarz ewangelicki – założony na przełomie XIX i XX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,19 ha położony jest na skraju wsi, przy drodze z Szeplerzyzny do Iławy.
12.	LASECZNO	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,80 ha położony jest przy drodze polnej z Laseczna do wsi Gulb. 2. Cmentarz parafialny – założony na przełomie. XVIII i XIX w., stanowi własność Parafii Rzymsko- Katolickiej. Cmentarz czynny o powierzchni 0,57 ha położony jest 50 m na wschód od drogi z Laseczna do Ząbrowa. 3. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,01 ha położony jest 100 m od leśniczówki, około 2 km na południowy wschód od Laseczna.
13.	ŁAWICE	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 2 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,25 ha położony jest 300 m na południe od wsi przy drodze do Gromot. 2. Cmentarz ewangelicki – założony w XX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,25 ha położony jest 800 m na południe od wsi przy drodze do Gromot.
14.	MAŁY BÓR	1. Cmentarz ewangelicki – założony w końcu XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,04 ha położony jest 50 m na południowy zachód od zabudowań, w lesie, nad rzeką Iławką.
15.	MĄTYKI	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,59 ha położony jest we wsi około 100 m na wschód od drogi z Mątyk do Rudzienic.

16.	MÓZGOWO	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 1 połowie XX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,30 ha położony jest przy drodze polnej ze wsi Gulb do Mózgowa, około 1 km na południowy wschód od Mózgowa.
17.	NEJDYKI	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XVIII w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,31 ha położony jest przy drodze polnej ze Stradomna do Ząbrowa.
18.	NOWA WIEŚ	1. Cmentarz ewangelicki - założony w XX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,71 ha położony jest 500 m na północ od wsi przy drodze polnej.
19.	RUDZIENICE (KAŁDUNKI- soł. Rudzienice)	1. Cmentarz parafialny – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Rzymsko – Katolickiej. Cmentarz czynny o powierzchni 1,25 ha położony jest około 600 m na wschód w kierunku Kałdunek.
20.	SARNÓWKO	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 2 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,08 ha położony jest we wsi obok leśniczówki. Prowadzi do niego aleja złożona z kasztanowców.
21.	SĄPY	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 2 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,24 ha położony jest na północnym skraju wsi, 100 m od zabudowań. 2. Cmentarz ewangelicki – założony na przełomie XIX i XX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,16 ha położony jest 2 km na południe od wsi, w lesie, obok szosy do Tynwałdu. 3. Cmentarz ewangelicki – założony na przełomie XIX i XX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,05 ha położony jest w lesie około 1 km na południe od wsi. Prowadzi do niego droga polna.
22.	SIEMIANY	1. Cmentarz parafialny – założony w 2 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Rzymsko- Katolickiej. Cmentarz czynny o powierzchni 0,5 ha położony jest na zachodnim skraju wsi, przy drodze polnej. Na uwagę zasługują świerki i choina kanadyjska.
23.	SKARSZEWO	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 2 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,04 ha położony jest na zachodnim skraju wsi, w polu.
24.	STANOWO	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,16 ha położony jest w lesie, w pobliżu wsi, w kierunku północnym od szosy Iława- Ostróda.
25.	STRADOMNO	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,55 ha położony jest około 150 m na południe od drogi z Iławy do Stradomna.

26.	SZAŁKOWO	1. Cmentarz ewangelicki – założony w XX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,14 ha położony jest w rozwidleniu dróg z Iławy do Susza i z Iławy do Siemian.
27.	SZCZEPKOWO	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 2 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,25 ha położony jest około 200 m na wschód od wsi i drogi do Iławy.
28.	SZEPLERZYZNA	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 1 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,09 ha położony jest około 100 m na wschód od drogi do Karasia przy drodze polnej do Radomka.
29.	SZYMBARK	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 2 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,23 ha położony jest około 700 m na północ od wsi, przy zachodniej stronie szosy do Starzykowa i Piotrkowa.
30.	TYNWAŁD	1. Cmentarz ewangelicki – założony w końcu XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 1,0 ha położony jest na północnym skraju wsi, przy szosie w kierunku Urowa. Na uwagę zasługuje drzewostan świerkowy. 2. Cmentarz ewangelicki – założony w XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,05 ha położony jest w centrum wsi.
31.	WIKIELEC	1. Cmentarz ewangelicki – założony w 2 połowie XIX w., stanowi własność Parafii Ewangelickiej. Cmentarz nieczynny o powierzchni 0,40 ha położony jest około 100 m na północny wschód od wsi, przy szosie do Iławy.
32.	ZĄBROWO	1. Cmentarz parafialny – założony na przełomie XVIII i XIX w., stanowi własność Parafii Rzymsko – Katolickiej. Cmentarz czynny o powierzchni 1,1 ha położony jest na skraju wsi, przy drodze do Szymbarka.

5.7. Wybrane obiekty zabytkowe - zdjęcia

Gałdowo - Kościół zbudowany w 1672 r., drewniany w konstrukcji zrębowej. Ceglana wieża dzwonnicza dobudowana w 1855 r. Korpus kryty dachem z blachodachówki, wieża kryta gontem. Z miejscowością Gałdowo wiąże się legenda o "Ognistym jeźdźcu"..."Działo się to w Gałdowie pewnego wyjątkowo gorącego i suchego lata. Ludzie, zwierzęta i wszelka roślinność z utęsknieniem oczekiwała, aż spadnie na ziemię pokrzepiający deszcz..."

Ząbrowo - (niem. Sommerau) Kościół p.w. Zesłania Ducha Świętego. Pierwszy kościół spalono w 1414 r. Następny, zbudowany w XV w., przebudowano w 1702 r. W 1794 r. rozebrano wieżę. Obecny kościół wzniesiono w 1864 r. Usytuowany w płn.-zach. części wsi, w otoczeniu drzew z dawnego cmentarza protestanckiego. Zbudowany na planie prostokąta, kamienna podmurówka, otynkowany. We wnętrzu ołtarz kolumnowy akantowy z XVIII w.

Frednowy (niem. Frödenau) Kościół parafialny p.w. Trójcy Świętej, zbudowany w 1768 r., przebudowany w 1928 r. (dobudowano wieżę), usytuowany w centrum wsi przy skrzyżowaniu dróg do Wiewiórek i Wilczan, z drogą dojazdową. Od wschodniej strony cmentarz. W kościele ołtarz kolumnowy z początku XVIII w. ze współczesnym obrazem. XVIII-wieczna ambona, żyrandole z XVIII-XIX w., empora z XIX w.

Laseczno (niem. Gross Herzogswalde) Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej z 1750 r. Zbudowany na planie wydłużonego prostokąta, bryła kościoła zwarta, z dominującą wieżą od strony południowej. W okolicach Laseczna, z miejscowością Mózgowo, wiąże się legenda o "Bluźniercy z Mózgowa" ... "Niegdyś na granicy wsi Mózgowo i Laseczno stała kamienna figura..."

Rudzienice (niem. Raudnitz) Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Królowej Polski, z lat 1857-60. Usytuowany w centrum wsi ok. 100m na płn. od drogi Tynwałd-Mątyki. Wybudowany z czerwonej cegły, w stylu historyzującym, nawiązującym do romanizmu i gotyku. Na planie wydłużonego prostokąta, z pięciobocznym prezbiterium od wschodu i kwadratową wieżą od zachodu. Bryła o zróżnicowanej wysokości, opięty szkarpami ukośnie ustawionymi w narożach. Wyposażenie wnętrza współczesne, w kaplicy secesyjny żyrandol. Organy z XIX w.

Szymbark (niem. Schönberg) Zamek kapituły pomezańskiej. Budowę pierwszego założenia rozpoczęto około 1301 r., ukończono w 1386 r., rozbudowywany i przebudowywany w wiekach XV, XVI, XVIII i XIX. Zbudowany na rzucie czworoboku 72m x 97m, z dwunastoma basztami. Od strony wsch. wjazd przez most arkadowy, pierwotnie zwodzony. Najstarsze części zamku to wschodni budynek bramny (XIV w.) i wieża z domem skrzydła płn. (XV w.). Obecnie w ruinie.

6. Warunki i jakość życia mieszkańców gminy Iława, w tym ochrona ich zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

6.1. Struktura administracyjna gminy

Obszar gminy

Gmina Iława zajmuje powierzchnię 42327 ha
Gmina składa się z ~~31~~ 27 sołectw i posiada 76 miejscowości.

Gmina składa się z ~~31~~ 27 sołectw i posiada 76 miejscowości, z których największe to:

Tabela ~~nr 30.~~ 31 Stan ludności ~~na 30 czerwca 2009r.~~

Lp.	Nazwa miejscowości	Ludność ogółem na 30.06.2009 r.	Ludność ogółem na 31.12.2014 r.
1.	Ząbrowo	1076	1091
2.	Nowa Wieś	795	946
3.	Wikielec	699	821
4.	Frednowy	623	605
5.	Rudzienice	526	524
6.	Gałdowo	497	582
7.	Szymbark	398	361
8.	Laseczno	390	379
9.	Gromoty	364	360
10.	Mątyki	326	317
RAZEM		5694	5986

Sołectwa

Dół, Dziarny, Franciszkowo, Frednowy, Gałdowo, Gardzień, Gromoty, Gulb, Kałduny, ~~Kamień~~, Karaś, Laseczno, Ławice, ~~Makowo~~, Mątyki, Mózgowo, ~~Nejdyki~~, Nowa Wieś, Radomek, Rudzienice, ~~Segnowy~~, Siemiany, Skarszewo, Starzykowo, Stradomno, Szałkowo, Szymbark, Tynwałd, ~~Wiewiórka~~, Wikielec, Wola Kamieńska, Ząbrowo.

Tabela ~~nr 31.~~ 32. Wykaz miejscowości

Lp.	Miejscowość	Dominujące funkcje			
		Mieszkaniowa	Usługowo-produkcyjna	Turystyczna	Rolnicza
1	Dół				
2	Dziarny				
3	Franciszkowo				
4	Frednowy				
5	Gałdowo				
6	Gromoty				
7	Gardzień				
8	Gulb				
9	Kałduny				
10	Karaś				
11	Laseczno				
12	Ławice				
13	Makowo				
14	Mątyki				
15	Mózgowo				
16	Nejdyki				
17	Nowa Wieś				
18	Radomek				
19	Rudzienice				
20	Segnowy				
21	Siemiany				
22	Skarszewo				
23	Starzykowo				
24	Stradomno				
25	Szałkowo				
26	Tynwałd				
27	Wiewiórki				
28	Wikielec				
29	Wola Kamieńska				
30	Ząbrowo				
31	Szymbark				

~~Ludność~~

~~Ludność gminy Iława jest społeczeństwem stosunkowo młodym, gdyż przeważającą część stanowią ludzie w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (w sumie 88% ludności ogółem). Ponadto wśród grupy ludzi w wieku produkcyjnym zdecydowaną większość stanowią ludzie w wieku mobilnym, tj. osoby zdolne do ewentualnych migracji.~~

~~Na rozwój demograficzny gminy wpływa stosunkowo wysoki, w porównaniu z innymi gminami województwa, przyrost naturalny. Można zauważyć pewną tendencję paraboli, jeśli chodzi o liczbę urodzeń żywych.~~

~~Otóż, poczynając od roku 1998, liczba ta sukcesywnie rosła, aż do punktu kulminacyjnego w roku 2001, a następnie malała. W 2006 r. proporcjonalnie zmniejszyła się ilość urodzeń i zgonów, natomiast w roku 2007 przyrost naturalny był największy od 10 lat.~~

~~Jeśli chodzi o poziom wykształcenia ludności zamieszkującej teren gminy Iława, to prawie 45% stanowią osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym. Zjawisko to jest bardzo typowe dla ludności zamieszkującej tereny wiejskie.~~

~~Przeważająca część mieszkańców utrzymuje się z dochodów z pracy (62%), w tym głównie najemnej. Dla pozostałej części główne źródło utrzymania stanowią emerytury i renty. Jest to struktura niekorzystna, jeżeli chodzi o zamożność społeczeństwa, zważywszy zwłaszcza na fakt, że gros ludności gminy Iława to ludzie w wieku produkcyjnym, aktywni zawodowo. Wśród osób utrzymujących się z pracy na własny rachunek, większość pracuje w swoim gospodarstwie rolnym. Wskaźnik liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym na 100 ha wynosi w gminie 22 osoby, podczas gdy średnio w gminach wiejskich województwa wskaźnik ten wynosi 20 osób.~~

~~Tabela nr 32. Ludność 2007~~

	~~Powierzchnia w km²~~	~~ludność~~				~~kobiety na 100 mężczyzn~~
		~~ogółem~~	~~mężczyźni~~	~~kobiety~~	~~Na 1 km²~~	
~~Powiat iławski~~	~~1385~~	~~90086~~	~~44247~~	~~45839~~	~~65~~	~~104~~
~~Gmina Iława~~	~~424~~	~~12014~~	~~6006~~	~~6008~~	~~28~~	~~100~~
~~Gmina Lubawa~~	~~236~~	~~10430~~	~~5288~~	~~5142~~	~~44~~	~~97~~

6.2. Demografia

Liczba ludności w latach 2010 i 2015 w gminie Iława, w porównaniu z liczbą ludności powiatu iławskiego i województwa warmińsko-mazurskiego przedstawia się następująco:

Tabela 33. Ludność gminy Iława na tle powiatu i województwa w 2015r.

Wyszczególnienie	**Powierzchnia [ha]**	**Lata**	**Liczba ludności**			**Ludność na 1km²**	**Współczynnik feminizacji**
			ogółem	**mężczyźni**	**kobiety**		
woj. warmińsko-mazurskie	24 173	2010	1 453 782	712 260	741 522	60	104
		2015	1 439 675	704 893	734 782	60	104
powiat iławski	1 385	2010	92 903	45 969	46 934	67	102
		2015	92 795	45 974	46 821	67	102
gmina Iława udział gminy w: - powiecie -województwie	424	2010	12 592 13,55% 0,86%	6 364 13,84% 0,89%	6 228 13,26 0,83%	30	98
gmina Iława udział gminy w: - powiecie -województwie		2015	12 874 13,87% 0,89%	6 548 14,24% 0,93%	6 326 13,51% 0,86%	30	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS Gmina Iława w roku 2010 liczyła 12 592 mieszkańców, co stanowiło 13,55% liczby ludności powiatu iławskiego i 0,86% województwa warmińsko-mazurskiego. W kolejnych latach liczba ludności gminy ulegała stopniowemu zwiększeniu, osiągając w 2015r. poziom 12 874 osób, co przekład się na udział w liczbie mieszkańców powiatu w wysokości 13,87% i 0,89% w liczbie mieszkańców województwa.

W analizowanych latach liczba mężczyzn w Gminie przewyższała liczbę kobiet, co przekłada się na niski wskaźnik feminizacji. Na każdych 100 mężczyzn w Gminie Iława przypada 97 kobiet. Jest to sytuacja odmienna niż notowana w powiecie Iławskim, czy województwie warmińsko-mazurskim, gdzie większy udział w liczbie ludności stanowią kobiety, co przekłada się na współczynnik feminizacji wynoszący odpowiednio 102 i 104.

Gęstość zaludnienia w Gminie Iława kształtuje się na poziomie 30 osób na 1km^2, co daje wartość dwukrotnie niższą niż zaludnienie liczone dla powiatu iławskiego i województwa warmińsko-mazurskiego, w których Gmina jest zlokalizowana.

~~Tabela nr 33. Liczba ludności wg stanu na dzień 31.12.2008r. - 12249 osób~~

~~Lp.~~	~~Miejscowości~~	~~Liczba ludności~~	~~Liczba ludności w sołectwie~~	~~Lp.~~	~~Miejscowości~~	~~Liczba ludności~~	~~Liczba ludności w sołectwie~~
~~1.~~	~~Dół~~	~~79~~	~~79~~	~~44.~~ ~~45.~~ ~~46.~~	~~Nejdyki~~ ~~Kamionka~~ ~~Szczepkowo~~	~~95~~ ~~135~~ ~~27~~	~~257~~
~~2.~~ ~~3.~~ ~~4.~~ ~~5.~~ ~~6.~~ ~~7.~~ ~~8.~~ ~~9.~~ ~~10.~~	~~Dziarny~~ ~~Dziarnówko~~ ~~Katarzynki~~ ~~Kozianka~~ ~~Mały Bór~~ ~~Nowy Ostrów~~ ~~Papiernia~~ ~~Smolniki~~ ~~Rodzone~~	~~172~~ ~~47~~ ~~31~~ ~~16~~ ~~5~~ ~~14~~ ~~22~~ ~~205~~ ~~31~~	~~543~~	~~47.~~	~~Nowa Wieś~~	~~774~~	~~774~~
~~11.~~ ~~12.~~ ~~13.~~ ~~14.~~ ~~15.~~ ~~16.~~	~~Franciszkowo~~ ~~Franciszkowo Dolne~~ ~~Borek~~ ~~Drwęca~~ ~~Pikus~~ ~~Stanowo~~	~~253~~ ~~141~~ ~~60~~ ~~35~~ ~~101~~ ~~92~~	~~682~~	~~48.~~ ~~49.~~	~~Radomek~~ ~~Szeplerzyzna~~	~~209~~ ~~144~~	~~353~~
~~17.~~	~~Frednowy~~	~~624~~	~~624~~	~~50.~~ ~~51.~~ ~~52.~~	~~Rudzienice~~ ~~Rudzienice-Kałdunki~~ ~~Rudzienice-Karłowo~~	~~536~~ ~~227~~ ~~94~~	~~857~~
~~18.~~	~~Gałdowo~~	~~507~~	~~560~~	~~53.~~	~~Segnowy~~	~~180~~	~~180~~

~~19.~~ ~~20.~~	~~Jachimówka~~ ~~Owczarnia~~	~~24~~ ~~29~~					
~~21.~~ ~~22.~~	~~Gromoty~~ ~~Dąbrowa~~	~~357~~ ~~84~~	~~441~~	~~54.~~ ~~55.~~ ~~56.~~ ~~57.~~ ~~58.~~	~~Siemiany~~ ~~Jeziorno~~ ~~Tłokowisko~~ ~~Szwalewo~~ ~~Solniki~~	~~245~~ ~~43~~ ~~0~~ ~~3~~ ~~1~~	~~292~~
~~23.~~ ~~24.~~	~~Gardzień~~ ~~Sarnówek~~	~~153~~ ~~0~~	~~153~~	~~59.~~	~~Skarszewo~~	~~105~~	~~105~~
~~25.~~ ~~26.~~	~~Gulb~~ ~~Zazdrość~~	~~225~~ ~~10~~	~~235~~	~~60.~~	~~Starzykowo~~	~~206~~	~~206~~
~~27.~~ ~~28.~~ ~~29.~~	~~Kałduny~~ ~~Julin~~ ~~Lowizowo~~	~~228~~ ~~79~~ ~~16~~	~~323~~	~~61.~~	~~Stradomno~~	~~315~~	~~315~~
~~30.~~	~~Karaś~~	~~271~~	~~271~~	~~62.~~	~~Szałkowo~~	~~334~~	~~334~~
~~31.~~ ~~32.~~	~~Laseczno~~ ~~Laseczno Małe~~	~~389~~ ~~159~~	~~548~~	~~63.~~	~~Szymbark~~	~~406~~	~~406~~
~~33.~~ ~~34.~~	~~Ławice~~ ~~Tchórzanka~~	~~253~~ ~~39~~	~~292~~	~~64.~~ ~~65.~~ ~~66.~~ ~~67.~~	~~Tynwałd~~ ~~Jażdżówki~~ ~~Jezierzyce~~ ~~Wilczany~~	~~246~~ ~~4~~ ~~31~~ ~~55~~	~~336~~
~~35.~~ ~~37.~~ ~~37.~~ ~~38.~~ ~~39.~~	~~Makowo~~ ~~Emilianowo~~ ~~Praszki~~ ~~Sąpy~~ ~~Kaletka~~	~~94~~ ~~7~~ ~~8~~ ~~23~~ ~~4~~	~~136~~	~~68.~~ ~~69.~~	~~Wiewiórka~~ ~~Prasneta~~	~~102~~ ~~32~~	~~134~~
~~40.~~ ~~41.~~ ~~42.~~	~~Mątyki~~ ~~Przejazd~~ ~~Urwisko~~	~~328~~ ~~37~~ ~~86~~	~~451~~	~~70.~~	~~Wikielec~~	~~672~~	~~672~~
~~43.~~	~~Mózgowo~~	~~276~~	~~276~~	~~71.~~ ~~72.~~ ~~73.~~ ~~74.~~ ~~75.~~	~~Wola~~ ~~Kamieńska~~ ~~Kamień Duży~~ ~~Kamień Mały~~ ~~Kwiry~~ ~~Windyki~~	~~93~~ ~~109~~ ~~58~~ ~~47~~ ~~39~~	~~346~~
~~xxx~~	~~xxxxxxxx~~	~~xxx~~	~~xxx~~	~~76.~~	~~Ząbrowo~~	~~1068~~	~~1068~~

Populacja Gminy Iława w latach 2010-2015 kształtowała się następująco:

Wykres 4. Zmiana liczby ludności w gminie Iława w latach 2010-2015

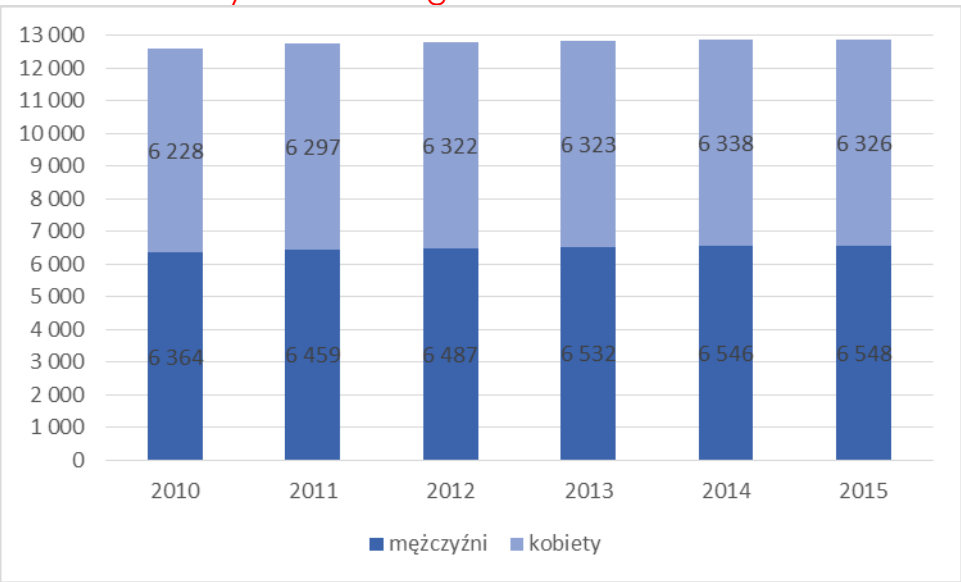

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat obserwowany jest stały, niewielki wzrost liczby ludności gminy Iława. W miarę proporcjonalnie wzrastała zarówno liczba kobiet, jak i mężczyzn. Od 2010 do 2015 roku Gminie przybyło ponad 100 mieszkańców, co stanowi blisko 8%.

Poniższy wykres przedstawia strukturę wiekową ludności Gminy Iława w roku 2015, w rozróżnieniu na kobiety i mężczyzn w odpowiednich przedziałach wiekowych.

Wykres 5. Struktura wiekowa ludności gminy Iława w 2015r.

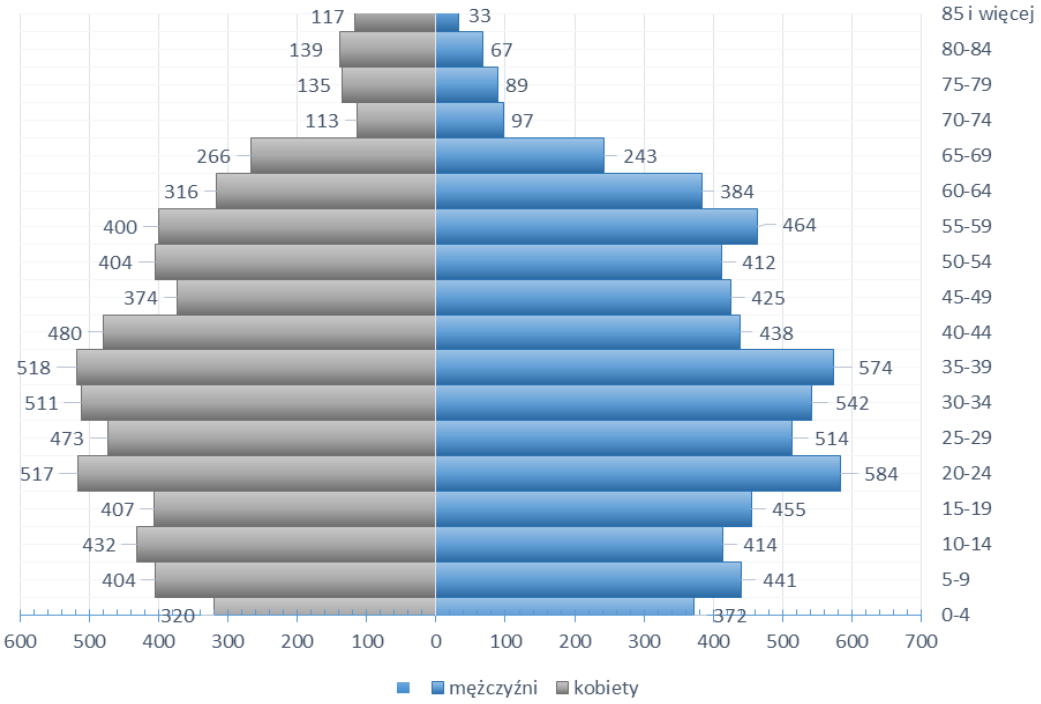

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Iława w 2015r. liczyła 12 874 osoby, z czego 49,1% stanowiły kobiety, a 50,9 mężczyźni. Na podstawie powyższej piramidy wieku można stwierdzić, że w większości z analizowanych przedziałów wiekowych liczba mężczyzn przewyższa liczbę kobiet. Sytuacja ulega zmianie w grupach wiekowych powyżej 64 roku życia, dla których liczba kobiet jest prawie dwukrotnie wyższa niż mężczyzn.

Średni wiek mieszkańców gminy wyniósł 36 lat i był mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców Polski.

6.3. Dyslokacja przestrzenna ludności

Miejscowości, położone na terenie gminy Iława, charakteryzują się znacznym rozdrobnieniem przestrzennym gospodarstw rolnych na obszarze całej gminy, tj. występowaniem znacznego odsetka zabudowy kolonijnej.

Taki charakter rozmieszczenia ludności związany jest w głównej mierze z lokalizacją gospodarstw wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych gminy oraz na obszarach cennych dla produkcji rolniczej.

Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach i sołectwach Gminy Iława przedstawia się następująco:

Tabela 34. Liczba ludności wg stanu na dzień 31.12.2014r.

Lp.	Lp.	Miejscowość (sołectwo)	Liczba mieszkańców		Lp.	Lp.	Miejscowość (sołectwo)	Liczba mieszkańców	
			miejscowość	sołectwo				miejscowość	sołectwo
1.	1	**Dół**	86	86	**14.**	40	**Mózgowo**	256	256
2.	2	**Dziarny**	171	561	**15.**	41	**Nowa Wieś**	946	946
	3	Dziarnówko	73		**16.**	42	**Radomek**	235	375
	4	Katarzynki	25			43	Szeplerzyzna	140	
	5	Kozianka	13		**17.**	44	**Rudzienice**	524	884
	6	Mały Bór	5			45	Rudzienice-Kałdunki	249	
	7	Nowy Ostrów	10			46	Rudzienice-Karłowo	117	
	8	Papiernia	23		**18.**	47	**Siemiany**	237	283
	9	Rodzone	34			48	Jeziorno	42	
	10	Smolniki	207			49	Tłokowisko	0	
3.	11	**Franciszkowo**	267	695		50	Szwalewo	3	
	12	Franciszkowo Dolne	135			51	Solniki	1	
	13	Borek	61		**19.**	52	**Skarszewo**	119	119
	14	Drwęca	34		**20.**	53	**Starzykowo**	224	224
	15	Pikus	103		**21.**	54	**Stradomno**	337	439
	16	Stanowo	95			55	Nejdyki	102	
4.	17	**Frednowy**	605	735	**22.**	56	**Szałkowo**	379	379
	18	Prasneta	38		**23.**	57	**Szymbark**	361	387
	19	Wiewiórka	92			58	Szczepkowo	26	
5.	20	**Gałdowo**	582	533	**24.**	59	**Tynwałd**	266	502
	21	Jachimówka	24			60	Emilianowo	10	
	22	Owczarnia	27			61	Jażdżówki	4	
6.	23	**Gromoty**	360	437		62	Jezierzyce	30	

	24	Dąbrowa	77			63	Kaletka	4	
7.	25	**Gardzień**	163	163		64	Makowo	100	
	26	Sarnówek	0			65	Praszki	9	
8.	27	**Gulb**	200	212		66	Sąpy	23	
	28	Zazdrość	12			67	Wilczany	57	
9.	29	**Kałduny**	246	339	**25.**	68	**Wikielec**	821	821
	30	Julin	78		**26.**	69	**Wola Kamieńska**	99	419
	31	Lowizowo	15			70	Kamień Duży	144	
10.	32	**Karaś**	279	279		71	Kamień Mały	67	
11.	33	**Laseczno**	379	545		72	Kwiry	67	
	34	Laseczno Małe	166			73	Windyki	42	
12.	35	**Ławice**	268	306	**27.**	74	**Ząbrowo**	1 091	1 389
	36	Tchórzanka	38			75	Kamionka	118	
13.	37	**Mątyki**	317	440		76	Segnowy	180	
	38	Przejazd	37		**RAZEM**			**12 754**	
	39	Urwisko	86						

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędu gminy

Ludność Gminy Iława zamieszkuje 76 miejscowości, skupionych w 27 sołectwach. W roku 2014 największa liczba mieszkańców Gminy skupiona była w sołectwie Ząbrowo (1 389 osób – 10,89% ludności gminy). Dużą liczbą mieszkańców, poza Ząbrowem, charakteryzowały się miejscowości: Nowa Wieś (946 osób), Wikielec (821 osób) i Frednowy (605 osób). Natomiast najniższą liczbę mieszkańców odnotowano dla miejscowości Solniki (1 osoba), Szwalewo (3osoby), Jażdżówki i Kaletka (po 4 osoby)oraz Mały Bór (5 osób) Praszki (9osób), ponadto nie zanotowano mieszkańców w miejscowości Sarnówek i Tłokowisko.

6.4. Ruch naturalny

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla gminy Iława wynosi ~~28~~ 30 osób/km², przy czym wskaźnik ten dla powiatu iławskiego wynosi ~~65~~ 67 osób/km², a dla województwa warmińsko-mazurskiego ~~59~~ 60 osób/km².

Na tle województwa i powiatu wskaźnik gęstości zaludnienia gminy charakteryzuje się znikomym zagęszczeniem ludności na 1 km², co wynika w głównej mierze z charakteru gminy, tj. występowania rozległych obszarów rolniczych 42% i leśnych 44% oraz wód 7%.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie danych charakteryzujących ruch naturalny ludności Gminy Iława w latach 2007, 2010 i 2015.

Tabela ~~nr 34.~~ 35. Ruch naturalny ludności w 2007r. , 2010r. i 2015r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny
			ogółem	w tym niemowląt				ogółem	w tym niemowląt	
	w liczbach bezwzględnych					na 1000 ludności				
Gminy wiejskie:										
Iława:	72	199	80	2	119	5,96	16,48	6,63	10,05	9,86
~~Lubawa:~~	~~66~~	~~127~~	~~70~~	-	~~57~~	~~6,23~~	~~11,98~~	~~6,60~~	-	~~5,38~~
2010r.										
gmina Iława	78	146	92	1	54	6,19	11,59	7,31	0,08	4,29
2015r.										
gmina Iława	56	115	81	0	34	4,35	8,93	6,29	0,00	2,64

Mieszkańcy gminy Iława zawarli w 2015 roku 56 małżeństw, co odpowiada 4,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców i jest wartością znacznie niższą niż odnotowana w roku 2010, gdzie liczba małżeństw wyniosła 78, co przełożyło się na 6,19 małżeństw na 1000 osób i 2007 – 72 małżeństwa, 5,96 małżeństwa na 1000 osób.

W 2015r. na terenie Gminy odnotowano 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców, 28,1% mieszkańców gminy Iława jest stanu wolnego, 57,8% żyje w małżeństwie, 3,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,3% to wdowy/wdowcy.

Gminę Iława charakteryzuje dodatni przyrost naturalny, w latach 2007, 2010, 2015 wynoszący odpowiednio 119, 54, 34. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu wynoszącemu odpowiednio 9,86, 4,29 i 2,6 na 1000 mieszkańców.

Od 2007 do 2015 roku odnotowywany był spadek liczby urodzeń, natomiast liczba zgonów kształtowała się na podobnym poziomie.

W 2015 roku urodziło się 115 dzieci, w tym 47,0% dziewczynek i 53,0% chłopców. Liczba zgonów wyniosła 81, co daje wartość 6.28 zgonów na 1000 ludności gminy Iława. Współczynnik dynamiki demograficznej Gminy, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w 2015r. wyniósł 1,13.

Graficznie przyrost naturalny na terenie Gminy Iława przedstawia się następująco:

Wykres 6. Przyrost naturalny w latach 2010-2015 na terenie gminy Iława

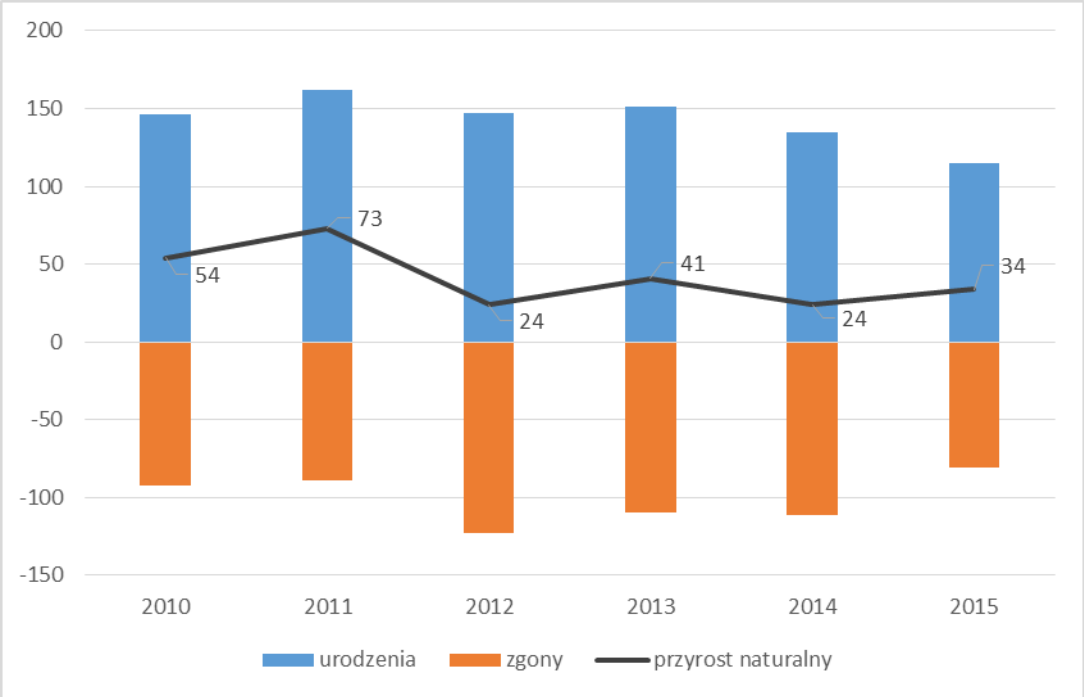

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

~~Demografia~~

~~Ruch naturalny~~

~~Tabela nr 39. Ruch naturalny ludności~~

~~Urodzenia żywe~~		
~~ogółem~~	~~osoba~~	~~157~~
~~mężczyźni~~	~~osoba~~	~~80~~
~~kobiety~~	~~osoba~~	~~77~~
~~Zgony ogółem~~		
~~ogółem~~	~~osoba~~	~~95~~
~~mężczyźni~~	~~osoba~~	~~55~~
~~kobiety~~	~~osoba~~	~~40~~
~~Zgony niemowląt~~		
~~ogółem~~	~~osoba~~	~~0~~
~~mężczyźni~~	~~osoba~~	~~0~~
~~kobiety~~	~~osoba~~	~~0~~
~~Przyrost naturalny~~		
~~ogółem~~	~~osoba~~	~~68~~
~~mężczyźni~~	~~osoba~~	~~31~~
~~kobiety~~	~~osoba~~	~~37~~

~~GUS 31.XII.2006 r.~~

~~Osoby wymeldowane, bez zameldowania na pobyt stały - 31 osób~~

6.5. Migracje

Ważnym czynnikiem, wpływającym na zmiany w liczbie i strukturze ludności, jest migracja. Wśród migracji wyróżnia się migrację wewnętrzną i zewnętrzną.

Migracja wewnętrzna to forma przemieszczania się ludności na terytorium Polski. Najczęściej jest to migracja ze wsi do miasta. Natomiast migracja zewnętrzna obejmuje napływ i odpływ poza granice Polski i jest coraz silniej zaznaczającym się zjawiskiem na terenach całego województwa warmińsko-mazurskiego. W ostatnich latach w gminie Iława zauważa się spadek liczby ludności spowodowany migracjami.

~~Tabela nr 40. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2007r.~~

~~WYSZCZEGÓLNIENIE~~	~~Napływ a~~			~~Odpływ b~~			~~Saldo migracji~~	
	~~ogółem~~	~~w tym~~		~~ogółem~~	~~w tym~~		~~ogółem~~	~~na 1000 ludności~~
		~~z miast~~	~~z za-granicy~~		~~do miast~~	~~za granicę~~		

~~Powiat iławski~~	~~1145~~	~~493~~	~~47~~	~~1433~~	~~802~~	~~82~~	~~-288~~	~~-3,17~~

a Zameldowania. *b* Wymeldowania.

Najczęstszym powodem migracji jest możliwość zdobycia pracy w innym miejscu zamieszkania. Wysokie bezrobocie w gminie coraz częściej jest również przyczyną migracji zagranicznych.

Tabela ~~nr 41.~~ 36. Migracje w Gminie Iława w 2006 i 2014r.

Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku			
zameldowania			
		2006	2014
ogółem	osoba	200	206
miasta	osoba	130	151
wieś	osoba	57	52
zagranica	osoba	13	3
Wymeldowania			
ogółem	osoba	190	198
miasta	osoba	110	121
wieś	osoba	47	57
zagranica	osoba	2	20
Saldo migracji			8
Saldo migracji na 1000 osób			0,6
Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób			-1,32

W 2014 roku w Gminie Iława zarejestrowano 203 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 3 w zewnętrznym, a także 168 wymeldowań w ruchu wewnętrznym i 20 w zewnętrznym, w wyniku czego saldo migracji dla Gminy wyniosło 8. Saldo migracji na 1000 osób wyniosło 0,6. Wymeldowania za granicę nie stanowią istotnego udziału w wymeldowaniach ogółem.

~~Jak wynika z powyższej tabeli, saldo migracji jest ujemne (-1,6 na 1000 mieszkańców), co oznacza, że więcej osób wyjeżdża z gminy niż do niej napływa.~~

~~Na koniec roku 2006 saldo migracji w liczbach bezwzględnych wynosiło – 11 osób.~~

~~W 2007 r. nastąpił gwałtowny wzrost osób wyjeżdżających z terenu gminy Iława i saldo migracji wynosiło - 26 osób (w liczbach bezwzględnych).~~

Wykres 7. Migracje na pobyt stały w latach 2010-2015 w gminie Iława

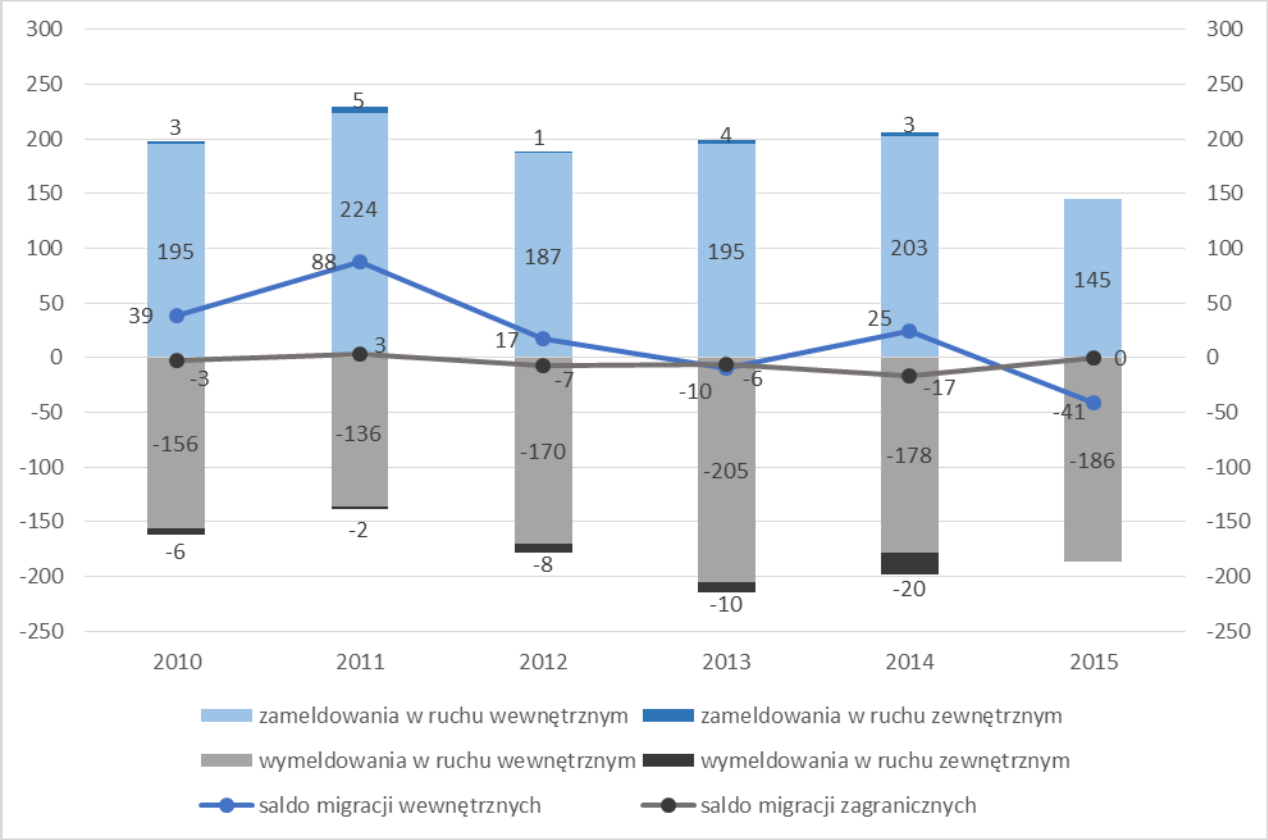

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Od roku 2010 saldo migracji wykazuje tendencję spadkową – w 2013 i 2015 r. było ujemne (więcej osób się wymeldowało z terenu gminy niż zameldowało na pobyt stały). Najwięcej osób na teren Gminy Iława przybyło w roku 2011, natomiast największy ubytek liczby mieszkańców nastąpił w 2013r.

Saldo migracji w ruchu zagranicznym przez prawie wszystkie analizowane lata, za wyjątkiem roku 2011, kształtowało się poziomie ujemnym. Najwięcej zameldowań z zagranicy odnotowano w 2011r., natomiast wymeldowań zagranicznych w 2014r.

6.6. Zatrudnienie i bezrobocie

6.6.1. Ludność według ekonomicznych grup wieku

Struktura wiekowa społeczeństwa bezpośrednio przekłada się na strukturę wieku ekonomicznego ludności gminy Iława, która ma znaczący wpływ na lokalną gospodarkę.

Tabela ~~Nr 35.~~ 37. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2007r., 2010r. i 2015r.

wyszczególnienie	Ogółem	W wieku						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
		przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym		
		razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	
Gminy wiejskie:								
Iława	12014	3239	1603	7464	3522	1311	883	61
Lubawa	10430	2859	1377	6241	2874	1330	891	67
2010r.								
Gmina Iława	12592	3171	1569	8021	3691	1400	968	57
% w ogólnej liczbie ludności		25,2%	12,5%	63,7%	29,3%	11,1%	7,7%	
2015r.								
Gmina Iława	12874	2878	1388	8381	3852	1615	1086	54
% w ogólnej liczbie ludności		22,3%	10,8%	65,1%	29,9%	12,5%	8,4%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 8. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Iława w 2015r.

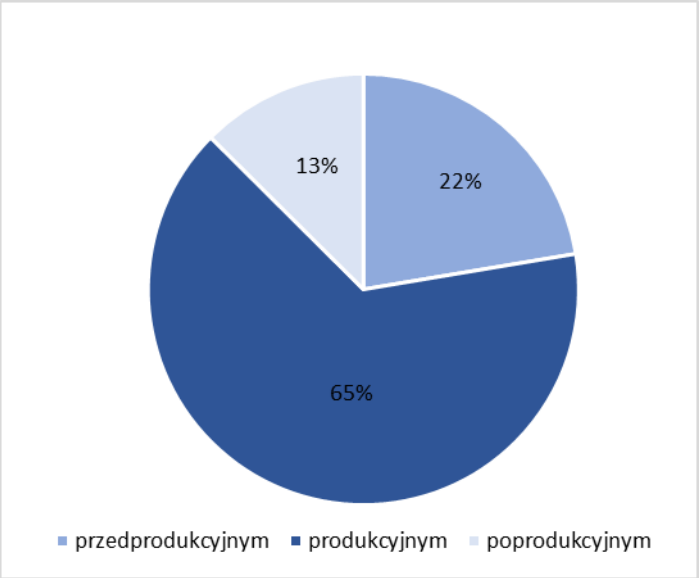

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2015 liczba ludności w wieku produkcyjnym stanowiła ponad 65% mieszkańców gminy, w wieku przedprodukcyjnym 22,3%, a w poprodukcyjnym 8,4%. W porównaniu z rokiem 2010 notowany jest spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost liczby w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Wskaźniki obciążenia demograficznego w roku 2015 kształtowały się następująco:

- liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym : 53,6
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: 19,3
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym: 56,1

6.6.2. Pracujący w gminie Iława

Głównym zadaniem w obszarze rynku pracy i bezrobocia jest zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie poziomu zatrudnienia. Gmina Iława podejmuje energiczne działania, zmierzające do zwiększenia ilości stanowisk pracy. Szeroko stosowane są zachęty w ulgach podatkowych dla inwestorów, miedzy innymi w postaci okresowych zwolnień podatków od nieruchomości.

Diagnoza sytuacji występującej na rynku pracy, określenie podstawowych celów i zadań do realizacji, aktywne ich wdrażanie, a także monitoring ich realizacji, to główne z działań prowadzonych na terenie Iławy przez Powiatowy Urząd Pracy w Iławie.

Gmina ze względu na sąsiedztwo miasta Iława z jego rynkiem pracy ma wyjątkowo korzystną sytuację, mimo braku miejsc pracy na swoim terenie.

Struktura zatrudnienia w zarówno w powiecie, jak i gminie Iława jest dość jednorodna.

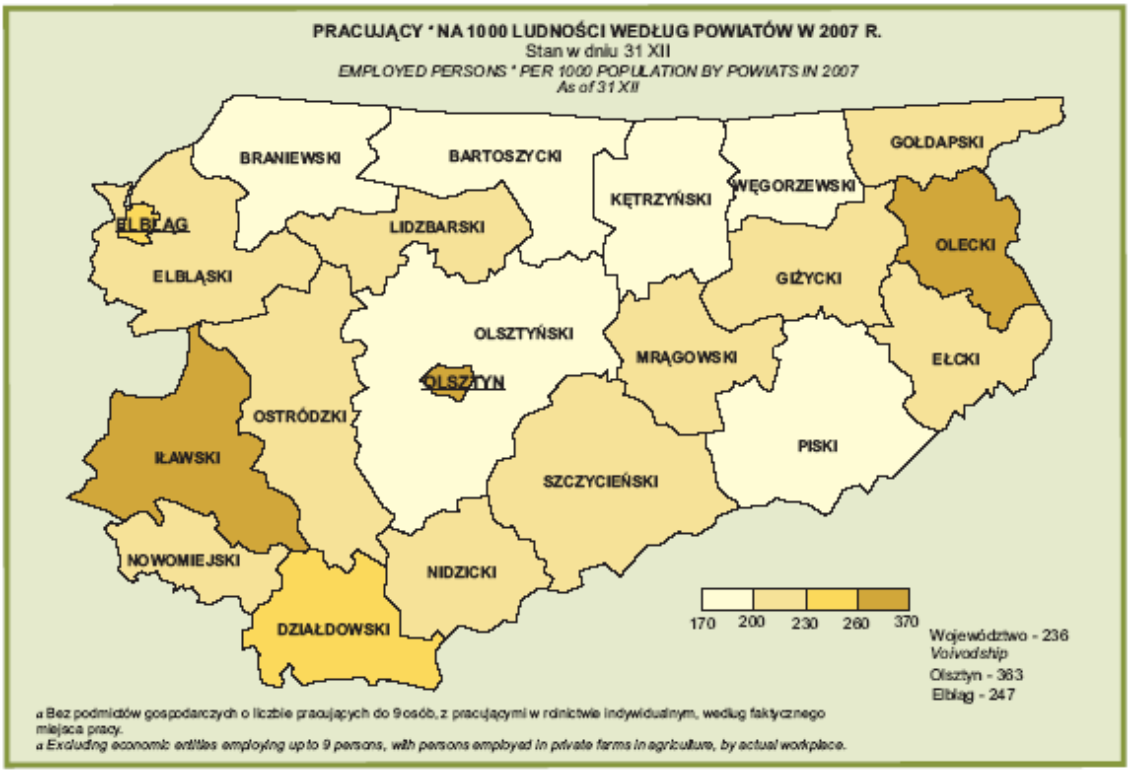

W poniższej tabeli zestawiono liczbę pracujących z obszaru gminy Iława w latach 2010-2015 z podziałem na kobiety i mężczyzn. Liczba ta nie obejmuje podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, a także duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

Tabela 38. Liczba pracujących według płci w Gminie Iława w latach 2010-2015

Rok	Ogółem	Mężczyźni		Kobiety	
		liczba	% ogólnej liczby	liczba	% ogólnej liczby
2010	1 650	985	59,70%	665	40,30%
2011	1 622	964	59,43%	658	40,57%
2012	1 603	926	57,77%	677	42,23%
2013	1 612	890	55,21%	722	44,79%
2014	1 496	849	56,75%	647	43,25%
2015	1 387	786	56,67%	601	43,33%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 9. Liczba pracujących według płci w Gminie Iława w latach 2010-2015

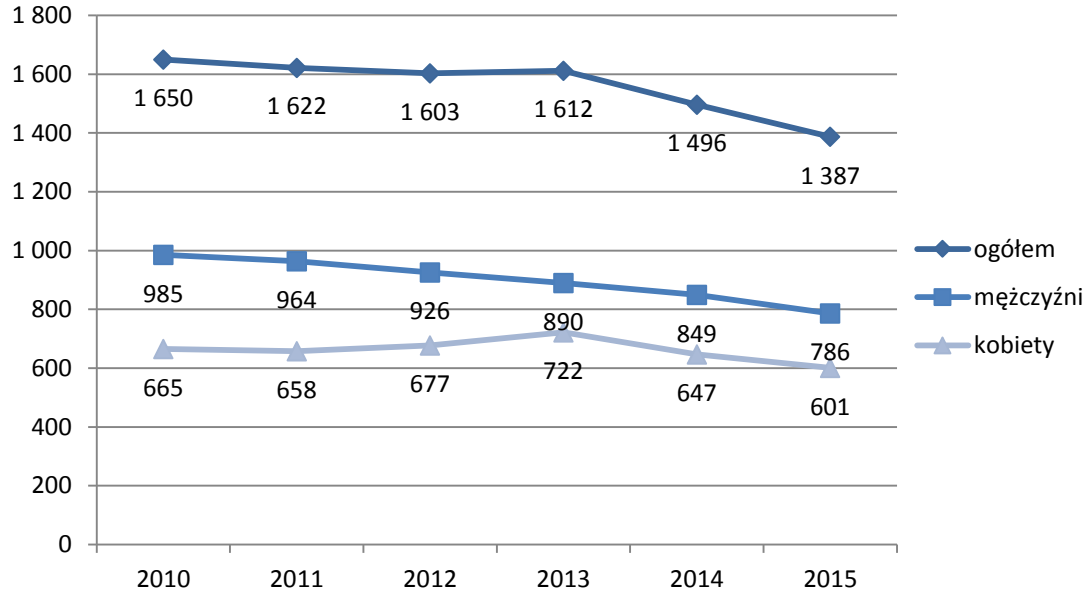

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS liczba pracujących w Gminie Iława w latach 2010-2015 ulegała stopniowemu zmniejszaniu. Niewielki wzrost zauważalny jest w roku 2013, związany głównie ze znacznym wzrostem liczby pracujących kobiet. W roku 2015 liczba pracujących osiągnęła niski poziom 1387 osób, z czego 786 stanowili mężczyźni, a 601 kobiety.

Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym, liczony na podstawie liczby zatrudnionych ogółem do liczby osób w wieku produkcyjnym (dane GUS), wyniósł w 2015 r. 16,54%.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Iława 1015 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 430 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -585.

Poniższy wykres przedstawia strukturę przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Gminie na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2010-2015.

Wykres 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto.

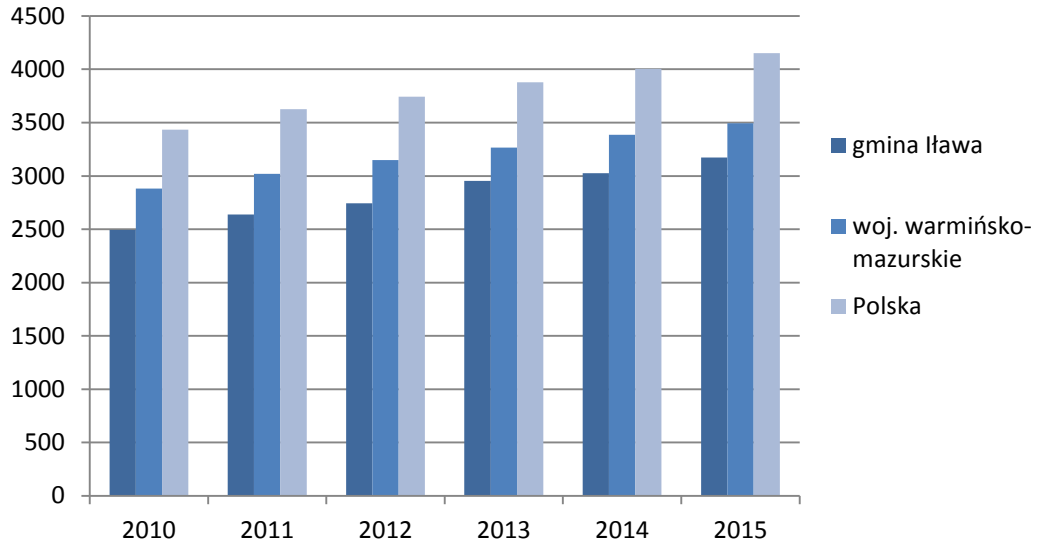

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Iława jest nieco niższe niż notowane w województwie i dużo niższe niż w Polsce (w poszczególnych latach stanowi ono ok. 73-76% przeciętnego wynagrodzenia w kraju). Z roku na rok obserwowany jest stały wzrost wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Dla gminy Iława wyniosło w 2015 r. 3172,70 PLN, co odpowiada 76,40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Większość mieszkańców znajduje zatrudnienie w usługach (34%), przemyśle i budownictwie (54%) i rolnictwie (10%), przy czym miejsca zatrudnienia zlokalizowane są głównie poza obszarem gminy, tj. w mieście Iława. Jedynie zatrudnieni w sektorze rolniczym pracują w większości w miejscu zamieszkania, tj. na obszarze gminy. Jak wynika z materiałów WUS za rok 2008 wskaźniki zatrudnienia oraz stopa bezrobocia w powiecie Iława przedstawiają się korzystnie na tle pozostałych powiatów województwa.

Wśród czynników, które wpływają na sytuację zatrudnieniową w gminie, na pierwszy plan wysuwają się uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne oraz struktura lokalnej gospodarki, w tym jej turystyczno-rolniczy charakter. Zarówno w rolnictwie, jak i turystyce zatrudnienie ma najczęściej sezonowy charakter i jest w dużej mierze uzależnione od czasu trwania pór roku oraz pogody.

6.6.3. Działalność gospodarcza

Przyszłość Gminy Iława to rozwój turystyki i rekreacji oraz intensyfikacja produkcji rolnej, w tym zdrowej żywności, w związku z czym bardzo ważnym zadaniem niniejszej jednostki samorządu terytorialnego jest rozbudowa infrastruktury techniczno - społecznej.

Według systemu rejestracji podmiotów gospodarczych (system REGON) Głównego Urzędu Statystycznego w Olsztynie na terenie Gminy na koniec roku 2014 zarejestrowanych było 945 podmiotów. W okresie od 2011 do 2014 roku można zauważyć wzrost liczby powstających firm.

Strukturę rozwoju gospodarczego na terenie gminy w latach 2011 - 2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Liczba podmiotów gospodarczych

Sekcja	Opis sekcji	lata			
		2011	2012	2013	2014
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	116	116	119	108
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	93	91	98	104
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	1	1
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	4	3	3
Sekcja F	Budownictwo	128	127	127	137
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	187	193	206	220
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	51	53	57	62
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	22	21	26	28
Sekcja J	Informacja i komunikacja	9	8	8	11
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	20	13	17	21
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8	11	11	11
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	39	49	52	51
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	17	25	28	31
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	13	13	13	13
Sekcja P	Edukacja	21	28	31	33
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	25	36	40	37
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	3	5	11
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	42	49	51	63
Razem		802	841	893	945

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi, największy udział podmiotów gospodarczych na terenie gminy zajmuje sie handlem i usługami, bo ok. 23%. Na takim samym poziomie kształtuje się również łączny udział rolnictwa i przetwórstwa. Ponadto na terenie Gminy Iława blisko 15% podmiotów gospodarczych zajmuje się budownictwem.

Działalność przemysłowa na terenie gminy koncentruje się wokół działów wytwórstwa i przetwórstwa spożywczego oraz drzewnego. Skupienie dużych ferm drobiu nie tylko w samej gminie, lecz także w gminach ościennych powoduje, że region ten jest uważany za największe zagłębie producentów drobiu w Polsce, przy czym dominuje tu produkcja indyków, a w następnej kolejności broilerów kurzych. Na terenie gminy działa około 100 producentów drobiu oraz kilka prężnie działających tartaków i zakładów stolarskich.

Poziom aktywności gospodarczej na terenie Gminy mierzony wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców, należy ocenić jako dość niski, wartość wspomnianego wskaźnika dla Gminy wynosi 73, podczas gdy średnia krajowa wynosi ponad 90.

6.6.4. Bezrobocie

Jednym z ważniejszych kryteriów oceny warunków życiowych mieszkańców gminy jest możliwość uzyskania zatrudnienia. Zjawiskiem, które wywiera istotny wpływ na poziom życia ludności jest bezrobocie.

~~Tabela nr 36. Bezrobotni w 2006 r.~~

~~Gmina~~	~~Ogółem~~	~~w tym kobiet~~	~~z prawem do zasiłku~~	~~w tym kobiet~~
~~jednostka~~	~~osób~~	~~osób~~	~~osób~~	~~osób~~
~~Iława (miasto):~~	~~2 181~~	~~1393~~	~~469~~	~~242~~
~~Iława (gmina):~~	~~976~~	~~623~~	~~191~~	~~78~~
~~Lubawa (miasto):~~	~~649~~	~~425~~	~~142~~	~~73~~
~~Lubawa (gmina):~~	~~641~~	~~442~~	~~154~~	~~692~~
~~Zalewo (miasto i gmina):~~	~~873~~	~~533~~	~~112~~	~~38~~
~~Susz (miasto i gmina):~~	~~1 722~~	~~1003~~	~~276~~	~~100~~

~~Kisielice (miasto i gmina):~~	~~584~~	~~348~~	~~104~~	~~41~~
~~RAZEM:~~	~~7626~~	~~4767~~	~~1448~~	

Tabela 40. Liczba bezrobotnych w gminie Iława

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba bezrobotnych, w tym:	577	619	605	437	344
mężczyźni	212	249	250	168	135
kobiety	365	370	355	269	209
W tym z prawem do zasiłku	110	116	97	83	76
% z prawem do zasiłku	19,1	18,7	16,0	19,0	22,1
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym					
Ogółem	7,1	7,5	7,2	5,2	4,1
Mężczyźni	4,8	5,5	5,5	3,7	3,0
Kobiety	9,7	9,7	9,2	6,9	5,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie

Liczba bezrobotnych z gminy Iława zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy od roku 2012 do 2015 uległa znacznemu spadkowi od 619 do 344 osób. Przez wszystkie analizowane lata 2011-2015 większy udział w liczbie bezrobotnych stanowiły kobiety. Prawo do zasiłku przysługiwało od 16% (w 2013r.) do 22,1% (w 2015r.) osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

Wykres 11. Stopa bezrobocia

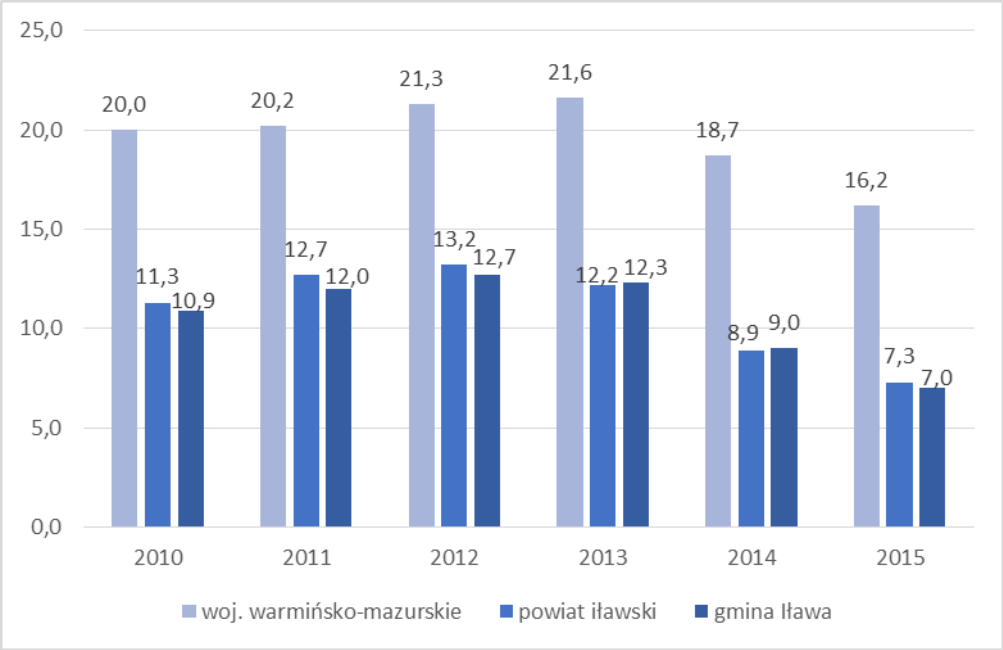

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stopa bezrobocia w gminie Iława na koniec 2015 r. wynosiła 7% i była wyraźnie niższa niż średnia stopa bezrobocia województwa warmińsko-mazurskiego, która w tym samym czasie wynosiła 16,2 %. W latach 2011 - 2013 stopa bezrobocia utrzymywała się na stabilnym poziomie wynoszącym ok. 12%. Po roku 2013 zauważa się bardzo wyraźny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Spadek bezrobocia w gminie Iława jest zgodny z obserwowaną od 2013 roku tendencją spadku osób pozostających bez pracy, nie tylko w regionie, ale i całym kraju.

Strukturę bezrobotnych pod kątem ich wykształcenia przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 41. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem, w tym:	**577**	**619**	**605**	**437**	**344**
wyższe	54	66	46	37	22
policealne i średnie zawodowe	132	104	121	104	77
L O	69	64	63	37	38
zasadnicze zawodowe	176	205	182	130	100
gimnazjalne i poniżej	146	180	193	129	107

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie

Wykres 12. Bezrobotni według poziomu wykształcenia - 2015

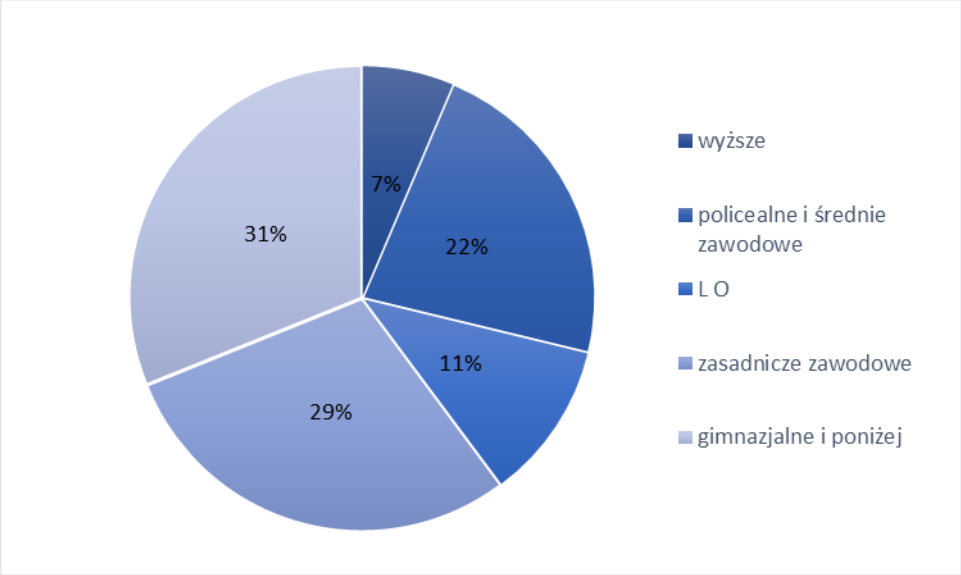

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie

Analizując wykształcenie osób bezrobotnych w gminie Iława, okazuje się, że blisko jedna trzecia (31%) to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Na drugim miejscu należy wskazać osoby które zakończyły

edukację na gimnazjum lub szkołę podstawowej (29% ogólnej liczby bezrobotnych). W następnej kolejności bezrobotni to osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (22%) oraz ogólnokształcącym (11%). Dyplomem szkoły wyższej legitymuje się 7% bezrobotnych.

Tabela 42. Bezrobotni według wieku

	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem w tym :	**577**	**619**	**605**	**437**	**344**
18 - 24 lat	192	193	206	123	90
25 - 34 lat	156	174	160	113	94
35 - 44 lat	106	113	91	79	58
45 - 54 lat	88	93	86	70	49
55 - 59 lat	26	31	47	35	38
60 i więcej	9	15	15	17	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie

Dane dotyczące liczby bezrobotnych wskazują, iż największą grupą osób pozostających bez pracy są ludzie w wieku 18-24 lata oraz 25-34, a zatem osób młodych, rozpoczynających życie zawodowe i będących w wieku potencjalnie największej aktywności zawodowej. Ich problemem, który często utrudnia im podejmowanie zatrudnienia jest brak doświadczenia zawodowego, a także niedostosowanie wykształcenia i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Jest to sytuacja bardzo niekorzystna mogąca prowokować emigrację do większych ośrodków miejskich bądź poza granice kraju.

Czynniki takie jak wiek czy wykształcenie osób bezrobotnych mają istotny wpływ na czas ich pozostawiania bez pracy. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę bezrobotnych w gminie według czasu pozostawania bez pracy.

Tabela 43. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

	2011		2012		2013		2014		2015	
ogółem w tym :	**577**		**619**		**605**		**437**		**344**	
	liczba	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**
do 1 m-ca	94	16,3	74	12,0	100	16,5	75	17,2	62	18,0
od 1 - 3 m-cy	189	32,8	208	33,6	174	28,8	138	31,6	106	30,8
od 3 - 6 m-cy	130	22,5	136	22,0	135	22,3	97	22,2	75	21,8
od 6 - 12 m-cy	77	13,3	89	14,4	101	16,7	60	13,7	52	15,1
od 12 - 24 m-cy	74	12,8	73	11,8	62	10,2	43	9,8	34	9,9
powyżej 24 m-cy	13	2,3	39	6,3	33	5,5	24	5,5	15	4,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie

Największy odsetek bezrobotnych w analizowanych latach 2011-2015, oscylujący wokół 30%, stanowiły osoby pozostające bez pracy w okresie od 1 do 3 miesięcy. Wysoki odsetek, wynoszący ok. 22% stanowili bezrobotni figurujący w rejestrach PUP przez okres od 3 do 6 miesięcy. W analizowanym okresie około 15% bezrobotnych pozostawało bez pracy przez okres dłuższy niż rok. Osoby te, w sytuacji przedłużającego się czasu dezaktywizacji zawodowej, w dużym stopniu zagrożone są wykluczeniem społecznym.

Przyczyną bezrobocia w głównej mierze jest duży spadek popytu na siłę roboczą, zwiększone wymagania pracodawców dotyczące kwalifikacji zawodowych pracowników, ograniczenia w zatrudnianiu pracowników w zakładach na terenie Gminy, niewystarczająca dynamika rynku pracy w procesie tworzenia nowych miejsc pracy oraz wyuczona bezradność bezrobotnych w poszukiwaniu pracy, niskie kwalifikacje, a także zbyt niskie płace oferowane przez lokalnych pracodawców.

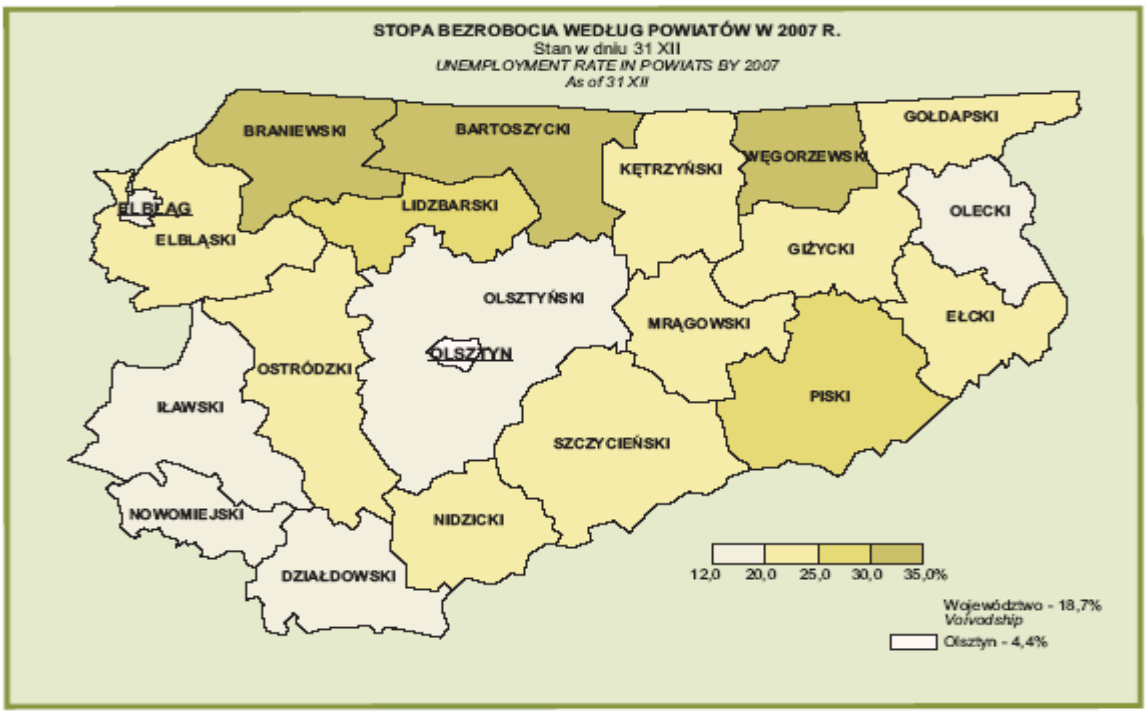

~~Tabela nr 37. W tabeli przedstawiono dynamikę zmian w sferze bezrobocia w gminie Iława i pozostałych gminach powiatu iławskiego:~~

~~Jednostka teryt.~~	~~Bezrobotni ogółem~~			~~wzrost/spadek w %~~		~~wzrost/spadek w liczbach~~	
	~~XII - 06~~	~~XI - 07~~	~~XII-07~~	~~4:2~~	~~4:3~~	~~4-2~~	~~4-3~~
~~Iława Miasto~~	~~2085~~	~~1248~~	~~1181~~	~~43,3~~	~~5,4~~	~~-904~~	~~-67~~
~~Iława Gmina~~	~~987~~	~~526~~	~~511~~	~~48,2~~	~~2,8~~	~~-476~~	~~-15~~
~~Zalewo Miasto i Gmina~~	~~830~~	~~493~~	~~470~~	~~43,4~~	~~4,6~~	~~-360~~	~~-23~~

~~Lubawa Miasto~~	~~661~~	~~446~~	~~434~~	~~34,3~~	~~2,7~~	~~-227~~	~~-12~~
~~Lubawa Gmina~~	~~612~~	~~355~~	~~349~~	~~43,0~~	~~1,7~~	~~-263~~	~~-6~~
~~Susz Miasto i Gmina~~	~~1623~~	~~1098~~	~~1098~~	~~32,3~~	-	~~-525~~	~~0~~
~~Kisielice Miasto i Gmina~~	~~612~~	~~409~~	~~402~~	~~34,3~~	~~1,7~~	~~-210~~	~~-7~~

~~Tabela nr 38. Pracujący w 2007 r.~~

~~wyszczególnienie~~	~~ogółem~~	~~z liczby ogółem~~			~~Usługi rynkowe i nierynkowe~~
		~~mężczyźni~~	~~kobiety~~	~~Przemysł i budo-wnictwo~~	
~~Powiat iławski~~	~~19612~~	~~10794~~	~~8818~~	~~10622~~	~~8632~~
~~Gmina Iława~~	~~1294~~	~~756~~	~~538~~	~~700~~	~~443~~
~~Gmina Lubawa~~	~~929~~	~~534~~	~~395~~	~~497~~	~~409~~

6.7. Prognoza demograficzna

Liczba ludności i jej struktura odgrywa ogromną rolę w procesach planistycznych, realizowanych na terenie gminy. Prognoza, dotycząca ogólnej liczby ludności, pokazuje, jak będzie kształtowała się liczebność populacji danej jednostki samorządowej w najbliższych latach, zaś zmiany wielkości podstawowych grup wiekowych pomogą odpowiedzieć na wiele pytań, związanych z realizacją gminnych celów publicznych.

~~Jak wynika z analiz zjawisk demograficznych, zachodzących w gminie Iława, liczba mieszkańców do 2015 r. będzie systematycznie malała.~~

~~Szczególnie duży spadek będzie miał miejsce w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzieży) - o około 10% i wzrost w grupie osób w wieku poprodukcyjnym o około 12%. Również w wieku produkcyjnym nastąpi spadek liczby ludności, ale nie będzie on początkowo tak duży, jak w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym.~~

~~Główną przyczyną takiego stanu będzie obniżający się wskaźnik przyrostu naturalnego (mimo wzrostu w roku 2007) oraz pogłębiający się wciąż odsetek osób migrujących, ostatnio przede wszystkim za granicę.~~

~~Jest to zjawisko w konsekwencji prowadzące do systematycznego starzenia się społeczeństwa. Taki proces wymusza na władzach samorządowych dostosowanie podejmowanych decyzji do zachodzących zmian ludnościowych, działań, które zapewnią zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gminy.~~

~~Tabela nr 42. Prognoza ludności. Stan w dniu 31 XII~~

~~WYSZCZEGÓLNIENIE~~	~~2007~~	~~2010~~	~~2015~~	~~2020~~	~~2025~~	~~2030~~
	~~w liczbach bezwzględnych~~					

~~Powiat iławski~~	~~90086~~	~~90044~~	~~90383~~	~~90308~~	~~89634~~	~~88217~~

Zgodnie z prognozą ludności do 2050r. dla powiatów i miast na prawach powiatu opracowaną w 2014r. przez Główny Urząd Statystyczny, dla powiatu iławskiego prognozowany jest systematyczny spadek liczby ludności. Większy ubytek ludności zakładany jest dla terenu miast, znacznie mniejszy dla obszarów wiejskich.

Jednakże biorąc pod uwagę dane statystyczne dotyczące demografii w gminie Iława z lat ubiegłych, zauważyć można tendencję wzrostową liczby ludności. Ponadto, gmina cechuje się dodatnim przyrostem naturalnym i saldem migracji, zarówno wewnętrznych jak i zagranicznych. Wobec powyższych analiz, można stwierdzić, że liczba ludności gminy Iława będzie systematycznie wzrastać, w odróżnieniu od powiatu iławskiego, dla którego prognozowany jest spadek liczby ludności.

6.8. Mieszkalnictwo

Sytuację mieszkaniową w Gminie Iława definiuje wiele czynników, wśród których do najważniejszych zalicza się zasoby mieszkaniowe, powierzchnię użytkową oraz tempo rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Tabela 44. Zasoby mieszkaniowe Gminy Iława w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	Jedn.	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba mieszkań	szt.	3126	3169	3224	3285	3339	3391
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	szt.	4,45	4,47	4,49	4,51	4,53	4,55
Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Iława	szt.	2476	2629	2672	2728	2778	2827
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	szt.	248,3	248,4	251,7	255,5	259,2	263,4
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	294 023	300 176	308 708	318 933	326 912	333 980
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m2	94,1	94,7	95,8	97,1	97,9	98,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m2	23,3	23,5	24,1	24,8	25,4	25,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Według danych GUS w gminie Iława w latach 2010-2015 następował wzrost wielkości poszczególnych wskaźników odnoszących się do sytuacji mieszkaniowej w gminie. W 2015r. na terenie Gminy znajdowało się 3391 mieszkań zlokalizowanych w 2827 budynkach mieszkalnych, o łącznej powierzchni 333 980m^2, co daje przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania równą 98,5 m^2, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy 25,9 m^2. Wskaźnik zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wyrażony liczbą mieszkań na 1000 mieszkańców kształtuje się na poziomie 263,4.

Poniższy wykres przedstawia ilość mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2008-2015 w gminie Iława.

Wykres 13. Mieszkania oddane do użytkowania

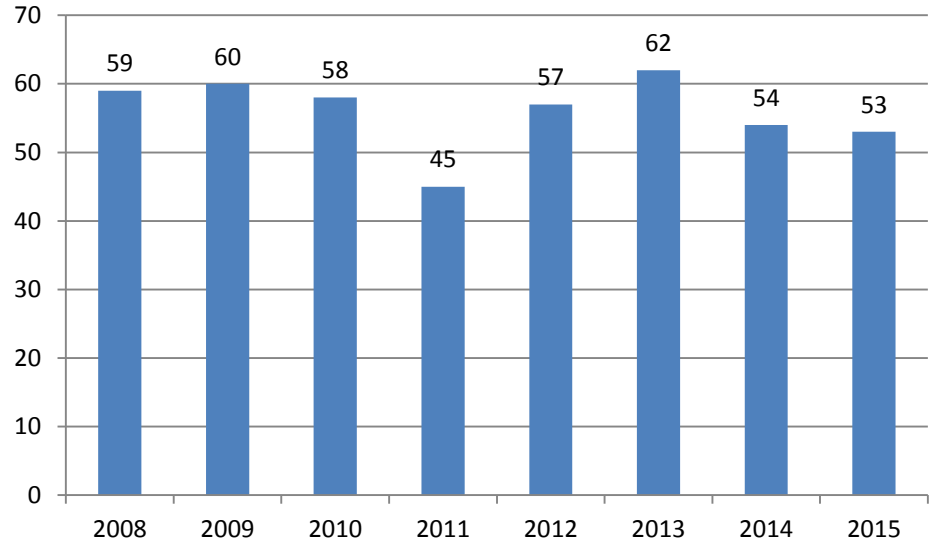

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Liczba mieszkań oddanych do użytku w poszczególnych analizowanych latach kształtowała się na stosunkowo wysokim poziomie: 50-60 mieszkań, o średniej powierzchni wynoszącej od 135 do niespełna 170 m^2. Najmniej mieszkań oddano do użytku w 2011 roku – 45, najwięcej natomiast w roku 2013 – 62 mieszkania indywidualne, których średnia powierzchnia wynosiła ok 168 m^2. Wszystkie te mieszkania stanowiły lokale przeznaczone na użytek własny.

W roku 2015 do użytku oddano 53 mieszkania, o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej nieco ponad 7 200 m^2, przeciętnej 135,9 m^2 i przeciętnej liczbie izb w mieszkaniu na poziomie 5,77.

Mieszkania w gminie Iława w większości wyposażone są w instalacje wodno-kanalizacyjne, energetyczne i w nieznacznej ilości w gazowe. Według danych statystycznych w roku 2015 w sieć wodociągową wyposażonych było 98,5% mieszkań zlokalizowanych na terenie gminy, natomiast w kanalizacyjną 75% z nich.

Gmina, jako jednostka samorządu terytorialnego, podlega przepisom ustawy o samorządzie gminnym. W zakresie sfery mieszkaniowej zadaniem własnym gminy jest rozwój gminnego budownictwa mieszkaniowego, adekwatnie do istniejących lokalnych potrzeb. Gmina może tworzyć i posiadać gminny zasób mieszkaniowy, w skład którego wchodzą lokale, stanowiące własność gminy lub spółek prawa handlowego, utworzonych z udziałem gminy.

~~Zasoby mieszkaniowe~~

~~Wśród głównych zasobów mieszkaniowych w gminie Iława należy wymienić:~~

- ~~mieszkania komunalne i socjalne;~~
- ~~mieszkania indywidualne w domach jednorodzinnych.~~

~~Zasób mieszkaniowy gminy na koniec roku 2008 stanowił 22 lokale mieszkalne. W jego skład wchodzą następujące obiekty:~~

- ~~budynki (mieszkania samodzielne) – 1;~~
- ~~wydzielone mieszkania w budynkach publicznych – 1;~~
- ~~mieszkania w budynkach wielorodzinnych – 20, z tego: 3 lokale socjalne.~~

~~Łączna powierzchnia użytkowa lokali wynosi 1056,05 m²~~.

~~Stan techniczny większości lokali charakteryzuje się wysokim stopniem zużycia technicznego i wymaga podjęcia działań remontowo-budowlanych. Analiza potrzeb oraz plan remontów i modernizacji, wynikających ze stanu technicznego budynków i lokali, wskazuje na konieczność poprawy warunków mieszkaniowych w około 50% zasobu.~~

~~W latach 2009-2011 planuje się sprzedaż 4 lokali:~~

- ~~2009 rok - 2 lokale,~~
- ~~2010 rok - 1 lokal,~~
- ~~2011 rok - 1 lokal,~~

~~co uzależnia się przede wszystkim od ilości złożonych wniosków o wykup budynków i lokali przez najemców.~~

~~Przewidywane wydatki na remonty lokali mieszkalnych i budynków:~~

- ~~2009 rok - 30.000 zł,~~
- ~~2010 rok - 30.000 zł,~~
- ~~2011rok - 30.000 zł.~~

6.8.1. Zasoby mieszkaniowe

Lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu Gminy zarządza Wójt. Mieszkaniowy zasób Gminy obejmuje lokale mieszkalne stanowiące własność Gminy. Pozyskiwanie lokali socjalnych będzie następowało poprzez adaptację pomieszczeń o innym przeznaczeniu niż mieszkalne -będących własnością Gminy.

Aktualna liczba lokali mieszkalnych należących do Gminy Iława wynosi 23 lokale, w tym:

- 1 lokale mieszkalne znajdują się w zarządzie Zespołu Obsługi Szkół Samorządowych,

- 3 lokale mieszkalne w zarządzie Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Tynwałdzie,
- 4 lokale mieszkalne znajdują się w zarządzie Gminnego Ośrodka Kultury,
- 12 lokali mieszkalnych znajdują się w bezpośrednim zarządzie Gminy Iława
- 3 lokale mieszkalne stanowią lokale socjalne.

Stan techniczny lokali mieszkalnych:

- 16 lokali mieszkalnych posiada stan techniczny dobry
- 7 lokali mieszkalnych wymaga remontów bieżących.

Plan remontów i modernizacji łączący się ze stanem technicznym budynków i lokali jest następujący:

- 2016 – 2020 rok – stopniowa realizacja w każdym roku zależna od posiadanych środków finansowych - naprawa pokryć dachowych, naprawa rynien, i rur spustowych, naprawa instalacji elektrycznej, częściowa wymiana stolarki drzwiowej i okiennej , odnowa elewacji budynków.

W latach 2016 – 2020 planuje się przeprowadzić remonty łącznie w 7 lokalach mieszkalnych. Realizacja remontów i modernizacji ma na celu utrzymanie zasobu mieszkaniowego w stanie nie pogorszonym.

Po analizie dotychczasowego popytu na zakup mieszkań zakłada się sprzedaż lokali mieszkalnych w poszczególnych latach następująco:

- Rok 2017 - 1 lokal mieszkalny
- Rok 2018 - 1 lokal mieszkalny
- Rok 2019 - 1 lokal mieszkalny
- Rok 2020 - 1 lokal mieszkalny

Przewiduje się, że sprzedaż lokali mieszkalnych w poszczególnych latach będzie uzależniona od zainteresowania najemców wykupem mieszkań.

Planowana wysokość wydatków na eksploatację oraz remonty i modernizację lokali i budynków w kolejnych latach Programu przedstawia się następująco:

Kolejne lata objęte programem	Wydatki na eksploatację oraz remonty i modernizację lokali i budynków
2016	36.000,00
2017	36.000,00
2018	36.000,00
2019	36.000,00
2020	36.000,00

6.8.2. Prognoza rozwoju budownictwa mieszkaniowego

~~Jak wynika z analiz demograficznych, opracowanych przez GUS dla gminy Iława, liczba ludności gminy do 2015 roku będzie nieznacznie wzrastała.~~

Biorąc pod uwagę wcześniejsze analizy demograficzne, opracowane przez GUS dla gminy Iława, wzrost liczby ludności gminy powinien się utrzymywać na poziomie zbliżonym do lat wcześniejszych.

Taka sytuacja spowodowana jest corocznym wzrostem liczby urodzeń oraz nasilającym się zjawiskiem migracji zewnętrznych, których saldo jest dodatnie.

Jak wynika z analizy Urzędu Gminy Iława, istniejące Gminne Zasoby Mieszkaniowe (budownictwo wielorodzinne - lokale komunalne), są w zasadzie wystarczające. Wymagają jedynie znacznych nakładów na remonty i modernizacje, ~~gdyż ich zużycie techniczne sięga w niektórych przypadkach nawet 60-70 %~~ z uwagi na ich zużycie techniczne. W najbliższych latach władze gminy planują ich systematyczną wyprzedaż. Analizy, dotyczące zapotrzebowania na mieszkania gminne, władze odniosły również do lokali socjalnych, z których wynika, że w najbliższych latach wzrosną potrzeby w tym zakresie.

~~Władze szacują, że zapotrzebowanie na lokale socjalne będzie wynosiło około 10 mieszkań.~~ Zauważa się ciągły wzrost zainteresowania terenami przeznaczonymi pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne na obszarze gminy. Szczególnie dużym zainteresowaniem cieszą się tereny atrakcyjne pod względem rekreacyjnym - zlokalizowane w miejscowościach: Szałkowo, Wola Kamieńska, Kamień Duży, Siemiany.

Zainteresowanie to płynie głównie z zewnątrz, ale nie można wykluczyć też mieszkańców gminy Iława.

~~Tabela nr 43. Wykaz budynków oddanych do użytkowania~~

~~ROK~~	~~BUDYNKI MIESZKALNE~~	~~INNE BUDYNKI~~
~~2006~~	~~33~~	~~6~~
~~2007~~	~~43~~	~~6~~
~~2008~~	~~59~~	~~0~~
~~2009~~	~~50~~	~~27~~
~~OGÓŁEM:~~	~~185~~	~~39~~

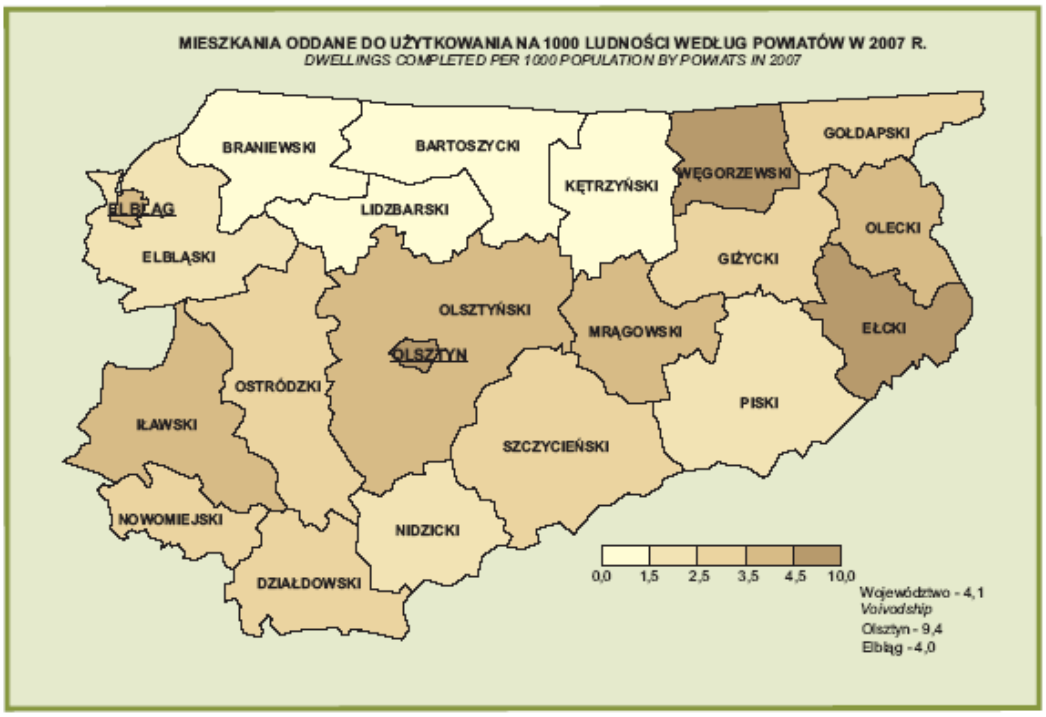

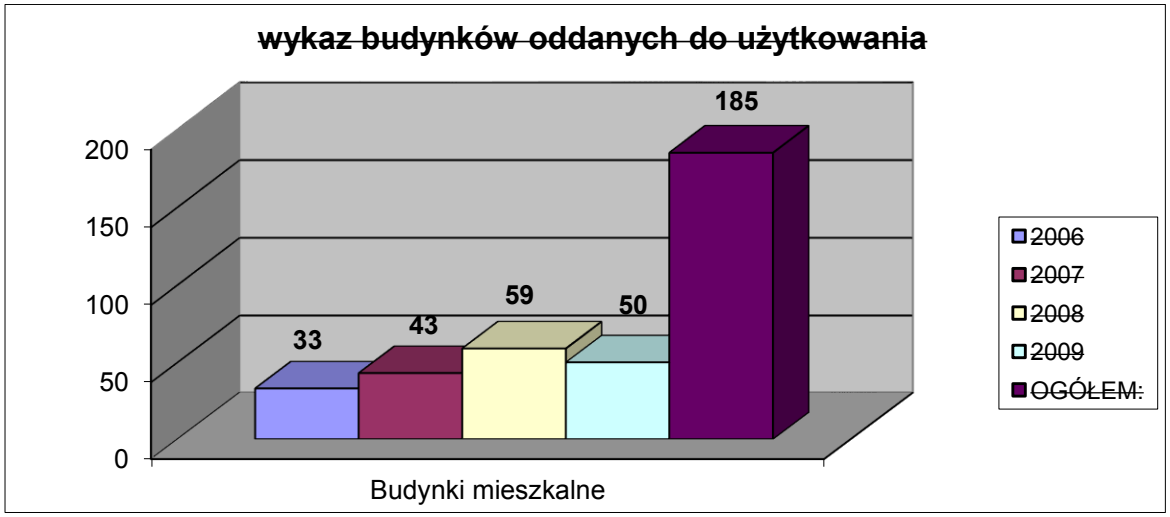

- samowole budowlane w latach 2006 – 2009 – ogółem – 23;
- budynki zalegalizowane w latach 2006 – 2009 – ogółem – 5;
- samowole budowlane w latach 2006 – 2009 – ogółem – 23.

USŁUGI PUBLICZNE

6.9. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy Iława zapewnia Komenda Powiatowa Policji w Iławie położona przy ul. Wiejskiej 4, 14-200 Iława, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Iławie, położona przy ul. Wyszyńskiego 10, 14-200 Iława oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach: Franciszkowo, Gałdowo, Gromoty, Laseczno, Ławice, Mątyki, Rudzienice, Siemiany, Starzykowo, Stradomno, Tynwałd, Wikielec i Ząbrowo.

6.9.1. Przestępczość ~~Policja~~

Miasto i Gminę Iława nadzoruje Komenda Powiatowa Policji w Iławie, wykonująca zadania w pełnym zakresie, w tym całodobową służbę dyżurną, tj. obsługa telefonów alarmowych i służba ochronna pomieszczeń dla osób zatrzymanych oraz koordynująca pracę policjantów podległego Komisariatu.

Zadania w zakresie zapobiegania przestępczości oraz zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli w Komendzie Powiatowej Policji w Iławie realizowane są z uwzględnieniem następujących celów:

- skuteczne zapobieganie oraz zdecydowana eliminacja przestępstw i wykroczeń szczególnie uciążliwych dla społeczności lokalnych, w tym bezpieczeństwo w szkole;
- rozpoznawanie i zwalczanie przestępczości kryminalnej, gospodarczej i korupcyjnej, w tym przede wszystkim o charakterze zorganizowanym oraz bezpieczeństwo w działalności gospodarczej;
- bezpieczeństwo w rejonach szczególnie atrakcyjnych turystycznie.

Dzielnicowi z terenu gminy Iława systematycznie współpracują miedzy innym z:

- pedagogami szkolnymi szkół podstawowych, realizując programy prewencyjne, jak "Bezpieczna droga do szkoły", „Bezpieczne wakacje" itp.;
- strażnikami leśnymi w zakresie kontroli osób naruszających przepisy o ochronie przyrody oraz w przeciwdziałaniu kłusownictwu.

Zapobieganie zagrożeniom oraz likwidowanie przestępstw i wykroczeń, występujących szczególnie w sąsiedztwie sklepów (Szymbark, Rudzienice, Frednowy, Wikielec, Ząbrowo) oraz w sąsiedztwie szkół (Rudzienice, Ząbrowo), jak również w okresie letnim w miejscowościach wypoczynkowych (Makowo, Siemiany).

Tabela 45. Ilość stwierdzonych przestępstw w gminie ogółem

	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem przestępstw stwierdzonych	346	367	323	247	246
Udział % w ogólnej liczbie p-stw stwierdzonych na terenie powiatu iławskiego	15%	16%	16%	12,4%	14,9%

Od 2012 r. obserwowany jest stały spadek ilości stwierdzonych przestępstw w Gminie Iława oraz ich udziału w przestępstwach w powiecie. W 2015r. ogólna liczba przestępstw wyniosła 246, co stanowiło 14,9% w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu iławskiego.

Tabela 46. Statystyka przestępstw pospolitych zaistniałych na terenie gminy Iława:

Przestępstwa stwierdzone	Przestępstwa rozbójnicze	Bójki i pobicia	Kradzież cudzej rzeczy	Kradzież i kradzież z włamaniem do samochodu	Kradzież i kradzież z włamaniem	Uszczerbki na zdrowiu	Uszkodzenie mienia	Razem
2006 r.	4	5	38	5	32	-	-	84
2007 r.	1	6	47	7	21	-	-	82
2008 r.	1	4	35	1	16	-	-	57
2011 r.	3	8	47	0	47	4	17	126
2012 r.	0	4	65	4	40	4	18	135
2013 r.	2	5	57	2	48	4	12	130
2014 r.	0	3	41	6	46	3	7	106
2015 r.	0	4	53	2	50	1	15	125

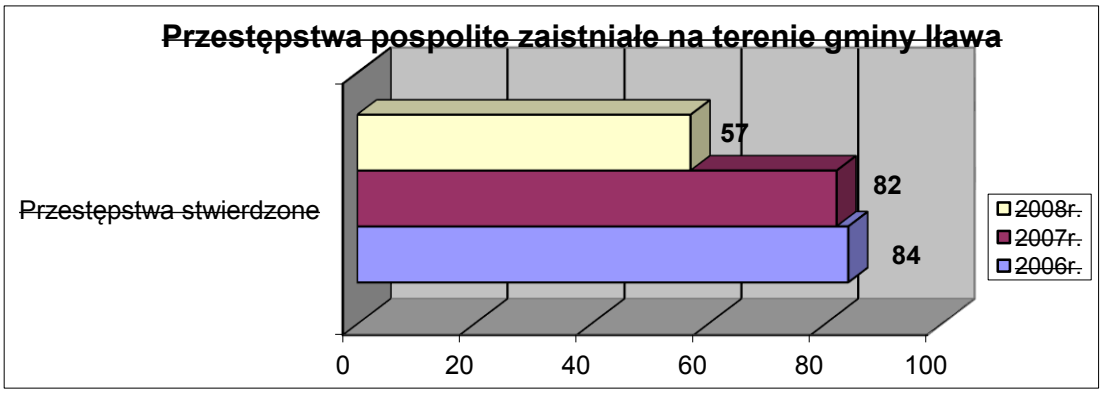

Wykres 14. Przestępstwa pospolite zaistniałe na terenie gminy Iława

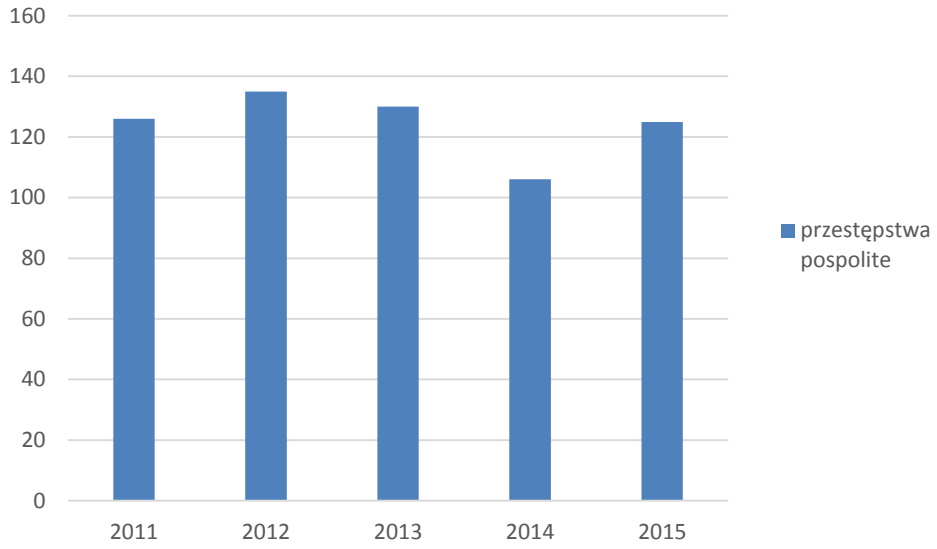

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP

Największy udział wśród przestępstw pospolitych na terenie Gminy Iława w analizowanych latach stanowiły kradzieże i kradzieże z włamaniem, najmniejszy natomiast stanowiły przestępstwa rozbójnicze, których występowania nie zanotowano w latach 2012, 2014 i 2015.

Ogólna liczba przestępst pospolitych na terenie gminy w poszczególnych latach 2011-2015, utrzymywała się na stosunkowo stabilnym poziomie poziomie, wahała się w granicach 100-130 zdarzeń.

W zakresie bezpieczeństwa w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania dzielnicowi na bieżąco zbierają informacje od mieszkańców na temat nieprawidłowości występujących w otoczeniu i zmniejszających ich poczucie bezpieczeństwa. Zebrane dane służą policjantom do właściwego rozlokowania służb oraz prawidłowego przydziału zadań w codziennej służbie, a także dają możliwość szybkiej reakcji oraz wyeliminowania wskazanych zagrożeń i nieprawidłowości.

Policjanci z KPP w Iławie, realizują również zadania w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta". W 2014 r. na terenie gminy Iława prowadzono łącznie 54 Niebieskie Karty (2013 r. – 27 Niebieskich Kart). Dla porównania, w ciągu całego 2014 r. na terenie powiatu iławskiego sporządzono łącznie 332 formularze Niebieskiej Karty.

W chwili obecnej na terenie gminy Iława prowadzonych jest 40 Niebieskich Kart, z których: 10 założono w 2015 roku, 26 kontynuowanych jest z 2014 roku i 4 z roku 2013.

Bardzo ważnym elementem jest współpraca policjantów z takimi instytucjami jak: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejskie i Gminne

Ośrodki Pomocy Społecznej. Dotychczasowe współdziałanie wymienionych instytucji pozwoliły na zbudowanie lokalnego systemu pomocy społecznej doświadczającej przemocy, alkoholizmu i innych uzależnień.

~~Tabela nr 45. Statystyka przestępstw pospolitych zaistniałych na terenie powiatu Iława:~~

~~Przestępstwa stwierdzone~~	~~Przestępstwa rozbójnicze~~	~~Bójki i pobicia~~	~~Kradzież cudzej rzeczy~~	~~Kradzież i kradzież z włamaniem do samochodu~~	~~Kradzież i kradzież z włamaniem~~
~~2006 r.~~	~~35~~	~~43~~	~~394~~	~~32~~	~~243~~
~~2007 r.~~	~~19~~	~~32~~	~~299~~	~~18~~	~~183~~
~~2008 r.~~	~~23~~	~~46~~	~~260~~	~~15~~	~~161~~

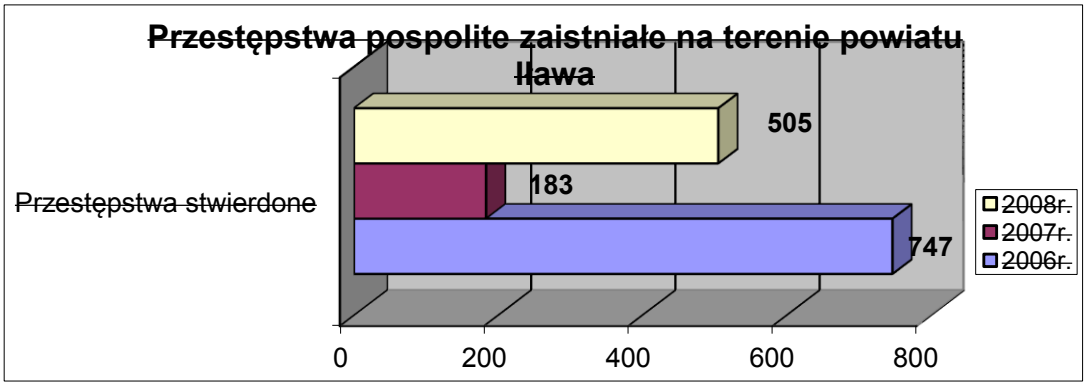

~~Z porównania ilości przestępstw na terenie gminy Iława i powiatu wynika, że np. w roku 2008 przestępstwa w gminie wynosiły około 10%.~~

6.9.2. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Policjanci z KPP w Iławie, realizują również zadania w zakresie bezpieczeństwa drogowego. W okresie 2014 r. na terenie gminy Iława miało miejsce znacznie mniej zdarzeń drogowych niż w latach ubiegłych. Zarejestrowano łącznie 219 zdarzeń: w tym 27 wypadków i 192 kolizje, w których śmierć poniosły 4 osoby i 33 zostały ranne. Dla porównania, w 2013 r. na terenie gminy Iława odnotowano łącznie 282 zdarzenia drogowe, w tym: 31 wypadków i 251 kolizji. W zdarzeniach tych zostało rannych 35 osób, a śmierć poniosły 3 osoby.

Sprawcami zdarzeń drogowych byli z reguły kierujący pojazdami, którzy najczęściej nie dostosowywali prędkości do warunków ruchu, nie ustępowali pierwszeństwa przejazdu, nie zachowywali bezpiecznej odległości między pojazdami oraz nieprawidłowo wykonywali manewry wymijania, omijania, wyprzedzania i cofania.

~~W przekroju całego roku 2008 miało miejsce 260 zdarzeń drogowych, w tym: 35 wypadków drogowych i 225 kolizji (w 2007 r. odpowiednio 85 wypadków i 302 kolizje).~~

~~W zdarzeniach zginęły 2 osoby, a 44 zostały ranne.~~

~~Tabela nr 45. Charakterystyka zdarzeń drogowych w okresie 2008 r.~~

~~Przyczyny~~	~~Miasto Iława~~				~~Gmina Iława~~			
	~~Wypadki~~	~~Zabici~~	~~Ranni~~	~~Kolizje~~	~~Wypadki~~	~~Zabici~~	~~Ranni~~	~~Kolizje~~
~~Kierujący~~	~~42~~	~~1~~	~~51~~	~~370~~	~~34~~	~~1~~	~~44~~	~~225~~
~~Piesi~~	~~3~~	~~0~~	~~3~~	~~1~~	~~1~~	~~1~~	~~-~~	~~-~~

~~Do miejsc najbardziej zagrożonych w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie gminy Iława należą:~~

- ~~droga W536 (skrzyżowanie Dziarny);~~
- ~~droga W521 (skrzyżowanie na Siemiany, Szczepkowo, ponadto miejscowość Szczepkowo i Starzykowo);~~
- ~~droga K16 (Stanowo, Nowa Wieś).~~

~~Tabela nr 46. Na terenie powiatu Iława w ciągu roku 2008 odnotowano następującą ilość kolizji i wypadków:~~

~~Drogi krajowe i wojewódzkie~~	~~Wypadki~~									~~Kolizje~~		
	~~2008~~			~~2007~~			~~2006~~			~~2008~~	~~2007~~	~~2006~~
	~~wypadki~~	~~Zabici~~	~~Ranni~~	~~wypadki~~	~~Zabici~~	~~Ranni~~	~~wypadki~~	~~Zabici~~	~~Ranni~~	~~wypadki~~	~~Zabici~~	~~Zabici~~
~~K – 16~~	~~13~~	~~0~~	~~19~~	~~44~~	~~4~~	~~39~~	~~21~~	~~2~~	~~28~~	~~111~~	~~160~~	~~100~~
~~W – 521~~	~~15~~	~~1~~	~~21~~	~~20~~	~~5~~	~~26~~	~~18~~	~~1~~	~~22~~	~~77~~	~~53~~	~~58~~
~~W - 526~~	~~21~~	~~1~~	~~37~~	~~14~~	~~1~~	~~19~~	~~14~~	~~5~~	~~22~~	~~94~~	~~65~~	~~48~~

~~Przyczyny powstania zdarzeń drogowych i ich skutków (zabici i ranni) to głównie nadmierna prędkość, jak również nietrzeźwość kierowców.~~

6.9.3. Zabezpieczenie przeciwpożarowe ~~Straż Pożarna~~

Na terenie gminy działa 13 zastępów Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP Franciszkowo, OSP Gałdowo, OSP Gromoty, OSP Laseczno, OSP Ławice, OSP Mątyki, OSP Rudzienice, OSP Siemiany, OSP Starzykowo, OSP Stradomno, OSP Tynwałd, OSP Wikielec, OSP Ząbrowo). Celem statutowym OSP jest:

- prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom i innym zagrożeniom;
- udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów i przy likwidacji innych zagrożeń miejscowych;
- informowanie mieszkańców o zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz o sposobach ochrony przed nimi;

- rozwijanie i propagowanie wśród swoich członków kultury fizycznej i sportu oraz organizowanie działalności kulturalno – oświatowej i rozrywkowej.

Na terenie gminy Iława do jednostek OSP należy 407 druhów. Trzy jednostki włączono do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Tabela ~~nr~~ 47. Zdarzenia pożarowe

Rodzaj zdarzenia	Wielkość zdarzenia	2006	2007	2015
Pożar	Mały	49	32	88
	Średni	4	0	
	Duży	0	1	
	Bardzo duży	0	0	
Miejscowe zagrożenie	Małe	15	7	101
	Lokalne	118	90	
	Średnie	0	1	
	Duże	0	0	
Alarmy fałszywe		1	3	2
Ogółem :		187	134	191

Analizując sytuację zdarzeń, zachodzących w gminie Iława, należy zauważyć, iż największą ilość stanowią pożary małe, pozostałe zdarzenia to pożary średnie o niewielkiej liczbie. ~~Dane z roku 2007 w stosunku do roku 2006 wskazują na 35% spadek liczby pożarów.~~ Dane z roku 2015 w stosunku do roku 2007 wskazują na 29% wzrost liczby pożarów.

Tabela ~~nr~~ 48. Ilość i wielkość pożarów na terenie gminy Iława

Lp.	Miasto (gmina)	Pożar mały		Pożar średni		Pożar duży		Pożar b. duży		RAZEM		
		2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2015
1.	Iława	49	32	4	0	0	1	0	0	53	33	88

~~Tabela nr 49. Wykaz zdarzeń i interwencji przeprowadzonych przez OSP na terenie gminy Iława~~

~~Ilość interwencji~~	~~% udział w zdarzeniach~~	~~Ilość interwencji~~	~~% udział w zdarzeniach~~	~~Ilość interwencji~~	~~% udział w zdarzeniach~~	~~Nazwa OSP~~
~~2005~~		~~2006~~		~~2007~~		
~~3~~	~~1,95~~	~~3~~	~~1,95~~	~~0~~	~~0,00~~	~~Franciszkowo~~
~~6~~	~~3,90~~	~~1~~	~~0,65~~	~~1~~	~~0,65~~	~~Gałdowo~~
~~11~~	~~7,14~~	~~1~~	~~0,65~~	~~2~~	~~1,30~~	~~Gromoty~~
~~4~~	~~2,60~~	~~2~~	~~1,30~~	~~4~~	~~2,60~~	~~Laseczno~~
~~39~~	~~25,32~~	~~27~~	~~17,53~~	~~27~~	~~17,53~~	~~Ławice~~
~~20~~	~~12,99~~	~~12~~	~~7,79~~	~~6~~	~~3,90~~	~~Mątyki~~
~~15~~	~~9,74~~	~~11~~	~~7,74~~	~~11~~	~~7,14~~	~~Rudzienice~~

~~11~~	~~7,14~~	~~5~~	~~3,25~~	~~5~~	~~3,25~~	~~Siemiany~~
~~4~~	~~2,60~~	~~0~~	~~0,00~~	~~0~~	~~0,00~~	~~Starzykowo~~
~~14~~	~~9,09~~	~~5~~	~~3,25~~	~~2~~	~~1,30~~	~~Stradomno~~
~~10~~	~~6,49~~	~~5~~	~~3,25~~	~~1~~	~~0,65~~	~~Tynwałd~~
~~8~~	~~5,19~~	~~2~~	~~1,30~~	~~0~~	~~0,00~~	~~Wikielec~~
~~9~~	~~5,84~~	~~5~~	~~3,25~~	~~6~~	~~3,90~~	~~Ząbrowo~~

6.10. Zdrowie i opieka społeczna

6.10.1. Ochrona zdrowia

W gminie Iława „Ośrodek Zdrowia Rodzina" Sp. z o.o. udziela świadczeń medycznych na rzecz ludności gminy Iława w ramach finansowania opieki medycznej ze środków publicznych. „Ośrodek Zdrowia Rodzina" Sp. z o.o. powołał do działania filie w Rudzienicach i Ząbrowie, prowadzące działalność medyczną w budynkach użytkowanych dotychczas przez Gminne Ośrodki Zdrowia.

Ośrodek Zdrowia Rodzina, jako niepubliczny podmiot medyczny sprawuje opiekę zdrowotną w oparciu o umowy zawarte z Narodowym Funduszem Zdrowia.

W filiach tych utworzono następujące komórki:

1. w filii w Rudzienicach:

- poradnia (gabinet lekarza POZ),
- punkt szczepień,
- gabinet zabiegowy,
- poradnia stomatologiczna,
- gabinet pielęgniarki środowiskowej,
- gabinet położnej środowiskowej,
- gabinet pielęgniarki szkolnej,
- punkt pobrań materiału do badań laboratoryjnych;

2. w filii w Ząbrowie:

- poradnia (gabinet lekarza POZ),
- punkt szczepień,
- gabinet zabiegowy,
- dział fizjoterapii,
- poradnia położniczo-ginekologiczna,
- poradnia stomatologiczna,
- gabinet pielęgniarki szkolnej,
- punkt pobrań materiału do badań laboratoryjnych.

Świadczenia zdrowotne stomatologiczne w ramach poradni stomatologicznej udzielane są w dwóch gabinetach stomatologicznych. W

2014 roku Rudzienicach zostało przyjętych 1570 pacjentów, w Ząbrowie – 1469 pacjentów.

Poradnia położniczo-ginekologiczna udzieliła w 2014 roku 1871 porad. W poradni prowadzone są badania profilaktyczne w kierunku wczesnego wykrywania raka szyjki macicy. Wykonano 118 badań cytologicznych.

Z opieki pielęgniarki środowiskowej w rejonie Rudzienic skorzystało 2454 pacjentów. Rejon działania położnej środowiskowej obejmuje Rudzienice i Ząbrowo wraz z sąsiadującymi wsiami. Położna środowiskowa w tym rejonie objęła opieką 1490 pacjentów – dzieci i kobiety. W pracowni fizjoterapii w Ząbrowie przeprowadzono 1139 przyjęć pacjentów.

Świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, zgodnie z umową z Narodowym Funduszem Zdrowia, świadczone są w jednostkach filialnych w Rudzienicach i Ząbrowie w godzinach od 8^{00} – 15^{00}. Między godz. 15^{00} – 18^{00} pacjenci z jednostek filialnych w nagłych przypadkach mogą zgłosić się do ośrodka w Iławie.

Ogółem w 2014 roku w Rudzienicach zrealizowano 9034 przyjęć, w Ząbrowie – 8812 przyjęć, co przełożyło się na 17 668 porad w podstawowej opiece zdrowotnej i 19 324 porady lekarskie w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej. Od 2010 r. liczba udzielonych porad systematycznie maleje (wg danych GUS w 2014 r. udzielono o ok. 30% porad mniej niż w 2010 r.).

Według szacunków, tylko ok. 50%-60% mieszkańców gminy Iława korzysta z przychodni zlokalizowanych w Rudzienicach i Ząbrowie. Mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych wokół Iławy (np. Karaś, Stradomno, Nowa Wieś, Ławice itp.) oraz mieszkańcy gminy dojeżdżający do pracy w mieście korzystają raczej z przychodni zlokalizowanych w Iławie.

Budynki, w których działają filie, nie w pełni spełniają wymogi rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej. W grudniu 2008 r. zakończono remont budynku w Rudzienicach, tym samym uzyskano warunki zgodne z w/w rozporządzeniem.

~~Budynek w Ząbrowie nie spełnia wymogów w/w rozporządzenia. Jest to obiekt piętrowy, którego remont wraz z częściową rozbudową, według pierwotnej koncepcji, byłby bardzo kosztowny. Mając to na względzie, Rada Gminy Iława podjęła decyzję o budowie nowego budynku ośrodka zdrowia. Nowy budynek (parterowy) zostanie oddany do użytku w 2010 roku.~~

Po uzyskaniu właściwego standardu budynków przeznaczonych na cele medyczne, kolejnym etapem będzie wyposażenie ich w sprzęty i urządzenia. W celu usprawnienia organizacji wewnętrznej oraz sprostaniu coraz większym wymogom w zakresie sprawozdawczości, planuje się pełne

skomputeryzowanie poszczególnych placówek w ramach jednego systemu oprogramowania. Koniecznym będzie uzupełnienie sprzętu komputerowego o kolejne jednostki komputerowe oraz niezbędne oprogramowanie.

W latach następnych konieczne będzie odnawianie bazy sprzętowej ze względu na postępujące zużycie. W celu podwyższenia standardów usług medycznych planuje się doposażenie gabinetów stomatologicznych w aparaty rentgenowskie, a gabinety lekarzy rodzinnych w ultrasonografy.

6.10.2. Opieka społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach, zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach, odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest podejmowanie działań, zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie realizuje zadania gminy wynikające z ustawy o pomocy społecznej. GOPS prowadzi również działalność na podstawie m.in. ustawy o zatrudnieniu socjalnym, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o dodatkach mieszkaniowych, o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, a także organizuje prace społecznie użyteczne w gminie. Usługi socjalne świadczone przez GOPS na rzecz ludności przybierają różnorodne formy. Należy przy tym podkreślić, iż wypłata „zasiłków", z którymi jest przede wszystkim kojarzona pomoc społeczna, stanowi tylko część zadań ośrodka.

Problematykę opieki społecznej w gminie Iława określono na podstawie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Iława na lata 2015-2020".

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych jest 9 pracowników socjalnych. W 2013 roku objęli oni pracą socjalną 291 rodzin, w których żyło 1001 osób. To znaczy, że na 1 pracownika socjalnego przypadały prawie 33 rodziny. GOPS zatrudnia również 2 asystentów rodziny, którzy we współpracy z pracownikiem socjalnym wspierają rodziny w prawidłowym wypełnianiu podstawowych funkcji – w 2013 r. ich wsparciem objęte były 22 rodziny, w których było 72 dzieci. Realizowane są również usługi opiekuńcze, którymi objęto w 2013 r. 40 osób; specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi (2 osoby), poradnictwo specjalistyczne

(159 osób w 69 rodzinach) oraz interwencja kryzysowa (13 osób w 4 rodzinach).

Na przestrzeni lat 2011-2013 ogólna liczba mieszkańców, którzy korzystali z pomocy społecznej, wzrosła, podobnie jak odsetek korzystających w ogólnej liczbie osób zamieszkujących gminę. W 2013 r. liczba świadczeniobiorców ukształtowała się na poziomie 1247 osób, natomiast liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wyniosła 2166 osób, co stanowiło 16,8% ogółu mieszkańców.

Wykres 15. Korzystający ze świadczeń społecznych.

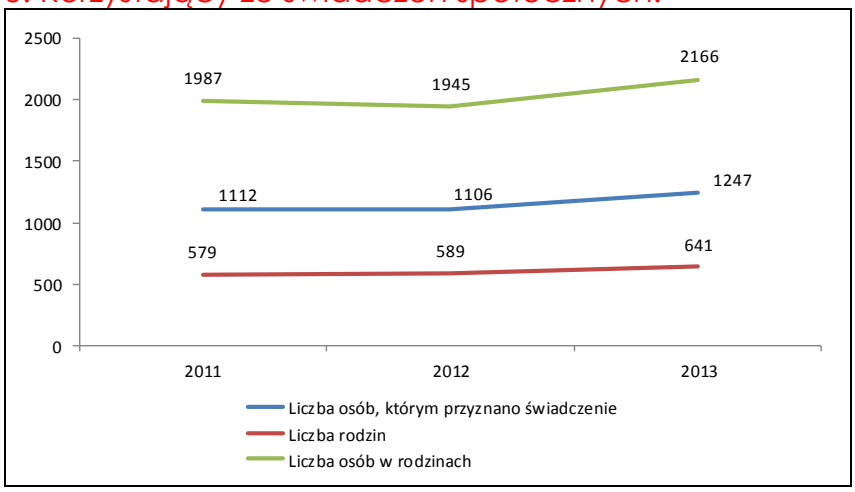

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Iława na lata 2015-2020

Najistotniejsze problemy społeczne na terenie gminy Iława zostały określone w drodze analizy powodów udzielania pomocy mieszkańcom przez GOPS w latach 2011-2013, na podstawie sporządzanej rokrocznie „Oceny zasobów pomocy społecznej".

Najczęściej doświadczanymi przez mieszkańców problemami są:

1) bezrobocie;
2) długotrwała lub ciężka choroba;
3) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
4) niepełnosprawność;
5) ubóstwo (problemy te są analogiczne jak dla całego regionu warmińsko-mazurskiego).

Rzadziej, choć w również znaczącej skali, pomoc społeczna jest udzielana w związku z ochroną macierzyństwa oraz alkoholizmu. W świetle statystyki GOPS inne problemy społeczne, jak narkomania czy przemoc w rodzinie praktycznie nie występują. Trzeba jednak zaznaczyć, iż osoby dotknięte uzależnieniami (nie tylko od substancji psychoaktywnych) zwykle nie przyznają się do swojego problemu, zaś jeśli korzystają z pomocy społecznej, to z innych powodów.

W strukturze świadczeń o charakterze pieniężnym z zakresu pomocy społecznej za 2013 r. dominują zasiłki stały i okresowy oraz wydatki w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania". Natomiast w przeliczeniu na 1 osobę korzystającą, najwięcej środków przeznaczono na opłacenie pobytu mieszkańców gminy w DPS-ach. Oprócz świadczeń z pomocy społecznej, gmina przekazała znaczną ilość wsparcia w ramach zasiłków rodzinnych, świadczeń opiekuńczych, funduszu alimentacyjnego oraz stypendiów socjalnych. Ogółem w 2013 r. GOPS przeznaczył na świadczenia z zakresu pomocy społecznej blisko 5,5 mln zł.

Struktura i wysokość świadczeń potwierdzają niejako, iż dominującymi problemami społecznymi w gminie są bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo, długotrwałe choroby oraz niezaradność życiowa. Uwagę zwraca znaczna grupa (79 osób) dorosłych niezdolnych do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnych do pracy, które otrzymują zasiłek stały, a także duża liczba osób korzystających z zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia. Niepokojąco duża jest również liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnych dzieci i dorosłych, a także ze wsparcia funduszu alimentacyjnego. To znaczy, że wielu rodziców uchyla się od obowiązku łożenia środków na opiekę i wychowanie swoich dzieci. Największa wartość świadczeń była jednak udzielana w ramach świadczeń rodzinnych, mających na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

~~Na terenie gminy Iława wsparciem w ramach pomocy społecznej w 2008 roku objęto 632 rodziny, liczące 2448 osób. Gminę, według stanu na dzień 31.12.2008 r. (dane Urzędu Gminy Iława), zamieszkiwało 12.249 osób. Z dokonanej analizy wynika, że pomocą objętych zostało 19,99% ogółu mieszkańców gminy.~~

~~W 2007 roku pomocą objęto 850 rodzin, liczących 3276 osób, tj. 26,86% ogółu mieszkańców.~~

~~Dane na temat liczby rodzin, objętych pomocą, w rozbiciu na zadania własne i zlecone gminie, przedstawia tabela:~~

~~Tabela nr 50. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną~~

~~Wyszczególnienie~~	~~Liczba rodzin~~		~~Liczba osób w rodzinie~~	
	~~2008 r.~~	~~2007 r.~~	~~2008 r.~~	~~2007 r.~~
~~Pomoc ogółem~~	~~520~~	~~658~~	~~1.977~~	~~2.441~~
~~Pomoc w ramach zadań zleconych~~	~~51~~	~~57~~	~~84~~	~~102~~
~~Pomoc w ramach zadań własnych~~	~~474~~	~~601~~	~~1.893~~	~~2.339~~

~~Praca socjalna ogółem~~	~~632~~	~~850~~	~~2.448~~	~~3.276~~
~~w tym: wyłącznie praca socjalna~~	~~112~~	~~192~~	~~471~~	~~835~~

~~Tabela przedstawia strukturę powodów przyznawania pomocy społecznej, które określone są w ustawie o pomocy społecznej. Powody przyznawania świadczeń mogą współwystępować ze sobą, wobec czego nie sumują się.~~

~~Tabela nr 51. Powody przyznania pomocy~~

~~Powód trudnej sytuacji życiowej~~		~~Liczba rodzin (ogółem)~~		~~Liczba osób w rodzinach~~	
		~~2008~~	~~2007~~	~~2008~~	~~2007~~
~~ubóstwo~~	~~1~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~
~~sieroctwo~~	~~2~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~
~~bezdomność~~	~~3~~	~~1~~	~~2~~	~~1~~	~~2~~
~~Potrzeba ochrony macierzyństwa~~	~~4~~	~~71~~	~~40~~	~~391~~	~~171~~
~~w tym: wielodzietność~~	~~5~~	~~45~~	~~5~~	~~280~~	~~26~~
~~bezrobocie~~	~~6~~	~~256~~	~~401~~	~~1.022~~	~~1577~~
~~niepełnosprawność~~	~~7~~	~~156~~	~~187~~	~~518~~	~~607~~
~~długotrwała lub ciężka choroba~~	~~8~~	~~162~~	~~163~~	~~571~~	~~552~~
~~bezradność w sprawach opiek - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem~~	~~9~~	~~134~~	~~140~~	~~701~~	~~738~~
~~w tym: rodziny niepełne~~	~~10~~	~~60~~	~~66~~	~~220~~	~~235~~
~~rodziny wielodzietne~~	~~11~~	~~77~~	~~80~~	~~501~~	~~544~~
~~przemoc w rodzinie~~	~~12~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~
~~alkoholizm~~	~~13~~	~~31~~	~~30~~	~~129~~	~~109~~
~~narkomania~~	~~14~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~
~~trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego~~	~~15~~	~~2~~	~~4~~	~~11~~	~~6~~
~~brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze~~	~~16~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~
~~trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy~~	~~17~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~
~~zdarzenie losowe~~	~~18~~	~~4~~	~~3~~	~~13~~	~~9~~
~~sytuacja kryzysowa~~	~~19~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~
~~klęska żywiołowa lub ekologiczna~~	~~20~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~	~~0~~

~~W 2008 roku głównym powodem przyznawania świadczeń było bezrobocie (256 rodzin). Kolejnymi najczęściej występującymi powodami udzielania pomocy społecznej były: długotrwała lub ciężka choroba (162 rodziny); niepełnosprawność (156 rodzin); bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (134 rodziny).~~

~~Tabela nr 52. Typy rodzin objętych pomocą społeczną~~

~~WYSZCZEGÓLNIENIE~~	~~Liczba rodzin (ogółem)~~		~~Liczba osób w rodzinach~~	
~~0~~	~~1~~		~~2~~	
~~RODZINY~~	~~2008r.~~	~~2007r.~~	~~2008r.~~	~~2007r.~~
~~o liczbie osób w 1~~	~~79~~	~~102~~	~~79~~	~~102~~
~~2~~	~~68~~	~~105~~	~~136~~	~~910~~
~~3~~	~~104~~	~~152~~	~~312~~	~~456~~
~~4~~	~~142~~	~~205~~	~~568~~	~~890~~
~~5~~	~~152~~	~~159~~	~~760~~	~~795~~
~~6 i więcej~~	~~87~~	~~127~~	~~593~~	~~893~~
~~razem~~	~~632~~	~~850~~	~~2.448~~	~~3.276~~
~~o liczbie dzieci 1~~	~~97~~	~~130~~	~~322~~	~~423~~
~~2~~	~~196~~	~~155~~	~~519~~	~~627~~
~~3~~	~~69~~	~~87~~	~~359~~	~~452~~
~~4~~	~~42~~	~~47~~	~~267~~	~~291~~
~~5~~	~~12~~	~~18~~	~~86~~	~~129~~
~~6~~	~~13~~	~~13~~	~~108~~	~~108~~
~~7 i więcej~~	~~6~~	~~8~~	~~56~~	~~75~~
~~razem~~	~~435~~	~~458~~	~~1717~~	~~2105~~
~~o liczbie dzieci 1~~	~~95~~	~~46~~	~~54~~	~~104~~
~~2~~	~~96~~	~~30~~	~~78~~	~~93~~
~~3~~	~~12~~	~~19~~	~~50~~	~~80~~
~~4 i więcej~~	~~16~~	~~17~~	~~106~~	~~101~~
~~razem~~	~~79~~	~~112~~	~~288~~	~~378~~
~~o liczbie osób 1~~	~~29~~	~~38~~	~~29~~	~~38~~
~~2~~	~~24~~	~~31~~	~~48~~	~~62~~
~~3~~	~~17~~	~~99~~	~~51~~	~~66~~
~~4 i więcej~~	~~18~~	~~31~~	~~99~~	~~160~~
~~razem~~	~~88~~	~~122~~	~~227~~	~~376~~

6.10.3. Praca socjalna

Pomoc w formie pracy socjalnej należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i udzielana jest niezależnie od dochodu rodziny lub osoby. Najważniejszym celem pracy socjalnej jest wspomaganie jednostek i rodzin w odzyskaniu lub utrzymaniu i wzmocnieniu pełnych możliwości życiowych. Cel ten obejmuje swym zakresem: zapewnienie podstawowych warunków życia tym wszystkim, którzy z różnych przyczyn są ich pozbawieni i nie mogą zapewnić ich sobie samodzielnie, zminimalizowanie wpływu tych negatywnych warunków, które nie mogą zostać zmienione oraz pomoc w osiąganiu optymalnego poziomu życia poprzez wspieranie w rozwiązywaniu bieżących problemów i trudności życiowych.

~~W 2008 roku pracą socjalną objęte były 632 rodziny, liczące 2448 osób, w tym wsparciem wyłącznie w postaci pracy socjalnej 112 rodzin, liczących 471 osób, tj. 3,85%.~~

GOPS prowadzi stałą współpracę z jednostkami gminnymi (np. UG, szkoły, GKRPA), Powiatowym Urzędem Pracy oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, policją, sądem, kuratorami, komornikami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami. Współpraca ta odbywa się zarówno w toku „rutynowych" zadań, jak i przy okazji wdrażania programów oraz projektów.

W strukturze organizacyjnej GOPS rozpoczął działanie Klub Integracji Społecznej – podmiot zatrudnienia socjalnego realizujący zadania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

6.10.4. Infrastruktura socjalna pomocy społecznej

W skład infrastruktury socjalnej wchodzą między innymi: gminne domy pomocy społecznej, domy dziecka, rodzinne domy dziecka, środowiskowe domy samopomocy, w tym: powiatowe środowiskowe domy samopomocy, gminne środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, pogotowia opiekuńcze, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, świetlice terapeutyczne i socjoterapeutyczne, świetlice środowiskowe, ogniska wychowawcze, placówki poradnictwa specjalistycznego, ośrodki interwencji kryzysowej, punkty interwencji kryzysowej, mieszkania chronione, mieszkania rówieśnicze.

Zgodnie z art. 71 Ustawy o pomocy społecznej, w celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w następujących placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego:

1) opiekuńczej, prowadzonej w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, które pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego;
2) specjalistycznej, w której jest realizowany program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w tym terapia pedagogiczna, psychologiczna, rehabilitacja, resocjalizacja.

Na obszarze gminy Iława występują placówki opiekuńczo-wychowawczego wsparcia dziennego świetlic środowiskowych, działających na bazie szkół podstawowych, zapewniająca instytucjonalną pomoc dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W sytuacjach wymagających wsparcia zewnętrznego, mieszkańcy są także kierowani do

odpowiednich podmiotów, np. domów pomocy społecznej, mających siedzibę poza terenem gminy.

Mieszkańcy gminy korzystają również z infrastruktury, znajdującej się na terenie powiatu iławskiego, zarządzanej przez inne samorządy terytorialne.

Tabela ~~nr 53.~~ 49. Środowiskowy dom samopomocy w powiecie iławskim

Lp.	Nazwa i adres domu	Liczba miejsc	Podmiot prowadzący
1	Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Wyszyńskiego 2 A, 14-200 Iława /dla osób z zaburz, psych./	~~36~~ 38	Powiat iławski
2	Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi ul. Kupnera 18 14-260 Lubawa	25	MOPS Lubawa

Tabela ~~nr 54.~~ 50. Ponadgminne domy pomocy społecznej

Lp.	Nazwa i adres placówki	Typ placówki	Ilość miejsc	Podmiot prowadzący
1	Dom Pomocy Społecznej ul. Grunwaldzka 18 14-260 Lubawa	Dom dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie /mężczyźni/	~~33~~ 37	Powiat iławski
2	Filia w Iławie ul. Dąbrowskiego 15 B 14-200 Iława	Dom dla osób przewlekle somatycznie chorych	~~57~~ 58	Powiat iławski
3	Dom Pomocy Społecznej ul. Iławska 42 14-240 Susz	Dom dla dzieci młodzieży i dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	100 (87 dzieci oraz 13 dorosłych)	Powiat iławski

Infrastruktura społeczna, z której korzystają mieszkańcy gminy Iława (placówki położone poza terenem gminy):

- punkt konsultacyjno-informacyjny przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie;
- Ośrodek dla Bezdomnych „Życie" św. Brata Alberta w Iławie;
- Osada dla ludzi bezdomnych „Markot" w Rucewie;
- Przedszkole integracyjne w Iławie;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna;
- Klasy integracyjne w szkołach podstawowych w Iławie.

6.11. Oświata

Tabela 51. Oświata na terenie gminy Iława (stan na wrzesień 2016r.)

Lp.	Szkoła	Liczba uczniów w szkole	Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym	Liczba nauczycieli	Liczba świetlic w szkołach	Liczba bibliotek w szkołach
1.	Samorządowa Szkoła Podstawowa we Franciszkowie	66	21	10	1	1
2.	Samorządowa Szkoła Podstawowa im. mjr H. Dobrzańskiego „Hubala" w Gałdowie	54	17	10	1	1
3.	Samorządowa Szkoła Podstawowa w Gromotach	91	20	12	1	1
4.	Samorządowa Szkoła Podstawowa w Lasecznie	66	31	10	1	1
5.	Samorządowa Szkoła Podstawowa im. M. Lengowskiego w Rudzienicach	139	46	14	1	1
6.	Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wikielcu	119	-	13	1	1
7.	Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Twórców Literatury Dziecięcej w Ząbrowie	199	50	23	1	1
8.	Samorządowe Gimnazjum im. Olimpijczyków Polskich we Franciszkowie	145	-	18	1	1
9.	Samorządowe Gimnazjum w Ząbrowie	174	-	19	1	1
Razem		**1053**	**185**	**129**	**9**	**9**

Przy sześciu samorządowych szkołach podstawowych działają oddziały przedszkolne. Ponadto w Gminie działa przedszkole w Wikielcu.

Placówki oświatowe, zarówno publiczne jak i niepubliczne, są rozmieszczone dość równomiernie na terenie gminy, dzięki czemu czas dojazdu do nich (dostępność) należy ocenić pozytywnie. Gmina organizuje

dowóz uczniów do szkół. W roku szkolnym 2014-2015 każdego dnia dowozem było objętych 794 uczniów, wsiadających na ponad 100 przystankach.

W związku z niewielką liczbą uczniów w klasach, w niektórych szkołach funkcjonuje nauczanie w klasach łączonych. Dotyczy to: Samorządowej Szkoły Podstawowej we Franciszkowie, Samorządowej Szkoły Podstawowej w Lasecznie, Samorządowej Szkoły Podstawowej w Gromotach, Samorządowej Szkoły Podstawowej w Gałdowie.

Według danych GUS współczynnik skolaryzacji netto dla poziomu szkoły podstawowej od 2010 r. do 2013 r. spadł z ok. 75% do ok. 71%, co oznacza, że coraz więcej rodziców wybiera dla swych dzieci szkoły podstawowe spoza terenu gminy (najprawdopodobniej w Iławie). Ten sam wskaźnik dla poziomu gimnazjalnego jest jeszcze niższy i również wykazuje tendencję spadkową: z blisko 72% w 2010 r. do 62% w 2013 r.

Natomiast wychowaniem przedszkolnym było objętych blisko 50% dzieci w wieku 3-5 lat. Wskaźnik ten od 2010 r. wzrósł o blisko 23 punkty procentowe z dynamiką znacznie przekraczająca tendencję w całym województwie: z 22% do 49,9% w 2013 r. (w tym samym roku wskaźnik dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 40,7%).

Gminną jednostką organizacyjną wspierającą i obsługującą szkoły przedszkola na terenie gminy jest Zespół Obsługi Szkół Samorządowych Gminy Iława. Ogółem w ZOSS Gminy Iława pracuje 8 osób (w przeliczeniu na pełne etaty – 7,5). Oprócz finansów i kadr, Zespół Obsługi zajmuje się sprawozdawczością oświatową, rozpatrywaniem spraw związanych z wyprawką szkolną, dofinansowaniem pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników zamieszkujących na trenie gminy oraz koordynowaniem funkcjonowania oświaty w gminie Iława.

O jakości nauczania w szkołach z terenu gminy Iława mogą świadczyć wyniki sprawdzianu na zakończenie szkoły podstawowej i egzaminu gimnazjalnego. W 2014 r. wyróżnił się wynik sprawdzianu w Samorządowej Szkole Podstawowej we Franciszkowie – najwyższy wynik w powiecie iławskim, wyraźnie wyższy od średniej w kraju oraz wynik egzaminu z matematyki w Samorządowym Gimnazjum w Ząbrowie – wynik wyższy od średniej krajowej.

Stan techniczny budynków oświatowych na terenie gminy jest stosunkowo dobry. W ostatnich latach przeprowadzono szereg remontów budynków i świetlic szkolnych oraz wyposażono je w środki dydaktyczne i oprogramowanie komputerowe (np. we wszystkich szkołach gminnych funkcjonują nowoczesne pracownie komputerowe z dostępem do Internetu). Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu

przeznaczony do użytku uczniów w 2013 r. wyniosła 11,4. Wiele szkół jest wyposażonych w nowoczesne wielofunkcyjne boiska (np. SSP w Wikielcu – boisko Orlik, SSP w Ząbrowie, SSP w Rudzienicach, SSP i SG we Franciszkowie) oraz place zabaw.

~~W 2008 r. gmina Iława obsługiwana była przez 8 szkół podstawowych i 1 punkt filialny oraz 2 gimnazja. Gimnazja mieszczą się w budynkach szkół podstawowych. Liczba dzieci, objętych nauczaniem podstawowym (wraz z zerówkami), w roku szkolnym 2006/2007 wyniosła – 1.048, a obowiązkiem gimnazjalnym - 500. W tym okresie w placówkach edukacyjnych pracowali nauczyciele na 184 etatach. Na jednego nauczyciela przypadało więc średnio 8 dzieci.~~

~~Liczba dzieci, objętych nauczaniem podstawowym w roku szkolnym 2007/2008, wyniosła – 1072, w tym: w szkołach podstawowych uczyło się – 849 dzieci, w zerówkach – 147 dzieci, w zajęciach typu szkolnego uczestniczyło także 76 dzieci w wieku od 4 i 5 lat. Obowiązkiem gimnazjalnym objęto – 486 dzieci. W tym okresie w placówkach edukacyjnych pracowali nauczyciele na 143 etatach. Na jednego nauczyciela przypada więc średnio 8 dzieci (czyli wielkość ta w porównaniu z rokiem ubiegłym nie zmieniła się).~~

Trendy demograficzne nie wskazują na wzrost liczby ludności w wieku 0-17, a więc istniejąca sieć szkół będzie wystarczająca w ciągu najbliższych kilkunastu lat. Stan techniczny budynków szkół jest dobry, ponieważ w ciągu ostatnich kilku lat dużo środków finansowych zostało wydatkowanych na rozbudowę, remonty i modernizację sieci szkół gminnych. W 2007 r. wybudowano kompleks szkolny wraz z salą gimnastyczną w Wikielcu, a zamknięto szkołę w Karasiu i Woli Kamieńskiej, których funkcjonowanie nie było uzasadnione ekonomicznie. ~~W 2008 r. opracowano dokumentację techniczną dobudowy hali sportowej do szkoły podstawowej w Lasecznie. W 2009 r. planowana jest nadbudowa piętra w szkole podstawowej w Rudzienicach oraz rozbudowa szkoły w Gałdowie. Przygotowano także dokumentację projektową budowy sali gimnastycznej przy szkole podstawowej w Lasecznie, której budowa rozpocznie w 2010 r.~~

~~Tabela nr 55 przedstawia wykaz szkół, liczbę przypadających na daną jednostkę oddziałów, nauczycieli i uczniów:~~

~~Nazwa~~		~~Adres~~	~~Liczba oddziałów~~	~~Liczba nauczycieli~~	~~Liczba uczniów~~
~~1~~	~~SSP FRANCISZKOWO~~	~~FRANCISZKOWO 18~~	~~7~~	~~15~~	~~89~~
~~2~~	~~SSP FREDNOWY~~	~~FREDNOWY 52~~	~~7~~	~~9~~	~~57~~
~~3~~	~~SSP GAŁDOWO~~	~~GAŁDOWO 24~~	~~7~~	~~14~~	~~97~~
~~4~~	~~SSP GROMOTY~~	~~GROMOTY 20~~	~~7~~	~~0~~	~~127~~
~~5~~	~~SSP LASECZNO~~	~~LASECZNO 43~~	~~7~~	~~13~~	~~68~~

~~6~~	~~SSP RUDZIENICE~~	~~RUDZIENICE Szkolna 2~~	~~7~~	~~15~~	~~166~~
~~7~~	~~SSP WIKIELEC~~	~~WIKIELEC 15e~~	~~7~~	~~13~~	~~150~~
~~8~~	~~Szkoła Filialna im. Emila von Beringa w Ławicach~~	~~ŁAWICE 8~~	~~4~~	~~0~~	~~30~~
~~9~~	~~SG FRANCISZKOWO~~	~~FRANCISZKOWO 18~~	~~9~~	~~21~~	~~233~~
~~10~~	~~SG ZĄBROWO~~	~~ZĄBROWO 43~~	~~10~~	~~22~~	~~256~~
~~11~~	~~SSP ZĄBROWO~~	~~ZĄBROWO 43~~	~~12~~	~~27~~	~~241~~
		~~RAZEM:~~	~~84~~	~~149~~	~~1514~~

~~Szczegółowe dane dotyczące sieci gimnazjów i sześcioletnich szkół podstawowych wraz z obwodami szkolnymi przedstawiają poniższe tabele:~~

~~Tabela nr 56. Sieć gimnazjów na terenie gminy Iława~~

~~Lp.~~	~~Nazwa gimnazjum~~	~~Wykaz sześcioletnich Samorządowych Szkół Podstawowych wchodzących w skład obwodu gimnazjum~~
~~1.~~	~~Samorządowe Gimnazjum w Ząbrowie~~	~~Samorządowe Szkoły Podstawowe w: Gałdowie, Lasecznie, Ząbrowie, Wikielcu.~~
~~2.~~	~~Samorządowe Gimnazjum we Franciszkowie~~	~~Samorządowe Szkoły Podstawowe: we Franciszkowie, w Gromotach, w Rudzienicach i Frednowych.~~

~~Tabela nr 57.~~
~~Sieć sześcioletnich szkół podstawowych wraz z obwodami szkolnymi~~

~~Lp.~~	~~Nazwa szkoły podstawowej i szkoły filialnej~~	~~Wykaz miejscowości wchodzących w skład obwodu~~
~~1.~~	~~Franciszkowo~~	~~Franciszkowo, Franciszkowo Dolne, Stanowo, Pikus, Borek, Przejazd, Drwęca.~~
~~2.~~	~~Frednowy~~	~~Frednowy, Wilczany, Wiewiórka, Prasneta.~~
~~3.~~	~~Gałdowo~~	~~Gałdowo, Mózgowo, Jachimówka, Owczarnia.~~
~~4.~~	~~Gromoty ze szkołą filialną w Ławicach~~	~~Gromoty, Kałduny, Ławice, Tchórzanka, Mały Bór, Dziarny, Dziarnówko, Dół, Smolniki, Katarzynki, Kozianka, Papiernia, Dąbrowa, Julin, Łowizowo, Rodzone.~~
~~5.~~	~~Wikielec~~	~~Karaś, Radomek, Szeplerzyzna, Wikielec Stradomno, Nejdyki~~
~~6.~~	~~Laseczno~~	~~Laseczno, Laseczno Małe, Gulb, Skarszewo, Zazdrość.~~
~~7.~~	~~Rudzienice~~	~~Rudzienice, Mątyki, Kałdunki, Urwisko, Wola Kamieńska, Kamień Duży, Kamień Mały, Karłowo, Kwiry, Windyki, Szałkowo, Tynwałd, Jażdżówki, Jezierzyce, Makowo, Praszki, Emilianowo, Nowa Wieś, Sąpy, Kaletka.~~
~~8.~~	~~Ząbrowo~~	~~Ząbrowo, Segnowy, Szymbark, Szczepkowo, Kamionka.~~

~~Tabela nr 58.~~
~~Poniżej przedstawiono zestawienie dotyczące ilości (liczba nad kreską) i wielkości (liczba pod kreską) pomieszczeń, jakimi dysponują poszczególne placówki:~~

~~Szkoła~~	~~Ogółem sale lekcyjne~~	~~Pracownie~~		~~Świetlice~~	~~Sala gimnastyczna~~	~~Biblioteka~~	~~Gabinet profilaktyki zdrowotnej~~
		~~komputerowa~~	~~językowa~~				
~~SSP w Franciszkowie~~	6 / 224,50	1 / 37,62	—	1 / 56,0	Wspólne z SG	1 / 18,3	
~~SG w Franciszkowie~~	9 / 799,33	1 / 75,10	—	1 / 69,90	24x12x6 / 279,40	1 / 75,05	—
~~SSP w Frednowach~~	6 / 226,70	1 / 37,5		—	—	1 / 22,70	—
~~SSP w Gałdowie~~	10 / 567,25	1 / 52,25	—	1 / 29,75	1 / 185,85	1 / 35,16	
~~SSP w Gromotach~~		1 / 22,20	—	1 / 73,70	—	1 / 6,24	
~~SSP w Lasecznie~~	7 / 308,06	1 / 37,56	—	—	—	1 / 18,39	
~~SSP w Gromotach p/filialny w Ławicach~~	6 / 189,39	1 / 19,09		1 / 45,46	—	1 / 24,88	—
~~SSP W Rudzienicach~~	12 / 517,69	2 / 97,70		2 / 100,24	24x12x6 / 314,60	1 / 35,95	
~~SSP w Wikielcu~~	13 / 1339,61	2 / 80,28	—	1 / 69,92	36x21,7x8,0 / 776,60	1 / 75,05	—
~~SSP w Ząbrowie~~	14 / 814,64	1 / 38,52	—	1 / 54,80	1 / 279,40	1 / 56,20	
~~SG w Ząbrowie~~	11 / 472,46	1 / 37,64		1 / 32,82	Wspólne z SSP	—	

~~SSP o/p.szkolny w Ząbrowie~~	2 / 119,83	—	—	—	—	—	—

~~Tabela nr 59.~~
~~Poniżej przedstawiono stan kadry, nauczycieli zatrudnionych w gminnych placówkach oświatowych:~~

~~Wyszczególnienie~~		~~Liczba stosunków pracy nauczycieli~~					
		~~ogółem~~	~~bez stopnia~~	~~stażysta~~	~~kontraktowy~~	~~mianowany~~	~~dyplomowany~~
~~1~~		~~2~~	~~3~~	~~4~~	~~5~~	~~6~~	~~7~~
~~Stopień doktora lub doktora habilitowanego, dyplom ukończenia studiów magisterskich i przygotowanie pedagogiczne~~	~~zatrudnieni w pełnym wymiarze zajęć~~	~~116~~	~~0~~	~~5~~	~~14~~	~~21~~	~~76~~
	~~zatrudnieni w niepeł. wymiarze zajęć~~	~~38~~	~~0~~	~~1~~	~~11~~	~~8~~	~~18~~
~~Dyplom ukończenia studiów magisterskich bez przygotowania pedagogicznego, dyplom ukończenia wyższych studiów zawodowych i przygotowanie pedagogiczne~~	~~zatrudnieni w pełnym wymiarze zajęć~~	~~9~~	~~0~~	~~1~~	~~1~~	~~3~~	~~4~~
	~~zatrudnieni w niepeł. wymiarze zajęć~~	~~4~~	~~0~~	~~1~~	~~2~~	~~0~~	~~1~~
~~OGÓŁEM~~	~~zatrudnieni w pełnym wymiarze zajęć~~	~~125~~	~~0~~	~~6~~	~~15~~	~~24~~	~~80~~
	~~zatrudnieni w niepeł. wymiarze zajęć~~	~~42~~	~~0~~	~~2~~	~~13~~	~~8~~	~~19~~

6.12. Kultura i sport

Na terenie gminy Iława przy Gminnym Ośrodku Kultury w Lasecznie oraz w świetlicach wiejskich skupia się działalność kulturalna mieszkańców gminy. Celem podstawowym GOK jest prowadzenie działalności w zakresie upowszechniania kultury, podejmowania działań dla zachowania tradycji oraz dziedzictwa kulturalnego Gminy oraz tworzenie warunków dla rozwoju aktywnego uczestnictwa w kulturze jej odbiorców. Przy GOK działają trzy zespoły: folkowy „Morawa", folklorystyczny „Gosposie" oraz chór „Fantazja".

~~Czytelnictwo mieszkańcy mają zagwarantowane przez biblioteki w następujących wsiach: Siemiany, Ławice, Ząbrowo, Laseczno i Rudzienice.~~

W ramach GOK funkcjonuje sieć Gminnych Bibliotek Publicznych w Lasecznie, Ławicach, Rudzienicach, Siemianach, Ząbrowie. Biblioteki – oprócz oferty wypożyczenia książek – biorą udział w organizacji wydarzeń kulturalnych, wycieczek, zajęć wakacyjnych, a także prowadzą kółka zainteresowań.

~~Tabela nr 60. Czytelnictwo~~

~~Wyszczególnienie~~	~~Placówki biblioteczne~~		~~Księgozbiór w woluminach~~	~~Czytelnicy~~	~~Wypożyczenia w woluminach~~		~~Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną~~
	~~ogółem~~	~~W tym bibliotek i~~			~~ogółem~~	~~Na 1 czytelnika~~	
~~Powiat iławski~~	~~25~~	~~21~~	~~328343~~	~~13897~~	~~242324~~	~~17,4~~	~~3603~~
~~Gmina Iława~~	~~9~~	~~9~~	~~44428~~	~~1327~~	~~23690~~	~~17,9~~	~~1335~~
~~Gmina Lubawa~~	~~3~~	~~3~~	~~31743~~	~~1052~~	~~51280~~	~~48,7~~	~~3477~~

Tabela 52. Biblioteki w gminie Iława

Rodzaj	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013
biblioteki i filie	ob.	5	5	5	5
pracownicy bibliotek	osoba	5	5	5	5
księgozbiór	wol.	40 491	37 769	36 842	37 571
czytelnicy w ciągu roku	osoba	764	882	850	948
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	16 142	15 298	15 612	17 280
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	2	2	1	1
komputery podłączone do Internetu	szt.	13	36	36	35
komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników	szt.	8	30	30	29
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2 518	2 551	2 562	2 571
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	3 215,6	2 960,9	2 876,3	2 923,0
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	61	70	67	74
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	21,1	17,3	18,4	18,2

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016-2030

W okresie 2009-2012 liczba czytelników zmalała o 55 osób, z 905 do 850 osób, natomiast wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika odpowiednio z 22,0 do 18,4. Unowocześnianie funkcjonowania bibliotek (ostatnio oddano

do użytku rozbudowana i zmodernizowaną bibliotekę wiejską w Siemianach) i możliwość przeglądania katalogów przez Internet – ponadto GBP w Lasecznie umożliwia korzystanie z książek elektronicznych na komputerze domowym lub urządzeniach mobilnych – przyniosło rezultat w postaci zwiększenia liczby czytelników w 2013 r. o 98 osób. Obecnie biblioteki są wyposażone w 35 komputerów z dostępem do Internetu, z czego 29 jest do dyspozycji czytelników.

Na uwagę zasługuje chęć kultywowania pamięci po jednym z najsławniejszych mieszkańców gminy Iława, pochodzącym z Ławic - prof. Emilu von Behringu. Profesor Emil von Behring w 1901 r. został laureatem pierwszej Nagrody Nobla w dziedzinie medycyny za wynalezienie surowicy przeciwbłonniczej, ratującej życie wielu dzieciom. W szkole podstawowej w Ławicach utworzono izbę pamięci poświęconą sławnemu uczonemu i odsłonięto pamiątkową tablicę.

Na terenie gminy funkcjonuje sieć świetlic wiejskich, które oprócz pełnienia funkcji miejsca spotkań lokalnych społeczności, służą także organizacji imprez kulturalnych. Świetlice znajdują się w 27 miejscowościach. W ostatnich latach wybudowano nowe świetlice w Siemianach, Woli Kamieńskiej, Karasiu. Pozostałe – za wyjątkiem świetlicy w Mątykach – zostały zmodernizowane.

Na terenie Gminy organizowane są liczne imprezy kulturalne i sportowe. Sport w gminie obejmuje różne dyscypliny, ale przede wszystkim piłkę nożną, jak również - szczególnie w szkołach - piłkę siatkową i wieloboje lekkoatletyczne, organizowane przez Szkolny Związek Sportowy.

Działalnością sportową na terenie gminy Iława kieruje Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Iławie. Do podstawowych zadań należy organizowanie i przeprowadzanie imprez sportowych, rekreacyjnych, turniejów sołectw.

Najstarszym klubem sportowym działającym na terenie gminy jest piłkarski Gminny Klub Sportowy Wikielec, założony w 1958 r. Aktualnie GKS Wikielec uczestniczy w rozgrywkach III ligi.

Poza tym w gminie działają następujące kluby piłkarskie:

- LZS Czarni Rudzienice, klasa A, grupa IV warmińsko-mazurska, zakończył sezon 2014/2015 jako lider tabeli,
- LZS Osa Ząbrowo, klasa A, grupa IV warmińsko-mazurska, zakończył sezon 2014/2015 na 4 miejscu tabeli,
- GKS LZS Szymbark, rok założenia 1961, klasa B, grupa IV warmińsko-mazurska.

W drużynach Ludowych Zespołów Sportowych, w piłce nożnej, w skali regionu, największe osiągnięcia mają sportowcy ze wsi Wikielec, Rudzienice, Ząbrowo, Szymbark, Karaś, gdzie rozgrywane są spotkania w klasie A i B w piłce nożnej. Boiska sportowe posiadają następujące wsie: Karaś, Wikielec, Szymbark, Nowa Wieś, Smolniki, Segnowy, Frednowy, Rudzienice, Szymbark, Ząbrowo, Gałdowo, Mózgowo, Radomek, Dziarny, Ławice, Kałduny, Tynwałd, Szałkowo, Starzykowo. Szkolna baza sportowa przedstawia się następująco: sale gimnastyczne są przy szkołach w Rudzienicach, w Ząbrowie, Franciszkowie, Gałdowie i Wikielcu, natomiast boiska sportowe są przy szkołach w Wikielcu i Franciszkowie, a w Rudzienicach i Ząbrowie boiska posiadają sztuczną nawierzchnię.

Tabela 53. Boiska sportowe w gminie Iława

Lp.	Rodzaj obiektu sportowego	Miejscowość	Sposób wykorzystania	Właściciel/ zarządzający	Rok budowy/ modernizacji
1.	Boisko sportowe „ORLIK"	Wikielec	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Iława	2013
2.	Boisko sportowe	Frednowy	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Iława/ Stowarzyszenie Klub Sportowy GKS-LZS Wikielec	2007
3.	Boisko sportowe	Rudzienice	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Iława/ Ludowy Zespół Sportowy Czarni Rudzienice	2014
4.	Boisko sportowe	Szymbark	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Iława/ Gminny Klub Sportowy Ludowych Zespołów Sportowych Szymbark	2010
5.	Boisko sportowe	Ząbrowo	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Iława/ Ludowy Zespół Sportowy Osa Ząbrowo	2012
6.	Boisko sportowe	Wikielec	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Iława/ Stowarzyszenie Klub Sportowy GKS-LZS Wikielec	2013
7.	Boisko sportowe	Karaś	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Iława/ Stowarzyszenie Klub Sportowy GKS-LZS Wikielec	2007
8.	Boisko sportowe	Gałdowo	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /Samorządowa Szkoła Podstawowa w Gałdowie	2012
9	Boisko sportowe	Mózgowo	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /sołectwo Mózgowo	1990
10.	Boisko sportowe	Radomek	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /sołectwo Radomek	2010
11.	Boisko sportowe	Dziarny	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /sołectwo Dziarny	2012

12.	Boisko sportowe	Ławice	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /sołectwo Ławice	2012
13.	Boisko sportowe	Kałduny	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /sołectwo Mózgowo	1990
14.	Boisko sportowe	Tynwałd	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /sołectwo Tynwałd	2013
15.	Boisko sportowe	Szałkowo	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /sołectwo Szałkowo	2007
16.	Boisko sportowe	Segnowy	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /sołectwo Ząbrowo	2007
17.	Boisko sportowe	Starzykowo	Treningi, rozgrywki	Gmina Iława /sołectwo Starzykowo	2007

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016-2030

Działalność sportowa na terenie gminy Iława jest dobrze rozwinięta, zarówno pod względem stworzenia odpowiednich warunków do uprawiania sportu, jak i uczestnictwa w sporcie.

Główną imprezą organizowaną przez GOK w Lasecznie jest festiwal „Nad Jeziorakiem" organizowany od 10 lat w Siemianach, impreza ściągająca widzów z terenu gminy, regionu i kraju.

Tabela 54. Działalność GOK w Lasecznie

Rodzaj	Jednostka	2011	2012	2013	2014
Imprezy organizowane przez GOK:					
Ogółem	szt.	19	23	33	76
Wystawy	szt.	0	0	0	2
występy zespołów amatorskich	szt.	8	10	14	20
występy artystów i zespołów zawodowych	szt.	10	10	14	20
dyskoteki	szt.	0	0	0	1
prelekcje, spotkania, wykłady	szt.	0	0	0	7
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	szt.	0	2	4	0
Konkursy	szt.	0	0	0	9
Inne	szt.	-	1	1	17
Uczestnicy:					
ogółem	osoba	15 000	9 100	11 300	22 100
wystawy	osoba	0	0	0	200
występy zespołów amatorskich	osoba	2 000	2 000	3 000	5 000
występy artystów i zespołów zawodowych	osoba	3 000	2 000	3 000	5 000
dyskoteki	osoba	0	0	0	100
prelekcje, spotkania, wykłady	osoba	0	0	0	500
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	osoba	0	100	300	0
konkursy	osoba	0	0	0	300
Inne	osoba	-	5 000	5 000	11 000
Zespoły artystyczne i członkowie					
zespoły artystyczne	szt.	3	3	3	5
członkowie zespołów artystycznych	osoba	31	31	31	47
muzyczne - instrumentalne	szt.	0	0	0	2
folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele)	szt.	2	2	2	2
taneczne	szt.	1	1	1	1
Członkowie:					
muzyczne - instrumentalne	osoba	0	0	0	10

Rodzaj	Jednostka	2011	2012	2013	2014
folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele)	osoba	16	16	16	22
taneczne	osoba	15	15	15	15

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016-2030

Przy Gminnym Ośrodku Kultury działa sześć zespołów artystycznych, które biorą aktywny udział w życiu kulturalnym gminy i nie tylko. Uczestniczą także w licznych występach i konkursach również poza terenem gminy. Są to:

- „Morawa" – folkowy zespół instrumentalno-wokalny, śpiewający piosenki ludowe w różnych językach: polskim, czeskim, ukraińskim, niemieckim, greckim, angielskim, rosyjskim i francuskim.
- „Gosposie" – zespół folklorystyczny, w skład zespołu wchodzi 11 śpiewających pań i 5-cio osobowa kapela męska
- „A-propos" – wykonuje repertuar starych i nowych przebojów piosenki polskiej i zagranicznej: covery, piosenkę poetycką, kolędy i pastorałki.
- „Dzieci Ziemi Iławskiej" – dziecięcy zespół folklorystyczny,
- „Remedium" – zespół rockowy.

6.13. Aktywność społeczna

Według danych GUS w 2014 r. na terenie gminy Iława działało 36 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 3 fundacje, przy czym w tym samym roku przybyło 5 stowarzyszeń. W ciągu 2010-2014 liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie gminy wzrosła o 10.

Tabela 55. Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Iława

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres działalności organizacji	Rok powstania
1.	Fundacja imienia Emila von Behringa, Ławice 8	1) Propagowanie dorobku naukowego i życiowego Emila von Berhringa 2) Fundowanie stypendiów dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, szczególnie utalentowanych i mających osiągnięcia (laureaci olimpiad przedmiotowych, wybitni sportowcy, talenty artystyczne i.t.p.). 3) Działania na rzecz poprawy bazy materialnej Szkoły Podstawowej im . Emila von Behringa w Ławicach . 4) Propagowanie zdrowego stylu życia .	2005
2.	Fundacja Dziedzictwo Warmii i Mazur Starzykowo 20	1) Celem głównym są działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu. 2) Działalność dobroczynna. 3) Wspieranie społecznej aktywności obywateli. 4) Działania na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy.	2013
3.	Fundacja Rozwoju Ziemi Iławskiej, Nowa Wieś 39A	Wspieranie różnorodnych form aktywności społecznej, służących zdobywaniu poprzez obywateli umiejętności dostosowania się do życia w warunkach rozwijającej się demokracji i gospodarki rynkowej oraz służących działaniom podejmowanym dla uniknięcia patologii społecznych i zagrożeń z nimi związanych, a także promocja wszelkich działań mających na celu uaktywnienie małego biznesu ziemi iławskiej i zapoznanie go z mechanizmem i polityką UE.	2003
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ząbrowa Ząbrowo 63 a	1) Tworzenie, upowszechnianie i pielęgnacja kultury, inicjowanie i wspieranie rozwoju kultury fizycznej. 2) Rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych mieszkańców wsi Ząbrowo oraz okolicznych miejscowości. 3) Integrowanie mieszkańców wsi. 4) Wspieranie inicjatyw społecznych.	2001

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres działalności organizacji	Rok powstania
		5) Wspieranie rozwoju sportu.	
5.	Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju Sołectw Tynwałd i Makowa w Tynwałdzie, Tynwałd 18	1) Wspieranie wszechstronnego i zróżnicowanego rozwoju społecznego, 2) kulturalnego i gospodarczego gminy wiejskiej Iława ze szczególnym uwzględnieniem sołectw Tynwałd i Makowo. 3) Wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w lokalnej 4) społeczności.	2001
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół Frednowa Frednowy 45	1) Prowadzenie szkoły. 2) Prowadzenie przedszkola. 3) Wspieranie działalności dydaktyczno- wychowawczych. 4) Promocja przedszkola i szkół. 5) Integrowanie mieszkańców wsi Frednowy.	2007
7.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozbudowy Samorządowej Szkoły Podstawowej w Gromotach Gromoty 20	1) Podejmowanie działań na rzecz rozbudowy Samorządowej Szkoły Podstawowej w Gromotach. 2) Wspieranie społecznej aktywności mieszkańców. 3) Promocja zdrowego stylu życia. 4) Poznawanie i kultywowanie tradycji i folkloru regionu. 5) Propagowanie nowych form rekreacji i działań integracyjnych.	2012
8.	Stowarzyszenie Miłośników Nowej Wsi ul .Olsztyńska 11/5 Nowa Wieś	1) Wspieranie społecznej aktywności mieszkańców, na rzecz rozwoju miejscowości Nowa Wieś. 2) Włączenie mieszkańców wsi Nowa wieś w nurt życia społeczno-kulturalnego i gospodarczego Gminy Wiejskiej Iława. 3) Krzewienie wiedzy o miejscowości Nowa Wieś w regionie i poza regionem. 4) Przyczynianie się do tworzenia tożsamości środowiskowej mieszkańców. 5) Rozwijanie edukacji, krzewienie oświaty i wychowania w społeczności lokalnej.	2012
9.	Stowarzyszenie Przyjaciół Szałkowa" Agro-Tur" Szałkowo 90	1) Rozwój Szałkowa, poprawa infrastruktury, ochrona środowiska. 2) Wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki. 3) Pomoc i wspieranie organizacji i instytucji działających na terenie Szałkowa. 4) Integracji mieszkańców. 5) Współudział w inicjowaniu i koordynacji działań mających na celu rozwój Szałkowa. Inicjowanie i wspieranie działalności w zakresie kultury, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia, ochrony środowiska.	2001
10.	Związek Prusów w Polsce ul. Pojezierska 5 14-204 Rudzienice	1) Integracja Prusów bez względu na poglądy i przekonania religijne. 2) Ratowanie pielęgnowanie, rozwój i upowszechnianie kultury duchowej i materialnej Prusów. 3) Nauczanie języka pruskiego i pisma runicznego. 4) Popularyzacja historii Prusów.	2012
11.	Gminne Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Społecznej ul. Andersa 2 A, Iława	Organizowanie i prowadzenie wszelkiej pomocy społecznej dla osób potrzebujących z gminy Iława. Gromadzenie i podział funduszy.	2004
12.	Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe ul. Andersa 2 A, Iława	1) Wszechstronne krzewienie kultury fizycznej i turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem problemów środowiska wiejskiego. 2) Upowszechnianie i rozwijanie rekreacji ruchowej, sportu i turystyki oraz innych form aktywnego wypoczynku, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób niepełnosprawnych.	2001
13.	Stowarzyszenie Wspierania Wsi ul. Andersa 2 A Iława	1) Wdrażanie nowoczesnych metod gospodarowania w rolnictwie. 2) Wspieranie restrukturyzacji obszarów wiejskich . 3) Prowadzenie działalności edukacyjno – oświatowej w zakresie rolnictwa. 4) Upowszechnianie wśród członków stowarzyszenia wiedzy na temat funkcjonowania rynku rolnego i ekonomiki gospodarstw rolnych. 5) Tworzenie korzystnego klimatu społecznego dla sprawy zagospodarowania gruntów na terenie Gminy Iława. 6) Upowszechnianie dobrych wzorów gospodarowania.	2001
14.	Towarzystwo Ziemi Rudzienickiej, ul. Kwiatowa 2, Rudzienice	1) Kultywowanie tradycji Pruskich Pomezan. 2) Kształtowanie regionalizmu i jego rozwój na Ziemi Rudzienickiej. 3) Działalność kulturalno – oświatowa .	2001
15.	Stowarzyszenie Hodowców Zwierząt Gospodarskich Polskich Ras Pierwotnych „KRASULA" Szałkowo 36	1) Reprezentowanie interesów producentów i przetwórców żywności wytwarzanej metodami ekologicznymi i tradycyjnymi. Upowszechnianie rolnictwa ekologicznego oraz promocja zdrowej żywności . 2) Działania na rzecz ochrony środowiska i zdrowia oraz oświaty. 3) Tworzenie programów, projektów i dokumentacji do realizacji celów statutowych. 4) Hodowla i rozwój polskich ras pierwotnych celem ochrony tych ras przed	2005

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres działalności organizacji	Rok powstania
		zagładą oraz zachowania cech genetycznych tych zwierząt dla przyszłych pokoleń.	
16.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kulturalnego i Gospodarczego Franciszkowa Franciszkowo 18 E	Celem stowarzyszenia jest pielęgnowanie dziedzictwa kulturalnego regionu , lokalnych tradycji, kształtowanie i utrwalanie tożsamości regionalnej oraz upowszechniania wiedzy o regionie.	2008
17.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kulturalnego i Gospodarczego Ławic	Celem stowarzyszenia jest pielęgnowanie dziedzictwa kulturalnego regionu, lokalnych tradycji, kształtowanie i utrwalenie tożsamości regionalnej, upowszechnianie wiedzy o regionie oraz prowadzenie działalności edukacyjnej.	2008
18	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sołectwa Wola Kamieńska Windyki 5	1) Wspieranie społecznej aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju sołectwa. 2) Integrowanie mieszkańców sołectwa. 3) Przyczynianie sie do tworzenia tożsamości środowiskowej mieszkańców. 4) Pomoc w wymianie informacji, wiedzy i doświadczeń miedzy organizacjami. 5) Współdziałania z organizacjami społecznymi, samorządem terytorialnym i innymi 6) instytucjami na rzecz realizacji celów stowarzyszenia. 7) Inicjowanie i organizowanie działalności kulturowej, sportowej, rekreacyjnej 8) wśród mieszkańców. 9) Prowadzenie działalności społecznie użytecznej.	2007
19.	Stowarzyszenie na Rzecz Zagospodarowania i Rozwoju Stanowa Stanowo 5	1) Rozwój i poprawa infrastruktury Stanowa i okolic. 2) Integrowanie mieszkańców wsi. 3) Inspirowanie mieszkańców wsi do działania na rzecz rozwoju Stanowa i okolic. 4) Współpraca z sąsiednimi miejscowościami przy realizacji wspólnych inwestycji. 5) Działalność w zakresie kultury, kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, 6) dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej. 7) Wspierania inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci komunikacyjnych na wsi, budowy obiektów rekreacyjno-sportowych oraz zaopatrzenia wsi w wodę i gaz. 8) Właściwe zagospodarowanie parku i jeziora znajdującego sie na terenie Stanowa.	2010
20	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Siemian Siemiany 1	1) Rozwój miejscowości Siemiany i poprawa jej infrastruktury ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska. 2) Wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki. 3) Udzielanie pomocy i wspieranie działań organizacji i instytucji działających na terenie Siemian. 4) Integrowanie mieszkańców i osób związanych z Siemianami wokół idei rozwoju Siemian. 5) Współudział w inicjowaniu i koordynacji działań mających na celu rozwój Siemian. 6) Inicjowanie i wspieranie działalności w zakresie kultury, sportu, rekreacji, ochrony środowiska, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, dobroczynności.	2001
21.	Stowarzyszenie Wiejskie „Radomek" Radomek 31	1) Budowanie otwartego społeczeństwa obywatelskiego i wspieranie rozwoju wsi. 2) Wyrównywanie szans i przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców wsi. 3) Podniesienie społecznego poziomu świadomości ekologicznej na obszarach wiejskich. 4) Popularyzacja idei rolnictwa ekologicznego oraz pozarolniczych form działalności wsi. Promocja zdrowego stylu życia i postaw przyjaznych środowisku. 5) Rozbudzanie tożsamości regionalnej i wspieranie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi 6) Wspieranie edukacji na terenach wiejskich. 7) Podejmowanie, realizowanie i propagowanie inicjatyw edukacyjno-kulturalnych i artystycznych. 8) Promocja i organizacja wolontariatu.	2011
22.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sołectwa	Podejmowanie działań na rzecz rozwoju sołectwa Stradomno oraz wspieranie społecznej aktywności mieszkańców.	2012

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres działalności organizacji	Rok powstania
	Stradomno, Stradomno 8		
23.	Stowarzyszenie Indyk Warmińsko-Mazurski Stradomno 1	1) Wspomaganie rozwoju gospodarczego na terenach wiejskich. 2) Propagowanie przedsiębiorczości na terenach wiejskich. 3) Reprezentowanie członków wobec organów państwowych i samorządowych i podmiotów gospodarczych. 4) Integracja środowisk wiejskich, szczególnie zajmujących się hodowlą indyka. 5) Ochrona środowiska naturalnego. 6) Dostosowanie produkcji indyka do warunków rynkowych. 7) Prowadzenie działalności kulturalnej na rzecz członków.	2008
24.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Makowa ul. Barlickiego 5, Iława	Propagowanie zdrowego wypoczynku i dbanie o ekologię w Rejonie.	1996
25.	Stowarzyszenie Teatralne KALEJDOSKOP Stradomno 9/1	Obszary działań: - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego - teatr	2001
26.	Stowarzyszenie „Bractwo Rycerskie Prokuratoria Iława", Frednowy 19	Obszary działań - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego - Tożsamość, tradycja narodowa - Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	2011

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016-2030

W gminie działa 9 Kół Gospodyń Wiejskich w następujących miejscowościach: Tynwałdzie, Szałkowie, Kałdunach, Radomku, Ząbrowie, Nowej Wsi, Gałdowie, Gromotach i Ławicach.

6.14. Turystyka ~~Zagospodarowanie turystyczne~~

Walory przyrodnicze gminy sprzyjają rozwojowi turystyki wędrownej i pobytowej. Wytyczonych jest wiele szlaków pieszych, rowerowych oraz wodnych żeglarskich i kajakowych. Wśród miejscowości, o niezwykłych walorach turystycznych, należy wymienić miejscowość Siemiany, położoną w płn. części gminy, nad jez. Jeziorak. Siemiany leżą w samym centrum Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Miejscowość słynie od wielu lat jako miejsce spotkań miłośników żeglarstwa, dla których organizowane są liczne koncerty muzyki szantowej.

jez. Jeziorak

Siemiany

Do największych atrakcji turystycznych gminy Iława można zaliczyć:

- Jezioro Jeziorak z otaczającymi miejscowościami, w tym przede wszystkim miejscowością Siemiany (m.in. ekomarina w Siemianach) oraz Makowo.
- Ruiny zamku w Szymbarku oraz ich otoczenie. W listopadzie 1999 r. w ruinach zamku kręcono sceny do filmu „Król Olch" w reżyserii Volkera Schloendorffa. Koło Szymbarka znajduje się również cmentarz rodziny von Finckenstein.
- Liczne atrakcje przyrodnicze (rezerwaty, obszary Natura 2000 – np. Aleje Pojezierza Iławskiego, Jezioro Karaś), rekreacyjne (ścieżki rowerowe, ścieżki dydaktyczne, szlaki piesze, itp.), miejsca historyczne (Ławice; Jezierzyce).

Gmina zasobna jest w obiekty noclegowe, gastronomiczne, pola namiotowe i gospodarstwa agroturystyczne.

W sekcji „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi" w gminie Iława zarejestrowano 28 podmiotów, z czego w dziale „zakwaterowanie" – 18 podmiotów. Na terenie gminy Iława w ewidencji GUS zarejestrowano 10 obiektów noclegowych (wg danych GUS – 1 hotel, 1 motel, 2 ośrodki wczasowe, 1 ośrodek kolonijny, 1 ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, 2 zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych, 2 obiekty w kategorii „pozostałe") o łącznej liczbie miejsc noclegowych 510 (w tym 208 miejsc całorocznych). W obiektach tych w 2014 r. z noclegów skorzystało 4 216 osób.

Tabela 56. Turystyka w gminie Iława

Rodzaj	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
obiekty ogółem VII	ob.	8	8	11	9	10
obiekty całoroczne VII	ob.	3	3	5	4	5
miejsca noclegowe ogółem VII	msc.	411	413	457	444	510
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc.	146	145	196	171	208
korzystający z noclegów ogółem I-XII	Osoba	3 385	2 862	3 195	2 825	4 216
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	Osoba	69	5	53	53	16
wynajęte pokoje ogółem I-XII w obiektach hotelowych	-	611	529	650	980	1 589
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	18 179	14 068	20 264	15 373	16 702
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	312	45	170	258	201
przeciętna liczba dni pobytu	-	5,37	4,92	6,34	5,44	3,96

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016-2030

W ostatnich latach odnotowuje się spadek liczby turystów oraz liczby udzielonych noclegów – pomimo wzrostu liczby miejsc noclegowych. Liczba udzielonych noclegów odniesiona do liczby korzystających z noclegów pozwala na obliczenie przeciętnej liczby dni pobytu – wartość ta również spada.

Gospodarstwa agroturystyczne w gminie zlokalizowane są w miejscowościach: Rudzienice, Tynwałd, Wola Kamieńska, Kałduny, Szałkowo, Gardzień, Stradomno, Karaś, Nowa Wieś, Siemiany, Dziarny, Kamień Duży.

Inne obiekty noclegowe znajdują się w miejscowościach: Siemiany, Nowa Wieś, Kaletka, Sarnówek, Szałkowo, Tynwałd, Rudzienice, Szałkowo, Makowo.

Pola namiotowe zlokalizowane są w miejscowościach: Siemiany, Makowo, Szałowo, Tynwałd, Jezierzyce, Tłokowisko, Sarnówek.

~~Wykaz obiektów turystycznych~~

~~Pola namiotowe~~

1. ~~Pole namiotowe „Binduga" – Sarnówek nad jez. Jeziorak~~
2. ~~Pole namiotowe „Łoś" Jezierzyce 44/1, 14-204 Rudzienice~~
3. ~~Pole namiotowe „Źródełko" Makowo~~
4. ~~Pole namiotowe „Złoty Rożek" Siemiany~~
5. ~~Pole namiotowe „Za Wsią" Siemiany~~
6. ~~Ośrodek Wypoczynkowy TVP Tłokowisko~~
7. ~~Ośrodek Wypoczynkowy TVP Sarnówek~~

~~Obiekty noclegowe i gastronomiczne~~

1. ~~Pensjonat Leśniewski – Siemiany~~
2. ~~HTL Zamek – Siemiany~~
3. ~~Ośrodek Wypoczynkowy TVP „Tłokowisko"~~
4. ~~„Ranczo Windyki" – Windyki~~
5. ~~Ośrodek Szkoleniowo Wypoczynkowy „ KORMORAN" – Kaletka~~
6. ~~Ośrodek Wypoczynkowy TVP - Sarnówek~~
7. ~~Motel „Ordynat" - Laseczno~~
8. ~~Pensjonat Hajdysówka – Szałkowo~~
9. ~~Gospodarstwo Agroturystyczne Ewa Gotszlik - Nowa Wieś~~
10. ~~Pokoje gościnne Barbara i Zbigniew Urzędowscy - Gardzień 29~~

~~Wykaz gospodarstw agroturystycznych~~

1. ~~Gospodarstwo Agroturystyczne „Tęcza", Rudzienice 14-200, ul. Kwiatowa 10, Raciniewski Zbigniew, tel. (89) 640 22 05 (12 m.n), www.tecza.ilawa.pl, e-mail: zbigniew.raciniewski@wp.pl~~
2. ~~Gościniec "Pomezania" (16 m.n.), Różnowo k/Susza, 14-240 Susz, tel. (55) 278 69 01, www.pomezania.emeteor.pl, e-mail: gosciniec.pomezania@neostrada.pl~~
3. ~~Gospodarstwo Agroturystyczne „U Jagody", Szałkowo 24,14-200 Iława, Jadwiga Ciałek, tel. (89) 648 40 18, www.ujagody.szalkowo.pl, e-mail: ujagody@szalkowo.pl~~
4. ~~Szałkowo 32, 14-200 Iława, Jadwiga Kowalska, tel. (89) 648 22 77~~
5. ~~Gospodarstwo agroturystyczne „Azyl", Szałkowo 11, 14-200 Iława, Alina Kowalska, tel. (89) 648 37 89, www.eholiday.pl/noclegi-4412.html, e-mail: agrotur112@wp.pl~~

6. Szałkowo 32 A, 14-200 Iława, Paweł Parowicz, tel. (89) 648 70 22, www.czaj-ka.prv.pl, e-mail: szalkowo@xl.wp.pl
7. Dom Gościnny „Bogdanka", (20 m.n.), Makowo 9 A, 14-204 Rudzienice, tel.: (89) 640 66 50, www.bogdanka.net.pl, e-mail: bogdanka@pocztasl.pl
8. Gospodarstwo Agroturystyczne „Nad jeziorem Łabędź", Karłowo 22, 14-204 Rudzienice, Jerzy Biereg, tel. (89) 649 21 24, tel. kom. 601 328 055, www.rudzienice.turystyka.pl, e-mail: jerzy_biereg@op.pl
9. Gospodarstwo Agroturystyczne "U Marzeny", Chełmżyca, 14-240 Susz, Marzena Zielińska, tel/fax: (89) 648 15 39, kom. 509 450 877, www.agrochelmzyca.pl, e-mail: chelmzyca@poczta.onet.pl
10. Gospodarstwo Agroturystyczne „Zbigniew i Barbara Urzędowscy", Gardzień 29, 14-241 Ząbrowo, tel. (89) 648 58 53, kom. 698 163 103, www.uzbyszka.com, e-mail: stajniauzbyszka@poczta.onet.pl
11. 14-206 Frednowy 36, Bogumiła Kwaśniewska, tel. (89) 640 77 92, e-mail: 19nelka88@wp.pl
12. Nowa Wieś 39, 14-200 Iława, Ewa Gotszlik, tel. (89) 648 25 19 (10 m.n.)
13. Gospodarstwo Agroturystyczne „Dom pod lasem", Radomek 11a, 14-200 Iława, Hieronim Ząbecki, tel. (89) 640 12 49, www.dompodlasem.com, e-mail: alicjazabecka@poczta.onet.pl
14. 14-216 Siemiany 40, Helena Mischke, tel. (89) 640 44 76, e-mail: ger.mischke@neostrada.pl
15. Gospodarstwo Agroturystyczne Irena i Jerzy Kostyk, 14-216 Siemiany 26, tel. (89) 640 45 07, tel. kom: 693 516 722, www.siemiany.kostyk.prv.pl
16. 14-216 Siemiany 26 a, Czesława Margalska, tel. (89) 541 90 39, tel. kom. 606 575 534; www.wsiemianach.pl
17. Matyty 4, 14-233 Jerzwałd, Kuba Zbigniew, tel. (89) 758 84 63
18. Gospodarstwo agroturystyczne „Przystań", Matyty 8, 14-233 Jerzwałd, Dorota Paśko-Sawczyńska, tel. (89) 758 83 90, www.przystan-matyty.emeteor.pl, e-mail: matyty@post.pl
19. KOZIA FERMA - Szałkowo 36, 14-200 Iława, Irena Grotman, tel. (89) 648 27 75 "Białe Biesiady".

Gospodarstwa ekologiczne:

1. Mirosław Chmal – Karaś
2. Dariusz Płecha – Szałkowo
3. Ryszard Grotman – Szałkowo

Opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla tej miejscowości umożliwił wydzielenie dodatkowych terenów z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową, usługową i letniskową. Obszarowo uzyskano dodatkowo około 40 ha. Funkcjonuje tam 20 obiektów związanych z obsługą ruchu turystycznego.

Tabela nr 61. Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania w 2007 r.

Wyszczególnienie	Obiekty	Miejsca noclegowe	Korzystający z noclegów	Udzielone noclegi

~~Powiat iławski~~	~~22~~	~~1203~~	~~468~~	~~20615~~	~~2023~~	~~67059~~	~~6301~~
~~Gmina Iława~~	~~10~~	~~550~~	~~-~~	~~2645~~	~~-~~	~~17065~~	~~-~~
~~Gmina Lubawa~~	~~-~~	~~-~~	~~-~~	~~785~~	~~37~~	~~1038~~	~~37~~

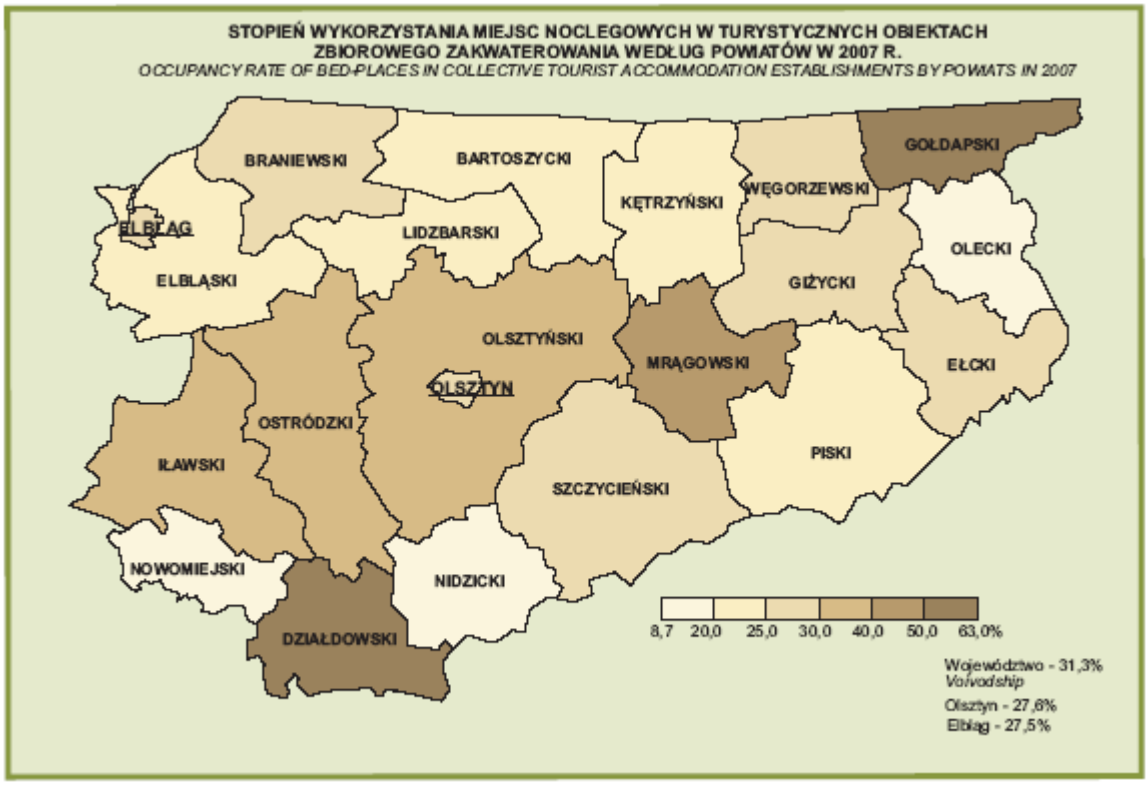

6.15. Cmentarnictwo

Usługi w zakresie cmentarnictwa realizowane są w gminie za pośrednictwem lokalnych parafii rzymsko-katolickich.

Z istniejących i czynnych cmentarzy należy wymienić 5 cmentarzy parafialnych.

Cmentarze zlokalizowane są w następujących miejscowościach:

- Rudzienice,
- Frednowy;
- Ząbrowo,
- Laseczno,
- Siemiany.

7. Stan prawny gruntów

~~Gospodarka terenami~~

Struktura własnościowa gruntów w gminie przedstawia się następująco:

Skarb Państwa	23567 ha
Gmina	686 ha
Osoby fizyczne	17078 ha
Spółdzielnie	18 ha
Kościoły i związki wyznaniowe	215 ha
Spółki prawa handlowego	760 ha

Na własność skarbu państwa składają się głownie tereny lasów, wód i tereny będące w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych.

Wykres 16. Struktura własności w gminie Iława

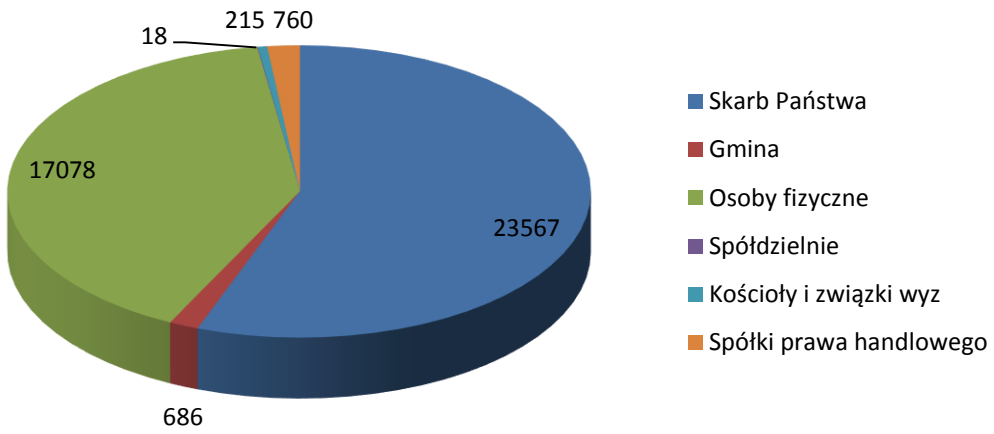

W 2013 r. w zasobach komunalnych pozostawało blisko 664 ha terenów. Tabela przedstawia ich podział ze względu na formy użytkowania.

Tabela 57. Grunty komunalne

Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania	Jednostka	2010	2011	2012	2013
Ogółem stan na 31.12	ha	682,0	682,0	680,0	663,9
Tworzące gminny zasób nieruchomości	ha	659,0	659,0	660,0	640,2
Przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	ha	9,0	9,0	6,0	8,0
Przekazane w użytkowanie wieczyste	ha	14,0	14,0	14,0	15,7
Przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym	ha	5,0	6,0	6,0	5,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Spośród gruntów leśnych 97% należy do Skarbu Państwa (17 369,66 ha), 0,2% to własność gminy (24,6 ha), 2,8% stanowi własność prywatną (504,43 ha).

Wykres 17. Struktura powierzchni gminy

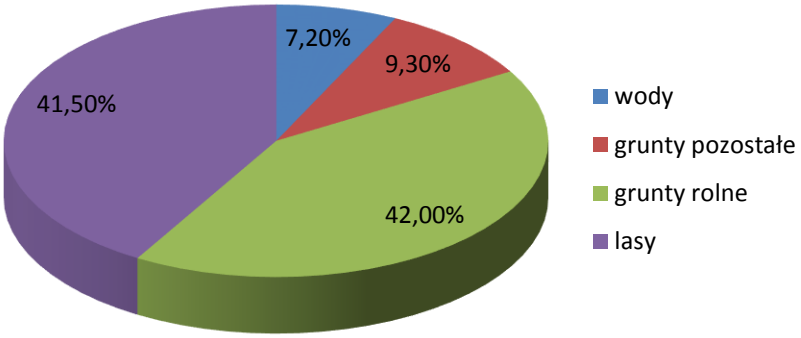

Gmina Iława zajmuje obszar o powierzchni 424,21 km^2. Użytki rolne na terenie gminy Iława stanowiły w 2014 r. 42,5% powierzchni ogólnej. Gmina charakteryzuje się dużą lesistością, która kształtuje się na poziomie 44%. Wyższa od średniej w województwie jest powierzchnia wód, które w gminie stanowią 7,2% powierzchni, a w województwie 4,6 %. Łącznie na terenie gminy występuje 75 jezior, z czego 26 o powierzchni powyżej 5 ha, wśród których najważniejszą rolę odgrywa jezioro Jeziorak (jest to najdłuższe jezioro w kraju, o maksymalnej długości 27,5 km przy średniej szerokości 1,2 km), wykorzystywane głównie jako atrakcja turystyczna.

Tabela 58. Wykorzystanie terenu gminy

Kierunki zagospodarowania	2012	2013	2014	Odsetek w 2014
Powierzchnia gminy ogółem	42 421	42 421	42 421	-
Użytki rolne razem	18 107	18 058	18 013	42,5%
użytki rolne - grunty orne	11 563	11 522	11 506	-
użytki rolne – sady	67	66	65	-
użytki rolne - łąki trwałe	2 584	2581	2 569	-
użytki rolne - pastwiska trwałe	3 133	3124	3 099	-
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	550	555	564	-
użytki rolne - grunty pod stawami	10	10	10	-
użytki rolne - grunty pod rowami	200	200	200	-
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	18 613	18 644	18 682	44,0%
w tym: lasy	18 476	18 508	18 546	43,7%
Grunty pod wodami razem	3 048	3 047	3 047	7,2%
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	2 867	2 900	2 912	-
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	181	147	135	-
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym:	1 131	1 149	1 159	2,7%

Kierunki zagospodarowania	2012	2013	2014	Odsetek w 2014
tereny mieszkaniowe	122	133	141	-
tereny przemysłowe	22	23	24	-
tereny inne zabudowane	63	66	67	-
tereny zurbanizowane niezabudowane	9	8	8	-
tereny rekreacji i wypoczynku	24	24	23	-
tereny komunikacyjne - drogi	717	721	722	-
tereny komunikacyjne - kolejowe	144	144	144	-
tereny komunikacyjne - inne	15	15	15	-
użytki kopalne	15	15	15	-
Użytki ekologiczne	23	23	23	0,05%
Nieużytki	1 497	1 498	1 495	3,5%
Tereny różne	2	2	2	-

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Wykres 18. Użytkowanie gruntów

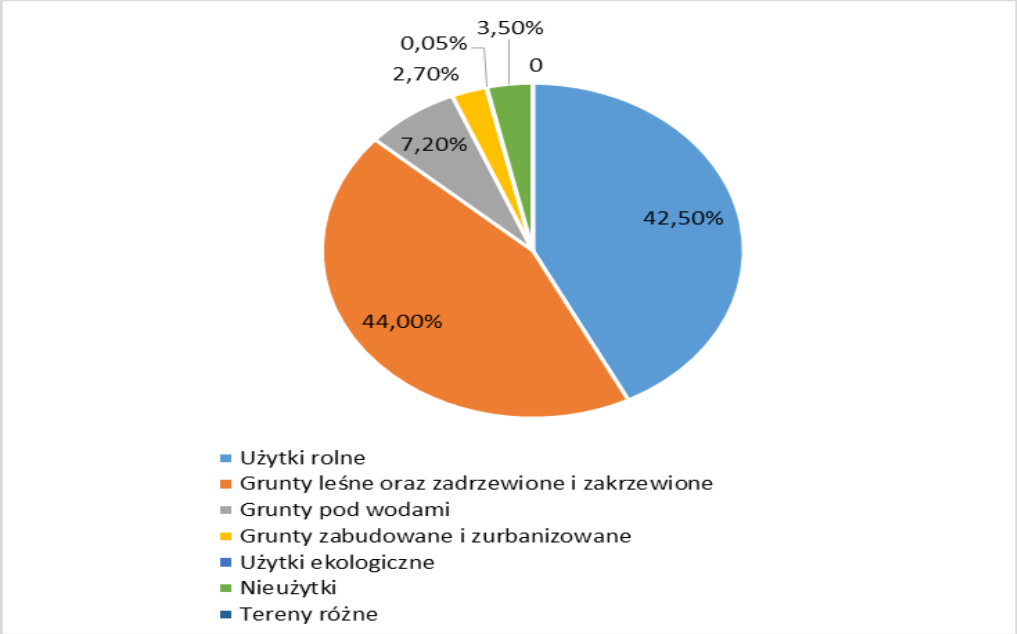

W latach 2012-1014 zmieniała się przede wszystkim powierzchnia:

- użytków rolnych – spadła o 0,52% (o 94 ha),
- lasów – wzrosła o 0,38% (o 70 ha),
- terenów zabudowanych i zurbanizowanych – wzrosła o 2,48% (o 28 ha), głównie w wyniku zwiększenia powierzchni terenów mieszkaniowych o 19 ha, poza tym wzrosła powierzchnia terenów przemysłowych, innych terenów zabudowanych oraz dróg.

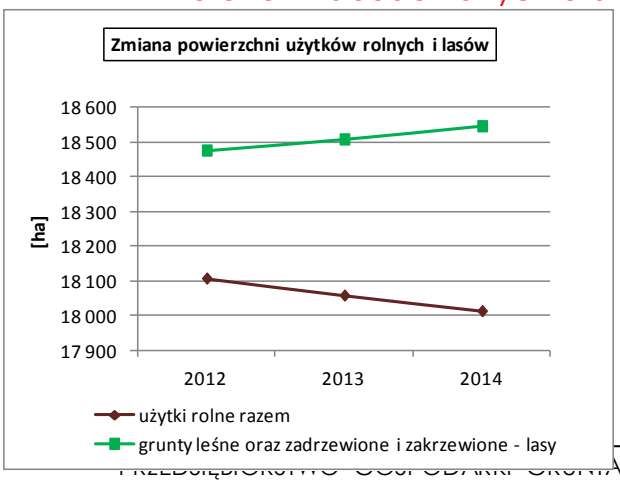

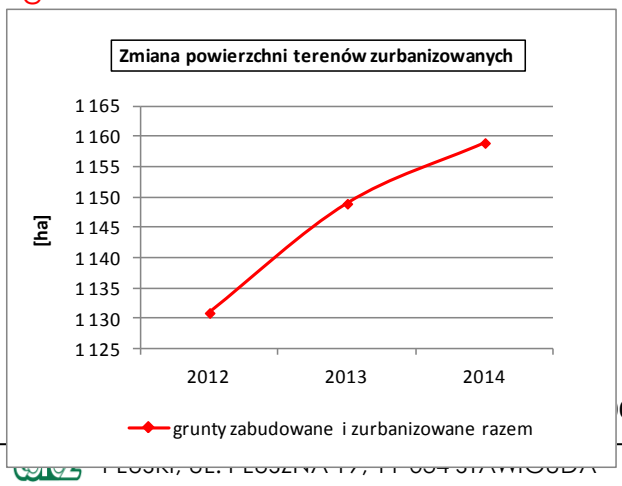

8. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej na terenie gminy Iława

8.1. Komunikacja

8.1.1. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Iława przebiega linia kolejowa magistralna nr 009 Warszawa – Iława - Gdańsk, dwutorowa, zelektryfikowana, będąca częścią linii E 65.

Stacje towarowe to Iława i Ząbrowo.
Bocznice: Smolniki oraz siedem bocznic w m. Iławie.
Ponadto przebiega linia kolejowa pierwszorzędna nr 353 Poznań – Toruń – Iława - Olsztyn – Korsze – Skandawa, dwutorowa, zelektryfikowana ~~oraz linia kolejowa drugorzędna nr 251 Tama Brodzka – Iława, linia jednotorowa, niezelektryfikowana.~~
Stacje towarowe : Iława, Rudzienice

Istniejące linie kolejowe 009 i 353 mają znaczenie w ruchu na poziomie państwowym. W przypadku linii Tama Brodzka – Iława ruch został zawieszony, a linia zamknięta ~~a wszelkie prace projektowe, dotyczące tego obiektu, przekazano samorządom.~~

Przecinający obszar gminy odcinek linii kolejowej E 65/C-E 65 Warszawa – Gdańsk - Gdynia stanowi fragment europejskiego ciągu transportowego Północ – Południe jako element korytarza VI, projektowanego do modernizacji z dostosowaniem kursowania pociągów pasażerskich z prędkością ~~V = 160 km/h~~ 160-200 km/h.

Również projektowana do modernizacji jest linia nr 353 Inowrocław – Korsze do prędkości przewozowych 101-120 km/h zgodnie z Master Plan dla Transportu Kolejowego w Polsce do 2030 roku.

Tabela ~~70.~~ 59. Linie kolejowe

Nr linii	Linia	Ranga	Opis	Stacje	Bocznice
009	Warszawa-Iława-Gdańsk	magistralna	dwutorowa, zelektryfikowana	Iława, Ząbrowo	Smolniki oraz 7 bocznic w m. Iławie
353	Poznań – Toruń – Iława -Olsztyn – Korsze – Skandawa	pierwszo-rzędna	dwutorowa zelektryfikowana	Iława, Rudzienice	-
~~251~~	~~Tama Brodzka – Iława~~	~~drugorzędna~~	~~jednotorowa nie zelektryfikowana~~	~~Iława~~	-

8.1.2. Komunikacja drogowa

Teren gminy Iława obsługują drogi zaliczane do kategorii dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Droga krajowa, obsługująca gm. Iława, to:

- droga nr 16 Dolna Grupa – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn Mrągowo – Ełk – Augustów o nawierzchni bitumicznej w średnim/złym stanie technicznym do Iławy i na odc. za Iławą w dobrym (przebudowa do klasy technicznej S).

Łączna długość drogi krajowej w gminie wynosi 29,2 km.

Drogi wojewódzkie, obsługujące gminę Iława, to:

- droga nr 521 Kwidzyn – Prabuty –Susz – Iława o nawierzchni bitumicznej ~~w średnim stanie technicznym~~ (rozbudowa do klasy technicznej G),
- droga nr 536 Iława – Sampława o nawierzchni bitumicznej ~~w średnim/złym stanie technicznym~~.

Długość dróg wojewódzkich w gminie Iława wynosi 17,0 km.

Drogi powiatowe

Tabela ~~nr 71~~. 60. Drogi powiatowe w gminie Iława

Lp.	Numer drogi powiatowej	Przebieg drogi powiatowej
1	1206 N	Gałdowo – Ząbrowo
2	1208 N	Ogrodzieniec – Trupel – Laseczno – Szymbark – Gardzeń
3	12010 N	Segnowy – Stradomno – Wikielec
4	1212 N	Tynwałd – Rudzienice – Gierłoż – Turznica
5	1214 N	Kałduny – Rożental – Wałdyki
6	1240 N	Dziarny – Kałduny
7	1297 N	Różanki – Gałdowo – Gulb
8	1313 N	Iława – Karaś – dr. nr 1299 N (Wonna)
9	1329 N	Boreczno – Iława
10	1333 N	Iława – Radomno – Nowe Miasto Lubawskie
11	1307 N	Susz – Jerzwałd – Dobrzyki
12	1311 N	Kamieniec – Bądze – Jerzwałd – dr. woj. Nr 521(Iława)
13	1327 N	Wola Kamieńska – Lipowy Dwór
14	1341 N	Rodzone – Mały Bór
15	1339 N	dr. woj. 536 – Dziarny – Matyki – Franciszkowo – Frednowy

Drogi powiatowe stanowią układ mikroregionalny mapy drogowej powiatu. Są jednak bardzo ważnym elementem, pozwalającym połączyć układ sieci podstawowej (drogi krajowe i wojewódzkie). Łączą miejscowości z siedzibami gmin, z siedzibą powiatu oraz zakładami i instytucjami na ich terenie.

Długość dróg powiatowych na terenie powiatu iławskiego wynosi 536,16km, w tym dróg zamiejskich - 497,45 km i dróg miejskich – 38,71 km.

Na terenie Gminy Iława długość dróg powiatowych wynosi 136 km.

~~Tabela nr 72. Nawierzchnie dróg~~

	~~Drogi zamiejskie~~			~~Drogi miejskie~~
	~~ogółem~~	~~o nawierzchni twardej~~	~~o nawierzchni gruntowej~~	
~~gmina Iława~~	~~137,6~~	~~116,2~~	~~21,5~~	~~14,62~~

Stan na 15.10.2007

Na terenie powiatu iławskiego znajduje się 85% dróg powiatowych zamiejskich o powierzchni twardej i 15% o nawierzchni gruntowej.

Stan techniczny dróg powiatowych

Oceniając stan techniczny dróg powiatowych, należy stwierdzić:

- około 80% nawierzchni bitumicznych kwalifikuje się do odnów (wykonanie nowego dywanika z wyrównaniem);
- zadrzewienie przydrożne stanowi zagrożenie dla użytkowników dróg, szczególnie w momencie wymijania się pojazdów.

Drogi gminne

~~Tabela nr 73.~~

~~Lp.~~	~~Numer drogi~~	~~Przebieg drogi~~	~~Nawierzchnia~~
~~1.~~		~~Nowa Wieś – Zatorze (dz. nr 262/1, 294, 221 – Nowa Wieś)~~	~~gruntowa~~
~~2.~~		~~Kwiry - Wola Kamieńska (dz. nr 251,245,247 – Wola Kamieńska)~~	~~gruntowa~~ -
~~3~~		~~Tynwałd - Makowo (dz. nr 175, 14/1, 12/7 – Makowo, 63/1, 63/3, 80/3, 80/4, 79/1, 74 – Tynwałd)~~	~~gruntowa~~
~~4~~		~~Tynwałd - Jażdżówki (dz. nr 41/2, 2, 86, 151 – Tynwałd)~~	~~nakładka asfaltowa~~
~~5~~		~~Gałdowo (dz. nr 330/1 – Gałdowo)~~	~~gruntowa~~
~~6~~		~~Ząbrowo – obwodnica (dz. nr 282/1 – Ząbrowo)~~	~~betonowa ze spryskiem~~
~~7~~		~~Wola Kamieńska - Kwiry (dz.nr 252 – Wola Kamieńska)~~	~~gruntowa~~
~~8~~		~~Szałkowo - Kwiry (dz. nr 141/1, 241/6 – Szałkowo)~~	~~częściowo: betonowa ze spryskiem i gruntowa~~
~~9~~		~~Nowa Wieś – Cmentarz (dz. nr 26/2, 49 – Nowa Wieś)~~	~~gruntowa~~
~~10~~		~~Kamionka - Ząbrowo (dz. nr 23 – Kamionka, 40, 578/1, 578/2 – Ząbrowo)~~	~~gruntowa~~
~~11~~		~~Kamionka - Nejdyki (dz. nr 49, 38, 43 – Nejdyki)~~	~~gruntowa~~
~~12~~		~~Tynwałd - Jezierzyce (dz. nr 57 – Tynwałd)~~	~~gruntowa~~
~~13~~		~~Ząbrowo (dz. nr 31, 101, 208 - Ząbrowo)~~	~~gruntowa~~

~~14~~		~~Dziarnówko - Ławice (dz. nr 80/3, 80/2 – Ławice)~~	~~gruntowa~~
~~15~~		~~Ząbrowo (dz.nr 482 – Ząbrowo)~~	~~nakładka asfaltowa~~
~~16~~		~~Kałduny (dz. nr 15/1 – Kałduny)~~	~~gruntowa~~
~~17.~~		~~Rudzienice - Mątyki (dz. nr 40, 27 – Mątyki, 283 – Rudzienice)~~	~~gruntowa~~
~~18~~		~~Frednowy - Mątyki (dz. nr 359, 360 – Frednowy, 111 – Mątyki)~~	~~gruntowa~~
~~19~~		~~Starzykowo (dz. nr 104 – Starzykowo)~~	~~betonowa~~
~~20~~		~~Skarszewo – Wonna (dz. nr 222 – Gulb)~~	~~betonowa ze spryskiem~~
~~21~~		~~Szymbark (dz. nr 101, 82/2 – Szymbark)~~	~~Częściowo: gruntowa, i nakładka asfaltowa~~
~~22~~		~~Nowa Wieś – obok stadionu (dz. nr 122 – Nowa Wieś)~~	~~gruntowa~~
~~23~~		~~Laseczno (dz. nr 338 – Laseczno)~~	~~betonowa ze spryskiem~~
~~24~~		~~Stradomno - Skarszewo - dr. przez las (dz. nr 217/1, 218/6 - Jezioro Karaś)~~	~~gruntowa~~
~~25~~	-	~~Radomek (dz. nr 191 – Radomek)~~	~~gruntowa~~
~~26~~	-	~~od dr. 521 do Kamionki (dz. nr 3107/2, 3108, 3109, 3110, 3115 - Łanioch)~~	~~gruntowa~~

Tabela 61. Drogi gminne

Lp.	Numer drogi	Przebieg	Nawierzchnia
1	146001 N	gr. gm. (Piotrkowo) – Starzykowo – Starzykowo kol.	betonowa
2	146002 N	dr. pow. nr. 1208 N (Starzykowo) – Starzykowo kol.	asfaltowa
3	146003 N	gr. gm. (Babięty Wielkie) - Ząbrowo	betonowa
4	146004 N	gr. gm. (Chełmżyca) – dr. pow. nr. 1208 N (Ząbrowo)	betonowa
5	146005 N	Ząbrowo (stacja PKP) – dr. pow. nr. 1208 N	asfaltowa
6	146006 N	gr. gm. (Jakubowo Kisielickie) – dr. pow. nr. 1297 N (Gałdowo)	betonowa
7	146007 N	gr. gm. – dr. pow. nr. 1297 N (Gałdowo)	betonowa
8	146008 N	dr. gm. nr. 146007 N – dr. pow. nr. 1297 N (Gałdowo)	betonowa
9	146009 N	dr. kraj. nr. 16 (Laseczno Małe) – dr. pow. nr. 1208 N (Laseczno)	betonowa
10	146010 N	dr. kraj. nr. 16 – dr. pow. nr. 1208 N (Laseczno)	betonowa
11	146011 N	(Jędrychowo) - Mózgowo – dr. pow. nr. 1297 N -	betonowa
12	146012 N	Gulb – gr. gm. (Wonna)	betonowa
13	146013 N	Gulb – Skarszewo	betonowa
14	146014 N	dr. pow. nr. 1210 N – Nejdyki – Kamionka	gruntowa
15	146015 N	dr. pow. nr. 1313 N – dr. pow. nr. 1210 N (Wikielec)	utw. pow.
16	146016 N	Karaś – Radomek	betonowa
17	146017 N	Szeplerzyzna – dr. gm. nr. 146016 N (Radomno)	betonowa
18	146018 N	Makowo – dr. pow. nr. 1329 N	gruntowa
19	146019 N	Wilczany – Frednowy – dr. pow. nr. 1339 N	gruntowa, betonowa
20	146020 N	dr. pow. nr. 1339 N (Frednowy) – dr. kraj. nr. 16	asfaltowa
21	146021 N	dr. kraj. nr. 16 – Rudzienice (stacja PKP)	asfaltowa

22	146022 N	Frednowy - dr. kraj. nr. 16 – Rudzienice – Kałduny - Ławice	asfaltowa, gruntowa, betonowa
23	146023 N	dr. kraj. nr. 16 (Karłowo) – Rudzienice – dr. gm. nr. 146022 N	gruntowa
24	146024 N	dr. pow. nr. 1212 N (Rudzienice) – dr. pow. nr. 1214 N	betonowa
25	146025 N	dr. pow. nr. 1240 N (Dół) – dr. pow. nr. 1339 N (Ławice)	gruntowa
26	146026 N	dr. pow. nr. 1339 N – dr. pow. nr. 1214 N (Gramoty)	asfaltowa, betonowa
27	146027 N	dr. kraj. nr. 16 – Franciszkowo – Franciszkowo Dolne	asfaltowa
28	146028 N	droga we wsi Ząbrowo	gruntowa
29	146029 N	droga we wsi Mózgowo	gruntowa
30	146030 N	droga we wsi Stradomno	gruntowa
31	146031 N	droga we wsi Stradomno	gruntowa
32	146032 N	droga we wsi Stradomno	gruntowa
33	146033 N	droga we wsi Stradomno	gruntowa
34	146034 N	Laseczno - Nejdyki	betonowa
35	146035 N	droga we wsi Laseczno	betonowa
36	146036 N	droga we wsi Zazdrość	betonowa
37	146037 N	droga we wsi Gulb	gruntowa
38	146038 N	Mózgowo – rz. Osa	gruntowa
39	146039 N	droga we wsi Gałdowo	gruntowa
40	146040 N	droga we wsi Siemiany	gruntowa
41	146041 N	Makowo - Kwiry	asfaltowa, betonowa
42	146042 N	Wola Kamieńska – Kamień Mały	gruntowa
43	146043 N	Franciszkowo – Franciszkowo Dolne	gruntowa
44	146044 N	Mątyki - Kałdunki	gruntowa
45	146045 N	Ławice – Tchórzanka	gruntowa
46	146046 N	droga we wsi Dąbrowa	asfaltowa
47	146047 N	droga we wsi Gromoty	asfaltowa
48	146048 N	droga we wsi Gromoty	gruntowa
49	146049 N	Ławice - Kozianka	gruntowa
50	146050 N	droga we wsi Ławice	gruntowa
51	146051 N	droga we wsi Wikielec	gruntowa
52	146052 N	droga we wsi Wikielec	gruntowa
53	146053 N	droga we wsi Wikielec	gruntowa
54	146054 N	droga we wsi Karaś	gruntowa
55	146055 N	Lipy - Gromoty	asfaltowa
56	146056 N	Rudzienice - Karłowo	gruntowa
57	146057 N	Rudzienice - Kałdunki	betonowa
58	146058 N	Mątyki– Borek- Franciszkowo Dolne	gruntowa
59	146059 N	Borek – Franciszkowo Dolne	asfaltowa
60	146060 N	Nowa Wieś – Kamień Duży	asfaltowa
61	146061 N	droga we wsi Nowa Wieś	gruntowa
62	146062 N	droga we wsi Nowa Wieś	gruntowa
63	146063 N	droga w sołectwie Nowa Wieś - ul. Przemysłowa	kost. bet.
64	146064 N	Nowa Wieś – Zatorze	gruntowa
65	146065 N	Kwiry - Wola Kamieńska	gruntowa

66	146066 N	Tynwałd - Makowo	asfaltowa
67	146067 N	Tynwałd - Jażdżówki	asfaltowa
68	146068 N	Gałdowo	gruntowa
69	146069 N	Ząbrowo – obwodnica	gruntowa
70	146070 N	Wola Kamieńska - Kwiry	betonowa
71	146071 N	Nowa Wieś – Cmentarz	gruntowa
72	146072 N	Kamionka - Ząbrowo	gruntowa, betonowa
73	146073 N	Tynwałd - Jezierzyce	gruntowa
74	146074 N	Ząbrowo	gruntowa
75	146075 N	Kałduny	gruntowa
76	146076 N	Rudzienice - Mątyki	gruntowa
77	146077 N	Frednowy - Mątyki	gruntowa
78	146078 N	Stradomno - Skarszewo – (Wonna)	asfaltowa, betonowa
79	146079 N	Szymbark	asfaltowa, gruntowa
80	146080 N	Nowa Wieś – obok stadionu	gruntowa

Drogi gminne, obsługujące gminę Iława o łącznej długości ~~63~~ 113 km, posiadają w większości nawierzchnię twardą betonową (grunt stabilizowany cementem) w bardzo zróżnicowanym stanie technicznym. Wymagają one pilnej modernizacji, polegającej na wzmocnieniu istniejącej nawierzchni warstwami bitumicznymi oraz wykonaniu właściwie ukształtowanego korpusu dróg wraz z odwodnieniem. Numeracja dróg gminnych nie została jeszcze nadana przez WMBPP w Olsztynie.

8.1.3. Drogi wodne

Rozbudowana sieć wodna stwarza możliwość transportu drogą wodną. Jest połączenie wodami z Iławy Jezioraka i Jeziora Dauby, Kanałem Iławskim, Jeziorem Drawskim do Ostródy. W obecnych uwarunkowaniach gospodarczych drogi wodne mają znaczenie turystyczne.

8.2. Infrastruktura techniczna

8.2.1. Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa prawie w 100% zaopatruje w wodę pitną mieszkańców gminy. Długość sieci wynosi ~~281~~ 444,6 km na rok 2015, liczba użytkowników od roku 1990 wzrosła prawie trzykrotnie i wynosi ~~11993~~ 12677.

Ujęcia wody pitnej znajdują się w następujących miejscowościach: Gulb, Franciszkowo, Frednowy, Kałduny, Ławice, Siemiany, Wola Kamieńska, Ząbrowo. Ponadto niektóre miejscowości są zaopatrywane w wodę z sieci wodociągowej miasta Iławy, a miejscowość Drwęca korzysta z wody z wodociągu Samborowo (gmina Ostróda).

~~Tabela nr 62. Zaopatrzenie w wodę z ujęć wodociągowych~~

~~Lp.~~	~~Miejscowość~~	~~Ilość studni~~	~~Q w m³/h~~	~~H głęb. w m~~	~~Pobór wody w m³ /dobę~~	~~Uwagi~~	~~Wodociąg obsługujący miejscowości~~
~~1~~	~~2~~	~~3~~	~~4~~	~~5~~	~~6~~	~~7~~	~~8~~
~~1~~	~~Karaś~~	~~2 (3)~~	~~112,0 112,0~~	~~141,0 145,0~~	~~180,0~~	~~sieć ~30 km prz. ~7,2 km~~	~~Karaś, Radomek, Szeplerzyzna, Wikielec, Stradomno, Nejdyki~~
~~2~~	~~Ławice~~	~~2~~	~~65,0 50,0~~	~~30,0 28,0~~	~~40,0~~	~~sieć ~3,2 km prz. ~1,1 km~~	~~Ławice, Dziarny, Dół, Dłużewo, Lipy, Dąbrowo~~
~~3~~	~~Kałduny~~	~~2~~	~~50,0 50,0~~	~~31,0 111,0~~	~~80,0~~	~~sieć~10,5 km prz. ~2,2 km~~	~~Kałduny, Łowizowo, Julin, Kałdunki, Gromoty, Dąbrowo,~~
~~4~~	~~Mątyki~~	~~2~~	~~40,0 40,0~~	~~48,5 45,0~~	~~220,0~~	~~sieć ~13 km prz.~4,0 km~~	~~Mątyki, Kałdunki, Dąbrowo~~
~~5~~	~~Rudzienice~~	~~2~~	~~60,0 60,0~~	~~48,5 45,8~~	~~aktual. nieczyn.~~	~~sieć ~6,0 km prz.~1,5 km~~	~~Rudzienice, Kałdunki, Stare Rudzienice~~
~~6~~	~~Franciszko-wo Górne~~	~~2~~	~~65,0 50,0~~	~~72,0 71,3~~	~~220,0~~	~~sieć ~7,2 km prz. ~2,0 km~~	~~Franciszkowo Górne, Wesołowo, Przejazd, Pikus, Borek, Stanowo~~
~~7~~	~~Nowa Wieś~~	~~2~~	~~65,0 60,0~~	~~35,0 45,0~~	~~120,0~~	~~sieć ~2,0 km prz. ~0,8 km~~	~~Nowa Wieś, Kamień Mały, Kamień Duży, Lipowy Dwór, Karłowo Szałkowo, Tynwałd~~
~~8~~	~~Frednowy~~	~~2~~	~~45,0 40,0~~	~~56,0 72,0~~	~~300,0~~	~~sieć ~9,5 km prz. ~3,5 km~~	~~Frednowy, Wilczany, Makowo, Tynwałd~~
~~9~~	~~Wola Kamieńska~~	~~2~~	~~48,0 40,0~~	~~36,0 40,0~~	~~180,0~~	~~sieć~12,5 km prz. ~3,0 km~~	~~Wola Kamieńska, Szałkowo, Kwiry~~
~~10~~	~~Siemiany~~	~~2~~	~~40,0 40,0~~	~~40,0 35,0~~	~~60,0~~	~~sieć ~11 km prz. ~2,0 km~~	~~Siemiany, Piec, Szwalewo, Rożek~~
~~11~~	~~Gulb~~	~~2~~	~~65,0 50,0~~	~~47,0 47,0~~	~~220,0~~	~~sieć~28,5 km prz. ~9,0 km~~	~~Gulb, Skarszewo, Mózgowo, Laseczno, Laseczno Małe, Nejdyki~~
~~12~~	~~Ząbrowo~~	~~2~~	~~65,0 60,0~~	~~45,0 40,0~~	~~250,0~~	~~sieć ~17 km prz. ~4,6 km~~	~~Ząbrowo, Starzykowo, Segnowy, Gałdowo, Szymbark, Gardzień~~
~~13~~	~~Starzykowo~~	~~2~~	~~15,0~~	-	-	~~nieczynne~~	

			~~15,0~~	-		~~do likwidacji~~	

Tabela 62. Ujęcia wody w gminie.

L.p.	Lokalizacja ujęcia	Technologia uzdatniania	Liczba studni	Głębokość studni [m]	Wydajność studni [m³/h]	Rok budowy/ przebudowy	Pobór wody w 2014 r. [m³]	Obsługiwane miejscowości
1	Gulb	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	65 50	47 47	2007- M	106 458	Gulb, Skarszewo, Mózgowo, Laseczno, Laseczno Małe, Nejdyki
2	Franciszkowo	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	65 50	72 71,3	2014 - P	68 028	Franciszkowo, Franciszkowo Dolne, Wesołowo, Przejazd, Pikus, Borek, Stanowo
3	Frednowy	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	45 40	56 72	2015 -P	50 376	Frednowy, Wilczany, Makowo, Tynwałd
4	Kałduny	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	50 50	31 111	Planowana przebudowa	111 910	Kałduny, Lowizowo, Julin, Kałdunki, Gromoty, Nowa Wieś
5	Ławice	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	65 50	30 28	2010- P	40 457	Ławice, Dziarny, Dół, Dąbrowa
6	Siemiany	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	40 40	40 35	2006 - B	20 438	Siemiany, Szwalewo
7	Wola Kamieńska	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	48 40	36 40	2014- P	118 936	Wola Kamieńska, Szałkowo, Kwiry, Jezierzyce, Jażdżówki
8	Ząbrowo	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	65 60	45 40	2010 - P	98 812	Ząbrowo, Starzykowo, Segnowy, Gałdowo, Szymbark, Gardzień
	Ogółem pobór wody z ujęć na terenie gminy Iława						**615 415**	
9	Zakup wody z Iławskich Wodociągów						85 000	Nowa Wieś, Karaś, Wikielec, Radomek, Szeplerzyzna
10	Zakup wody z Samborowa (gmina Ostróda)						818	Drwęca
					RAZEM		**701 233**	

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016-2030

Straty wody z wszystkich ujęć wyniosły w 2014 r. 16 000 m³, a woda zużyta na cele technologiczne – 11 000 m³ . 60% sieci jest w wieku 10-20 lat, 40% ma od 26 do 50 lat.

Na dzień 31 grudnia 2014 r. długość wodociągowej sieci rozdzielczej łącznie z przyłączami wynosiła 444,2 km, a liczba przyłączy wodociągowych 2 686 szt. Z sieci wodociągowej korzysta 12 546 osób, co stanowi ponad 97% mieszkańców gminy. Jest to wskaźnik dużo wyższy niż dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego (77,7% w 2013 r.) i powiatu iławskiego (87,8% w 2013 r.).

Zużycie wody z wodociągów w przeliczeniu na 1 korzystającego mieszkańca wyniosło w 2014 r. 43,7 m³. Należy zauważyć, że jest to stosunkowo wysokie zużycie, dające wynik 119 litrów wody na osobę na dobę

(średnia dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 93 litry na osobę na dobę).

~~projektowane realizacje:~~

- ~~wodociąg Karaś – Kamionka~~
- ~~modernizacja ujęcia w Rudzienicach~~

~~Tabela nr 63. Pobór wody podziemnej~~

~~L.p.~~	~~Nazwa ujęcia~~	~~Pobór wody podziemnej w 2008 r. [m³/r]~~
~~1~~	~~Gulb~~	~~46000~~
~~2~~	~~Franicszkowo~~	~~55200~~
~~3~~	~~Frednowy~~	~~62400~~
~~4~~	~~Karaś~~	~~33718~~
~~5~~	~~Kałduny~~	~~84400~~
~~6~~	~~Ławice~~	~~20500~~
~~7~~	~~Mątyki~~	~~55850~~
~~8~~	~~Siemiany~~	~~15850~~
~~9~~	~~Wola Kamieńska~~	~~42962~~
~~10~~	~~Ząbrowo~~	~~55796~~
~~RAZEM~~		~~472676 m³~~

8.2.2. Kanalizacja sanitarna

Według stanu na 31.12.2014 r. długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosiła 193,5 km, w tym: grawitacyjnej – 79,6 km i tłocznej – 113,9 km. Sieć tłoczna jest wyposażona w 77 przepompowni sieciowych i 420 przydomowych. Sieć kanalizacyjna ma nie więcej niż 20 lat.

Tabela 63. Poziom skanalizowania gminy

Lp	Lp	Miejscowość (**sołectwo**)	Liczba mieszkańców miejscowości wyposażonych w:		Lp	Lp	Miejscowość (**sołectwo**)	Liczba mieszkańców miejscowości wyposażonych w:	
			wodociąg	kanalizację				wodociąg	kanalizację
1	1	**Dół**	86	86	14	40	**Mózgowo**	256	0
2	2	**Dziarny**	171	171	15	41	**Nowa Wieś**	946	946
	3	Dziarnówko	73	73	16	42	**Radomek**	235	235
	4	Katarzynki	25	0		43	Szeplerzyzna	140	140
	5	Kozianka	13	0	17	44	**Rudzienice**	524	524
	6	Mały Bór	0	0		45	Rudzienice-Kałdunki	249	249
	7	Nowy Ostrów	0	0		46	Rudzienice-Karłowo	111	0
	8	Papiernia	23	0	18	47	**Siemiany**	237	237
	9	Rodzone	34	0		48	Jeziorno	42	42
	10	Smolniki	207	207		49	Tłokowisko	0	0
3	11	**Franciszkowo**	267	0		50	Szwalewo	3	3
	12	Franciszkowo Dolne	135	0		51	Solniki	0	0
	13	Borek	61	0	19	52	**Skarszewo**	119	0
	14	Drwęca	34	34	20	53	**Starzykowo**	224	0
	15	Pikus	103	0	21	54	**Stradomno**	337	337
	16	Stanowo	95	0		55	Nejdyki	102	102

Lp	Lp	Miejscowość (**sołectwo**)	Liczba mieszkańców miejscowości wyposażonych w:		Lp	Lp	Miejscowość (**sołectwo**)	Liczba mieszkańców miejscowości wyposażonych w:	
			wodociąg	kanalizację				wodociąg	kanalizację
4	17	**Frednowy**	605	605	22	56	**Szałkowo**	379	379
	18	Prasneta	38	0	23	57	**Szymbark**	361	361
	19	Wiewiórka	92	0		58	Szczepkowo	26	0
5	20	**Gałdowo**	482	0	24	59	**Tynwałd**	266	266
	21	Jachimówka	24	0		60	Emilianowo	0	0
	22	Owczarnia	27	0		61	Jażdżówki	4	4
6	23	**Gromoty**	360	360		62	Jezierzyce	30	30
	24	Dąbrowa	77	77		63	Kaletka	0	0
7	25	**Gardzień**	163	0		64	Makowo	100	100
	26	Sarnówek	0	0		65	Praszki	8	0
8	27	**Gulb**	200	0		66	Sąpy	23	0
	28	Zazdrość	12	0		67	Wilczany	57	57
9	29	**Kałduny**	246	246	25	68	**Wikielec**	821	821
	30	Julin	78	78	26	69	**Wola Kamieńska**	99	99
	31	Lowizowo	0	0		70	Kamień Duży	144	144
10	32	**Karaś**	279	279		71	Kamień Mały	67	0
11	33	**Laseczno**	379	379		72	Kwiry	67	67
	34	Laseczno Małe	166	0		73	Windyki	42	0
12	35	**Ławice**	268	268	27	74	**Ząbrowo**	1 091	1 091
	36	Tchórzanka	38	38		75	Kamionka	118	0
13	37	**Mątyki**	317	317		76	Segnowy	180	180
	38	Przejazd	37	0	**R A Z E M**			**12 696**	**9 632**
	39	Urwisko	86	0					

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016-2030

~~Na terenie gminy skanalizowane są następujące miejscowości: Szałkowo Kwiry, Kamień Duży, Radomek, Karaś, Szeplerzyzna, Wikielec i Nowa Wieś, w których 1667 osób korzysta z usług kanalizacyjnych, co stanowi około 15% liczby mieszkańców.~~ Długość sieci kanalizacyjnej wynosi ~~50~~ 187,7 km~~, z której mogą korzystać mieszkańcy w liczbie przekraczającej 9000 osób~~. W najbliższych latach przewidywany jest dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej, ażeby mogli z niej korzystać mieszkańcy pozostałych miejscowości.

Poziom skanalizowania gminy według liczby korzystających mieszkańców (uwzględniono również mieszkańców, którzy mają możliwość podłączenia się do sieci kanalizacyjnej, ale jeszcze tego nie zrobili) wynosi obecnie ok. 72% i jest zdecydowanie wyższy niż przeciętny dla gmin wiejskich regionu – 32,3% wg danych GUS za 2013 r. oraz powiatu iławskiego – 25,8% wg danych GUS za 2013 r.

W chwili obecnej ścieki komunalne z terenu gminy Iława są odprowadzane do 3 oczyszczalni zbiorczych w ramach trzech aglomeracji (pojęcie aglomeracji jest w tym przypadku zgodne z art. 43, ust. 2, pkt 1) ustawy *Prawo wodne*: aglomeracja – należy przez to rozumieć teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków):

- **Aglomeracja Iława** z oczyszczalnią ścieków w Dziarnach – ścieki z miejscowości: Dół, Dziarnówko, Dziarny, Frednowy, Gromoty, Jażdżówki, Jezierzyce, Julin, Kałduny, Kamień Duży, Karaś, Kwiry, Laseczno, Ławice, Makowo, Mątyki, Nejdyki, Nowa Wieś, Radomek, Rudzienice, Rudzienice-Kałdunki, Segnowy, Smolniki, Stradomno, Szałkowo, Szeplerzyzna, Szymbark, Tchórzanka, Tynwałd, Wikielec, Wola Kamieńska, Ząbrowo.
- **Aglomeracja Susz** z oczyszczalnią ścieków w Suszu – ścieki z miejscowości: Siemiany, Jeziorno, Tłokowisko i Szwalewo.
- **Aglomeracja Samborowo** z oczyszczalnia ścieków w Samborowie (gmina Ostróda) – ścieki z miejscowości Drwęca (wschodni kraniec gminy).

Generalnie, nieskanalizowane pozostają przede wszystkim zachodnie i środkowo-wschodnie tereny gminy Iława. Pojedyncze budynki na tych terenach (szczególnie nowo wybudowane) są wyposażone w przydomowe oczyszczalnie ścieków. Powszechnym rozwiązaniem są natomiast zbiorniki bezodpływowe (szamba), niestety w większości nieszczelne (ok. 70%) lub wyposażone w przelewy odprowadzające zgromadzone ścieki do wód powierzchniowych. Sporadycznie zdarzają się budynki nie posiadające żadnych urządzeń do gromadzenia ścieków. Ścieki ze zbiorników bezodpływowych są odbierane przez koncesjonowane firmy dysponujące samochodami asenizacyjnymi i przewożone do oczyszczenia w oczyszczalni ścieków w Dziarnach, eksploatowanej przez Iławskie Wodociągi Sp. z o.o.

Obecnie gospodarką wodno-ściekową na terenie gminy Iława zajmuje się Wielobranżowy Zakład Usługowo-Produkcyjny i Handlowy SPOMER sp. z o.o. z Iławy. SPOMER prowadzi działalność polegającą na zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym oczyszczaniu ścieków od 1 kwietnia 2012 r. na podstawie umowy dzierżawy zawartej z gminą Iława.

~~Tabela nr 64. Woda i kanalizacja w powiecie~~

~~wyszczególnienie~~	~~sieć w km~~		~~zużycie wody w gospodarstwach domowych~~		~~ścieki odprowadzone w m3~~
	~~woda~~	~~kanalizacja~~	~~w m³~~	~~w tys. m³ Na 1 mieszkańca~~	
~~Powiat iławski~~	~~1044,9~~	~~295,1~~	~~2867,0~~	~~31,8~~	~~2721,6~~

~~Tabela nr 65. Odprowadzenie ścieków~~

~~Urządzenia oczyszczania ścieków~~	~~Główne kierunki rozwoju sieci magistralnych kanalizacji sanitarnej~~	~~Etapy realizacji~~

~~Istniejąca oczyszczalnia ścieków w m. Iławie (Dziarny)~~	~~m. Iława – Szałkowo – Kwiry,~~	~~istniejąca~~
	~~m. Iława – Radomek – Szeplerzyzna Wikielec – Karaś,~~	~~istniejąca~~
	~~m. Iława – Nowa Wieś – Kamień Duży – Wola Kamieńska~~	~~I~~
	~~Kwiry-Tynwałd–Makowo- Jezierzyce~~	~~II~~
	~~Dziarnówko - Dziarny – Ławice – Kałduny – Rudzienice –Frednowy– Franciszkowo Górne~~	
	~~Kałduny - Gromoty~~	
~~Istniejąca oczyszczalnia ścieków w m. Suszu~~	~~Siemiany – Januszewo (gm. Susz)~~	~~I~~
~~Projektowana oczyszczalnia ścieków w zach. części gminy~~	~~Obsługa miejscowości rejonu: Ząbrowo, Gałdowo, Laseczno~~	~~III~~

~~Tabela nr 66. Dostępność infrastruktury technicznej~~

~~Sieć:~~	~~Dostęp na terenie całej gminy w %~~	~~Dostęp na terenach inwestycyjnych w gminie w %~~
~~Wodociągowa~~	~~99~~	~~100~~
~~Kanalizacyjna~~	~~24~~	~~15~~
~~Energetyczna~~	~~100~~	~~100~~
~~Gazowa~~	~~6~~	~~30~~
~~Telefonii stacjonarnej~~	~~100~~	~~100~~

~~Tabela nr 67. Długość sieci infrastruktury technicznej~~

~~Sieć:~~	~~Długość w 1990 r.~~	~~Długość w 2008 r.~~
~~Wodociągowa~~	~~80 km~~	~~281 km~~
~~Kanalizacyjna~~	~~0 km~~	~~81 km~~
~~Drogowa~~	~~67 km~~	~~152 km~~
~~Gazowa~~	~~0 km~~	~~15 km~~
~~Energetyczna~~	~~b.d.~~	~~599 km~~
~~Telefoniczna stacjonarna~~	~~b.d.~~	~~b.d.~~

~~Oczyszczalnia ścieków w Szymbarku~~

~~Oczyszczalnia w miejscowości Szymbark – przeznaczona docelowo do likwidacji, której właścicielem jest Agencja Nieruchomości Rolnych w Olsztynie, zaś administratorem Gospodarstwo Skarbu Państwa w Ostródzie z/s w Grabinie. Posiada pozwolenie wodno prawne na zrzut ścieków do ziemi (rowu) i dalej do jeziora Szymbarskiego, ścieków bytowych~~

~~pochodzących z biologicznej oczyszczalni ścieków o RLM 126 w ilości: $Q_{śr}^{d}$ =18,9 m³/d; Q_{max}^{d} = 30,2 m³/d; Q_{max}^{h} = 2,6 m³/h.~~

~~Kanalizacja – ścieki z miejscowości Siemiany zostały odprowadzone do oczyszczalni ścieków w sąsiedniej gminie Susz, zgodnie z podpisanym porozumieniem.~~

Oczyszczalnia ścieków w Dziarnach

Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Dziarnach, o przepustowości około 31,10 tys. m³/d, przekazana została do eksploatacji na początku 1992 roku. Według kontroli WIOŚ z września 1999 roku, oczyszczalnia odprowadza do Iławki około 4,82 tys. m³/d ścieków (34% stanowiły ścieki przemysłowe), spełniających warunki pozwolenia wodno prawnego, ważnego do końca 2000 roku. Pozwolenie nie uwzględnia jednak azotu ogólnego i fosforu ogólnego. Stwierdzono, że średnie stężenia biogenów w oczyszczonych ściekach kilkakrotnie przekraczały dopuszczalne wartości, podane w obowiązujących rozporządzeniach, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód powierzchniowych i do ziemi. Obiekt projektowany był na przyjecie większej ilości ścieków, niż obecne obciążenie, stąd nie wykorzystywano dwóch ciągów technologicznych. Planowane jest przeprowadzenie modernizacji oczyszczalni, uwzględniającej między innymi redukcji związków.

Oczyszczalnia w Dziarnach, zabezpiecza potrzeby gminy w pełnym zakresie.

Tabela ~~nr 68.~~ 64. Oczyszczalnia w Dziarnach

Nazwa oczyszczalni	Charakterystyka oczyszczalni						
	Rodzaj oczyszczalni	Przepusto-wość maks. [m³/d]	Pierwszy odbiornik ścieków	Wtórny odbiornik ścieków	Uwagi dotyczące oczyszczal-ni		
Oczyszczalnia Ścieków w Dziarnach k/Iławy	Mechanicz no-biologiczn a	16 000	Rzeka Iławka	Rzeka Drwęca	-		
Parametry ścieków oczyszczonych - analiza za rok 2008 r.							
Ustalony przepływ ścieków 4735m³/d	BZT_5	$ChZT_{Cr}$	$N\text{-}NH_4$	$N\text{-}NO_3$	Zawie-sina og.	N_{og}	P_{og}
	[mg O_2/ dm³]	[mg O_2/ dm³]	[mg/ dm³]	[mg/ dm³]	[mg/ dm³]	[mg/ dm³]	[mg/ dm³]
Wartości stężeń	3,9	47,6	-	-	5,4	6,22	0,94
Ładunek dobowy	[kg O_2/d]	[kg O_2/d]	[kg/d]	[kg/d]	[kg/d]	[kg/d]	[kg/d]

	18,4665	225,386	-	-	25,569	29,4517	4,4509

Tabela ~~nr 69.~~ 65. Ładunki substancji

Nazwa oczyszczalni /rodzaj oczyszczalni	Ilość odprowadzonych ścieków oczyszczonych [m³/r]	Ładunki substancji wprowadzone do środowiska razem ze ściekami			Uwagi dotyczące oczyszczal-ni
		BZT_5 [kg O_2/rok]	CHZT [kg O_2/rok]	Zawiesina ogólna [kg/rok]	
Oczyszczalnia Ścieków w Dziarnach k/Iławy	1 733 185	6759,4	82499,6	9359,2	-

Sieć kanalizacyjna jest intensywnie rozbudowywana ze względu na walory przyrodnicze gminy oraz jej turystyczny charakter. Oprócz terenów zamieszkałych dotyczy to również terenów otaczających jeziora.

8.2.3. Gazownictwo

~~Teren gminy zasilany jest w gaz ziemny przewodowy z sieci magistralnej wysokiego ciśnienia, prowadzonej z miejscowości Szyldak do miasta Iławy. Na terenie gminy gaz ziemny występuje w miejscowości Nowa Wieś.~~

~~W miejscowości Nowa Wieś istnieje stacja redukcyjna I° o przepustowości 3000 m³/h, a gazociąg średniego ciśnienia będzie rozbudowany w kierunku Szałkowa. W polityce przestrzennej gminy nie zakłada się budowy sieci rozdzielczej niskiego ciśnienia w obszarach wiejskich z udziałem środków budżetowych gminy. Gmina prowadziła negocjacje z prywatną firmą w sprawie wybudowania gazociągu w kolejnych miejscowościach gminy: Frednowy, Franciszkowo, Stanowo, Kamień oraz w dalszych latach – w następnych miejscowościach gminy.~~

Na podstawie danych z GUS oraz Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie, należy stwierdzić, że gmina wiejska Iława jest częściowo zgazyfikowana. Gmina Iława zaopatrywana jest w paliwo gazowe z gazociągu stalowego wysokiego ciśnienia DN 125 mm PN = 6,3 MPa relacji UZU Szyldak -SRP Nowa Wieś (długość gazociągu na terenie gminy Iława L=14,44 km), oraz stację gazową redukcyjno- pomiarową wysokiego ciśnienia o przepustowości Q=3000 Nm3/h zlokalizowaną w okolicach miejscowości Nowa Wieś k/Iławy.

Stan techniczny sieci gazowej wysokiego ciśnienia oceniany jest jako dobry. Ponadto na terenie gminy wiejskiej Iława występuje sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia.

Na terenie gminy wiejskiej Iława funkcjonuje 14440 m sieci gazowej wysokiego ciśnienia, 35693 m sieci gazowej średniego ciśnienia oraz 56491

m sieci gazowej niskiego ciśnienia. Od 2006 roku obserwowany jest wzrost długości sieci średniego i niskiego ciśnienia. Wraz ze wzrostem długości sieci gazowej wzrastała w poszczególnych latach ilość oraz długość przyłączy gazowych.

Tabela 66. Gazownictwo

GAZOWNICTWO	Jedn.	2010	2015
długość czynnej sieci ogółem	m	26 043	31 720
długość czynnej sieci przesyłowej	m	14 440	14 440
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	11 603	17 280
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	136	157
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	-	151
odbiorcy gazu	gosp.	83	162
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	44	102
zużycie gazu	tys.m3	108,90	155,0
zużycie gazu	MWh	-	1 679,1
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m3	86,5	137,3
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	MWh	-	1 487,5
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	326	616

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

8.2.4. Elektroenergetyka

~~Sieć energetyczna SN 15 kV, zasilająca stacje transformatorowo-rozdzielcze 15/0,4 kV, znajdujące się w obszarze gminy Iława, wyprowadzona jest ze stacji 110/15 kV „GPZ IŁAWA", zlokalizowanej na terenie miasta Iława.~~

~~GPZ IŁAWA jest stacją z napowietrzną rozdzielnią 110 kV z jednosystemową sekcjonowaną 32 polową rozdzielnią 15 kV.~~

~~Zasilony on jest czterema liniami napowietrznymi WN 110 kV (Ostróda, Nowe Miasto Lubawskie, Susz i Łasin). Wszystkie te linie przebiegają przez teren gminy.~~

~~Linie SN 15 kV wykonane są głównie jako napowietrzne. Linie kablowe występują jedynie w rejonach zalesionych i zasilających stacje transformatorowe 15/0,4 kV ośrodków wypoczynkowych: rejon Smolnik, okolice Makowa, Chmielówki, Sarnówka, Tynwałdu nad jez. Jeziorak oraz okolice Kalitki nad jez. Gil Wielki. Ponadto kable występują w okolicy m. Frednowy, Przejazd, Nowa Wieś (przejście przez tory PKP).~~

~~W okolicy miejscowości Przejazd znajduje się punkt rozdzielczy sieci 15 kV „PZ Przejazd". Sieć terenowa SN 15 kV powiązana jest z liniami wyprowadzonymi z GPZ-ów, obsługujących sąsiednie gminy.~~

~~Sieć WN 110 kV, SN 15 kV i stacje transformatorowe 15/0,4 kV, a także „GPZ Iława" są własnością Zakładu Energetycznego S.A. w Olsztynie.~~

~~Istniejący stan sieci oraz jego układ w sposób zadawalający zapewnia odbiorcom dostawę energii elektrycznej. Każde dodatkowe zapotrzebowanie mocy elektrycznej realizowane będzie poprzez modernizacje istniejących stacji transformatorowych 15/0,4 kV (wymiana transformatorów) lub budowę~~

~~nowych stacji 15/0,4 kV z podłączeniem do istn. układu sieci 15 kV – w zależności od lokalizacji nowych odbiorców.~~

~~Sieć terenowa SN 15 kV podlegać będzie sukcesywnej modernizacji, polegającej na wymianie przewodów na liniach napowietrznych na izolowane, z wykorzystaniem istniejących konstrukcji wsporczych.~~

Dostawa energii elektrycznej w obszarze Gminy Iława odbywa się za pośrednictwem sieci 110 kV, 15 kV oraz 0,4 kV. W obszarze gminy zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna 110/15 kV GPZ Iława Wschód. Drugą stacją elektroenergetyczną 110/15 kV zasilającą obszar gminy jest GPZ Iława. Stacja GPZ Iława zasila odbiorców zarówno w gminie terenowej i miejskiej. W wymienionych stacjach zainstalowane są po 2 transformatory 110/15 kV o mocy 25 MVA każdy.

Tabela 67. Stacje GPZ zasilające teren Gminy (stan na dzień 31.12.2011r.)

Lp.	Nazwa GPZ	Napięcie transformacji [kV]	Ilość transformatorów [szt.]	Moc transformatorów [MVA]	
				TR1	TR2
1.	GPZ Iława Wschód	110/15	2	25 MVA	25 MVA
2.	GPZ Iława	110/15	2	25 MVA	25 MVA

Źródło: ENERGA – OPERATOR, Oddział w Olsztynie

Podstawowym zadaniem stacji GPZ (Główny Punkt Zasilania) jest przetworzenie energii elektrycznej i „wprowadzenie" jej w lokalną sieć rozdzielczą średniego napięcia 15 kV zasilającą odbiorców przemysłowych i komunalnych. Stąd lokalizacja stacji, a także moc znamieniowa transformatorów, jest ściśle związana z zapotrzebowaniem na energię elektryczną na danym obszarze.

Tabela 68. Obciążenie GPZ w okresie zimowym w latach 2009 - 2014

Lp.	Nazwa GPZ	2009		2010		2011		2012		2013		2014	
		P [MW]	Q [MVAr]	P [MW]	Q [MVAr]	P [MW]	Q [MVAr]	P [MW]	Q [MVAr]	P [MW]	Q [MVAr]	P [MW]	Q [MVAr]
1.	GPZ Iława Wschód	19,5	3	20	3,8	19	1,7	18	1,5	16	1	6	-1,5
2.	GPZ Iława	-	-	-	-	-	-	3	0	3	0	5,3	1

GPZ Iława jest zlokalizowany w obszarze gminy miejskiej. GPZ zasila również w całości gminę miejską Iława.
GPZ Iława Wschód został uruchomiony 31.08.2011 r.
Źródło: ENERGA – OPERATOR, Oddział w Olsztynie

Tabela 69. Wykaz długości linii 15/04kV zasilających teren Gminy Iława

Rok	Linie 15 kV [km]		Linie 0,4 kV [km]		
	napowietrzne	kablowe	napowietrzne	kablowe	przyłącza
2011	239,155	34,568	324,389	55,724	64,924
2015	252,656	46,652	315,354	68,034	100,917

Źródło: ENERGA – OPERATOR, Oddział w Olsztynie

Na terenie gminy wiejskiej Iława funkcjonuje obecnie ponad 252 km napowietrznych linii energetycznych o napięciu 15 kV oraz ponad 46 km linii kablowych o tym samym napięciu. Ponadto na opisywanym areale funkcjonuje łącznie ponad 383 km linii energetycznych o napięciu 0,4 kV, do której wykonano blisko 101 km przyłączy do indywidualnych odbiorców.

Poszczególne elementy sieci elektroenergetycznej 110 kV i 15 kV (linie, transformatory, szyny zbiorcze i łączniki szyn) wyposażone są w typowe dla energetyki polskiej zestawy zabezpieczeń cyfrowych podstawowych i rezerwowych, a także w układy automatyki (SPZ, SZR, SCO) dla pól SN to zabezpieczenia EX-BEL oraz układy automatycznej regulacji napięcia ARN.

Stan sieci elektroenergetycznej oceniany jest jako dobry. ENERGA – OPERATOR SA Oddział w Olsztynie zgodnie z zapisami właściwych przepisów prawa oraz Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej planuje i realizuje modernizacje/remonty oraz bieżące zabiegi eksploatacyjne w sieci WN, SN i nN, których celem jest zapewnienie dobrego stanu technicznego infrastruktury sieciowej a przez to poprawy jakości usług (m.in. ograniczenia czasu ograniczeń awaryjnych oraz ilości wyłączanych odbiorców) oraz spełnienie wymagań wynikających ze wzrostu zapotrzebowania na moc.

8.2.5. Sieć telekomunikacyjna ~~Telekomunikacja~~

Stacjonarna sieć telekomunikacyjna zabezpiecza potrzeby gminy.

Tabela 70. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gm. Iława

Lp.	Lokalizacja stacji	Operator
1	Franciszkowo, dz. nr 85/2	Orange Polska S.A.
2	Franciszkowo 42	P4 Sp. z o.o.
3	Segnowy, dz. nr 193/3	Polkomtel sp. z o.o., Aero2 sp. z o.o., Sferia S.A.
4	Siemiany, dz. nr 110	T-Mobile Polska S.A.
5	Smolniki, dz. nr 149/2	Polkomtel sp. z o.o., Aero2 sp. z o.o., Sferia S.A.
6	Stradomno, dz. nr 7	Sferia S.A., T-Mobile Polska S.A.
7	Tynwałd, dz. nr 31/1	T-Mobile Polska S.A.
8	Wikielec, dz. nr 43/1	Orange Polska S.A.
9	Wola Kamieńska, dz. nr 16/3	Polkomtel sp. z o.o., Aero2 sp. z o.o., Sferia S.A.
10	Ząbrowo, dz. nr 41/1	Orange Polska S.A., T-Mobile Polska S.A.

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

W każdej miejscowości gminy Iława istnieje obecnie możliwość podłączenia szerokopasmowego internetu o prędkości do 20 Mb/s. Zapewnia to w miarę nowoczesną, jak na województwo warmińsko-mazurskie, infrastruktura światłowodowa przebiegająca przez gminę oraz

odpowiednia ilość centrali i sieć przewodów miedzianych. Każda centrala zasilana jest przewodem światłowodowym. Infrastruktura ta była modernizowana w latach 1999-2001.

Przez teren gminy Iława przebiegają następujące magistrale światłowodowe:

- Iława – Wikielec – Stradomno – Laseczno – Ząbrowo – Starzykowo – Gardzień – Siemiany - w kierunku Jerzwałdu i Zalewa.
- Iława – Nowa Wieś – Rudzienice – Tynwałd, Rudzienice – Frednowy – Franciszkowo.

Poszczególne centrale – poprzez podziemne sieci przewodów miedzianych – obsługują miejscowości położone wokół nich:

- Centrala Rudzienice obsługuje miejscowości: Rudzienice, Karłowo, Kałdunki, Mątyki, Kałduny, Gromoty, Julin, Urwisko.
- Centrala Frednowy obsługuje miejscowości: Frednowy, Wiewiórka, Prasneta, Wilczany.
- Centrala Franciszkowo obsługuje miejscowości: Franciszkowo Górne, Franciszkowo Dolne, Borek, Przejazd, Stanowo.
- Centrala Tynwałd obsługuje miejscowości: Tynwałd, Makowo, Sąpy, Jezierzyce, Jażdżówki, Praszki, Emilianowo.
- Centrala Siemiany obsługuje miejscowości: Siemiany, Szwalewo, Jeziorno.
- Centrala Ząbrowo obsługuje miejscowości: Ząbrowo, Segnowy, Gałdowo, Szymbark, Starzykowo.
- Centrala Laseczno obsługuje miejscowości: Laseczno, Laseczno Małe, Mózgowo, Gulb, Zazdrość, Skarszewo, część Gałdowa.
- Centrala Wikielec odpowiedzialna jest za miejscowości: Wikielec, Karaś, Radomek, Szeplerzyzna.
- Centrala Nowa Wieś zapewnia odpowiednie połączenia w Nowej Wsi. Dodać należy, że zapas przewodów jest tak duży, że jest w stanie obsłużyć wszystkie działki budowlane zlokalizowane w miejscowości.
- Centrala Iława (ul. Długa) obsługuje: Dziarny, Dół, Dziarnówko, Smolniki, Ławice.
- Centrala Iława obsługuje: Kamień, Kamień Mały, Wolę Kamieńską, Windyki, Szałkowo, Gardzień.

8.2.6. Gospodarka cieplna

Gospodarka cieplna na terenie gminy opiera się o własne kotłownie lokalne i indywidualne źródła ciepła. Kotłownie opalane są głównie paliwem stałym (węgiel) oraz coraz częściej projektowanymi kotłowniami na olej opałowy lekki typu Ekoterm. W miejscowości Nowa Wieś wszystkie nowoprojektowane kotłownie są opalane gazem ziemnym.

Istniejące źródła ciepła zaspokajają poszczególnych odbiorców, jednakże stan techniczny tych obiektów w większości nie odpowiada obowiązującym normom, a ich niska sprawność, wysoki poziom emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, czy wysokie koszty eksploatacji sprawiają, że stają się one nieekonomiczne. W związku z tym zachodzi konieczność modernizacji źródeł ciepła, co prowadzi do racjonalizacji wykorzystania energii i ochrony powietrza atmosferycznego. Następować to powinno przez eliminację nierentownych źródeł ciepła w wyniku kompleksowego zastosowania automatyki i najnowszych technologii oczyszczania spalin oraz przez udział gazu ziemnego jako paliwa opałowego w przypadkach sfinansowania przez zainteresowanych użytkowników realizacji sieci rozdzielczej gazowej, w celu przyłączenia ich nieruchomości.

Energia cieplna pochodzi z lokalnych lub indywidualnych kotłowni. Takie rozwiązanie ma swoje uzasadnienie w przypadku rozproszonej zabudowy. Podstawowym nośnikiem energii cieplnej jest węgiel, następnie gaz płynny (na cele ogrzewnicze w hodowli drobiu, budownictwie i do przygotowania posiłków), drewno, olej opałowy oraz w nieznacznym stopniu gaz przewodowy.

Tabela ~~nr 74.~~ 71. Struktura emisji podstawowych zanieczyszczeń powietrza

Źródła ciepła	zanieczyszczenie	Obecnie [Mg/rok]	2015r. [Mg/rok]
Kotłownie indywidualne, piece	pył SO_2 NO_2 CO_2	107,3 124,6 17,7 22215	53,7 50,5 18,5 26785

Wykres 19. Nośniki energii

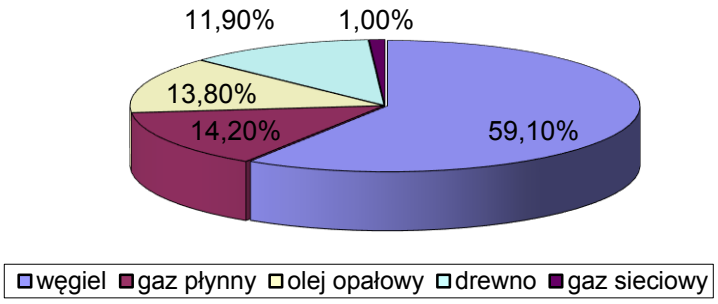

Tabela ~~nr 67.~~ 72. Długość sieci infrastruktury technicznej

Sieć:	Długość w 1990 r.	Długość w 2008r.	Długość w 2015r.
Wodociągowa	80 km	281 km	444,6 km
Kanalizacyjna	0 km	81 km	187,7 km
Drogowa	67 km	152 km	296 km
Gazowa	0 km	15 km	17,3 km
Energetyczna	b.d.	599 km	-
Telefoniczna stacjonarna	b.d.	b.d.	-

8.2.7. Gospodarka odpadami

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko – Mazurskiego, obszar Gminy Iława zakwalifikowany został do regionu zachodniego gospodarowania odpadami. Odpady komunalne zebrane z terenu Gminy w pierwszej kolejności wywozi się do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych - RIPOK w miejscowości Rudno.

Wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości, rodzaj i minimalną pojemność pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunki rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, częstotliwość i sposób pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego, obowiązki osób utrzymujących zwierzęta domowe, mające na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku, wymagania utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach, wyznaczanie obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania oraz inne wymagania wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami zawarte są w Regulaminie Utrzymania Czystości i Porządku na Terenie Gminy Iława.

~~Pojemność istniejącego składowiska miejskiego w Iławie zaspokaja aktualne potrzeby gminy. Jednakże z uwagi na brak zbiórki, segregacji i utylizacji odpadów, gospodarka odpadami stałymi na terenie gminy jest na niskim poziomie. W związku z obowiązującymi normami w zakresie gospodarki odpadami, konieczna staje się realizacja systemowego rozwiązania, obejmującego w/w elementy. System ten ze względów ekonomicznych nie jest możliwy jako inwestycja w skali jednej gminy, co wymagać będzie działań organizacyjnych i kapitałowych w skali powiatu lub celowego związku gmin.~~

~~Szacuje się, że 60% mieszkańców objętych jest zbiórką odpadów. W 2007 r. z terenu gminy Iława zostało zebranych 726 Mg odpadów komunalnych. Wszystkie odpady komunalne kierowane są do ZUOK Rudno. Na terenie gminy nie ma czynnego składowiska odpadów komunalnych. W 2003 r. zaczęto prowadzić selektywną zbiórkę odpadów. Zbiera się makulaturę, szkło i tworzywa sztuczne.~~

Tabela 73. Odpady komunalne wytworzone w gmine

Lp.	Pochodzenie odpadów		Jedn.	2015r.
1	Dzikie wysypiska	zlikwidowane	szt.	7
2		odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk	t	9,0
3	Odpady zmieszane	ogółem	t	3 337,38
4		ogółem na 1 mieszkańca	kg	258,9
5		z gospodarstw domowych	t	2 127,92
6		z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca	kg	165,1
7		jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

W 2015r. na terenie Gminy Iława zlikwidowano 7 dzikich wysypisk śmieci, na których znajdowało się 9 ton odpadów.

Mieszkańcy Gminy wytworzyli w 2015r. nieco ponad 3 337 ton odpadów zmieszanych, co przekłada się na 259 kg odpadów przypadających na 1 mieszkańca. W gospodarstwach domowych wytworzono prawie 2128 ton odpadów zmieszanych.

Tabela 74. Zmieszane odpady komunalne

Charakterystyka	**Jednostka**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
z gospodarstw domowych	t	1425,22	2735,83	3020,51	3749,3
budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	1572	1655	2517	3038
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	112,7	215,5	237,7	293,97
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	3	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

Ilość zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych na terenie Gminy Iława corocznie ulega stopniowemu zwiększeniu, od poziomu 1425 ton w 2011r. do 3749 ton w roku 2015, co stanowi ponad dwukrotny wzrost. Spowodowane jest to wzrostem ilości budynków mieszkalnych objętych zbiórką odpadów.

Wykaz podmiotów odbierających odpady z terenu gminy Iława:

1) Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Eko" Sp. z o.o., ul. Biskupska 7, 14-200 Iława
2) Wielobranżowy Zakład Usługowo-Produkcyjny i Handlowy „Spomer" Sp. z o.o., ul. Biskupska 7, 14-200 Iława

Poza odpadami zaliczanymi do typowych komunalnych w gminie Iławie wytwarzane są odpady także przez podmioty gospodarcze. Struktury wytwarzanych odpadów na obszarze powiatu iławskiego, jak i województwa

warmińsko - mazurskiego oraz gminy Iława są ze sobą zbieżne. Dominują odpady z grupy 02 (odpady z rolnictwa, przetwórstwa żywności, sadownictwa, hodowli oraz rybołówstwa, leśnictwa) – stanowiące ponad połowę masy wszystkich odpadów z przemysłu.

~~Wytwórczość i usługi~~

~~Działalność przemysłowa na terenie gminy koncentruje się wokół działów wytwórstwa i przetwórstwa spożywczego oraz drzewnego. Skupienie dużych ferm drobiu nie tylko w samej gminie, lecz także w gminach ościennych powoduje, że region ten jest uważany za największe zagłębie producentów drobiu w Polsce, przy czym dominuje tu produkcja indyków, a w następnej kolejności broilerów kurzych. Na terenie gminy działa około 100 producentów drobiu oraz kilka prężnie działających tartaków i zakładów stolarskich. Wśród ogólnej liczby 662 podmiotów gospodarki narodowej, zarejestrowanych w rejestrze Regon w 2007r., w sektorze publicznym było 14, a w sektorze prywatnym 648 , natomiast osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą było 547 osób, w tym w przetwórstwie – 52, w budownictwie – 87, handlu – 161, w hotelarstwie i gastronomii – 43, w transporcie – 22 osoby.~~

~~Tabela nr 75. Największe przedsiębiorstwa w gminie Iława~~

~~Nazwa firmy~~	~~miejscowość~~	~~Profil działalności~~
~~DREWGÓR~~	~~Karaś~~	~~branża stolarsko-meblowa~~
~~Ośrodek Hodowli Indyków~~	~~Frednowy~~	~~produkcja drobiu~~
~~INDOOR~~	~~Kamień~~	~~produkcja oprzyrządowania do hal produkcyjnych~~
~~BEST~~	~~Ząbrowo~~	~~masarnia~~
~~Wylęgarnia Drobiu Anatol i Danuta Gerczak~~	~~Laseczno~~	~~wylęgarnia drobiu~~
~~„BI-ES-COSMETIC"~~	~~Kamień Duży~~	~~produkcja perfum i wód toaletowych na bazie gotowych koncentratów zapachowych~~
~~„WILD POLSKA" S.A.~~	~~Karaś~~	~~przetwórstwo rolno-spożywcze, mrożonki~~
~~„TYPOLSKA"~~	~~Szałkowo~~	~~piekarnia~~
~~„EURODACH"~~	~~Karaś~~	~~stolarka okienna~~
~~KLINK~~	~~Nowa Wieś~~	~~centrum handlowe~~
~~BERYLUX~~	~~Rudzienice~~	~~produkcja mebli~~
~~Miłkowski~~	~~Nejdyki~~	~~tartak~~
~~Bio-Pol~~	~~Starzykowo~~	~~tartak~~
~~Spółdzielnia Rolniczo-Usługowo-Handlowa~~	~~Rudzienice~~	~~przetwórstwo rolno-spożywcze~~

~~Inwestycje, zachęty dla biznesu i inwestorów~~
~~Gmina Iława stosuje:~~

- ~~roczne zwolnienia z podatku od nieruchomości - w przypadku nowo uruchamianych podmiotów gospodarczych ;~~

- ~~trzyletnie zwolnienia z podatku od nieruchomości - w przypadku zatrudnienia od 10 do 20 pracowników;~~
- ~~pięcioletnie zwolnienia z podatku od nieruchomości - w przypadku zatrudnienia powyżej 20 pracowników;~~
- ~~oraz dziesięcioletnie zwolnienia z podatku od nieruchomości - w przypadku zatrudnienia powyżej 50 pracowników.~~

9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy Iława

Dokumentem określającym potrzeby i możliwości Gminy Iława jest Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Iława na lata 2016-2030. Przeprowadzona na jej potrzeby analiza SWOT wskazuje na mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwoju gminy, stanowiąc kwintesencję diagnozy kondycji gminy w kontekście jej uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Mocne strony:

1. *Dogodne położenie gminy Iława, zarówno w kontekście lokalnym (lokalizacja ośrodka miejskiego - miasta Iławy jest - centralnie w stosunku do terenów gminy), regionalnym (odległość od stolicy województwa), jak i w krajowym (położenie na krańcach zachodnich województwa, a więc bliżej regionów o prężniejszej gospodarce).*
2. *Korzystny układ przestrzenny gminy z czterema nie kolidującymi ze sobą strefami rozwojowymi: krajobrazową, rolniczą, rolniczo-gospodarczą i leśną.*
3. *Zagospodarowanie terenu (43,7% gminy stanowią lasy), zasoby naturalne (szczególnie wody powierzchniowe stanowiące 7,2% powierzchni gminy, w tym jezioro Jeziorak) i warunki środowiska (52% powierzchni gminy stanowią tereny chronione) tworzą korzystny klimat do rozwoju turystyki i, wśród innych czynników, stanowią o jakości życia.*
4. *Wysoki na tle kraju, regionu i powiatu stopień zwodociągowania i skanalizowania terenu gminy, który wpływa zarówno na jakość życia mieszkańców, jak i tworzy korzystne warunki rozwoju gospodarczego.*
5. *Korzystny układ sieci transportowej (przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 16 i dwie linie kolejowe, z czego jedna – magistralna).*
6. *Wśród podmiotów gospodarczych ważną pozycję zajmują podmioty z branży meblarskiej, turystycznej opartej na zasobach wodnych i przetwórstwa spożywczego, a więc wchodzące w skład inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.*
7. *Wysoka przedsiębiorczość mieszkańców gminy – wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych: osób prowadzących działalność*

gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wyższy niż dla województwa i powiatu iławskiego.

8. *Ciągle dodatni przyrost naturalny na terenie gminy, wzrastająca liczba ludności.*
9. *Niska stopa bezrobocia – zarówno na tle powiatu, województwa, jak i kraju.*
10. *Dobrze rozwinięta baza – sieć świetlic wiejskich – do rozwoju aktywności społecznej.*
11. *Stosunkowo wysoka jakość edukacji szkolnej i korzystne rozmieszczenie szkół na terenie gminy.*
12. *Dobrze działające i dobrze oceniane przez mieszkańców dziedziny: opieka społeczna, kultura, sport i bezpieczeństwo publiczne.*

<u>Słabe strony:</u>

1. *Niezadowalająca jakość niektórych wód powierzchniowych (jezior i rzek), co może mieć wpływ na rozwój turystyki i jakość życia mieszkańców.*
2. *Obszary z nierozwiązaną gospodarką ściekową, co wpływa zarówno na stan środowiska, jak i na jakość życia mieszkańców.*
3. *Niski poziom selektywnej zbiórki odpadów.*
4. *Mała liczba instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii, co przekłada się na niewielki udział energii odnawialnej w produkcji energii na terenie gminy.*
5. *Zły stan niektórych dróg (w całości lub ich odcinków), bark chodników, oświetlenia.*
6. *Spadek liczby turystów i liczby udzielonych noclegów, pomimo wzrostu liczby miejsc noclegowych.*
7. *Stosunkowo duże – na tle regionu i powiatu – rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co nie sprzyja prowadzeniu efektywnej produkcji rolnej.*
8. *Spadająca dynamika przyrostu naturalnego spadające saldo migracji na pobyt stały.*
9. *Średnia aktywność społeczna mieszkańców gminy, ukierunkowana przede wszystkim na najbliższe otoczenie sąsiedzkie, niska aktywność obywatelska.*
10. *Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby do 34 roku życia, często z niskim lub niedostosowanym do potrzeb rynku pracy wykształceniem.*
11. *Źle oceniany przez mieszkańców system opieki zdrowotnej.*
12. *Niedostateczne zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych.*
13. *W niektórych przypadkach niedopasowanie sieci i rozkładów komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców.*
14. *Zbyt niski poziom e-administracji.*

Szanse:

1. *Obecność w gminie trzech inteligentnych specjalizacji gospodarczych województwa warmińsko-mazurskiego ze strategii rozwoju województwa daje szansę na zdobywanie środków pochodzących z RPO WiM 2014-2020 i rozwój podmiotów z branży meblarskiej, turystycznej opartej na zasobach wodnych i przetwórstwa spożywczego.*
2. *Zaliczenie gminy Iława do trzech Obszarów Strategicznej Interwencji wymienionych w strategii rozwoju województwa daje szansę na zdobywanie środków pochodzących z RPO WiM 2014-2020.*
3. *Przynależność gminy do Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego stwarza szansę na wykorzystanie środków zewnętrznych na projekty realizowane w ramach OIOF.*
4. *Przynależność gminy do stowarzyszenia Łączy Nas Kanał Elbląski – Lokalna Grupa Działania stwarza szansę na wykorzystanie środków zewnętrznych na projekty realizowane w ramach Stowarzyszenia.*
5. *Zakończona modernizacja magistralnej linii kolejowej Warszawa-Gdynia stwarza szanse rozwoju gospodarczego, w tym turystyki.*
6. *Ciągle obecny trend migracji z miast do podmiejskich wsi daje szanse na utrzymanie i/lub wzmocnienie przyrostu liczby mieszkańców.*
7. *Wzrost znaczenia na rynku produktów rolnictwa ekologicznego stwarza szansę rozwoju mniejszych gospodarstw rolnych.*
8. *Wzrost znaczenia w politykach rozwoju zagadnień partycypacji społecznej i ekonomii społecznej.*
9. *Realizacja programów rozwojowych regionalnych i krajowych.*

Zagrożenia:

1. *Utrzymywanie się (narastanie) kryzysu gospodarczego w UE i na świecie może przełożyć się na liczbę miejsc pracy w gminie i jej bliskim otoczeniu (niektórzy mieszkańcy dojeżdżają do pracy poza terenem gminy), szczególnie w branży meblarskiej.*
2. *Stosowanie reguł rynkowych i zasad opłacalności wobec służby zdrowia, opieki społecznej, edukacji i innych usług publicznych może utrudnić dostęp do tych usług i wzmagać wykluczenie społeczne.*
3. *Zmiana trendów w turystyce, preferowanie przez turystów wysokiego standardu usług z pełnym pakietem świadczeń.*
4. *Niewystarczająca ochrona zasobów środowiska (przede wszystkim populacji ryb w jeziorach) skutkująca zmniejszającą się liczbą korzystających z turystyki specjalistycznej (wędkarstwo).*

Głównym celem jest: *„Zapewnienie mieszkańcom gminy Iława satysfakcjonującej jakości życia poprzez osiągnięcie spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej z najbardziej rozwiniętymi gminami wiejskimi regionu i kraju”.*

Cel główny realizowany będzie poprzez IV cele strategiczne, na które składa się szereg celów operacyjnych:
Cel strategiczny I – nowoczesna infrastruktura rozwoju
Cel strategiczny II – wzrost konkurencyjności gospodarki
Cel strategiczny III – wzrost aktywności społecznej
Cel strategiczny IV – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych

9.1. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej

Budżet gminy

Poniższe tabele w sposób wyczerpujący odzwierciedlają relacje pomiędzy dochodami i wydatkami wraz ze strukturą wydatków.

~~W stosunku do planu dochodów na rok 2008 wykonanie wyniosło 102,8%, a wykonanie wydatków ogółem 90,6%.~~

Tabela ~~nr 76.~~ 75. Wykonanie budżetu

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie	% wyk planu
I	BUDŻET ~~2008~~ 2015	~~31.12.2008r.~~ 31.12.2015r.		
A	Dochody ogółem w tym:	~~30 909 963~~ 45 294 254	~~31 771 570~~ 44 968 156	~~102,8~~ 99,28
B	Wydatki ogółem	~~36 934 026~~ 49 494 254	~~33 469 314~~ 45 654 244	~~90,6~~ 92,24
1	Wydatki bieżące	~~29 843 510~~ 38 168 360	~~27 378 443~~ 35 006 206	~~91,7~~ 91,72
3	Wydatki majątkowe	~~7 090 516~~ 11 325 893	~~6 090 871~~ 10 648 037	~~85,9~~ 94,01
II	(-) Deficyt budżetowy (+) Nadwyżka budżetowa	~~- 6 024 063~~ - 4 200 000	~~1 697 744~~ - 686 087	
1	Rozchody z udzielonych pożyczek	~~0~~	~~0~~	~~0,0~~
2	Rozchody z tyt. spłaty rat kredytów i pożyczek	~~1 174 482~~ 3 985 294	~~1 174 482~~ 3 985 294	100,0

Tabela ~~nr 77.~~ 76. Dochody budżetu gminy Iława w ~~2007~~ 2015 r.

Wyszcze-gólnienie	ogółem	dochody własne	dotacje celowe z budżetu państwa	dotacje otrzymane z funduszy celowych	dotacje celowe z porozumień	subwencje ogólne	środki na dofinanso-wanie zadań własnych
	w tys. zł						
gmina Iława	~~32390,9~~ 44 968,1	~~8903,5~~ 15 589,9	~~8007,7~~ 10 663,8	-	~~20,0~~	~~11086,7~~ 15 138,3	~~4373,1~~
~~gmina Lubawa~~	~~24739,6~~	~~5661,2~~	~~6610,2~~	~~242,2~~	~~69,8~~	~~11455,5~~	~~700,7~~

Tabela ~~nr 78.~~ 77. Wydatki budżetowe gminy Iława w ~~2007~~ 2015r.

Wyszczególnienie	ogółem	dotacje	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	wydatki bieżące				wydatki majątkowe	
				razem	W tym			razem	w tym inwestycje
					wynagrodzenia	składki ZUS i FP	zakup materiałów i usług		
	w tys. zł.								
Gmina Iława	~~35217,4~~ 45654,2	~~644,5~~ 2607,6	~~7311,5~~ 8511,3	~~15763,5~~ 35006,2	~~8635,0~~ 14741,8	~~1598,8~~	~~4426,0~~	~~11329,7~~ 10648,0	~~11329,7~~ 9794,5
~~Gmina Lubawa~~	~~22823,4~~	~~238,5~~	~~5926,4~~	~~14444,7~~	~~7643,3~~	~~1538,3~~	~~4023,4~~	~~2154,0~~	~~2154,0~~

Tabela ~~nr 79.~~ 78. Wydatki budżetowe gminy Iława w ~~2007~~ 2015 r.

wyszczególnienie	ogółem	w tym							
		gospodarka mieszkaniowa	admin. publiczna	oświata i wychowanie	Ochrona zdrowia	Pomoc społeczna	gosp. kom. I ochr. środ.	kultura	Kultura fizyczna i sport
		w tys. zł							
Gmina Iława	~~35217,4~~ 45654,2	~~69,1~~ 64,5	~~2455,5~~ 99,6	~~14016,7~~ 3079,0	~~282,1~~ 13,9	~~7242,3~~ 11,6	~~5634,5~~ 84,2	~~854,5~~ 37,0	~~113,9~~ 75
~~Gmina Lubawa~~	~~22823,4~~	~~350,0~~	~~2593,5~~	~~9840,7~~	~~189,3~~	~~6029,0~~	~~569,9~~	~~102,0~~	~~148,0~~

Tabela ~~nr 80.~~ 79. Dochody i wydatki budżetowe gminy na 1 mieszkańca w ~~2007~~ 2015 r.

wyszczególnienie	dochody		wydatki	
	ogółem	w tym dochody własne	ogółem	w tym inwestycyjne
	w zł			
Gmina Iława	~~2718~~ 3492	~~747~~ 1210	~~2955~~ 3546	~~951~~ 760
~~Gmina Lubawa~~	~~2365~~	~~541~~	~~2182~~	~~206~~

9.2. Bilans terenów

Zgodnie z przepisami, dokonując bilansu terenów pod zabudowę, określa się:

- maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę, uwzględniając wyniki analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy;
- chłonność obszarów dotychczas przeznaczonych pod zabudowę, rozumianą jako możliwość lokalizacji nowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz obszarów wyznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę;
- możliwości finansowania przez gminę potrzeb inwestycyjnych związanych
  z rozwojem zabudowy.

Na podstawie powyższych wartości dokonuje się porównania maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę z możliwością jej lokalizowania na terenach dotychczas do tego wyznaczonych, określając w ten sposób, czy istnieje konieczność wyznaczania w studium nowych obszarów pod zabudowę.

9.2.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę wyraża się w ilości powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje, uwzględniając dopuszczalną perspektywę nie dłuższą niż 30 lat oraz możliwość zwiększenia tego zapotrzebowania o nie więcej niż 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych.

Przy określaniu maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę przyjęto podział na następujące funkcje zabudowy: zabudowę mieszkaniową, usługową, turystyczną i przemysłową, uwzględniając różnice w możliwościach rozwoju zabudowy dla poszczególnych funkcji.

9.2.1.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

Za horyzont czasowy przy określaniu zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową przyjęto wartość maksymalną dopuszczoną przez ustawę (30 lat), tj. do roku 2046.

Dokładnej analizy sytuacji demograficznej oraz mieszkaniowej w gminie Iława, które służą określeniu zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, dokonano w rozdziale 6 niniejszego Studium. Poniżej

przedstawiono jedynie konkluzje wynikające z wcześniejszych analiz, obrazujące stan ludności oraz sytuację mieszkaniową w gminie Iława.

Stan ludności

Na przestrzeni lat ubiegłych obserwowana jest stała tendencja wzrostowa liczby mieszkańców gminy, niekiedy postępująca z dużą dynamiką. Pomiędzy rokiem 2005, a 2014 zanotowano przyrost liczby ludności o ponad 1000 osób. Ponadto Gminę Iława charakteryzuje dodatni, choć zmniejszający się w ostatnich latach, przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji. Korzystnie przedstawia się też sytuacja rynku pracy – obserwowany jest wzrost wielkości wynagrodzenia brutto oraz stały spadek bezrobocia w gminie.

Zgodnie z założeniami przeprowadzonej prognozy demograficznej, iż trend wzrostowy liczby ludności zostanie zachowany (0,53% w skali roku), przyrost naturalny oraz saldo migracji, będą niewielkie, lecz dodatnie, oraz mając na uwadze bezpośrednie położenie gminy przy mieście Iława oraz ciągle zachodzący proces suburbanizacji, prognozuje się wzrost liczby ludności gminy Iława do poziomu ponad 15 000 osób w 2046 roku.

W celu określenia zapotrzebowania na nową zabudowę należy wziąć pod uwagę również zapewnienie odpowiedniej jakości życia mieszkańców w zakresie warunków mieszkaniowych.

Mieszkalnictwo

Na terenie gminy Iława w latach ubiegłych można zauważyć wzrost liczby mieszkań oraz przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania. W 2013 roku ta ostatnia wartość kształtowała się na poziomie nieco ponad 97m^2. Średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca w gminie Iława ulegała stopniowemu wzrostowi na przestrzeni lat 2010-2014, osiągając na koniec okresu analizowanego wartość na poziomie ok. 25,5m^2 powierzchni użytkowej.

Uwzględniając wynikający z analiz społecznych wzrost zapotrzebowania na powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę oraz dostosowywanie wskaźników mieszkaniowych do standardów europejskich, prognozuje się, iż w roku 2046 wartość ta osiągnie poziom ok. 39 m^2 p.u./os.

Analizowane uwarunkowania oraz prognozowane wielkości parametrów, dają podstawy do określenia zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową na poziomie ok. 620 000 m^2 powierzchni użytkowej. Zapotrzebowanie to, w związku z niepewnością procesów rozwojowych, zwiększa się o 30%, co daje wartość 806 000m^2 powierzchni użytkowej.

9.2.1.2. Zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową

Określenia wielkości maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową nowej zabudowy usługowej dokonano na podstawie analizy uwarunkowań w przyjętym horyzoncie czasowym do 2046 roku. Pod uwagę wzięto dotychczasowe tendencje w zakresie rozwoju usług na terenie gminy Iława, zakładany w perspektywie 30 lat potencjalny wzrost liczby ludności, a co z tym związane, większy popyt na różnego rodzaju usługi, oraz przewidywania co do potrzeb inwestycyjnymi w zakresie usług, w tym także publicznych oraz związanych z obiektami sportu i rekreacji.

Zgodnie z danymi pozyskanymi z GUS, w analizowanych latach 2010 – 2014 notowany jest przyrost nowej powierzchni użytkowej budynków usługowych na terenie gminy Iława. Corocznie wynosił on od ok 250 do ponad 2500 m^2. Uwzględniając powyższe dane statystyczne oraz zakładając utrzymanie podobnego zapotrzebowania na nową zabudowę usługową w kolejnych 30 latach, a także mając na uwadze uwarunkowania gminy, rozwój usług towarzyszących nowej zabudowie mieszkaniowej oraz przewidywany rozwój inwestycji w zakresie usług publicznych, zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy usługowej określono na ok. 100 000 m^2.

Do dalszych analiz, po zwiększeniu tego zapotrzebowania o 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych, przyjmuje się maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy usługowej w wielkości 130 000 m^2

9.2.1.3. Zapotrzebowanie na nową zabudowę turystyczną i rekreacyjną

Gmina Iława położona jest wśród rozległych kompleksów leśnych i jezior, cechuje się urozmaiconym krajobrazem, unikatową fauną i florą, a także walorami kulturowym, co wpływa na jej wysoki potencjał turystyczny, zwłaszcza w zakresie aktywnych form turystyki.

Główne ośrodki turystyczne w gminie są zlokalizowane nad jeziorem Jeziorak: w Siemianach, Makowie, Jażdżówkach, Szałkowie.

W sekcji „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi" w gminie Iława zarejestrowano 28 podmiotów, z czego w dziale „zakwaterowanie" – 18 podmiotów.

Na terenie gminy Ilawa w ewidencji GUS zarejestrowano 10 obiektów noclegowych (wg danych GUS – 1 hotel, 1 motel, 2 ośrodki wczasowe, 1 ośrodek kolonijny, 1 ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, 2 zespoły ogólnodostepnych domków turystycznych, 2 obiekty w kategorii „pozostałe") o łącznej liczbie miejsc noclegowych 510 (w tym 208 miejsc całorocznych). W obiektach tych w 2014 r. z noclegów skorzystało 4 216 osób.

Na podstawie danych dotyczących turystyki w gminie Iława, ogólnych tendencji związanych z rozwojem funkcji turystycznych w regionie oraz zapotrzebowaniem mieszkańców gminy na tereny inwestycyjne przeznaczone pod rekreację, przewiduje się dalszy wzrost zainteresowania terenami gminy Iława pod zabudowę turystyczną i rekreacyjną.

Szacunkowe zapotrzebowanie na nową zabudowę turystyczną i rekreacyjną określono w wysokości 150 000 m^2 powierzchni użytkowej, uwzględniając w tym również przeznaczenie pod zabudowę usługową towarzyszącą zabudowie turystycznej.

Po zwiększeniu zapotrzebowania, jak w przypadku pozostałych funkcji zabudowy, o 30%, w związku z niepewnością procesów rozwojowych, przyjęto maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę o funkcji turystycznej na poziomie 195 000 m^2 powierzchni użytkowej.

9.2.1.4. Zapotrzebowanie na nową zabudowę przemysłową

Zapotrzebowanie na nową zabudowę przemysłową określa się z uwzględnieniem w szczególności uwarunkowań ekonomicznych, środowiskowych i społecznych. Rozwój gospodarczy wynikający z konieczności aktywizacji i zróżnicowania bazy gospodarczej gminy jest istotnym elementem wzrostu dobrobytu mieszkańców oraz polepszenia sytuacji finansowej gminy. Zgodnie z danymi GUS na terenie gminy w latach 2010-2014 powstały obiekty przemysłowe o łącznej powierzchni prawie 3000m^2. Zapotrzebowanie na zabudowę tego typu oszacowano głównie w oparciu o wnioskowane przez mieszkańców gminy zapotrzebowanie, w wielkości ok. 80 000 m^2 powierzchni użytkowej zabudowy. Po zwiększeniu tej wartości związku z niepewnością procesów rozwojowych, zapotrzebowanie określono na 104 000 m^2 powierzchni użytkowej zabudowy.

9.2.2. Chłonność terenów w jednostkach osadniczych

Zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dokonując bilansu terenów, szacuje się chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicy jednostki osadniczej.

Łączna powierzchnia jednostek osadniczych na terenie gminy Iława wynosi ok. 1700 ha (wartość zaokrąglona do pełnych setek hektarów), w tym o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, na których istnieje możliwość inwestowania ok. 415 ha.

W celu wyznaczenia chłonności obszarów dla poszczególnych rodzajów zabudowy przyjęto określoną wcześniej powierzchnię terenu

o możliwości zainwestowania oraz wielkości parametrów dotyczących zabudowy i zagospodarowania terenu.

Możliwości lokalizowania nowej zabudowy na terenach jednostek osadniczych o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, dla wyszczególnionych rodzajów zabudowy wynoszą (w zaokrągleniu do pełnych setek tysięcy):

- zabudowa mieszkaniowa – 560 000 m^2 powierzchni użytkowej zabudowy,
- zabudowa usługowa – 62 000 m^2 powierzchni użytkowej zabudowy,
- zabudowa turystyczna – 122 000 m^2 powierzchni użytkowej zabudowy,
- zabudowa przemysłowa – 35 000 m^2 powierzchni użytkowej zabudowy.

9.2.3. Chłonność terenów w granicach obowiązujących planów miejscowych

Aktualnie na terenie gminy Iława obowiązują 24 plany miejscowe, które pokrywają całą powierzchnię gminy. Uwzględniając udziały wyznaczonych funkcji zabudowy oraz wartości wskaźników dotyczących zabudowy i zagospodarowania terenu zawartych w tych planach, jak również stopień zainwestowania, dokonano określenia chłonności tych terenów.
Możliwości lokalizowania nowej zabudowy na terenach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego poza jednostkami osadniczymi na terenie gminy Iława wynoszą:

- zabudowa mieszkaniowa – 43 000 m^2 powierzchni użytkowej,
- zabudowa usługowa – 5 000 m^2 powierzchni użytkowej,
- zabudowa turystyczna – 13 000 m^2 powierzchni użytkowej,
- zabudowa przemysłowa – 8 000 m^2 powierzchni użytkowej.

9.2.4. Podsumowanie bilansu

Zgodnie z przepisami, wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę jest możliwe wówczas, gdy maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza chłonność terenów dotychczas wyznaczonych.

Ze względu na dość ogólny charakter ustaleń studium, przy sporządzaniu bilansu terenów przyjęto podstawowy podział na zabudowę mieszkaniową, usługową, turystyczną i rekreacyjną oraz przemysłową.

Tabela 80. Bilans terenów

Rodzaj zabudowy	Chłonność w jednostkach osadniczych	Chłonność w mpzp poza jednostkami osadniczymi	Łączna chłonność w jednostkach osadniczych i mpzp poza jednostkami osadniczymi	Zapotrzebowanie	Różnica chłonności i zapotrzebowania
	w m² powierzchni użytkowej				
Zabudowa mieszkaniowa	560 000	43 000	603 000	806 000	- 203 000
Zabudowa usługowa	62 000	5 000	67 000	130 000	- 63 000
Zabudowa turystyczna	122 000	13 000	135 000	195 000	- 60 000
Zabudowa przemysłowa	35 000	8 000	43 000	104 000	- 61 000

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższego zestawienia zapotrzebowania oraz łącznej chłonności dla poszczególnych rodzajów zabudowy, zapotrzebowanie na nową zabudowę, prognozowane w perspektywicznym okresie 30 lat, nie znajduje pokrycia w możliwościach jej realizowania na obszarach już wyznaczonych do tego celu. Wobec czego, w kierunkach rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Iława określonej w Studium, zasadne jest wyznaczenie nowych terenów pod poszczególne rodzaje zabudowy.

Wielkość obszarów dla poszczególnych kierunków wyznaczonych w niniejszym dokumencie, została określona na podstawie powierzchni użytkowej wynikającej z przeprowadzonego bilansu skorygowanej o określone wskaźniki odnoszące się do zabudowy. Uwzględniono również liczne wnioski od mieszkańców gminy o zmianę przeznaczenia terenów. Ponadto w celu efektywnego zagospodarowania przestrzeni, ograniczającego rozpraszanie zabudowy, obszary kierunków rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej wyznacza się przy już zagospodarowanych terenach, w większości przypadków wypełniając występujące w nich „luki".

Potrzeby inwestycyjne związane z realizacją zadań własnych w zakresie wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, w związku z wyznaczeniem kierunków rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej, będą stosunkowo niewielkie. Wiąże się to z faktem, iż tereny pod nową zabudowę mieszkaniowo-usługową stanowią w większości uzupełnienie

istniejącej zabudowy, już wyposażonej w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

Inwestycje finansowe związane z kształtowaniem struktury przestrzennej gminy zgodnie z wyznaczonymi w studium kierunkami zostaną rozłożone w czasie, zgodnie z występującym sukcesywnie zapotrzebowaniem, w związku z czym nie obciążą on nadmiernie budżetu gminy. Wyznaczone w studium kierunki przyczynią się do intensyfikacji rozwoju zabudowy, a co z tym związane, zwiększenia wpływów do budżetu w związku z opłatami planistycznymi, adiacenckimi czy podatkami. Ponadto finansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej, technicznej i komunikacyjnej, poza własnymi środkami gminy, możliwe jest również poprzez absorpcję środków zewnętrznych, tj. z funduszy strukturalnych UE oraz w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Wobec powyższego, oraz biorąc pod uwagę ogólną skalę i zakres studium, zdolność inwestycyjną gminy Iława określa się na dostatecznym poziomie, umożliwiającym realizowanie długookresowych inwestycji związanych z budową infrastruktury niezbędnej przy realizacji nowej zabudowy na terenach wyznaczonych kierunków.

~~Rejestr obowiązujących planów miejscowych – gmina Iława~~

~~L.p.~~	~~Data uchwały~~	~~Nr uchwały~~	~~Nr Woje-wódzkiego Dziennika Urzędo-wego~~	~~Przedmiot uchwały~~
~~1.~~	~~08.02.2001~~	~~XXVI/255/2001~~	~~60/2001~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Iława w obrębie wsi Nowa Wieś~~
~~2.~~	~~22.08.2002~~	~~XL/412/02~~	~~121/2002~~	~~Zmiana miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego wsi Siemiany~~
~~3.~~	~~22.08.2002~~	~~XL/413/02~~	~~121/2002~~	~~Zmiana miejscowego planu ogólnego Zagospodarowania przestrzennego gminy Iława w obrębie geodezyjnym Siemiany~~
~~4.~~	~~25.05.2002~~	~~XXXVII/389/02~~	~~82/2002~~	~~Zmiana miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego wsi Szałkowo, gmina Iława~~
~~5.~~	~~03.12.2003~~	~~XIII/108/03~~	~~11/2004~~	~~Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Iława~~
~~6.~~	~~03.12.2003~~	~~XIII/109/03~~	~~22/2004~~	~~Zmiana miejscowego planu Zagospodarowania przestrzennego wsi Szymbark~~
~~7.~~	~~03.12.2003~~	~~XIII/110/03~~	~~22/2004~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Szymbark – Obręb Szczepkowo teren A~~

~~8.~~	~~03.12.2003~~	~~XIII/111/03~~	~~22/2004~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Szymbark – Obręb Szczepkowo teren B~~
~~9.~~	~~23.02.2006~~	~~XXXVI/321/06~~	~~66/2006~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Iława w obrębie geodezyjnym Nowa Wieś~~
~~10.~~	~~23.02.2006~~	~~XXXVI/320/06~~	~~199/2006~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Iława w obrębie wsi Nowa Wieś~~
~~11.~~	~~31.05.2006~~	~~XXXIX/348/200~~	~~102/2006~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Iława w obrębach geodezyjnych: Kamień Duży, Szałkowo i Wola Kamieńska~~
~~12.~~	~~31.05.2006~~	~~XXXIX/347/2006~~	~~102/2006~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Szałkowo, gmina Iława~~
~~13.~~	~~31.05.2006~~	~~XXXIX/346/2006~~	~~102/2006~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Iława~~
~~14.~~	~~29.12.2008~~	~~XXIV/246/08~~	~~38/2009~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Iława w obszarze wsi Karaś~~
~~15.~~	~~29.12.2008~~	~~XXIV/247/08~~	~~38/2009~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Iława w obszarze wsi Karaś~~
~~16.~~	~~29.12.2008~~	~~XXIV/248/08~~	~~38/2009~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Iława w obszarze wsi Radomek~~
~~17.~~	~~29.12.2008~~	~~XXIV/249/08~~	~~38/2009~~	~~Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Iława w obszarze wsi Jażdżówki obręb Tynwałd~~

10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy Iława zidentyfikowano następujące obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych:

- na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity, Dz. U. 2016 poz. 2134, z późn.zm.): prawne formy ochrony przyrody – pkt. 4.7. studium;
- na podstawie przepisów ustawy z dnia z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity, Dz.U. 2014 poz. 1446, z późn.zm.): prawne formy ochrony zabytków – pkt. 5 studium;

- na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity, Dz.U.2015, poz. 909): grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I – III to najbardziej urodzajne gleby, dla których wskazane jest użytkowanie rolnicze. Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I – III dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (sporządzanym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Zmiany przeznaczenia gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa oraz pozostałych gruntów leśnych dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (sporządzanym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) po uzyskaniu zgody odpowiednio ministra ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa lub marszałka województwa wyrażanej po uzyskaniu opinii izby rolniczej;
- na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (tekst jednolity, Dz.U.2017, poz. 1566) – obszary szczególnego zagrożenia powodzią– pkt. 15 studium;
- na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity, Dz.U.2016, poz. 1131 z późn. zm.) – udokumentowane złoża surowców - pkt. 12 studium.

11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie Gminy Iława nie występują zewidencjonowane obszary osuwania mas ziemnych oraz obszary zagrożone osuwaniem mas ziemnych.

12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

Udokumentowane złoża kopalin

Na terenie gminy znajdują się złoża: piasków kwarcowych, kruszywa naturalnego i surowców ilastych, wykorzystywanych do produkcji ceramiki budowlanej. Udokumentowano jedynie złoże piasków kwarcowych, nadających się do produkcji cegły wapienno-piaskowej. Zasoby geologiczne złoża wynoszą 3 568 tys. ton o powierzchni 37 ha i znajdują się średnio 1,1 m pod powierzchnią ziemi, a ich przeciętna miąższość szacowana jest na 7,5 m. W wyniku badań wytypowano obszary perspektywiczne dla udokumentowania złóż kruszywa naturalnego (14) i surowców ilastych ceramiki budowlanej (4). Wytypowane obszary skupiają się w środkowej

i południowej części terenu gminy. Większość z nich zalega na gruntach rolnych. Na obszarze gminy można się też spodziewać występowania złóż torfu, przydatnego do celów ogrodniczych czy rolniczych. Większe złoża surowców mineralnych występują na terenach leśnych, jednakże ich eksploatacja jest związana z długoletnią ingerencją w środowisko leśne. Złoża na terenach rolniczych są niezbyt duże i mogą mieć jedynie znaczenie lokalne. Z pokładów udokumentowanych, złoże „Iława II" posiada zasoby piasków kwarcowych do produkcji cegły wapienno – piaskowej. Powierzchnia terenu wynosi około 35 ha. Na obszarze gminy wytypowano obszary perspektywiczne spodziewanego występowania kruszywa naturalnego grubego (pospółki) w następujących miejscowościach: Laseczno, Gulb, Skarszewo, Kamionka, Karłowo, Nowa Wieś, Dół, Dłużewo, Iława, Radomno i Mały Bór. Przeciętna powierzchnia terenu szacowanych złóż wynosi około 15 ha (jedynie złoże Iława – 2 x 50 ha). Natomiast obszary perspektywiczne spodziewanego występowania surowców w postaci glin ilastych, przydatnych do wyrobu ceramiki budowlanej, wytypowano w następujących miejscowościach: Ząbrowo, Laseczno, Gulb i Dół. Przeciętna powierzchnia terenu wynosi około 20 ha.

Według obowiązującego od 1 stycznia 2012 r. rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie dokumentacji geologicznej złoża kopaliny, określających graniczne wartości parametrów definiujących złoże i jego granice, złoże kopaliny piaszczysto-żwirowej powinno mieć co najmniej 2,0 m miąższości, przy stosunku nadkładu do złoża nie większym niż 1,0 i zawartości pyłów nieprzekraczającej 15 %.

Tabela 81. *Stan zasobów piasku i żwiru oraz stopień ich rozpoznania na terenie Gminy [tys. Mg.]*

Nazwa złoża	**Stan zagospodarowania złoża**	**Zasoby**		**Wydobycie**
		geologiczne bilansowe	**przemysłowe**	
Iława	Z - złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	77	-	-

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014

Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie dokumentacji geologicznej złoża kopaliny, określającego graniczne wartości parametrów definiujących złoże i jego granice, złoże piasków kwarcowych powinno mieć, co najmniej 2,0 m miąższości, przy stosunku nadkładu do złoża nie większym niż 0,5, zawartość pyłów nie powinna być większa niż 5 %, a minimalna zawartość ziaren kwarcu to 90 %.

Tabela 82. *Stan zasobów piasku i żwiru oraz stopień ich rozpoznania na terenie Gminy [tys. Mg.]*

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Iława II	E - złoże eksploatowane	2813.14	365.34	65.65

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014

Wody Podziemne

- Większość terenu gminy zalicza się do obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „IŁAWSKI" (GZWP – 210). Poza granicami zbiornika są jedynie południowo - wschodnie i północne krańce gminy. Całkowita powierzchnia zbiornika na terenie gminy wynosi 423,5 km^2.
- Według podziału na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) gmina Iława położona jest głównie w obrębie JCWPd nr 39 (zlewnia Drwęcy i Osy), niewielki fragment gminy leży w zasięgu JCWPd nr 30 (zlewnia Liwy i Nogatu).

Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Na terenie gminy Iława nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

13. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Pojęcie obszaru górniczego i terenu górniczego definiuje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2015 poz. 196, z późn.zm.). W myśl art. 6 przywołanego aktu prawnego:

- **obszarem górniczym** jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji;
- **terenem górniczym** jest przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego.

Na terenie Gminy Iława występuje 1 teren górniczy o statusie aktualnego – *Iława III* oraz 2 tereny górnicze o statusie zniesionych: *Iława II*, *Dziarnówko*.

Tabela 83. Ogólne informacje na temat aktualnego terenu górniczego w Gminie Iława

Lp.	Nazwa terenu górniczego	Nr w rejestrze	Nr systemowy złoża	Status	Koncesja dla terenu górniczego	Przewidywany termin ważności koncesji	Powierzchnia terenu górniczego [m²]
1.	Iława III	10-14/1/41	2728	aktualny	ŚR/O.II.7412/3/2002	30.06.2022	84665

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz najważniejsze inwestycje strategiczne uwzględniane są w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra i Sejmik Województwa. Na podstawie Planu Zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr VII/164/15 z dnia 27 maja 2015r., do zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych należą:

z zakresu infrastruktury komunikacyjnej - drogowej

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 521 na odcinku Susz – Iława;
- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 536 na odcinku Iława – Sampława wraz z ulicą Lubawską w Iławie

z zakresu infrastruktury komunikacyjnej - kolejowej

- modernizacja linii kolejowej E65/C-E65 na odcinku Warszawa – Gdynia w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/GSM-R, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego;
- rozbudowa systemu zdalnej diagnostyki dla automatyki kolejowej i rozjazdów na liniach kolejowych E 65/C-E65 oraz nr 8 i 64 – prace przygotowawcze;
- modernizacja linii kolejowej Gdańsk-Warszawa do prędkości 161-200km/h;
- modernizacja linii kolejowej Inowrocław-Korsze do prędkości 101-120km/h;

z zakresu infrastruktury technicznej – elektroenergetyka

- przebudowa linii 110kV Iława – Iława Wschód – Lubawa – Ostróda – Gietrzwałd na dwutorową;
- przebudowa linii 110kV Iława – Nowe Miasto Lubawskie;
- modernizacja linii 110kV Iława – Pern;

z zakresu infrastruktury technicznej – zaopatrzenie w gaz

- realizacja gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Samborowo – Iława

z zakresu gospodarki wodnej, ochrony środowiska i krajobrazu

- ochrona cennych zasobów przyrodniczych na terenie parków krajobrazowych Pomorza, Kujaw, Warmii i Mazur przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów. Powstanie małej infrastruktury turystycznej w celu skanalizowania ruchu turystycznego i stworzenie warunków do uprawiania turystyki nieinwazyjnej na obszarach chronionych (Welski Park Krajobrazowy)

15. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

W świetle ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2015 poz. 469) przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat;
- obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 18 przytoczonej ustawy, stanowiące działki ewidencyjne;
- pas techniczny w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.

Na obszarze gminy Iława obszary zagrożenia powodzią występują przy jej wschodniej granicy, wzdłuż rzeki Drwęcy oraz odchodzącej od niej rzeki Iławki, do wysokości miejscowości Dziarnówko. Zagrożenie powodziowe występuje również dla rzek Osa i Liwa, zlokalizowanych w zachodniej części gminy. Na rysunku studium wskazano tereny zagrożone powodzią, określone na podstawie map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz studium ochrony przeciwpowodziowej.

Ponadto część gminy Iława, wzdłuż w/w rzek, położona jest w zasięgu obszaru o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi tj. raz na 500 lat.

~~ZAŁĄCZNIKI~~

~~I. Wykaz map tematycznych~~

~~1. Elektroenergetyka~~
~~2. Gospodarka wodno - ściekowa~~
~~3. Ochrona dóbr kultury~~
~~4. Ochrona dóbr kultury - stanowiska archeologiczne~~
~~5. Środowisko przyrodnicze~~
~~6. Ochrona środowiska~~
~~7. Rolnictwo~~
~~8. Turystyka~~

~~9. Układ komunikacyjny~~
~~10. Sieć osadnicza~~
~~11. Jakość życia mieszkańców~~

~~II. Wykaz obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków (na płycie DVD).~~

Wykaz tabeli

Tabela 1. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w gminie Iława i powiecie iławskim w 2015r. …… 35
Tabela 2. Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia w 2015r. …… 38
Tabela 3. Przepływy rzek …… 40
Tabela 4. Ocena jakości wód rzek Drwęcy i Iławki badanych w 2006 i 2007r. …… 42
Tabela 5. Ocena jakości wód rzek Osy i Liwy badanych w 2003 roku …… 43
Tabela 6. Jeziora na terenie gminy …… 45
Tabela 7. Podstawowe dane morfometryczne i wyniki oceny czystości jezior gminy Iława …… 47
Tabela 8. Monitoring jezior …… 49
Tabela 9. Charakterystyka JCWP na ternie Gminy Iława – rzeki …… 50
Tabela 10. Charakterystyka JCWP na terenie Gminy Iława – jeziora …… 51
Tabela 11. Zasoby dyspozycyjne i szacunkowy ich pobór na terenie miasta i gminy Iława. …… 53
Tabela 12. Stopnie zagrożenia zanieczyszczeniami GZWP …… 54
Tabela 13. Wykaz punktów badawczych sieci monitoringu regionalnego jakości zwykłych wód podziemnych w powiecie …… 55
Tabela 14. Wykaz punktów badawczych sieci monitoringu krajowego jakości zwykłych wód podziemnych w powiecie …… 56
Tabela 15. Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Iława …… 57
Tabela 16. Gleby na terenie gminy …… 59
Tabela 17. *Odczyn i potrzeby wapnowania gleb użytków rolnych w latach 2010 - 2013* …… 62
Tabela 18. *Zasobność gleb w przyswajalne formy makroelementów użytków rolnych w latach 2010 -2013* …… 62
Tabela 19. Użytkowanie gruntów rolnych w ha w 2014 r. …… 63
Tabela 20. Zanieczyszczenia pochodzące z rolnictwa …… 70
Tabela 21. Opady chemiczne …… 72
Tabela 22. Pomniki przyrody …… 85
Tabela 23. Stanowiska archeologiczne …… 108
Tabela 24. Zabytki wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków …… 123
Tabela 25. Obiekty wpisane do rejestru zabytków: …… 125
Tabela 26. Obiekty objęte ochroną konserwatorską …… 129
Tabela 27. Parki krajobrazowe i podworskie wpisane do rejestru zabytków …… 131
Tabela 28. Parki krajobrazowe i podworskie objęte ochroną konserwatorską …… 132
Tabela 29. Cmentarze zabytkowe wpisane do rejestru zabytków …… 133
Tabela 30. Cmentarze zabytkowe objęte ochroną konserwatorską …… 133
Tabela 31. Stan ludności …… 139
Tabela 32. Wykaz miejscowości …… 140
Tabela 33. Ludność gminy Iława na tle powiatu i województwa w 2015r. …… 141
Tabela 34. Liczba ludności wg stanu na dzień 31.12.2014r. …… 145
Tabela 35. Ruch naturalny ludności w 2007r. , 2010r. i 2015r. …… 147
Tabela 36. Migracje w Gminie Iława w 2006 i 2014r. …… 150
Tabela 37. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2007r., 2010r. i 2015r. …… 152

Tabela 38. Liczba pracujących według płci w Gminie Iława w latach 2010-2015 …… 154
Tabela 39. Liczba podmiotów gospodarczych …… 157
Tabela 40. Liczba bezrobotnych w gminie Iława …… 159
Tabela 41. Bezrobotni według poziomu wykształcenia …… 160
Tabela 42. Bezrobotni według wieku …… 161
Tabela 43. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy …… 161
Tabela 44. Zasoby mieszkaniowe gminy Iława w latach 2010-2015 …… 164
Tabela 45. Ilość stwierdzonych przestępstw w gminie ogółem …… 171
Tabela 46. Statystyka przestępstw pospolitych …… 171
Tabela 47. Zdarzenia pożarowe …… 175
Tabela 48. Ilość i wielkość pożarów na terenie gminy Iława …… 175
Tabela 49. Środowiskowy dom samopomocy w powiecie iławskim …… 184
Tabela 50. Ponadgminne domy pomocy społecznej …… 184
Tabela 51. Oświata na terenie gminy Iława (stan na wrzesień 2016r.) …… 185
Tabela 52. Biblioteki w gminie Iława …… 191
Tabela 53. Boiska sportowe w gminie Iława …… 193
Tabela 54. Działalność GOK w Lasecznie …… 194
Tabela 55. Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Iława …… 195
Tabela 56. Turystyka w gminie Iława …… 199
Tabela 57. Grunty komunalne …… 203
Tabela 58. Wykorzystanie terenu gminy …… 204
Tabela 59. Linie kolejowe …… 206
Tabela 60. Drogi powiatowe w gminie Iława …… 207
Tabela 61. Drogi gminne …… 209
Tabela 62. Ujęcia wody w gminie. …… 213
Tabela 63. Poziom skanalizowania gminy …… 214
Tabela 64. Oczyszczalnia w Dziarnach …… 218
Tabela 65. Ładunki substancji …… 219
Tabela 66. Gazownictwo …… 220
Tabela 67. Stacje GPZ zasilające teren Gminy …… 221
Tabela 68. Obciążenie GPZ w okresie zimowym w latach 2009 - 2014 …… 221
Tabela 69. Wykaz długości linii 15/04kV zasilających teren Gminy Iława …… 222
Tabela 70. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gm. Iława …… 222
Tabela 71. Struktura emisji podstawowych zanieczyszczeń powietrza …… 224
Tabela 72. Długość sieci infrastruktury technicznej …… 224
Tabela 73. Odpady komunalne wytworzone w gminie …… 226
Tabela 74. Zmieszane odpady komunalne …… 226
Tabela 75. Wykonanie budżetu …… 231
Tabela 76. Dochody budżetu gminy Iława w 2015 r. …… 231
Tabela 77. Wydatki budżetowe gminy Iława w 2015r …… 232
Tabela 78. Wydatki budżetowe gminy Iława w2015 r. …… 232
Tabela 79. Dochody i wydatki budżetowe gminy na 1 mieszkańca w2015 r. …… 232
Tabela 80. Bilans terenów …… 238
Tabela 81. Stan zasobów piasku i żwiru oraz stopień ich rozpoznania na terenie gminy …… 242
Tabela 82. Stan zasobów piasku i żwiru oraz stopień ich rozpoznania na

terenie gminy 243
Tabela 83. Ogólne informacje na temat aktualnego obszaru górniczego w Gminie Iława 245

Wykaz wykresów

Wykres 1. Użytkowanie gruntów rolnych w 2014 r. 64
Wykres 2. Gospodarstwa rolne wg powierzchni 65
Wykres 3. Powierzchnia zasiewów 66
Wykres 4. Zmiana liczby ludności w gminie Iława w latach 2010-2015 144
Wykres 5. Struktura wiekowa ludności gminy Iława w 2015r. 144
Wykres 6. Przyrost naturalny w latach 2010-2015 na terenie gminy Iława 148
Wykres 7. Migracje na pobyt stały w latach 2010-2015 w gminie Iława 151
Wykres 8. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Iława w 2015r. 152
Wykres 9. Liczba pracujących według płci w Gminie Iława w latach 2010-2015 155
Wykres 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto. 156
Wykres 11. Stopa bezrobocia 159
Wykres 12. Bezrobotni według poziomu wykształcenia - 2015 160
Wykres 13. Mieszkania oddane do użytkowania 165
Wykres 14. Przestępstwa pospolite zaistniałe na terenie gminy Iława 172
Wykres 15. Korzystający ze świadczeń społecznych. 179
Wykres 16. Struktura własności w gminie Iława 203
Wykres 17. Struktura powierzchni gminy 204
Wykres 18. Użytkowanie gruntów 205
Wykres 19. Nośniki energii 224